

II

مجموعه آثار ۵

آموزش قرآن

روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات

تألیف

مهندس مهدی بازرگان

بنیاد فرهنگی مهندس مهدی بازرگان

مراسم جشن عید فطر انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تهران، گلشهر کرج، سال ۱۳۳۷.
(مرحوم آیت الله طالقانی، مرحوم مهندس بازرگان، شهید مطهری)

فهرست مطالب

۷.....	پیشگفتار.....
۱۱.....	آموزش قرآن، کتاب اول.....
۷۷.....	آموزش قرآن، کتاب دوم.....
۲۶۷.....	آموزش قرآن، کتاب سوم.....
۴۲۱.....	آموزش قرآن، راهنمای کتاب اول.....
۴۵۳.....	آموزش قرآن، راهنمای کتاب دوم.....
۵۳۵.....	آموزش قرآن، لغات کتاب‌های اول دوم و سوم.....

به نام خدا

پیشگفتار

مجموعه‌ای از آثار زنده‌یاد مهندس مهدی بازرگان که باشماره (۵) تقدیم خوانندگان گرامی می‌شود، «آموزش قرآن» نام دارد و مشتمل بر سه کتاب آموزش قرآن و دو جلد راهنمای آن برای خودآموزان است.

روان شاد مهندس بازرگان اعتقاد عمیقی به آموزه‌های حقیقی دین داشت و در انتقال آن به نسل جوان، بسیار اهتمام می‌ورزید و معتقد بود در عین آنکه خدا و دین خدا ازلی و لایتغیر است، طرز بیان و ارائه آن و نیز اجرای احکام آن، باید بر حسب زمان و مکان و به تناسب رشد افکار و تحولات زندگی اجتماعی و احتیاجات مردم، تطبیق داده شده، و زنده و تازه نگه‌داشته شود و دین‌داری از حالت رکود و جمود و انتساب به طبقات و امانده و بی‌سواد، بیرون آید و مهر کهنگی و داغ بطلان از چهره تابناک آن زدوده شود. بر این اساس نظرات پیشنهادی خود را به صورت طرحی با عنوان «آموزش تعالیم دینی» ارائه داد که طی سه شماره در «مجموعه حکمت» در سال ۱۳۳۸ منتشر شد و بارها به صورت کتاب جیبی تجدید چاپ گردید. این اثر در مجموعه آثار (۹) تقدیم خوانندگان ارجمند شده است.

مهندس بازرگان بر این باور بود که تعالیم دینی بیش از هر چیز یک امر درونی است و با دل و جان انسان سروکار دارد و می‌خواهد عمیق‌ترین و سرشارترین سرمایه‌های شخصیت او را بیدار کند و در جهت صلاح خود و خیر اجتماع و کمال، به کار اندازد. او معتقد بود «تربیت» بیش از «تعلیم» مورد نظر است و مقدم بر تعلیم و تربیت، «اعتقاد و علاقه» لازم است تا سه هدف اساسی «ایمان»، «اخلاق» و «علوم» توأم گردد. بر این اساس «برنامه تربیت و تعلیم دینی» را با هدف:

- ۱- مانوس کردن و آشنا و علاقمند ساختن جوانان به دین و اولیاء دین،
- ۲- تلفیق و بیان اخلاقیات و کمالات فطری انسانی با استفاده از تعلیمات و دستوره‌های دینی،
- ۳- توضیح و اثبات اصول دین، شامل؛ خداشناسی، پیغمبرشناسی، رستاخیز و امام‌شناسی،
- ۴- تعلیم و تمرین قرآن و احکام فقهی با توجه به معنی و منظور آیات قرآن و پذیرش احکام.

تدوین نمود و در قالب ۳۰ درس در همان سال ۱۳۳۸ ارائه داشت که این اثر نیز در مجموعه آثار (۹) تقدیم علاقه‌مندان شده است.

مهندس بازرگان معتقد بود به جای آنکه مسلمانی و عبادت خدا را به عنوان یک سیستم موروثی و اجدادی فردی، نشان دهیم، بهتر است با توجه به احتیاجات و ابتلائات و شرایط روز، دین خدا را به عنوان یک داروی مورد نیاز انسان، و مکتب و مسلک اجتماعی مفید برای دنیای متمدن امروز و یگانه راه رفع گرفتاری‌ها و حل مسائل بشر، پیشنهاد نمائیم و منظور اصلی از تعلیمات دینی و ترویج اسلام را، اصلاح نفوس و تکمیل مکارم اخلاقی و تزکیه و تلقین ملکات عالیه درونی در مردم می‌دانست، نه لفاظی و آداب و عادات ظاهری. او معتقد بود در انتخاب سبک تعلیمات، بهترین راه تاسی به خود قرآن است. یعنی به جای منطقی خسته کننده و کهنه فلسفی و استدلالی خشک لفظی و تصنعی قدیم، همان رویه فطری وحی الهی به انبیاء سلف و اسلوب ابتکاری قرآن را (که اروپائیان در قرون معاصر به آن

پی‌برده‌اند و نامش را «متدولوژی» گذارده و بر مبنای مشاهده و تجربه و توجه به واقعیات، موفق شده‌اند جهش و ترقی فوق‌العاده به علم و تمدن بدهند)، اتخاذ نمائیم.

در همین راستا بود که او خود این سبک و روش را به کار گرفت و بر اساس آن باور و این اعتقاد، از سال ۱۳۳۴ مبادرت به تالیف و تدوین کتاب «آموزش قرآن» نمود و «روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات قرآن» را ارائه کرد و کاری را که در «آموزش تعالیم دینی» مطرح ساخته و در «برنامه تربیت و تعلیم دینی» به انجام رسانده بود، با تالیف کتاب «آموزش قرآن» که جلد اول و جلد دوم آن هر یک در قالب ۱۵ درس تهیه شده است، تا سال ۱۳۳۸ به اتمام رساند و پروژه خود را کامل کرد.

از آنجا که در آن دوران، حروف چینی کتاب آموزش قرآن میسر نبود، خوش‌نویسی، کنترل، کلیشه و چاپ آن‌ها تا سال ۱۳۴۰ به طول انجامید و در این سال توسط شرکت انتشار، کتاب اول و کتاب دوم آموزش قرآن منتشر شد. کتاب اول توسط آقای شرر تیمورتاش خوش‌نویسی شده است. قسمت تعلیم کتاب دوم توسط آقای عباس منظوری و قسمت تمرین آن توسط آقای احمد نجفی زنجانی نوشته شده. در کتاب سوم، از درس اول تا پنجم به خط آقای شرر تیمورتاش و از درس ششم تا هشتم (آخرین درس) به خط آقای حسینی شیرازی است. راهنمای کتاب اول، همانند خود کتاب، هر درس دو قسمت دارد. در قسمت تعلیم، بخش آیات به خط آقای مهندس مصطفی کتیرایی و بخش ترجمه‌ها به خط شهید دکتر مصطفی چمران، در زمان دانشجویی این دو بزرگوار نگاشته شده است ولی قسمت تمرین این راهنما، تماما به خط آقای عباس منظوری می‌باشد. تمام راهنمای کتاب دوم به خط آقای شرر تیمورتاش است.

کتاب سوم، زمانی که مهندس بازرگان و یاران هم‌رزمش در زندان ستم‌شاهی، دوران محکومیت خود را می‌گذرانیدند، خوش‌نویسی و آماده چاپ گردید و بدون ذکر نام مؤلف و با عنوان «به اهتمام محمد مهدی جعفری» توسط شرکت سهامی

انتشار، در سال ۱۳۴۳ منتشر شد و بارها همراه با کتاب‌های اول و دوم، به صورت یک جلدی و یا سه جلدی، تجدید چاپ گردید و اکنون تمام این مجموعه سه جلدی، همراه با راهنماهای آن مورد بازبینی، اصلاح و ویرایش نهایی استاد ارجمند جناب آقای دکتر محمد مهدی جعفری قرار گرفته که صمیمانه از ایشان تشکر و قدردانی می‌نمائیم.

بنیاد فرهنگی مهندس مهدی بازرگان مفتخر است در دهمین سالگرد فقدان آن زنده‌یاد، مجموعه حاضر را که در برگیرنده سه جلد آموزش قرآن و دو جلد راهنمای (۱) و (۲) و نیز لغات آموزش قرآن است، به صورت حروف چینی شده و باقلمی که برای خودآموزان مناسب تر است، تقدیم نماید. امید است با ارائه این مجموعه آثار، هدف مؤلف ارجمند، زنده‌یاد مهندس بازرگان تامین شده و وسیله مناسب و آسانی برای قرائت درست و ترجمه قرآن، در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد و مزید مغفرت و رحمت برای مؤلف آن باشد. روحش شاد و راهش پر رهرو باد.

بنیاد فرهنگی مهندس مهدی بازرگان

به نام خدا

پیشگفتار

مجموعه‌ای از آثار زنده‌یاد مهندس مهدی بازرگان که باشماره (۵) تقدیم خوانندگان گرامی می‌شود، «آموزش قرآن» نام دارد و مشتمل بر سه کتاب آموزش قرآن و دو جلد راهنمای آن برای خودآموزان است.

روان شاد مهندس بازرگان اعتقاد عمیقی به آموزه‌های حقیقی دین داشت و در انتقال آن به نسل جوان، بسیار اهتمام می‌ورزید و معتقد بود در عین آنکه خدا و دین خدا ازلی و لایتغیر است، طرز بیان و ارائه آن و نیز اجرای احکام آن، باید بر حسب زمان و مکان و به تناسب رشد افکار و تحولات زندگی اجتماعی و احتیاجات مردم، تطبیق داده شده، و زنده و تازه نگه‌داشته شود و دین‌داری از حالت رکود و جمود و انتساب به طبقات و امانده و بی‌سواد، بیرون آید و مهر کهنگی و داغ بطلان از چهره تابناک آن زدوده شود. بر این اساس نظرات پیشنهادی خود را به صورت طرحی با عنوان «آموزش تعالیم دینی» ارائه داد که طی سه شماره در «مجموعه حکمت» در سال ۱۳۳۸ منتشر شد و بارها به صورت کتاب جیبی تجدید چاپ گردید. این اثر در مجموعه آثار (۹) تقدیم خوانندگان ارجمند شده است.

مهندس بازرگان بر این باور بود که تعالیم دینی بیش از هر چیز یک امر درونی است و با دل و جان انسان سروکار دارد و می‌خواهد عمیق‌ترین و سرشارترین سرمایه‌های شخصیت او را بیدار کند و در جهت صلاح خود و خیر اجتماع و کمال، به کار اندازد. او معتقد بود «تربیت» بیش از «تعلیم» مورد نظر است و مقدم بر تعلیم و تربیت، «اعتقاد و علاقه» لازم است تا سه هدف اساسی «ایمان»، «اخلاق» و «علوم» توأم گردد. بر این اساس «برنامه تربیت و تعلیم دینی» را با هدف:

- ۱- مانوس کردن و آشنا و علاقمند ساختن جوانان به دین و اولیاء دین،
- ۲- تلفیق و بیان اخلاقیات و کمالات فطری انسانی با استفاده از تعلیمات و دستوره‌های دینی،
- ۳- توضیح و اثبات اصول دین، شامل؛ خداشناسی، پیغمبرشناسی، رستاخیز و امام‌شناسی،
- ۴- تعلیم و تمرین قرآن و احکام فقهی با توجه به معنی و منظور آیات قرآن و پذیرش احکام.

تدوین نمود و در قالب ۳۰ درس در همان سال ۱۳۳۸ ارائه داشت که این اثر نیز در مجموعه آثار (۹) تقدیم علاقه‌مندان شده است.

مهندس بازرگان معتقد بود به جای آنکه مسلمانی و عبادت خدا را به عنوان یک سیستم موروثی و اجدادی فردی، نشان دهیم، بهتر است با توجه به احتیاجات و ابتلائات و شرایط روز، دین خدا را به عنوان یک داروی مورد نیاز انسان، و مکتب و مسلک اجتماعی مفید برای دنیای متمدن امروز و یگانه راه رفع گرفتاری‌ها و حل مسائل بشر، پیشنهاد نمائیم و منظور اصلی از تعلیمات دینی و ترویج اسلام را، اصلاح نفوس و تکمیل مکارم اخلاقی و تزکیه و تلقین ملکات عالیه درونی در مردم می‌دانست، نه لفاظی و آداب و عادات ظاهری. او معتقد بود در انتخاب سبک تعلیمات، بهترین راه تاسی به خود قرآن است. یعنی به جای منطقی خسته‌کننده و کهنه فلسفی و استدلالی خشک لفظی و تصنعی قدیم، همان رویه فطری و وحی الهی به انبیاء سلف و اسلوب ابتکاری قرآن را (که اروپائیان در قرون معاصر به آن

پی برده‌اند و نامش را «متدولوژی» گذارده و بر مبنای مشاهده و تجربه و توجه به واقعیات، موفق شده‌اند جهش و ترقی فوق‌العاده به علم و تمدن بدهند)، اتخاذ نمائیم.

در همین راستا بود که او خود این سبک و روش را به کار گرفت و بر اساس آن باور و این اعتقاد، از سال ۱۳۳۴ مبادرت به تالیف و تدوین کتاب «آموزش قرآن» نمود و «روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات قرآن» را ارائه کرد و کاری را که در «آموزش تعالیم دینی» مطرح ساخته و در «برنامه تربیت و تعلیم دینی» به انجام رسانده بود، با تالیف کتاب «آموزش قرآن» که جلد اول و جلد دوم آن هر یک در قالب ۱۵ درس تهیه شده است، تا سال ۱۳۳۸ به اتمام رساند و پروژه خود را کامل کرد.

از آنجا که در آن دوران، حروف چینی کتاب آموزش قرآن میسر نبود، خوش‌نویسی، کنترل، کلیشه و چاپ آن‌ها تا سال ۱۳۴۰ به طول انجامید و در این سال توسط شرکت انتشار، کتاب اول و کتاب دوم آموزش قرآن منتشر شد. کتاب اول توسط آقای شرر تیمورتاش خوش‌نویسی شده است. قسمت تعلیم کتاب دوم توسط آقای عباس منظوری و قسمت تمرین آن توسط آقای احمد نجفی زنجانی نوشته شده. در کتاب سوم، از درس اول تا پنجم به خط آقای شرر تیمورتاش و از درس ششم تا هشتم (آخرین درس) به خط آقای حسینی شیرازی است. راهنمای کتاب اول، همانند خود کتاب، هر درس دو قسمت دارد. در قسمت تعلیم، بخش آیات به خط آقای مهندس مصطفی کتیرایی و بخش ترجمه‌ها به خط شهید دکتر مصطفی چمران، در زمان دانشجویی این دو بزرگوار نگاشته شده است ولی قسمت تمرین این راهنما، تماما به خط آقای عباس منظوری می‌باشد. تمام راهنمای کتاب دوم به خط آقای شرر تیمورتاش است.

کتاب سوم، زمانی که مهندس بازرگان و یاران هم‌رزمش در زندان ستم‌شاهی، دوران محکومیت خود را می‌گذرانیدند، خوش‌نویسی و آماده چاپ گردید و بدون ذکر نام مؤلف و با عنوان «به اهتمام محمد مهدی جعفری» توسط شرکت سهامی

انتشار، در سال ۱۳۴۳ منتشر شد و بارها همراه با کتاب‌های اول و دوم، به صورت یک جلدی و یا سه جلدی، تجدید چاپ گردید و اکنون تمام این مجموعه سه جلدی، همراه با راهنماهای آن مورد بازبینی، اصلاح و ویرایش نهایی استاد ارجمند جناب آقای دکتر محمد مهدی جعفری قرار گرفته که صمیمانه از ایشان تشکر و قدردانی می‌نمائیم.

بنیاد فرهنگی مهندس مهدی بازرگان مفتخر است در دهمین سالگرد فقدان آن زنده‌یاد، مجموعه حاضر را که در برگیرنده سه جلد آموزش قرآن و دو جلد راهنمای (۱) و (۲) و نیز لغات آموزش قرآن است، به صورت حروف چینی شده و باقلمی که برای خودآموزان مناسب تر است، تقدیم نماید. امید است با ارائه این مجموعه آثار، هدف مؤلف ارجمند، زنده‌یاد مهندس بازرگان تامین شده و وسیله مناسب و آسانی برای قرائت درست و ترجمه قرآن، در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد و مزید مغفرت و رحمت برای مؤلف آن باشد. روحش شاد و راهش پر رهرو باد.

بنیاد فرهنگی مهندس مهدی بازرگان

آموزش قرآن

خودآموز

روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات

کتاب اول

II

طرز تدریس یا خود آموزی کتاب «آموزش قرآن»

۱- این کتاب ممکن است به صورت کلاسیک در مدارس تدریس شود و یا کسانی که دارای سواد فارسی کافی (در حدود ۶ ابتدایی) باشند به صورت خود آموز از آن استفاده نمایند. البته خودآموزان لازم است قبلاً به اعراب و تنوین و هجّی کردن کلمات آشنایی داشته باشند.

۲- جلد اول کتاب مشتمل بر ۱۵ درس و طوری است که در پایان آن دانش آموز سوره مبارکه حمد و سوره توحید و کلیه ذکرهای نماز به انضمام آیات زیادی از کلام الله مجید (در حدود ۵۰ آیه) را **می خواند، می فهمد، می نویسد**. ضمناً مقداری عربی یاد گرفته است.

۳- سبک انتخابی، سبک عملی و پر تمرین می باشد. هر درس مشتمل بر دو قسمت است قسمت اول تمرین و قسمت دوم تعلیم. بسیار ضروری و مفید است که تمرین ها کاملاً اجرا گردد و البته این عمل، چندان مشکل نیست.

تمرین‌های **الف** (ترجمه عربی به فارسی) الزامیست ولی تمرین‌های **ب** (برگرداندن فارسی به عربی) برای دبستان‌ها اختیاریست و عمل به آن، بسته به نظر آموزگار و فرصت دانش‌آموز می‌باشد.

به منظور تسهیل عمل آموزگاران محترم و برای خودآموزان، یک جزوه کمکی جداگانه تهیه شده است که جواب سؤال‌های قسمت تمرین هر درس را می‌دهد. خودآموزان ابتدا به کوشش و فکر خود تمرین‌ها را حل می‌کنند و سپس برای اطمینان و تصحیح به جزوه کمکی مراجعه خواهند کرد.

۴- در سر صفحه تعلیم هر درسی ۵ الی ۸ کلمه تازه عنوان می‌شود. این کلمات و اشتقاق‌های آن طوری انتخاب شده‌اند که غالباً در زبان فارسی متداول و نزدیک به زبان و ذهن هر کس است یا کلمات و اصوات خاصی از عربی است که مورد استعمال زیاد دارند. آنگاه در متن درس یک عده آیات و جمله‌های متفرق، کامل یا ناقص، از قرآن که شامل اشتقاق‌های کلمات سر صفحه و کلمات دروس گذشته باشد انتخاب گردیده و در ذیل ترجمه شده است. ترجمه‌ها با انشاء فارسی است ولی با علائم و خطوط رابطی که گاه‌گاه به کار برده شده به سهولت قابل تطبیق با اصل عربی می‌باشد.

در دروس ابتدای کتاب، کلمات و آیات کوتاه و ساده است و به تدریج بر طول و اشکال افزوده می‌شود.

کلمات سر صفحه معمولاً احتیاج به ترجمه ندارد. آموزگار قبلاً تک‌تک آنها را از شاگردان سؤال می‌کند و معنای هر یک را می‌پرسد و بعد ضمن قرائت آیات توجه شاگردان را به اشتقاق‌ها جلب می‌نماید.

۵- جا دارد آموزگاران محترم و خودآموزان عزیز نه از اشکال خاص و اختلاف زیاد زبان عربی با فارسی وحشت داشته باشند و نه از طولانی شدن دروس وسط و

آخر کتاب به هراس بیفتند. تکرار کلمات و اشتقاق‌ها و تصریف آیات از یک طرف و وفور تمرین‌ها از طرف دیگر، عمل قرائت و فهم آیات را فوق‌العاده آسان می‌نماید و بدون آنکه لازم باشد قبلاً قواعد ساختگی و سخت صرف و نحو تعلیم داده شود، خوانندگان به طور طبیعی و تدریجی با نکات و مشکلات جمله بندی و افعال عربی مأنوس می‌شوند. البته گاه گاه تذکرات مختصر و اشاره‌هایی در متن کتاب به قواعد زبان به عمل آمده است و آموزگار می‌تواند راهنمایی‌های مفیدی نیز بنماید.

۶- به ادا کردن حروف عربی از مخرج و قواعد قرائت و تجوید عنایتی نشده است. البته اهمیت این قسمت خیلی کمتر از خواندن و فهمیدن است. به علاوه آموزگار ممکن است پس از طی شدن پنج شش درس اول، در باره تلفظ و تجوید، به طور شفاهی تعلیماتی بدهد.

۷- در جلد‌های دوم و سوم کتاب سرعت پیشروی و سهولت عمل خیلی بیشتر می‌شود. در پایان جلد دوم تعداد زیادی از سوره‌های آخر قرآن فرا گرفته می‌شود و در پایان جلد سوم ترقی دانش آموز یا خودآموز به حدی می‌رسد و آنقدر کلمه و آیه و جمله بندی یاد می‌گیرد که موفق می‌شود سوره جمعه را بخواند و بفهمد و بنویسد و نیز تمام قرآن را بخواند. پس از آن دیگر احتیاجی به کتاب و تعلیم معلم نبوده و هر کس با دست گرفتن قرآن ترجمه‌دار و دقت در آن (و دانش آموز در سن ۱۴ سالگی، یعنی قبل از بلوغ) خواهد توانست معنی تمام آیات قرآن را پیش خود یاد بگیرد.

از خداوند خواهانیم توفیق چنین تحصیل و مخصوصاً سعادت فهم صحیح و پیروی و اجرای کتاب خود را نصیب همه بفرماید.

درس اول

بیچه‌ها

خوشحال باشیم که امروز اسم خدا در زبان ما می‌آید، خدایی که ما و پدر و مادر ما و همهٔ مردم دنیا را آفریده است. خدا از هر کس بزرگتر و پیش ما عزیزتر است. می‌خواهیم قرآن را که کتاب خدا است یاد بگیریم. بخوانیم و بفهمیم تا بدانیم خدا به پیغمبر خود چه گفته و برای ما چه دستور داده است. عمل به دستور خدا بکنیم تا پیش او سر بلند و محبوب باشیم، و در دو دنیا خوشبخت شویم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ أَكْبَرُ وَ كَبِيرُ اسْمِ اسَامِي يَا

خدا بزرگتر و بزرگ اسم اسمها ای

اللَّهُ (أَلْ لَاه) إِلَهَ (إِلَاه) يَا اللَّهُ

خدا خدا ای خدا

وَاللَّهُ بِاللَّهِ (أَلْ لَاهُمَّ) اللَّهُ

قسم به خدا به خدا (قسم به خدا) خدا یا

أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ كَبِيرُ اللَّهُ الْكَبِيرُ

بزرگتر خداوند بزرگتر است خدا بزرگ است خدای بزرگ

اسْمُ اللَّهِ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ

اسم خدا به اسم خدا و به نام خدا

(به نام خدا و به امید خدا)

درس دوم

قسمت اول، تمرین و پرسش

الف) این کلمات را پای تخته بنویسید و معنی کنید:

۱- اَللّٰهُ   ۲- اِلٰه   ۳- بِسْمِ اللّٰهِ   ۴- يَا اَللّٰهُ   ۵- بِاللّٰهِ
۶- اَللّٰهُمَّ   ۷- اَللّٰهُ اَكْبَرُ   ۸- بِسْمِ اللّٰهِ وَ بِاللّٰهِ

ب) این کلمات را به زبان عربی بگویید^۱:

۱- خُدا   ۲- ای خُدا   ۳- ای علی   ۴- ای مُحَمَّد   ۵- خُداوند
۶- بزرگ   ۷- بزرگتر   ۸- خدا بزرگتر است^۲ (از هر کس و از هر چیز)
۹- به نام خدا   ۱۰- قسم به خدا   ۱۱- به نام خدا و به امید خدا.

---

۱. آموزگار سعی می‌نماید با تکرار و تذکار زیاد کلمات و معانی را در حافظه اطفال وارد سازد و آنها را مانوس نماید بدون آنکه احتیاج به از بر کردن لغات و تمرین خارج از کلاس باشد.
۲. آموزگار در خلال دروس اول به دانش‌آموزان نشان خواهد داد که در عربی کلمه «است» وجود ندارد و جزو جمله می‌باشد.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

عَالَمٌ	أَرْبَابٌ	تَرْبِيتٌ	لِ	حَمْدٌ
دنیاء، جهان	ارباب، آقا صاحب	تربیت	برای	سپاس و تشکر

أَحْمَدُ	مُحَمَّدٌ	حَمِيدٌ	الْحَمْدُ	حَمْدٌ
پسندیده‌تر	ستوده	پسندیده	سپاس و تشکر	سپاس و تشکر

وَاللَّهُ أَحْمَدُ	الْحَمْدُ لِلَّهِ (أَلْ حَمْدُ لِلَّهِ)
و برای خدا سپاس است	سپاس و تشکر برای خداست.

عَالَمٌ	اللَّهُ حَمِيدٌ	اللَّهُ الْحَمِيدُ
جهان	خدا شایسته سپاس است	خداوند شایسته تشکر

رَبُّ الْعَالَمِينَ	رَبُّ الْعَالَمِ	رَبٌّ
پروردگار جهان‌ها	پروردگار عالم جهاندار	پروردگار، صاحب اختیار (تربیت کننده)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سپاس و شکر برای خداوند پروردگار جهان‌ها

درس سوم

قسمت اول، تمرین و پرسش

الف) بخوانید، بنویسید و معنی کنید:

- ۱- اللَّهُ أَكْبَرُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ.
- ۲- بِسْمِ اللَّهِ الْحَمِيدِ.
- ۳- إِلَهَ الْعَالَمِينَ.
- ۴- يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ.
- ۵- أَسْمَاءُ اللَّهِ.
- ۶- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.
- ۷- اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ.
- ۸- اللَّهُ الْحَمِيدِ.

ب) به عربی بگویند:

- ۱- پروردگار ۲- پروردگار عالم ۳- پروردگار جهانها ۴- برای خدا
- ۵- برای پروردگار جهانها ۶- حمد و سپاس برای خدا است
- ۷- ای خدائی که شایسته ستایش هستی ۸- به نام خداوند پروردگار
- جهانها ۹- خداوند بزرگتر و بالاتر از هر چیز و هر کس است

ج) سوالات:

- ۱- چه موقعی **اللَّهُ أَكْبَرُ** می گویند؟
- ۲- چه وقت **الْحَمْدُ لِلَّهِ** گفته می شود؟
- ۳- پروردگار یعنی چه؟

قسمت دوم، تعلیم**الف) کلمات و مشتقات:**

رَحْمَنُ (رَحْمَان)	رحیم	ي (اي)	كَ
بخشنده	مهربان	من	تو

«فایده رسان»

يَا رَحْمَنُ   يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ   اللَّهُ الرَّحْمَنُ

خدای بخشنده

ای بخشنده ای مهربان

ای «خدای» بخشنده

اللَّهُ الرَّحِيمُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خدای مهربان به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان

تمام سوره‌های قرآن بجز یکی با بسم الله الرحمن الرحيم شروع می‌شود. آغاز هر کاری هم خوب است با این کلمه یعنی به نام خدا و برای خدا باشد. چه یادی و چه نامی بهتر از یاد و نام خدا.

الرَّبُّ الرَّحِيمُ رَبِّي إِلَهِي

پروردگار مهربان پروردگار من خدای من

إِلَهِي وَ رَبِّي رَبِّي اللَّهُ

خدای من و پروردگار من پروردگار من خدا است

اللَّهُ رَبِّي الْحَمْدُ لِلرَّحْمَنِ

خدا پروردگار من است سپاس برای خدای بخشنده

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اِرْحَمْ لِي رَبُّكَ

ای مهربان‌ترین رحم‌کنندگان رحم کن به من (برای من) پروردگار تو

اللَّهُ رَبِّي وَرَبُّكَ الْحَمْدُ لَكَ بِاسْمِكَ الْأَكْبَرِ

خدا پروردگار من و پروردگار تو است سپاس برای تو به نام تو که بزرگتر است

إِلَهِي أَحْمَدُكَ وَرَبُّكَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

خدایا حمد می‌کنم تو را و پروردگار بخشنده مهربان تو

درس چهارم

قسمت اول، تمرین و پرسش

الف) معنی کنید و بنویسید:

۱- يَا رَبِّ مُحَمَّدٍ ۲- يَا اَللّٰهُ ، يَا رَحْمٰنُ ، يَا رَحِيْمُ

۳- لِي ۴- لَكَ ۵- اِرْحَمْ لِي ۶- اَلْحَمْدُ لَكَ

۷- لَكَ يَا اَللّٰهُ ۸- بِكَ يَا اَللّٰهُ

۹- بِسْمِ اَللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

۱۰- رَبِّي . ۱۱- رَبِّيَ اَللّٰهُ

۱۲- رَبِّيَ الرَّحْمٰنُ ۱۳- يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ

۱۴- اَلْحَمْدُ لِلرَّحْمٰنِ ۱۵- رَبِّ اَرْحَمِ .

ب) به عربی بگویید:

- ۱- به نام خداوند بخشنده مهربان
 ۲- پروردگار من خدا است
 ۳- پروردگار تو خدا است
 ۴- پروردگار من بخشنده است
 ۵- پروردگار تو مهربان است
 ۶- پروردگار همه دنیا
 ۷- ای خدای بخشنده
 ۸- به من مهربانی و خوبی بکن (رحم کن)
 ۹- پروردگارا رحم کن
 ۱۰- خداوندا به من خوبی بکن (رحم کن برای من)
 ۱۱- ای خدای من و پروردگار من
 ۱۲- سپاس برای خدای جهان‌ها.

قسمت دوم، تعلیم**الف) کلمات و مشتقات:**

لا مَا إِلَّا إِرْسَالٌ مُرَاسَلَةٌ شَاهِدٌ
 نه نیست مگر فرستادن نامه‌ای که فرستاده‌اند گواه و شاهد

شَهَادَاتٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 گواهی و شهادت دادن خدایی نیست مگر خدا خدایی بجز خدای بزرگ نیست

ب) ترکیب و ترجمه:

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 اساس توحید یعنی یکتا پرستی و پایه اسلام و
 مسلمانی می باشد.

توضیح آن این است که ما هیچ کس و هیچ چیز را قابل ستایش و اطاعت
 بجز خدا نمی دانیم. ما یکتا پرستیم و به غیر از خدا کسی را بندگی
 نمی کنیم. محبت و اطاعت ما فقط باید برای خدا و در راه خدا باشد.

رَسُول

فرستاده «پیغمبر»

لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

قوتی نیست مگر به خدا

إِلَّا بِاللَّهِ

مگر به خدا

وَمَا مُحَمَّدٌ

و نیست محمد

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

محمد فرستاده خدا است

رَسُولُ اللَّهِ

فرستاده خدا

أَرْسَلْنَا بِالْحَقِّ

به حق فرستادیم

أَرْسَلَ رَسُولًا

پیغمبری فرستاد

إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ

مگر فرستاده خدا

شَاهِدٌ

بینای حاضر (گواه)

أَرْسَلَ الْمُرْسَلِينَ

پیغمبران را فرستاد

مُرْسَلِينَ

فرستادگان (پیغمبران)

شَهِيدٌ	أَللَّهُ شَهِيدٌ	شَهِدَ شَاهِدٌ	شَهِدَ اللَّهُ
گواهِ بَیْنا و آگاه	خداوندِ گواه، بَیْنا و آگاه است.	شاهدیِ گواهیِ داد	خدا گواهیِ داد

أَشْهَدُ	لَا أَشْهَدُ	شَهِدُوا بِاللَّهِ	أَشْهَدُ
شهادتِ می‌دهم	شهادتِ نمی‌دهیم	شهادتِ دادند به خدا	شهادتِ بده

أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا	مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا شَاهِدًا
تورا شاهد فرستادیم	تورا نفرستادیم مگر اینکه شاهد باشی

درس پنجم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید، معنی کنید و بنویسید:

۱- لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ   ۲- لا إِلَهَ إِلَّا رَبُّ الْعَالَمِينَ

۳- لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ

۴- الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ

۵- لَا حَمْدَ إِلَّا لِلَّهِ   ۶- رَسُولُ اللَّهِ رَبُّ الْعَالَمِينَ

۷- أَرْسَلَ رَبِّي   ۸- أَرْسَلَ الرَّحْمَنُ   ۹- أَرْسَلْنَا الْمُرْسَلِينَ

۱۰- اللَّهُمَّ أَرْسِلْ رَسُولًا   ۱۱- شَهِدَ شَاهِدٌ

۱۲- شَهِدَ اللَّهُ وَ شَهِدَ الرَّسُولُ   ۱۳- الرَّسُولُ شَهِيدٌ

۱۴- شَهَادَاتِ الشَّاهِدِينَ   ۱۵- أَشْهَدُ بِاللَّهِ

ب) به عربی بگویید:

- ۱- غیر از خدای بزرگ خدای دیگری نیست   ۲- فرستاده خدا
- ۳- محمد فرستاده خدا است   ۴- محمد نیست مگر فرستاده خدا
- ۵- خدا فرستاد   ۶- پیغمبری فرستادیم   ۷- پیغمبری نفرستادیم
- ۸- گواهی داد   ۹- گواهی می دهیم   ۱۰- خدای بخشنده گواهی داد
- ۱۱- پروردگار من گواهی داد   ۱۲- تو را شاهد فرستادیم
- ۱۳- تو را نفرستادیم مگر به حق   ۱۴- شهادت نمی دهیم مگر به حق

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

عَابِدٌ	عِبَادَتٌ	أَنْ	أَنَّ
عبادت کننده	بندگی و پرستش	اینکه	اینکه

إِيَّاكَ	أَنْتَ	هُوَ	هُ	عَبْدٌ
تورا	تو	او	او	بنده

ب) ترکیب و ترجمه:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

شهادت می‌دهم به اینکه خدایی بجز خدا نیست

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

گواهی می‌دهم به اینکه محمد فرستاده خدا است

این دو جمله را شهادتین می‌گویند یعنی دو شهادت یا دو گواهی. اولی، گواهی بر یگانگی خداست. و دومی، گواهی بر پیغمبری حضرت محمد ابن عبدالله. کسی که از روی تحقیق و یقین این دو شهادت را بدهد، مسلمان است.

شَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ عَبْدُ اللَّهِ عَبْدُ الْعَلِيِّ

شهادت دادند به اینکه پیغمبری بر حق است. بنده خدا غلام علی

مُحَمَّدٌ عَبْدُ اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ

محمد بنده خدا است بنده خدا بنده خدا

لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ   وَاعْبُدُوا رَبَّكَ   عِبَادُ الرَّحْمَنِ

بندگی نکنید مگر خدا را   و پروردگار خود را بندگی کن   بندگان خدای بخشنده

أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ   لَهُ الْحَمْدُ

شهادت می‌دهم که محمد بنده او و فرستاده او است   برای او حمد و سپاس است

لَا شَرِيكَ لَهُ   هُوَ اللَّهُ   هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

شریکی برای او نیست   او خدا است   اوست خدای بخشنده مهربان

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ   أَنْتَ اللَّهُ

خدا شهادت داد به اینکه او، نیست خدایی بجز او   تو خدایی

أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ   إِيَّاكَ نَعْبُدُ   لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ

شهادت می‌دهم که تو خودت خدایی   تنها تو را بندگی می‌کنیم   بندگی نمی‌کنیم مگر او را

درس ششم

قسمت اول، تمرین

(الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

۱- أَشْهَدُ أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ ۲- عَبْدُ الرَّحِيمِ ۳- عَبْدُ اللَّهِ

۴- عِبَادِي ۵- أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ

۶- أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ حَقٌّ ۷- أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكَ

۸- مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولُهُ ۹- يَا هُوَ

۱۰- هُوَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۱۱- لَا حَمْدَ إِلَّا لَهُ

۱۲- لَهُ الْحَمْدُ ۱۳- أَحْمَدُهُ حَمْدًا كَثِيرًا

۱۴- أَرْسَلَهُ شَاهِدًا ۱۵- أَرْسَلَ لِعِبَادِهِ ۱۶- أَنْتَ رَبِّي

۱۷- أَنْتَ إِلَهُ الْعَالَمِينَ ۱۸- لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

۱۹- لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاكَ ۚ

۲۰- أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ

۲۱- أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- گواهی می‌دهم به اینکه بجز خدا خدایی نیست.
- ۲- گواهی می‌دهم که محمد پیغمبر خدا است.
- ۳- گواهی می‌دهم که محمد بنده او و فرستاده او است.
- ۴- بنده من ، بنده تو ، بنده او
- ۵- بندگان من، بندگان تو، بندگان او.
- ۶- خدا را بندگی کنید (بندگی کنید خدا را)
- ۷- شیطان را بندگی نکنید (بندگی نکنید شیطان را)
- ۸- جز خدا کسی را بندگی نمی‌کنیم (بندگی نمی‌کنیم مگر خدا)
- ۹- بندگی نمی‌کنیم بندگان خدا را
- ۱۰- او پروردگار من است
- ۱۱- تو پیغمبری (تو فرستاده‌ای)
- ۱۲- تنها تو را بندگی می‌کنیم.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

مُلك	مَالِك	اِسْتَعَانَتْ	معاون
حکومت	مالک	کمک جستن	یار
مالکیت	صاحب	یاری خواستن	کمک
دین	يَوْمَئِذٍ	يَوْمٌ	مَلِكٌ
دین	در آن روز	روز	پادشاه
پاداش	چنان روز		

ب) ترکیب و ترجمه:

اَسْتَعِينُ بِاللّٰهِ	اِسْتَعَانَهُ	هُوَ الْمَعِينُ
یاری می جویم به خدا (از خدا کمک می طلبم)	از او یاری خواست	او یاری کننده است
اَسْتَعِينُوا بِاللّٰهِ	اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ	نَسْتَعِينُ بِاللّٰهِ
به خدا (از خدا) کمک بجوید	تنها از تو کمک می گیریم	از خدا یاری می جویم

هُوَ الْمَلِكُ

او مالک است

أَعَانَهُ

او را کمک کرده است

بِعَوْنِ اللَّهِ

به یاری خدا

هُوَ الْمَلِكُ الْحَقُّ

او «خدا» پادشاه بر حق است

الْمَلِكُ لِلَّهِ

حکومت برای خدا است

مَالِكُ الْمَلِكِ

صاحب حکومت

أَرْسَلْنَا الْمَلَائِكَةَ

فرشتگان را فرستادم

مَلَكَ

فرشته

مَلَائِكَةٍ (مَلَائِكَةٍ)

فرشتگان

أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ مَلَائِكَتَهُ

به شهادت می‌گیرم خدا را و به شهادت می‌گیرم فرشتگان او را

مَلَائِكَةُ اللَّهِ أَعْوَابِي

فرشتگان خدا یاران من اند

يَوْمَ الْآخِرَةِ

روز آخرت

يَوْمَ الْجُمُعَةِ

روز جمعه

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

صاحب روز پاداش

يَوْمِ الدِّينِ

روز پاداش

الْمَلِكِ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلَّهِ

حکومت و پادشاهی در آن روز به حق از آن خداست

الْيَوْمِ لِلَّهِ

امروز مال خدا است

دِينِي وَ دِينِكَ

دین من و دین تو

لِي دِينٍ

برای من دین من

درس هفتم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

قسمتی از سوره حمد که در نماز خوانده می شود:

۱- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ .

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ . الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ .

مَالِكِ یَوْمِ الدِّیْنِ . اِیَّاكَ نَعْبُدُ وِ اِیَّاكَ نَسْتَعِیْنُ .

۲- لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ ۳- اَعَانَ اللّٰهُ ۴- اسْتَعِیْنُوْا

بِالصَّبْرِ ۵- اسْتَعِیْنِكَ یَا رَبِّی ۶- بِعَوْنِهِ وَ رَحْمَتِهِ

۷- لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ ۸- الْمُلْكُ لِلرَّحْمٰنِ

۹- الْمُلْكُ یَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ ۱۰- مَالِكِ عِبَادِهِ ۱۱- اَرْسَلَ الْمَلَائِكَةَ

۱۲- شَهِدَ الْمَلَائِكَةَ ۱۳- دِیْنُ اللّٰهِ ۱۴- لَا دِیْنَ لَهُ

ب) از فارسی به عربی برگردانید^۱:

- ۱- از خدا یاری می طلبم (کمک می جویم به خدا)
- ۲- از خدا یاری می طلبیم.
- ۳- تنها تو را می پرستیم و تنها از تو کمک می جویم
- ۴- حکومت و پادشاهی برای خدا است ۵- پادشاهی حق یاری کننده
- ۶- او خداوند، پادشاه حق است
- ۷- حکومت و سپاسگزاری حق او است (برای او است ملک و برای او است حمد)
- ۸- روز جمعه ۹- روز قیامت ۱۰- روز جزا و پاداش
- ۱۱- روز شهادت ۱۲- روز بندگی ۱۳- دین من برای خدا است.

---

۱. آموزگار به هیچ وجه سعی نخواهد کرد ضمن تعلیم‌ها و تمرین‌ها قواعد صرف و نحو و اصول کلی زبان عربی را یاد بدهد. پرسش‌های تمرین‌ها طوری انتخاب شده است که تکرار کلمات دروس گذشته باشد و گوش شاگردان در اثر همین تکرارهای تمرین‌ها مانند کودکی که زبان مادری را از راه تقلید می‌آموزد، رفته رفته با اسامی و افعال آشنا شود. پس از آنکه به این ترتیب مدتی ممارست و انس پیدا شد در جلد‌های دوم و سوم کتاب قواعد صرف و نحو نیز تعلیم داده می‌شود.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات

کائنات	الَّذِي	الَّذِينَ	هُدَايَتِ
موجودات هستی‌ها	کسی که چیزی که	کسانی که	راهنمایی

هادي	صِرَاطِ	مُسْتَقِيمِ	كَانَ
راهنما	راه	راست	می‌باشد ، بود ، است

ب) ترکیب و ترجمه

كَانَ اللَّهُ رَحِيمًا	كَانَ مُحَمَّدٌ رَسُولَ اللَّهِ
خداوند مهربان است	محمد فرستاده خدا است

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ	إِلَّا رَسُولًا	كَانُوا عِبَادَ اللَّهِ
محمد نیست	مگر پیغمبری	بندگان خدا بودند

كُنْ عَبْدًا لِلَّهِ

بنده‌ای برای خدا باش

كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ

جن را می‌پرستیدند

وَ يَكُونُ الرَّسُولُ شَهِيدًا

و پیغمبر گواه باشد

كُنْ لِي عَوْنًا

برای من یار باش

الَّذِي لَهُ الْمُلْكُ

کسی که برای او پادشاهی است

وَ يَكُونُ الدِّينُ لِلَّهِ

و دین برای خدا باشد

اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبِّي الَّذِي لَا شَرِيكَ لَهُ

آنچنان خدایی که غیر از او خدایی نیست پروردگار من که شریک برای او نیست

هَدَى اللَّهُ

خدا هدایت کرد

يَا هَادِي

ای راهنما

الَّذِينَ يَعْبُدُونَ اللَّهَ

کسانی که خدا را بندگی می‌کنند

۱. إِلَهٌ، به‌طور کلی هر گونه خدایی است که بشر پرستد (مانند بت و معبودهای

دیگر) ولی الله خداوند یکتای آفریدگار جهان است.

هُدًى لِّلْعَالَمِينَ

هدایت برای مردم جهان

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَى

حمد برای خدایی که هدایت کرد

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينِ الْحَقِّ

او کسی است که پیغمبر خود را به راهنمایی و دین حق فرستاد

صِرَاطُ رَبِّي

راه پروردگارم

الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ

راه راست استوار

درس هشتم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- كَانِ اللهُ رَبِّي   ۲- كَانِ اللهُ شَهِيداً
- ۳- كُنْ شَهِيداً لِلَّهِ   ۴- كَانُوا يَعْبُدُونَ اللَّهَ
- ۵- هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْحَقِّ
- ۶- رَبِّيَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ   ۷- الَّذِينَ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ
- ۸- هَدَى اللهُ عَبْدَهُ   ۹- هَدَيْنَاكَ وَ هَدَيْنَاهُ الصِّرَاطَ
- ۱۰- صِرَاطُ الْحَقِّ   ۱۱- صِرَاطُ رَبِّكَ الْمُسْتَقِيمَ
- ۱۲- عَبْدُ الْهَادِي   ۱۳- كَانِ اللهُ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا
- ۱۴- وَ اللهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَ هُوَ يَهْدِي

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- بود، می باشد، باش.
- ۲- محمد فرستاده او بود (یا هست).
- ۳- محمد بنده او و فرستاده او است.
- ۴- فرمانبردار (مطیع) خدا باش.
- ۵- راهنمای من باش (باش هادی برای من)
- ۶- خداوند رسول خود را هدایت کرد.
- ۷- پیغمبری که او را هدایت کردیم (رسولی که هدایت کردیم او را).
- ۸- راه خدایی که ما را راهنمایی فرمود.
- ۹- برای پروردگار جهانها استقامت کنید.
- ۱۰- راه کسانی که بندگی خدا را می کنند.
- ۱۱- راه من که راست است.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

قَوْلٌ قَائِلٌ عَلَيَّ هُمْ هِمٌّ نَا صَالِحٌ إِصْلَاحٌ مَصْلُوحَةٌ

گفتار گوینده بر آنها آنها ما درستکار اصلاح مصلحت
وعدۀ شایسته درست کردن کلام

ب) ترکیب و ترجمه:

قَوْلُهُ الْحَقُّ قَالَ اللَّهُ قَالَ الْإِنْسَانُ قَالَ قَائِلٌ

گفتار او که حق است خدا گفت انسان گفت گوینده‌ای گفت

قَالَتْ مَرْيَمُ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ قُلْ هُوَ اللَّهُ

مریم گفت کسانی که گفتند پروردگار ما خدا است بگو او خدا است

قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ لَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ

بگو مشرق و مغرب مال خداست نگویند بر خدا مگر حق

و رَبُّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ كَانَ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا

و پروردگارتو بر راهی راست است بر آنها گواه و شاهد بود

السَّلَامُ عَلَيْنَا. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

سلام بر ما سلام بر ما و بر بندگان صالح خدا

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ. أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ. لَنَا أَعْمَالُنَا

سلام بر فرستاده خدا فرستادیم بر آنها برای ما است کارهای ما

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا.

ما را به راه راست رهبری نما حمد برای خدایی که ما را رهبری کرد

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي. أَصْلِحَ اللَّهُ. كَانُوا صَالِحِينَ.

خدایا اصلاح کن برای من خدا اصلاح کرد درستکار بودند

عِبَادِي الصَّالِحُونَ. اللَّهُ لَا يُصْلِحُ عَمَلَهُمْ.

بندگان درستکار من خدا کار آنها را درست نمی کند

درس نهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

۱- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
۲- قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ

۳- قَالُوا لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ
۴- قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ

۵- قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ
۶- قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ

۷- وَقَالَتِ الْأَعْرَابُ
۸- قُلِ اللَّهُ رَبِّي
۹- السَّلَامُ عَلَيْكَ

۱۰- السَّلَامُ عَلَيْنَا
۱۱- أَنْتَ عَلَيَّ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

۱۲- لَا يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
۱۳- كُنْ لِلصَّالِحِينَ عَوْنًا

۱۴- قَوْلُنَا قَوْلُ الْحَقِّ
۱۵- كَانُوا لَنَا عَابِدُونَ

۱۶- رَبُّنَا الرَّحْمَنُ
۱۷- السَّلَامُ عَلَيَّ

ب) از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- محمد گفت. ۲- پیغمبر گفت. ۳- مؤمنین گفتند. ۴- زهرا گفت.
- ۵- پیغمبر خدا گفت. ۶- بگو پروردگار من خدا است.
- ۷- بگو پروردگار من کسی است که غیر از او خدایی نیست.
- ۸- گفتار آنها حق است. ۹- پروردگار آنها خدای بخشنده و مهربان است.
- ۱۰- آنها را فرستادیم. ۱۱- سلام بر ما و بر بندگان درستکار خدا.
- ۱۲- سلام خدا بر من. ۱۳- سلام خدا بر آنها. ۱۴- بندگان صالح من.

قسمت دوم، تعلیم**الف) کلمات و مشتقات:**

نَعْمَتٌ ^۱	إِنْعَام	فِي	مَا	عَمَل	عَامِل	فَ
نعمت، خواسته	نعمت دادن	در	چه	کار	کننده	پس
دارائی، خوبی			آنچه			

ب) ترکیب و ترجمه:

نَعْمَةٌ اللَّهِ   نَعْمُ الدُّنْيَا   أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ

۱. مثل مال و جاه و سلامت و امنیت و سایر چیزهای خوبی که احتیاج و آرزوی انسان است.

نعمت خدا   نعمت‌های دنیا   خدا به او نعمت داده‌است

أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ   صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

به انسان   نعمت دادیم   راه کسانی که به آنها   نعمت و خیر دادی

و نِعْمَةً كَانُوا فِيهَا   مَا يُصْلِحُنِي فِي دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي

و نعمتی که در آن بودند   آنچه مرا در دنیا و آخرت اصلاح کند

عَمَلٌ صَالِحٌ   وَ نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ   كُنَّا نَعْمَلُ

کار شایسته خوبی   و چه خوب است پاداش مردان کار   عمل می کردیم

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ   وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

کسانی که کارهای شایسته به جا می آورند   و کارهای شایسته انجام دادند

وَ اللَّهُ شَهِيدٌ بِمَا تَعْمَلُونَ   لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

و خداوند به آنچه می کنید بینای حاضر است   نمی پرستم آنچه را که شما می پرستید

فَالْحَمْدُ لِلَّهِ   فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا

پس حمد برای خدا است   پس میان آنها رسولی فرستادیم

فَقُلْ رَبِّ ارْحَمْ   فَلَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ

پس بگو پروردگارا مرحمت بنما   پس برای او پادشاهی و برای او حمد است

فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ   فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا

پس باید کار کند کار شایسته‌ای

پس آنها در آن شریک‌اند

درس دهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

۱- عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ   ۲- الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

۳- اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي فِي دِينِي ۴- وَ فِيهَا اسْمُكَ الْأَكْبَرُ

۵- أَرْسَلْنَاكَ فِيهِمْ شَاهِدًا   ۶- فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ

۷- فِينَا رَسُولٌ لِلَّهِ   ۸- مَا يَمْلِكُ

۹- مَا يَقُولُ الْحَقُّ   ۱۰- مَا فِي الدُّنْيَا

۱۱- بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ   ۱۲- فَاعْمَلُوا صَالِحًا

۱۳- اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ   ۱۴- فَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ

۱۵- فَهَدَيْهِمُ اللَّهُ   ۱۶- كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا.

ب) از فارسی به عربی برگردانید: ^۱

- ۱- خداوند به او نعمت داد.
- ۲- نعمت من برای تو است.
- ۳- خداوند به بندگان صالح خود نعمت رسانده است.
- ۴- در رحمت خدا بود.
- ۵- به آنها در دنیا و آخرتشان نعمت داده‌ای.
- ۶- یاری بجوید از خدا در کار دنیا و آخرت (در دنیا و آخرت).
- ۷- خداوند به آنچه که می‌کنید آگاه بینا (شهید) است.
- ۸- خدا را به آنچه به ما ارزانی داشته است شکر می‌کنیم.
(حمد برای خدا به آنچه نعمت رسانده است بر ما)
- ۹- در امر دنیا کار می‌کنند. ۱۰- کار شایسته بکنید.
- ۱۱- پس بگو که سپاس خدا را سزاوار است (برای خدا است).
- ۱۲- پس بنده خدا باش. ۱۳- در کتاب خدا.

---

۱. در ترجمه‌های فارسی به عربی آموزگار می‌تواند برای کمک به شاگردان ابتدا جمله فارسی را با ترتیب عربی (که فعل را قبل از فاعل می‌گذارند) بخواند و بعد کلمه به کلمه ترجمه‌ها را سؤال کرده آخر سر تمام جمله بندی را بخواند و آنقدر تکرار نماید تا شاگرد جمله کامل صحیح را ادا کند.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

غَضَبٌ ضَلَّاتٌ صَلَوَةٌ صَلَوَاتٌ آلٌ قَدْ

خشم گمراهی نماز درود خاندان قطعاً
دعای رحمت دودمان به تحقیق

ب) ترکیب و ترجمه:

غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِ فَغَضِبَ اللهُ عَلَيْهِ كَانَ مَغْضُوبًا

خشم کرد خدا بر او پس خدا بر او خشم کرد مورد غضب و خشم شده بود

مَغْضُوبٌ عَلَيْهِ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

(کسی که) مورد خشم واقع شده
غیر از مردم مورد خشم
«غضب بر او شده»
«غیر از غضب شدگان بر آنها»

فِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ضَلَّ ضَالًّا بَعِيدًا

در گمراهی قدیم خودت
گمراه شد گمراهی دوری

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

راه و روش کسانی که به آنها نعمت رساندی
نه آنها که مورد خشم قرار گرفتند

وَلَا الضَّالِّينَ يَا هَادِيَ الْمَضَلِّينَ

و نه گمراه شدگان ای رهنمای گمراه شدگان

صَلَاةُ الْعَصْرِ صَلَاةُ الْوُسْطَى فَصَلِّ

نماز عصر نماز میانه (ظهر) پس نماز خواند

اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

کمک بجوید به صبر و پایداری و به نماز درود خداوند بر او

عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ وَرَحْمَةٌ صَلُّوا عَلَيْهِ

بر آنها باد درود و رحمت درود بفرستید بر او

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوند بر او درود فرستاد خدایا درود برسان بر محمد و خاندان محمد

اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ قَدْ أَضَلَّ قَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولًا

کار کنید خاندان داوود قطعاً گمراه کرد به تحقیق پیغمبرانی را فرستادیم

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ

گفته نمی شود برای تو مگر آنچه محققاً برای پیغمبران قبل از تو گفته شده است

درس یازدهم

قسمت اول، تمرین

(الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
- ۲- فَقَدْ غَضِبَ اللَّهُ وَ أَضَلَّهُمْ
- ۳- فَقَدْ رَحِمَهُ اللَّهُ
- ۴- مَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا ۝ كَانُوا فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ
- ۶- الَّذِينَ ضَلُّوا ۗ رَبُّ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
- ۸- عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ وَ رَحْمَةٌ ۙ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ
- ۱۰- صَلَاةُ الْعِشَاءِ
- ۱۱- فِي صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ
- ۱۲- آلُ مُوسَىٰ وَ آلُ فِرْعَوْنَ
- ۱۳- قَدْ كَانَ فِي قِصَصِهِمْ عِبْرَةٌ (قصص یعنی قصه و سرگذشت)
- ۱۴- فَقَدْ هَدَاهُمْ اللَّهُ
- ۱۵- فَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
- ۱۶- قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ.

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- خشم خدا بر تو.
- ۲- تو غضب شده‌ای.
- ۳- مغضوب نباش
- ۴- تو گمراهی (در گمراهی).
- ۵- به گمراهی دوری افتاد (گمراه شد، گمراهی دوری).
- ۶- ملت گمراه (قوم).
- ۷- ای راهنمای گمراه شدگان.
- ۸- نماز بخوانید (درود بفرستید).
- ۹- درود خدا بر او و بر دودمان او، خاندان ابراهیم.
- ۱۰- به تحقیق خدا پیغمبر فرستاد.
- ۱۱- پس مسلماً خداوند رحمت به او کرده است.

ج) سورة فاتحة الكتاب (سورة حمد) را از اول تا آخر بخوانید، بنویسید و معنی کنید.^۱

۱. سورة حمد از مواردی است که آموزگار قدری با شرح و توضیح برای دانش‌آموزان بیان خواهد کرد و مخصوصاً ربط ما بین آیات متوالی و زیبایی و عظمت آن را سعی می‌نماید نشان دهد. از سوره‌های اولی است که در مکه بر حضرت نازل شده است. با تشکر و خوشحالی شروع می‌شود. خدا را به صفت تربیت جهانی و بخشندگی و مهربانی یاد کرده اقرار به مالکیت او در روز جزا می‌نماید و یکمرتبه التفاتی حاصل شده شخص پیمان بندگی و استمداد با خدا می‌بندد و در عوض راهنمایی و نگاه‌داری می‌طلبد.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

تَوَلَّدَ	أَوْلَادٌ	وَاحِدٌ	أَحَدٌ	قَائِمٌ	قِيَامٌ
تولید	فرزندان	یکتا	یک	برپا	برخاستن
شَرِكٌ	شَرِيكٌ	صَمَدٌ	وَلَادَتٌ		
شریک گرفتن	شریک	بی نیاز	به دنیا آمدن		

ب) ترکیب و ترجمه:

يَوْمَ الْقِيَامَةِ	قَامَ الْإِمَامُ	قَدَّ قَامَتِ الصَّلَاةُ	الْإِمَامُ الْقَائِمُ
روز رستاخیز (برپاشدن)	امام قیام کرد	برپا شد	نماز امام برپا (قیام کننده)
وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ	وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ		
و کسانی که آنها به شهادت خود ایستاده و محکم اند.	و نماز را	بر پا داشتند	
الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ	فَمُ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ	لَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ	
کسانی که نماز را برپا می دارند	برخیز و نماز را بر پا بدار	بر قبر او مایست	
يَوْمَ الْآخِرِ	قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ	وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ	
روز یکشنبه	بگو او خدای یکتا است.	بر هیچکس (بر احدی) نماز مگذار	

الْأَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ. وَالْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ عَدَدٍ. هُوَ الْوَاحِدُ.

اول پیش از هر کسی. و آخر بعد از هر عددی. او که یکتا است.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ.

شهادت می‌دهم به اینکه خدایی جز خدا نیست که او یکی است و شریکی برای او نیست.

اللَّهُ الصَّمَدُ. يَوْمُ الْوِلَادَةِ. وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا.

خداوند بی‌ماندویی‌نیاز. روز ولادت. و نیکویی و احسان به پدر و مادر.

فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَ وَالِدٍ وَ مَا وُلِدَ

در اموال و فرزندان و پدر و آنچه زاییده است.

لَا يَلِدُ إِلَّا كَافِرًا لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ

نمی‌زاید مگر کافری نزااییده و زاییده نشده است

لَا تُشْرِكُ بِاللَّهِ الشِّرْكَ لَظْمٌ عَظِيمٌ

به خدا شرک موزر شرک ظلم عظیمی است

الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ لَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

مشرکون «بت پرستان» نجس‌اند هیچکس را با پروردگارمان هرگز شریک نمی‌گیریم

درس دوازدهم

قسمت اول، تمرین

(الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

۱- أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَ الْإِنْجِيلَ ۲- فَكُم لِرَبِّكَ

۳- وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۴- وَ أَقِيمُوا الْوَزْنَ

۵- لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاحِدًا ۶- هُوَ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ الصَّمَدُ

۷- لَا يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ ۸- أَنْ تَقُولُوا وَ لَدَّ اللَّهُ

۹- إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ

۱۰- وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ ۱۱- قُلْ لِلْمُشْرِكِينَ

۱۲- لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ حَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

۱۳- السَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ

۱۴- وَ أَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- نماز را پیادار.
- ۲- برخیز پس از آن بگو.
- ۳- کسانی که نماز را برپامی دارند.
- ۴- صاحب اختیار روز رستاخیز.
- ۵- نماز را برای خدا پیادار.
- ۶- بگو خدا یک است و خدا شبیه و مانند ندارد.
- ۷- شریک ندارد (نیست شریکی برای او).
- ۸- شهادت می‌دهم که خدایی جز او نیست، یگانه است و شریک ندارد.
- ۹- گفتند خدا فرزند آورده‌است.
- ۱۰- فرزندی برای او نیست.
- ۱۱- ابداً نمی‌زاید و زاییده نشده‌است.
- ۱۲- هیچ کس را با خدا شریک نمی‌کنیم.
- ۱۳- یگانه پرست و بت پرست.
- ۱۴- برای خدا شریک مگیر.

ج) ذکر تشهد نماز را بخوانید و بنویسید و معنی کنید.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

فلاح	خیر	حَيَّ	كُفُوٌ
رستگاری	بهتر	بشتابید	همتا
نجات ، موفقیت	خوب		مانند

تبریک	مبارک	برکت
برکت خواستن	فزاینده	فراوانی
	پرحاصل	فزونی

ب) ترکیب و ترجمه:

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ
و برای او همتایی نبوده است.

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
بشتابید به نماز (بر پا برای)

حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ
بشتابید به بهترین کار

خَيْرُ الْعَامِلِينَ
بهترین کارکنان

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ خَيْرُ الْأَسْمَاءِ لِلَّهِ

به نام خدا و به امید خدا و حمد برای خدا و بهترین نام‌ها برای خدا

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ. قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ.

بهترین امت بوده‌اید بشتابید به رستگاری و نجات محققاً مؤمنین نجات یافتند

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ. لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ.

کسانی که در نمازشان مداومت دارند ستمکاران موفق و رستگار نمی‌شوند

حِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ. رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

حزب خدا همانا موفق شوندگانند. رحمت خدا و برکات او.

بَارِكْ عَلَيْنَا. يَوْمٌ مُّبَارِكٌ.

برکت بده بر ما روز مبارک

بَارِكَ اللَّهُ. فَتَبَارَكَ اللَّهُ.

خدا تو را برکت بدهد. پس خدا فزاینده سرشار است

يَوْمٌ تَبَرَّكَتْ بِهِ بَنُو أُمِّيَّةَ.

روزی که به آن روز بنی‌امیه تبرک جستند (به یکدیگر تبریک گفتند)

درس سیزدهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- حَيَّ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.
- ۲- قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَفْلِحُوا.
- ۳- لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُ.
- ۴- أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ. - الصَّلَاةُ خَيْرٌ.
- ۶- غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ.
- ۷- قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ
- ۸- وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ.
- ۹- سَلَامٌ مِنْهُ وَبَرَكَاتٌ.
- ۱۰- خَيْرُ النَّامِ.

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- برای نماز عجله کنید.
- ۲- برای توبه عجله کنید (بشتابید).
- ۳- نماز بهترین کار است.
- ۴- نماز رستگاری است.
- ۵- کافرها رستگار نمی شوند.
- ۶- جادوگر (ساحر) موفق نمی شود (رستگار نمی شود).
- ۷- برکات خدا بر تو باد.

ج)

- ۱- اذان و اقامه را بگویند و معنی کنید.
- ۲- سوره توحید (قل هو الله) را بخوانید و بنویسید و ترجمه کنید^۱.

---

۱. آموزگار اهمیت سوره شریفه توحید را که کاملترین بیان یگانگی خداوند است گوشزد خواهد کرد. این کلمات در مقابل عقاید جاهلانه مشرکین است که برای هر چیز خدایی و خالقی می پرستیدند و صفات و خصوصیات انسانی را به آنها نسبت می دادند و همچنین بعضی از مسیحی ها که حضرت عیسی علیه السلام را پسر خدا می خوانند. در صورتی که خداوند بزرگ سازنده و پدیدآورنده همه چیز است و احتیاج به زن و فرزند ندارد. مسلمان خدا را شبیه به خود و هیچ موجود دیگری که در تصوّرش بیاید، نمی کند.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

مَغْفِرَاتٍ	اِسْتِغْفَارٍ	تَوْبَةٍ
آمزش	طلب آمزش	بازگشت از گناه
الي	كُمُ	مَنْ
به، تا، به سوی	شما	كس، هر كس
		مِنْ
		از

ب) ترکیب و ترجمه:

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَّ أَجْرٌ كَبِيرٌ.

برای آنها آمزش و پاداشی بزرگ است.

اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ.

خداوند نمی آمزد اینکه به او شرک ورزیده شود

هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.   فَاغْفِرْ لِي   فَغَفَرَ لَهُ.

او آمزنده   مهربان است.   پس بیامرز مرا   پس آمزید او را

فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ. تَوْبَةُ عَبْدٍ مِسْكِينٍ.

پس خداوند آنها را هرگز نخواهد آمرزید. توبه بنده مسکین

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ

پروردگارا بیامرز مرا و پدر و مادر مرا و مؤمنین را

يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ. اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي.

روزی که حساب برپا می شود طلب آمرزش می کنم خدای پروردگارم را.

اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ.

تقاضای بخشش می کنم از خدایم (پروردگارم) و توبه می کنم به سوی او

اللَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ. فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَ عَمِلَ صَالِحًا.

خداوند او توبه پذیر مهربان است. پس اما هر کس توبه کند و کار شایسته ای کند

تُبَّتْ اِلَيْكَ لِمَنْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ. مَنْ يَهْدِي قَلْبَهُ.

توبه کردم به سوی تو. حکومت امروز برای کیست؟ کسی که راهنمایی کند قلب او را

إِلَهِي وَرَبِّي مَنْ لِي غَيْرُكَ. فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ.

خدای من و پروردگار من غیر از تو کی برای من هست. پس هر کس کاری کند از کارهای شایسته

وَ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ. مِنَ اللَّهِ إِلَى رَسُولِهِ.

پیغمبری از خود آنها به جانب آنها فرستادیم. از جانب خدا به رسول او

وَ مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ. أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ. اللَّهُ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ

و از آنها درستکارانی هستند. من بهتر از او هستم. خدایا آنچه به ما از نعمت است

فَمِنْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. اسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ

پس از تو است، خدایی جز تو نیست. طلب آمرزش می‌کنم و توبه می‌نمایم به جانب تو

وَ مَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ. مِنَ الْآنَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

و آنچه از نعمت پیش شما است پس از خدا است. از الآن تا روز قیامت

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

سلام بر شما و رحمت خدا و برکات او

وَ لَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ

و بر هیچ یک از آنان نماز مگزار. بگو خدا شاهد بین من و بین شما است

درس چهاردهم

قسمت اول، تمرین

(الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي .
- ۲- جَزَاءَهُمْ مَغْفِرَةٌ   ۳- رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ .
- ۴- إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ .
- ۵- فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ   ۶- اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ .
- ۷- إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَ أَصْلَحُوا . ۸- مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ .
- ۹- مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى مَلِكِ مِصْرَ .
- ۱۰- عَمَلٌ عَامِلٍ مِنْكُمْ   ۱۱- كَانَ لَكُمْ جَزَاءٌ .
- ۱۲- قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ   ۱۳- لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ .
- ۱۴- لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينٌ .

۱۵- يَا مَنْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ.

۱۶- لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ؟ اللَّهُ الْوَاحِدِ.

۱۷- رَحْمَةُ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ غَضَبِهِ.

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- مرا بیامرز.
- ۲- خداوندا ما را بیامرز.
- ۳- پروردگارا مرا بیامرز و پدر و مادر مرا.
- ۴- تقاضای بخشش از پروردگارم می‌نمایم و به‌درگاه او توبه می‌نمایم.
- ۵- تقاضای بخشش برای تو خواهم کرد.
- ۶- خداوند توبه‌ما را پذیرفت (توبه کرد خدا بر ما).
- ۷- خداوند توبه‌کسانی را که توبه کردند و جبران کارهای بد خود را کردند قبول نمود (توبه کرد بر کسانی که توبه نمودند و کار شایسته کردند).
- ۸- حقا که خداوند بسیار توبه پذیر است.
- ۹- خداوندا بیخس بر کسی که توبه می‌کند و ایمان می‌آورد و کار نیک می‌کند.
- ۱۰- از حالا تا روز قیامت.
- ۱۱- از تهران تا به مشهد.
- ۱۲- پیغمبری (فرستاده‌ای) از جانب خدا.
- ۱۳- در میان شما پیغمبری از خودتان فرستادیم.

- ۱۴- کسی که خدا بر او غضب کرده است.
- ۱۵- کسی که قیام کند برای خدا.
- ۱۶- حمد برای آن کس که مرا راهنمایی کرد.
- ۱۷- سلام بر شما و رحمت خدا.
- ۱۸- و خداوند میان من و شما گواه است.
- ۱۹- بعضی از شما درستکارید.
- ۲۰- خداوند پیش شما (به سوی شما) رسولی از جانب خود فرستاد.
- ۲۱- بهره ما کارهای ما است و بهره شما کارهای خودتان
(برای ما است اعمال ما و ...).

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

قاعدہ	ذکر	تذکر	سامعه	استماع
قاعدہ، نشیمن	یاد	یادآوری	شنوایی	گوش دادن
سجده	مسجد	احوال	حال	متقاعد
به خاک افتادن در برابر خدا	محل سجده	حالت‌ها	حال حالت	بازنشسته

ب) ترکیب و ترجمه:

فَاسْتَمِعُوا إِلَيْهِ. الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ. هُوَ السَّمِيعُ.

پس به طرف او گوش دهید. آنهایی که گوش به کلام می دهند. او بسیار شنوا است

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ. سَمِعْنَا كِتَابًا.

خداوند کسی که ستایش او را می کند می شنود. کتابی را شنیدیم.

ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ. اذْكُرُونِي اذْكُرْكُمْ.

یادآوری و پندی از جانب پروردگار شما. مرا به یاد آورید تا شما را یاد کنم

يَا مَنْ ذِكْرُهُ شَرَفٌ لِلذَّاكِرِينَ. فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ.

ای کسی که یاد او برای یاد کنندگان شرف است پس به وسیله قرآن تذکر بده.

وَ يُذَكِّرُ فِيهَا اسْمَهُ. وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي.

و در آنجا اسم او یاد می شود. و برای یاد من نماز را برپا دار

وَ الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. وَ قَعَدُوا.

و نشستگان (افتادگان) از مؤمنین. و نشستند

فَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ. وَ حَالِي فِي خِدْمَتِكَ.

پس در سر هر راهی منشینید. و حال و وضع من در خدمت گزاری تو

حَوْلُ حَالِنَا إِلَى أَحْسَنِ الْحَالِ. حَوْلُ اللَّهِ.
بگردان حال مارا به بهترین حال. نیرو و توان خدا

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقْوَمُ وَأَقْعَدُ.
به نیروی خدایی و قوت او برمی خیزم و می نشینم.

فَسَجِدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ. الْمَسَاجِدُ لِلَّهِ.
پس سجده کردند مگر ابلیس (شیطان) مسجدها برای خدا است

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ. لَا تَسْجُدُوا إِلَّا لِلَّهِ.
پس فرشتگان به خاک افتادند. سجده نکنید مگر برای خدا.

قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ. إِمَامُ السَّاجِدِينَ.
به ملائکه گفتیم به آدم سجده کنید. امام سجده کنندگان

سَجَدْتُ لَكَ يَا رَبِّ. يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ.
برای تو به خاک افتاده ام ای پروردگار من ای شنونده هر صدا

لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ.
که از سجده کنندگان نبود.

درس پانزدهم

قسمت اول، تمرین

(الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

۱- وَ مِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ . ۲- رَبَّنَا سَمِعْنَا غُفْرَانَكَ .

۳- لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا... ۴- وَاسْمَعُوا لَهُ .

۵- قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ .

۶- فَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا . ۷- وَ لَذَكَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ .

۸- فَذَكَرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ . ۹- لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا .

۱۰- لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

۱۱- يَا مُحَوِّلَ الْحَوْلِ وَ الْأَحْوَالِ . ۱۲- وَ اللَّهُ يَسْجُدُ .

۱۳- وَ هُمْ يَسْجُدُونَ لِلرَّحْمَنِ ۱۴- كَانَ مِنَ السَّاجِدِينَ .

۱۵- سَيِّدُ السَّاجِدِينَ . ۱۶- الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَي كُلِّ حَالٍ .

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- به صدای خدا گوش دهید (استماع کنید برای خدا).
- ۲- خداوند صدای کسی را که حمد می کند می شنود (می شنود خدا برای کسی که حمد می کند او را).
- ۳- خداوند صدای کسی که او را یاد می کند می شنود.
- ۴- به یاد خدا باشید. ۵- به یاد من باشید تا به یاد شما باشم.
- ۶- با تغییر حال و نیرویی که خدا می دهد برمی خیزیم و می نشینیم.
- ۷- در میان آنها منشین. ۸- برای خدا به خاک افتاد.
- ۹- سجده به بندگان خدا نکنید (سجده نکنید برای بندگان خدا).
- ۱۰- فرشتگان به آدم سجده کردند.

قسمت دوم، تعلیم**الف) کلمات و مشتقات:**

عَلِيٌّ	تَسْبِيحٌ	أَنْبِيَاءٌ	نَبِيٌّ	أَيُّهَا
بلندمرتبه	منزه دانستن	پیغمبران	پیغمبر	ای
برتر	بی عیب شناختن		پیشگو	آهای
	إِنَّ	قَنُوتٌ	أَعْلَى	عَالِي
	به درستی که	علامت اطاعت	بالا تر	عالی
	همانا بدانید که	قنوت نماز	بهرتر	بلند مرتبه

ب) ترکیب و ترجمه:

أَيُّهَا الْإِنْسَانُ. قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ. لَا تَعْبُدُونَ مَا أَعْبُدُ.

الا ای انسان بگو ای کافران نمی پرستید آنچه را من می پرستم

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر تو ای پیغمبر و رحمت خدا و برکات او

الْكِتَابَ وَالنَّبِيِّينَ. قَالَ نَبَأَنِي اللَّهُ. مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ.

کتاب و پیغمبران را گفت خدا مرا خبر داد از خبرهای غیب

سُبْحَانَ اللَّهِ. سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ. نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ.

منزه و مقدس است خدا منزه است پروردگار بزرگ من و به تسبیح می کنم به سپاسگزاری تو. سپاس او هستیم.

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ. سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ.

منزه و پاک است پروردگار بلندمرتبه ام و سپاسگزار هستیم. منزه است از اینکه فرزندی برای او باشد

يُسَبِّحُ اللَّهُ. قَالَ سُبْحَانَكَ ثُبْتُ إِلَيْكَ.

تسبیح می کند برای خدا. گفت منزه هستی تو، توبه کرده ام به سوی تو

(بیان پاکی و منزهی خدا را می کند)

هُوَ الْعَلِيُّ الْأَعْلَى. تَبَارَكَ وَتَعَالَى. الْقَانِتِينَ وَ الْقَانِتَاتِ.

او بلندمرتبه برتر است. برکت دهنده و بلندمرتبه است. قنوت کنندگان مرد و زن (اطاعت کنندگان)

إِنَّا لِلَّهِ. إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

همانا ما برای خدا هستیم. به درستی که حزب خدا همانا پیروز شوندگانند.

إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ. إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.

به درستی که خداوند بسیار شنواست. تو بر راه راستی هستی.

إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ. إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ.

نیست آن مگر ذکری (بندی) برای مردم جهان. حقا که من از ظالم ها بودم.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ.

نیست او مگر بنده ای که به او نعمت داده ایم

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ».

به درستی که آن از سلیمان است و آن «بسم الله الرحمن الرحيم».

نَبِيِّ عِبَادِي إِنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

بندگان مرا خبر کن که من بسیار بخشنده مهربان هستم.

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ. إِنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ.

و به درستی که مساجد برای خدا است. و به درستی که قوت برای خدا است.

تمرین‌های بعد از درس

الف) بخوانید، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ.
- ۲- مُحَمَّدٌ نَبِيُّ اللَّهِ. ۳- مِنْ نَبَاءِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ.
- ۴- وَ هُمْ يُسَبِّحُونَ لِلرَّحْمَنِ. ۵- السَّابِحِينَ وَالسَّابِحَاتِ.
- ۶- فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ.
- ۷- إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا.
- ۸- إِنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ. ۹- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا.
- ۱۰- إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ.
- ۱۱- وَاللَّهُ يُشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ.
- ۱۲- يُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ.
- ۱۳- إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ.
- ۱۴- إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.

ب) اذکار زیر را بگوئید و معنی کنید و بنویسید:

۱- ذکر رکوع. ۲- ذکر سجود.

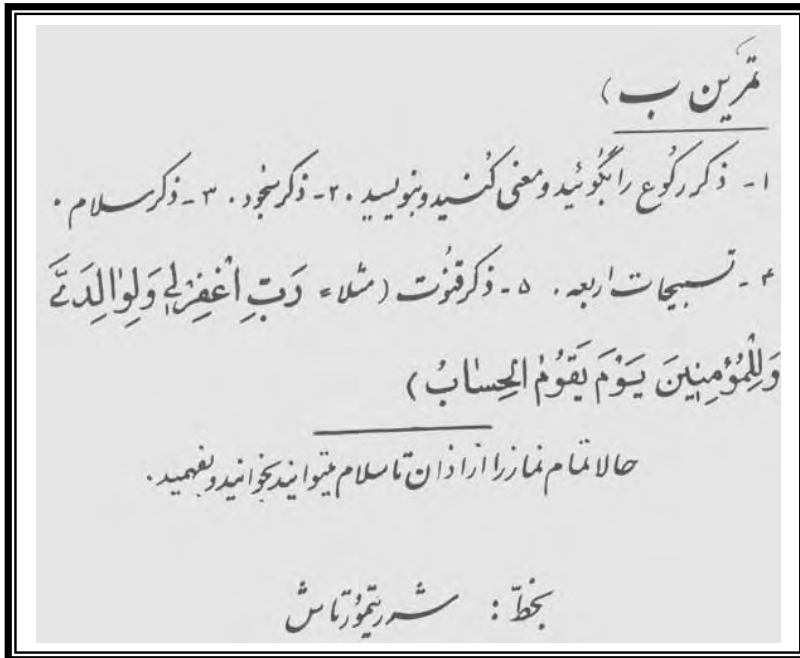
۳- ذکر سلام. ۴- تسبیحات اربعه.

۵- ذکر قنوت:

(مثلاً = رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِيٰ وَاٰلِ دِيَّيْ وَاَلْمُؤْمِنِيْنَ يَوْمَ يَقُوْمُ الْحِسَابُ).

حالا تمام نماز را از اذان تا سلام می توانید بخوانید و بفهمید.

* * *

پایان کتاب اول آموزش قرآن

آموزش قرآن

خودآموز

روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات

کتاب دوم

II

« الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ »

مقدمه

به آموزگاران محترم،

قبلا به آموزگار محترمی که افتخار تدریس این کتاب را به عهده گرفته است، تبریک می‌گوییم و توفیق و پاداش عظیم او را از صاحب قرآن می‌خواهیم. آموختن کلام خدا به نوباوگان و آشنا ساختن آنها به کتاب خلقت و سرنوشت یکی از بزرگترین خدماتی است که یک معلم می‌تواند در دوران عمر فرهنگی خود به جوانان و به کشور نماید و ذخیره‌ای بزرگ برای روز باز پسین پس انداز کند. در

---

۱. رحمان / ۱ تا ۳: خدای رحمن. قرآن را آموزش داد. انسان را آفرید.

این روزگار متلاطم که امواج تاریک منافع و شهوات از یک طرف و عوامل گوناگون حیات از طرف دیگر افراد بشر را چون قطعه چوبی به چپ و راست و به زیر و زبر کشانده و چشم و گوش ها را می‌بندد و قطب‌نمای هدف زندگی را به نوسان شدید واداشته مردم را هر دم به یک طرف می‌گرداند، بزرگترین احتیاج بشر و ضرورت هر جامعه، گرفتن سمت و یافتن آرامش و استقرار است. حال چه سمتی بالاتر و راست‌تر از توجه به خالق جهان، چه جایگاهی آرامتر از ایمان و چه استقراری محکم‌تر از تعلیمات قرآن!

در این راه هر قدر شوق و سعی از دو طرف یعنی آموزگار و دانش‌آموز ابراز شود به هدر نرفته است.

کلام خدا با آنکه از منابع بینهایت اعلی و شامل مشکلتین موضوعات است، ولی اعجاز تنزیل و نشانه فطری بودن وحی همین بس که خالی از کجی و گنگی است و چنان بیان روشن و منطقی ساده ای دارد که عالم و عامی، بزرگ و کوچک، عرب و عجم را از آن درکی و بهره‌ایست.

نه تنها اصل کلام برای مردم عرب زبان به مصداق «وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ» راحت و روان است بلکه خوشبختانه برای ما فارسی زبانان نیز از هر کتاب و نوشته عربی آسان‌تر است و از راه تشابه با کلمات متداول در فارسی می‌توان به معنای غالب آیات قرآن پی برد و به سهولت یاد گرفت.

این حقیقت نیز نباید فراموش شود که اگر چه ترجمه قرآن به فارسی و توجه به تفسیر که سالهای اخیر معمول شده، عمل بس پسندیده و بلکه واجبی است، مع ذلک هیچ ترجمه و تفسیر قرآن هر قدر صحیح و عمیق باشد جای اصل کتاب و متن عربی قرآن را نمی‌گیرد و به هیچ وجه نمی‌تواند تمام نکات و نظریات آیات را برساند. ترجمه‌ها و تفسیرها به زودی کهنه و نارسا و نامقبول می‌شوند، ولی خود کلام تازه و زنده بوده هر زمان جلوه و جلال خاصی بروز می‌دهد! تا شخص به کلمات عربی و

اصطلاحات و دقایق خاص قرآن آشنا نشود نخواهد توانست درک عمق آیات و اعجاز قرآن را بنماید و حظّ لازم را ببرد. بنابر این در ممالک غیر عرب، حتماً باید مسلمانان با کلمات و ترکیبات عربی قرآن مانوس شوند و قرآن را در همان زبان بخوانند و بفهمند.

* * *

یقین داریم آموزگار و دانش‌آموز که کتاب اول را دیده و تمام کرده‌اند وقتی وارد این کتاب بشوند و آن را نیز به اتمام برسانند تصدیق خواهند کرد علی‌رغم حجم کتاب و طول دروس، اشکال و عسرتی در آن نیست. از داعیه «خواندن و فهمیدن کلام خدا» نباید وحشت کرده چنین تصور نمایند که برای مغز نوجوانان آشنایی با چنین موضوعات، یک تحمیل غیرعملی و یک تعلیم خلاف اصول آموزشی است.

البته درس‌ها مفصل و جاگیر شده است و مقدار صفحات کتاب که فقط حاوی ۱۵ درس می‌باشد و تنها یکی از مواد برنامه درسی کلاس را تشکیل می‌دهد نسبتاً زیاد است. ولی آنچه باعث این طول و تفصیل شده تکرار و تنوع تمرین‌هاست. تمرین‌هایی که کار شاگرد را آسان کرده او را از خواندن مجدد کتاب در منزل و از برکردن و زحمت کشیدن در خارج کلاس بی‌نیاز می‌نماید. اگر به فرض هم در ضمن یک درس پاره‌ای کلمات یا اشتقاقها درست محفوظ ذهن و مفهوم فکر او نشد آنقدر در دروس بعدی خواهد آمد و ممارست خواهد شد که به طور طبیعی و تدریجی مانوس و ملکه خواهد گشت.

ضمناً اگر توجه شود که در دوره کتابهای آموزش قرآن، تنها خواندن و معنی کردن آیات تعلیم داده نمی‌شود بلکه شاگرد تلفظ و تجوید را نیز تمرین کرده، علاوه بر آنها زبان عربی را یاد می‌گیرد و حرف زدن را شروع می‌نماید و در

حقیقت از درس جداگانه عربی بی‌نیاز می‌شود؛ تصدیق خواهند کرد که مدت و زحمتی که صرف این کتاب می‌شود بی‌تناسب و بی‌حاصل نیست. مضافاً به اینکه زبان فارسی و منطق عمومی دانش آموزان پیش می‌آید و به مطالبی برخورد می‌کنند که اگر در این سن درک صحیح آن را ننمایند، خوراکی برای فکر و روحشان در سالهای بعدی خواهد بود.

البته با اتمام این کتاب مسئله «قرائت قرآن» منتفی شده شاگرد هر سوره و آیه قرآن را باید بخواند. مع ذلک چون هدف، قرائت خشک و خالی نبوده بیشتر، فهمیدن مورد نظر است، کتاب سوم آموزش قرآن نیز با همین سبک ولی باید با تنوع و تغییراتی ادامه یابد.

* * *

در عین آنکه برنامه کتاب حاضر و کتاب سوم تعلیم صرف و نحو به دانش آموزان است، ولی از رویه طبیعی و مستقیم آموزش زبان عدول نشده است. از آموزگاران محترم تمنا داریم پیش از وقت در صدد استدلال روی کلمات و قاعده گویی به شاگردان و تعلیم دستوره‌های کلی برنمایند. بگذارند ابتدا مدتی عین کلمات و جمله‌ها آن طوری که عرب حرف می‌زند در گوش و چشم اطفال وارد شود تا از طریق تلقین و تقلید، کسب عادت نمایند. سپس قواعد را به موقع لازم و به راحتی، به عنوان استنباط و جمع آوری شنیده‌ها و خوانده‌های قبلی، به صورت عصاره و اصل دریابند و از آن پس، به کار برند.

بدیهی است چون لازم بوده رعایت اختصار و سهولت بشود، در کتاب‌های دوم و سوم، نه کلیه قواعد صرف و نحو آمده است و نه آنچه آمده کامل و قطعی است.

* * *

اگر هر درسی به دو بخش تمرین و تعلیم تقسیم شده است منظور این نیست که هر دانش آموز در قسمت تمرین ها می تواند صد در صد به اتکای حافظه و فهم خود جواب سؤالات را بدهد و احتیاج به کمک آموزگار ندارد. یا قسمت تعلیم تماما تازه و غیر معلوم برای شاگرد بوده نباید از فکر خود او استمداد خواست، منتهی در قسمت های تمرین تلاش و کلام اول باید با شاگرد باشد. در هر حال در سراسر کتاب همکاری دائمی شاگرد و معلم ضروری است و البته هر قدر معلم کمتر دخالت نموده ذهن شاگرد را به فعالیت وادارد بهتر است.

ضمنا سبک انتخابی کتاب سبک قابل ارتجاع و قابل انطباق با استعداد شاگرد و امکانات درس است. به این معنی که اگر علاقه و استعداد و وقت کافی بود تمام بندهای تمرین باید انجام شود، ولی اگر آموزگار تشخیص داد که ساعات برنامه و رشد شاگرد اجازه نمی دهد می تواند بند «د» تمرین ها و حتی بند «ج» (صرف و نحو) را حذف کند و اگر احیانا دانش آموز خیلی ضعیف و برنامه نارسا بود از بند «ب» (برگرداندن فارسی به عربی) هم ممکن است صرف نظر نماید.

از طرف دیگر به میل و همت خود می تواند تجزیه و تحلیل های صرف و نحو و توضیح و تفسیرهایی خیلی بیشتر از آنچه در متن کتاب آمده است انجام دهد.

* * *

نظر به این که تعلیمات دینی و قرآن علاوه بر آنکه قسمتی از برنامه فرهنگی است، وظیفه و تربیت دینی می باشد و با سنین بلوغ شرعی تطبیق داده می شود، مناسب است کتاب اول آموزش قرآن که حاوی ذکرهاست نماز است ناچار برای سال سوم دبستانها که معادل سن تکلیف دختران است گذارده شود و این کتاب به سال چهارم می خورد. ولی در مورد پسران که بلوغ و رشدشان در کودکی کندتر است و

دیرتر به سن تکلیف می‌رسند می‌توان هر دو کتاب را یک سال و بلکه دو سال عقب‌تر بود.

* * *

صحبت ما با آموزگاران محترم تمام شد. دانش‌آموزان را که فرزندان خودشان هستند به آنها می‌سپاریم و امیدواریم با نیت عالی و قصد خدمت به خلق و قربت به حق، به بهترین وجه این کتاب را به آنها بیاموزند و عشق و معرفت کلام خدا را در نهادشان برانگیزند.

برای خودآموزان عزیز

خودآموزان دوستدار کلام الله می‌توانند از کتاب دوم مانند کتاب اول استفاده نمایند برای آنها و برای آموزگاران یک کتاب کمکی یا راهنما تهیه شده است تا جواب تمرین‌ها و توضیحات لازم را در آنجا بیابند. مجدداً یادآوری می‌شود که قبلاً با فکر و کوشش خود تمرین‌ها را انجام دهند و روی کاغذ بنویسند. حتی با صدای آشکار به زبان بیاورند. پس از آن به جزوه راهنما مراجعه و غلط‌های خود را اصلاح کنند.

فقط در مورد تجوید و تلفظ حروف، ناچار احتیاج به خارج داشته باید از شخص مطلعی سؤال نمایند و در نزدش قرائت و تلفظ خود را درست کنند. برای هر درس کافی است به طور متوسط و حداکثر ۳ ساعت وقت صرف نمایند. یعنی به طور کلی برای تمام کتاب ۴۰ تا ۵۰ ساعت.

در این کتاب جمعا ۱۰۵ لغت جدید یا ریشه و اشتقاقهای مربوط را یاد می‌گیرید و با آنکه بیش از ۱۵ درس نیست، لااقل ثلث آیات یا قطعات کتاب قرآن برایتان قابل فهم خواهد شد و تا اندازه‌ای به قواعد زبان عربی وارد می‌شوید. در هر حال امیدواریم توفیق قرائت و فهم قرآن را هر چه زودتر و بهتر پیدا کرده عامل به آن و سعادت‌مند از آن بشوید.

بِمَنَّةٍ وَكَرَمِهِ

بسمه تعالی

فرزندان عزیز

به شکر خدا و با هوش و توانایی که او داده است کتاب دوم آموزش قرآن را شروع می‌کنید.

یقیناً بهترین ساعات عمر شما اوقاتی است که صرف یاد گرفتن و فهمیدن کلام‌الله می‌شود. یاد خدا و اطاعت و نزدیک شدن به او سبب راهنمایی و ترقی و نیکبختی انسان است. زیرا او است که ما را آفریده، از هر کس به ما نزدیک‌تر و مهربان‌تر است و بازگشت همگی به سوی او است. خدا را بندگی کنیم تا بندهٔ شخص دیگر و چیز دیگری نباشیم.

از زیادی صفحات این کتاب و درازی درسها نترسید. بیشتر آن تمرین است و کار شما را آسان می‌کند. در عوض لازم نیست در منزل و خارج کلاس زحمتی بکشید. به شما تبریک می‌گوییم و آرزو می‌کنیم هرچه بیشتر توفیق فهم و عمل به قرآن را پیدا کنید.

درس یکم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید: ^۱

۱ - إِنْ اللَّهُ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ

۲- لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۳- لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

۴- إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

۵- لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ ۶- شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

۷- اَللّٰهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اَسْتَغْفِرُكَ

وَ اَتُوبُ اِلَيْكَ

۸- وَ قَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ اِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

۹- فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

---

۱. آموزگار محترم بهتر است از دانش آموزان بخواهد قبلاً یک مراجعه و مروری به کتاب اول بنمایند تا برای کتاب دوم آمادگی داشته باشند.

۱۰- لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ

۱۱- وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ

۱۲- هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ

۱۳- يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

۱۴- الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا

۱۵- إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ

۱۶- لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَنْ

يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

۱۷- فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

۱۸- إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

۱۹- سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا

۲۰ - إِنَّا أَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- به نام خداوند بخشنده مهربان.
- ۲- پروردگار تو مهربان است.
- ۳- محمد فرستاده خداست.
- ۴- خدا گواهی داد به اینکه جز او خدایی نیست.
- ۵- بنده او گفت.
- ۶- حکومت و سپاس برای او است.
- ۷- محمد بنده و فرستاده او بود.
- ۸- خداوند رسول خود را راهنمایی کرد.
- ۹- مؤمنین گفتند.
- ۱۰- خداوند به عملی که می کنید آگاه است.
- ۱۱- ای راهنمای گمراه شدگان.
- ۱۲- پس مسلماً خداوند به او رحمت کرده است.
- ۱۳- مؤمنین نماز را بر پا می دارند.
- ۱۴- هیچ کس را با خدا شریک نمی کنیم.
- ۱۵- بگوئید لا اله الا الله تا رستگار شوید.

- ۱۶- خداوندا من و پدر و مادرم را بیامرز.
- ۱۷- حقا که خداوند بسیار توبه پذیر است.
- ۱۸- بهره ما کارهای ماست و بهره شما کارهای خودتان (برای ماست اعمال ما و ...).
- ۱۹- به یاد من باشید تا به یاد شما باشم.
- ۲۰- با تغییر حال و نیروی خدایی است که می نشینم و بر می خیزم.

ج) سوره فاتحه را بخوانید و بنویسید و معنی کنید.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

این درس از آنچه قبلا خوانده‌اید و از شش ردیف کلمات ذیل یا مشتقهای آنها ترکیب شده است:

(۱) ایمان مؤمن امنیت ایمن

(ایمان = قبول کردن و عقیده و اطمینان به چیزی داشتن)

مُؤْمِنٌ	آمَنَ	أَمِنَ	آمَنُوا
صاحب ایمان و اعتقاد	ایمان آورد	ایمن شد	ایمان آوردند
آمَنُوا	يُؤْمِنُونَ	تُؤْمِنُونَ	
ایمان بیاورید	ایمان می‌آورند	ایمان می‌آورید	

(۲) کفر کافر کفار

(کفر ضد ایمان است. انکار کردن و پشت کردن به دین، و حق را پوشاندن)

كَفَرَ كَفَرُوا يَكْفُرُ كَفَرْتُمْ كَافِرُونَ

کافر شد کافر شدند کافر می‌شود کافر شدید کافرها

(۳) أُولَئِكَ (أُولَئِكَ = آنها، آن اشخاص؛ تلفظ الْأَئِكَ)

(۴) خسارت (خسارت = ضرر و زیان دیدن)

خَسِرَ خَاسِرِينَ يَخْسِرُ خُسْرَانَ

زیان برد زیان کاران زیان می‌برد زیان بردن، زیان

(۵) كَ (ك، علامت تشبیه است)

كَ كَمَا كَمَنْ كَأَنَّ كَلَّا

مَثَلِ همان طور که مثل کسی که مثل اینکه نه چنان است

(۶) أَنْتُمْ (جمع أَنْتَ که در کتاب اول دیدید)

أَنْتُمْ أَنْتُمَا

شما (مردان) شما دو نفر

ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ

مؤمن ها یقینا رستگار و پیروزند

۲- إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

مگر کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند

۳- فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا

پس اگر ایمان آوردند به همان چه شما به آن ایمان آورده‌ید پس حتما هدایت شده‌اند

۴- يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

به خدا ایمان می‌آورند و نماز را به پا می‌دارند

۵- فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

پس به او ایمان آوردیم و هرگز به پروردگار یکتای خودمان شرک نمی‌ورزیم

۶- لَهُمُ الْأَمْنُ

برای آنها امنیت است

۷- أَفَأَمِنَ مَنْ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ

پس آیا بعضی از آنها از بعضی دیگر در امان‌اند

۸- تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

ایمان می‌آورید به خدا و رسول او

۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید به خدا و پیغمبرش ایمان بیاورید

۱۰- لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأْنَا اللَّهَ مِنْ أَخْبَارِكُمْ

هرگز شما را باور نمی‌کنیم تحقیقا خدا ما را از خبر های شما آگاه ساخت

(۲) ۱۱- قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

کسانی که تکبر پیشه کردند گفتند ما به آنچه شما به آن ایمان آورده‌اید کافریم

۱۲- لَا تَكْفُرْ بِاللَّهِ

به خدا کفر موزر

۱۳- قَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ

محققا کسانی که گفتند همانا خدا خود مسیح است کافر شده‌اند

۱۴- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ

مسلما کسانی که کافر شدند و ظلم کردند خدا آماده نیست

لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ

برای اینکه آنها را بیامرزد و نه برای اینکه راهنمایی‌شان کند، مگر به راه جهنم

۱۵- لَمْ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ

چرا و چگونه به خدا کافر می‌شوید

وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ

در حالی که خدا بر آنچه انجام می‌دهید گواهِ دقیق است

۱۶- وَ مَنْ يَكْفُرْ بِالرَّحْمَنِ

و هر کس که به خدای بخشنده کافر شود

(۳) ۱۷- أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ

آنها برای ایشان درود هایی از جانب پروردگارشان است

وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

و آنها همان رستگارانند

۱۸- أُولَئِكَ لَهُمُ الدِّينُ وَ هُمْ مُهْتَدُونَ

برای ایشان دین است و همان‌ها هدایت شدگان‌اند

(۴) ۱۹- قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا

به تحقیق کسانی که کافر شدند زیان برده‌اند

۲۰- خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ

دنیا و آخرت را باخت

۲۱- وَ لَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ

و از زیان زده‌ها نباشید

۲۲- قُلْ هَلْ أَنْتُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا

بگو آیا شما را به زیان برده‌ترین مردم از جهت اعمال خبر بدهم

۲۳- وَ هُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ

و آنها در آخرت همانا از زیانکارترین هستند

(۵) ۲۴- أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا

آیا پس کسی که مؤمن است مثل کسی است که فاسق و بدکاره باشد؟

۲۵- كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ

مانند مثل عنکبوت

۲۶- كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا

همان طور که در میان شما پیغمبری را فرستادیم

۲۷- كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ

نه چنین است حقا که کتاب یاد آوری و پند است

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ

پس هر کس خواست آن را به یاد آورد

۲۸- كَأَنَّكَ وَاقِعٌ بِهَا

مثل اینکه تو واقع در آن باشی

(۶) ۲۹- أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ

شما فقیرانی به سوی خدا هستید و خداست که غنی است

۳۰- أَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

شما اگر مؤمن باشید برتر هستید

۳۱- أَنْتُمْ تَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ

آیا شما به خدای بخشنده کافر می شوید؟

درس دوم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

- ۱- النَّظَافَةُ مِنَ الْإِيمَانِ
- ۲- إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
- ۳- وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ
- ۴- الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا
- ۵- قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا
- ۶- قَالُوا أَنْتُمْ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ
- ۷- إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ
- ۸- أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ
- ۹- إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ

۱- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ^۱ وَالْمُشْرِكِينَ

۱۱- وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

۱۲- وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ

۱۳- أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ

۱۴- أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

۱۵- أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ مَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

۱۶- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا

۱۷- أَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

۱۸- فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي

۱۹- إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا

۲۰- سورة کافرون (سوره ۱۰۹، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۶ آیه):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

۱. اهل کتاب مقصود صاحبان کتاب آسمانی قبل از قرآن است مثل یهودی ها و مسیحی ها.

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ   وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ   لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينٌ.

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- به یقین کسانی که کافر شدند رستگار نمی شوند.
- ۲- به خدا ایمان بیاورید و کفر نورزید.
- ۳- کسانی که ایمان نیاوردند ضرر کردند. ۴- به خدا و رسول او کفر نورزید.
- ۵- امنیت خاطر (امن) برای کسانیست که خدا را بندگی می کنند.
- ۶- آنها زیانکارانند. ۷- به خدا و رسول او ایمان بیاورید.
- ۸- شما شیطان را بندگی نمی کنید.
- ۹- ای کسانی که ایمان آورده اید کار خوب انجام دهید.
- ۱۰- پس هر کس خواست مؤمن شود و هر کس خواست کافر شود.
- ۱۱- به تحقیق کسانی که به خدای بخشنده کفر می ورزند زیانکار شدند.
- ۱۲- مؤمنین نماز به پا می دارند و خدا را سجده می کنند.
- ۱۳- مانند کسانی که کافر شدند نباشید.
- ۱۴- آیا شما به خدا ایمان می آورید؟
- ۱۵- مؤمن ها تماما به خدا و پیغمبر او ایمان دارند.
- ۱۶- بگوئید هرگز به خدا کفر نخواهیم ورزید.

ج) این آیات و جمله‌ها را که بدون اعراب نوشته شده است درست بخوانید:

- ۱- شهد الله انه لا اله الا هو
- ۲- استغفر الله ربي و اتوب اليه ۳- رسول الله رب العالمين
- ۴- هو الذي ارسل رسوله بالهدى و دين الحق
- ۵- لا اعبد ما تعبدون ۶- الذين يقيمون الصلوة
- ۷- و المؤمنون كل آمن بالله ۸- من يهدي قلبه
- ۹- و ما بكم من نعمة فمن الله
- ۱۰- و الله شهيد على ما تعملون.

قسمت دوم، تعليم

الف) کلمات و مشتقات

(۱) وصیت ، توصیه

(وصیت = سفارش هایی برای بعد از مرگ، توصیه = سفارش کردن چیزی به کسی.)

وَصِيٌّ   يُوصِي   تَوَاصَوْا

وصیت کرد   وصیت یا سفارش می کند   به یکدیگر توصیه کردند

(۲) صَبْر (صبر= پایداری کردن، انتظار کشیدن و تحمل همراه با امید و قبول

سختی)

صَبْرًا	اِصْبِرْ	صَابِر	صَبَّرَ
صبر کردند	صبر کن	صبر کننده	صبر کرد

(۳) مَنَزَلَ ، نَزَلَ ، تَنَزَّلَ ، نَازَلَ ، تَنَزَّلَ ، تَنَزَّلَ

(نزول= پایین آمدن، فرود آمدن)

نَزَلَ نَزَلَ أَنْزَلَ يُنَزِّلُ مَنَزَلَ تَنَزَّلَ

فرود آمد فرود فرستاد فرو فرستاد نازل می کند منزل دهنده پایین فرستادن، کم کردن
(در اصطلاح مباحه کاران) نازل کرد

(۴) نَصَرَ ، نَاصِرٌ ، مَنْصُورٌ ، نَصْرَتٌ ، نَصْرَانِيٌّ

(نصر= یاری، کمک)

نَاصِرٌ	يَنْصُرُ	نَصَرَ
یاری کننده	یاری می کند	یاری کرد
اِنْتَصَرَ	اِنْتَصَرَ	اَنْصَارٌ
یاری گرفتن	یاری گرفت	یاران، پیروان

(۵) ثُمَّ (ثم= سپس، بعد از آن)

(۶) اِنْسَانٌ ، اِنْسٌ (کلمه انسان از انس، به معنای با هم خو گرفتن

می آید)

مؤ آنست

اُنس گرفتن

اِنس

انسان

ناس

انسانها، مردم

(ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) ۱- اَلْوَصِيَّةُ لِلْوَٰلِدَيْنِ ۲- وَ وَصَّيْ بِهَا اِبْرَاهِيْمُ

وصیت برای پدر و مادر و ابراهیم به آن چیز وصیت کرد

۳- يُوصِيكُمْ اللهُ فِيْ اَوْلَادِكُمْ

خداوند شما را درباره فرزندانتان توصیه می کند

۴- وَ اَوْصَانِيْ بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ

و مرا به نماز و زکات سفارش کرد

۵- مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ تُوصُونَ بِهَا

پس از وصیتی که به آن توصیه (سفارش) می کنند

۶- وَ وَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا

انسان را درباره پدر و مادرش به نیکویی سفارش کردیم

(۲) ۷- اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ عَمِلُوْا الصّٰلِحٰتِ

مگر کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند

وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

و یکدیگر را به حق سفارش کردند و یکدیگر را به صبر سفارش کردند

۸- فَاصْبِرْ وَ مَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ

پس صبر کن و صبر تو نیست مگر به خدا

۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا

ای کسانی که ایمان آورده‌اید صابر باشید و پایداری کنید

۱۰- وَ لَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

و حتما اگر پایداری کردید این عمل برای صبر کنندگان بهتر است

(۳) ۱۱- رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَ أَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

پروردگارا مرا در منزلگاه مبارکی فرود آور و تو بهترین منزل دهنندگان هستی

۱۲- رَبِّ إِنِّي بِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ

پروردگارا حقا که من به آنچه فرستادی به سویم از خیر و نعمت، فقیر و محتاجم

۱۳- وَ بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ

و به حق نازل کریم آن را و به حق نازل شد

۱۴- وَ قَدْ نَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْكِتَابَ

و به تحقیق کتاب را بر شما فرو فرستادیم

۱۵- آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ

پیغمبر به آنچه از جانب پروردگارش به او نازل شده است ایمان دارد

وَ الْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رَسُولِهِ

و مؤمنان تماما به خدا و فرشتگان او و کتاب ها و پیغمبران او ایمان دارند

۱۶- إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ

ما هستیم که ذکر (قرآن) را نازل کردیم

۱۷- تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ

نازل کردن کتاب از طرف خدا

۱۸- تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا يَأْتِيهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

فرود می آیند فرشتگان و روح در آن (شب) به اذن پروردگارش از هر امری

۱۹- وَ مَا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ

و تورات و انجیل نازل نشد مگر بعد از او

(۴) ۲۰- وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

و برای آنها هیچ یارانی نیست

۲۱- بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ

به یاری خدا هر که را می خواهد یاری می کند

۲۲- مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ

چه کسانی یاران و پیروان من به سوی خدا هستند

۲۳- إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ

اگر خدا را یاری کنید شما را یاری می کند

۲۴- مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا

ابراهیم یهودی نبود و نه نصرانی

۲۵- وَ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

و ما را بر قوم کافر ها یاری نما

۲۶- وَ لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ

و حتما خدا هر کس او را یاری کند یاری می کند

(۵) ۲۷- ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

سپس از کسانی باشد که ایمان آوردند و یکدیگر

وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَ تَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ

را به مقاومت سفارش کردند و به مهربانی و خدمت توصیه نمودند.

۲۸- الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا

کسانی که گفتند پروردگار ما خداست و پس از آن استقامت کردند

(۶) ۲۹- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ

ای مردم پروردگار خود را بندگی کنید

۳۰- وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

و انسان گفت او را چه می شود

۳۱- إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

مسلم انسان به یقین در زیان است

۳۲- مَلِكِ النَّاسِ إِلَهِ النَّاسِ

پادشاه مردم خدای مردم

درس سوم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

- ۱- وَصِيَّةٌ مِّنَ اللَّهِ
- ۲- أَتَوَاصَوْا بِهِ
- ۳- وَ لِرَبِّكَ فَاصْبِرْ
- ۴- فَاصْبِرْ صَبْرًا
- ۵- فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
- ۶- أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّابِرُونَ
- ۷- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلَاةِ
- ۸- إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ بِالْحَقِّ
- ۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ الْكِتَابِ
الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَ الْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَ
مَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ
فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

۱۰- مَا نُزِّلَ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ

۱۱- قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ

۱۲- إِنَّا نَحْنُ نُزِّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا

۱۳- إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا

۱۴- إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ

۱۵- قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

۱۶- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى

ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ^۱ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ

الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي

إِسْرَائِيلَ^۲ وَ كَفَرَتْ طَائِفَةٌ

۱. آن دوازده نفری که اول بار به حضرت عیسی (ع) ایمان آوردند، حواریون گفتند.

۲. بنی اسرائیل یعنی فرزندان اسرائیل که نام حضرت یعقوب است و مقصود

یهودی‌ها می‌باشند.

۱۷- فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ

۱۸- وَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

۱۹- النَّاسُ عَلَىٰ دِينِ مُلُوكِهِمْ

۲۰- يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ

۲۱- رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ

۲۲- فَلَنْ أَكَلِمَ (حرف نخواستم زد) الْيَوْمَ انْسِيًّا

۲۳- وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آمَنَّا بِاللَّهِ

۲۴- سوره عصر (سوره ۱۰۳، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۳ آیه):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ الْعَصْرِ. إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ. إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ

عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ.

۱. در فارسی ما می گوئیم شما فقیر هستيد ولي در عربی فقيران می گویند و به جمع

گفته می شود.

ب) از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- ای مردم به خدا ایمان آورده و او را بندگی کنید.
- ۲- مرا به نماز خواندن سفارش کرد.
- ۳- خداوند شما را به صبر و پایداری سفارش می کند.
- ۴- به یقین ما پیغمبران را فرستادیم و بر آنان کتاب نازل کردیم.
- ۵- همان طور که مؤمنین صبر کردند، صبر کن.
- ۶- ای یاری کننده کسی که او را یاری نیست.
- ۷- محققا خداوند مؤمنان را یاری کرد.
- ۸- خداوند یاری خود را بر کسانی که ایمان آوردند فرو فرستاد.
- ۹- شما ها یاری شده اید.
- ۱۰- ما در تهران منزل کرده ایم.
- ۱۱- خداوند بر موسی تورات را فرستاد.
- ۱۲- بعضی از مردم به خدا کافر می شوند.
- ۱۳- اگر مردم خدا را یاری کنند خدا آنها را یاری خواهد کرد.
- ۱۴- همانا کسانی که کافر شدند و صبر نکردند همانا زیان کارانند.
- ۱۵- شما از پایداران هستید و خدا شما را یاری می کند.
- ۱۶- خدایا بر ما صبر و یاری فرو فرست.
- ۱۷- کتاب را نازل کرد، کتاب نازل شد، خدا کتاب را نازل کرد^۱.

---

۱. آموزگار محترم توضیح می دهد که در عربی فاعل همیشه مرفوع است و مفعول منصوب. مفعول مجهول نیز مرفوع است.

- ۱۸- خدا رسول فرستاد، رسول صبر کرد، رسول فرستاده شد.
۱۹- رسول را یاری کرد، مردم ایمان آوردند، خدا مردم را هدایت کرد.
۲۰- به انسان وصیت کرد، محمد گفت، خدا گفت، خدا را عبادت کنید.
۲۱- نعمت ما را به یاد آورید، نعمت شما را به یاد می آورم.

قسمت دوم تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) فَتَحَ ، فَاتِحَ ، اِفْتِاحَ (فتح = گشودن، پیروز شدن، گشایش و پیروزی)

فَتَحَ	اِفْتِاحَ	اِسْتَفْتَحَ	فَاتِحَ
گشود، فاتح شد	بگشا	طلب پیروزی و گشایش کرد	پیروز، گشاینده

(۲) جَاءَ: جَاءَ ، جَاءَ بِ ، جِيءَ بِ ، جَاؤا

آمد	آورد	آورده شد	آمدند
-----	------	----------	-------

(۳) رَأَى ، رُؤِيتَ ، ارأه ، رِيا (رؤیت = دیدن ، رأی = نظر و دید)

رَأَى	رِيا	رُؤِيتَ	رَأَى
دید	می بیند	می بیند	می بینند

أَرَىٰ يُرَاؤُنَ رَأَيْتُ رَأَيْتَ

می بینم نشان می دهند، ظاهر می سازند دیدم دیدی

(۴) داخل ، دخول

دَخَلَ يَدْخُلُ يَدْخُلُونَ أُدْخِلُ أَدْخِلُ دَخَلْتُ

داخل شد داخل می شود داخل می شوند داخل شو داخل کن داخل شدم

(۵) مع ذلك (مع = با ، ذالك = این ، مع ذلك = با وجود این

(

(۶) علم ، عالم ، تعليم (علم = دانایی، دانستن، دانش)

عَلِمَ عَلَّمَ يَعْلَمُ

دانست تعليم داد، یاد داد می داند

يَعْلَمُونَ أَعْلَمَ عَلِيمٌ أَعْلَمُ

می دانند داناتر بسیار دانا می دانم

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحًا ۲- اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا

و برای او فتوحی بگشا حقا که برای تو فتح کردیم فتح کردنی

۳- وَ كَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

قبلا چنین بودند که بر کسانی که کافر شده‌اند طلب پیروزی می‌کردند

۴- فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ ۝ ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ

بار و کالای خود را باز کردند سپس می‌گشاید بین ما به حق

۶- مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ

آنچه خداوند برای مردم از رحمت و خیر بگشاید

۷- إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

زمانی که یاری خدا و پیروزی آمد

(۲) ۸- إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ

اگر طلب پیروزی کردید پس به تحقیق شما را پیروزی آمد

۹- وَ مَا لَنَا إِلَّا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ مَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ

و چه می‌شود ما را که به خدا و به آنچه از حق برایمان آمده است ایمان نیاوریم

۱۰- وَ جِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ

و در آن روز جهنم آورده شود، در چنان روز

يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَ أَنَّى لَهُ الذِّكْرَى

انسان متذکر می‌شود و دیگر برای او، چه موقع تذکر است.

(۳) ۱۱- لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ۱۲- فَتَرَى النَّاسَ

پس مردم را می‌بینی

او را احدی ندیده است

۱۳- إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ ۱۴- قَدْ تَرَى

همانا من چیزی را می بینم که شما نمی بینید به تحقیق دیدیم

۱۵- لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۱۶- الَّذِينَ يُرَاءُونَ

برای آنکه کارهایشان به آنها نشان داده شود کسانی که ریا و ظاهر سازی می کنند

۱۷- أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ

چه می بینی (چه می گویی) اگر بر هدایت باشد.

(۴) ۱۸- وَ رَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

و مردم را دیدی فوج فوج وارد دین خدا می شوند

۱۹- وَ قَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ ۲۰- أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ

و به تحقیق به کفر داخل شدند به سلامتی و امنیت داخل آنجا بشوید

۲۱- وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

و کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند

لَنَدْخُلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ

حتما در جزو صالح ها داخلشان خواهیم کرد

۲۲- فَادْخُلِي فِي عِبَادِي

پس داخل در میان بندگان من بشو

۲۳- يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۲۴- دَخَلَتْ أُمَّةٌ

هر کس را بخواهد در رحمت خود داخل می کند امت و دسته ای داخل شدند

۲۵- وَ أَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ

و آنها را در رحمت خودمان داخل کردیم حتما آنها از شایستگان بودند

(۵) -۲۶ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ -۲۷ ذَلِكَ الْكِتَابُ

همانا که خدا با پایداران است این کتاب است

-۲۸ ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمُ -۲۹ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ

این است دین استوار پس باید طائفه‌ای از آنها با تو به پا خیزند

(۶) -۳۰ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

ظاهری از زندگی دنیا را می‌دانند

-۳۱ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

کسیکه با قلم تعلیم داد انسان را آنچه ندانست یاد داد

-۳۲ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا

آیا برای او، هم نامی می‌شناسی

-۳۳ وَ لَقَدْ نَعَلِمُ إِنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ

و مسلما می‌دانیم که آنها می‌گویند جز این نیست که بشری به او تعلیم می‌دهد

-۳۴ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

همان طور که آنچه را نمی‌توانستید بدانید به شما آموخت

-۳۵ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

نه چنین است به زودی خواهند دانست باز هم به زودی می‌دانند

-۳۶ قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ

بگو آیا شما داناترید یا خدا

۳۷- قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

آیا خدا را دربارهٔ دینتان چیز یاد می‌دهید در حالی که خدا می‌داند

درس چهارم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

۱- رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَ أَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

۲- وَ إِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ

۳- فَافْتَحْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ فَتْحًا

۴- لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ

۵- وَ جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ

۶- وَ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا

۷- قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَرَى اللَّهَ

۸- إِنْ أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ

۹- يُرَاؤُونَ النَّاسَ وَ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ

- ۱۰- اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا
- ۱۱- مَا نَرَاكَ اِلَّا بَشْرًا مِثْلَنَا
- ۱۲- اُولَئِكَ مَا لَهُمْ اَنْ يَدْخُلُوهُ
- ۱۳- دَخُلُوا عَلَيْهِ قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ
- ۱۴- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ (خانه‌های) النَّبِيِّ
- ۱۵- قَالُوا آمَنَّا وَ لَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِهِمْ.
- ۱۶- لَنُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا
- ۱۷- وَقَالَ اللَّهُ اِنِّي مَعَكُمْ
- ۱۸- اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَاَصْلَحُوا فَاِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
- ۱۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلَاةِ اِنَّ اللَّهَ
- مَعَ الصَّابِرِينَ
- ۲۰- وَ اِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ
- ۲۱- قَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ اِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ

۲۲- قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ

۲۳- أَلَمْ تَعْلَمْ بَانَ اللَّهُ يَرَى ۲۴- قُلْ أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمْ اللَّهُ

۲۵- كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ

۲۶- وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

۲۷- اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

۲۸- عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

۲۹- وَأَنْتَ تَعْلَمُ ضَعْفِي عَنْ قَلِيلٍ مِنْ بَلَاءِ الدُّنْيَا

۳۰- وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

۳۱- سوره نصر (سوره ۱۱۰، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۱۳ آیه):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ، وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ

اللَّهِ أَفْوَاجًا، فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا.

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- یاری خدا و پیروزی برای شما آمد. ۲- پیروزی برای پایداران است.
- ۳- آمدند تا به خدا و فرستاده او ایمان آورند.
- ۴- خانه‌های خود را گشودند.
- ۵- اگر خدا را یاری کنید فتحی برای شما می‌گشاید.
- ۶- پیغمبری که به او ایمان آوردیم برای ما آمد.
- ۷- مردم را دیدند که خدا را یاری می‌کردند.
- ۸- آیا پیروزی را دیدید؟ ۹- بعد از پایداری پیروزی آمد.
- ۱۰- صبر کن تا پیروزی برایت بیاید. ۱۱- کتاب را آورد.
- ۱۲- مردم آورده شدند تا شهادت بدهند که او خدای یگانه است.
- ۱۳- پدر و مادرت را آوردم.
- ۱۴- آیا مردم را دیدی که فوج فوج وارد دین خدا می‌شوند.
- ۱۵- همانا که خداوند با پایداران است. ۱۶- همانا خداوند با ماست.
- ۱۷- یاری با کسانیست که ایمان آوردند و صبر کردند.
- ۱۸- با کسانی که کافر شدند مباش.
- ۱۹- این است یاری از جانب خدا و پیروزی.
- ۲۰- همراه مؤمنین در دین خدا داخل شو.
- ۲۱- آیا آنها را می‌بینی که داخل ایران می‌شوند.
- ۲۲- بدانکه خداوند است که بسیار داناست.
- ۲۳- بدانید که خداوند با نیکوکاران است. ۲۴- دیدم و دانستم.

۲۵- ما می دانیم که آنها داخل مسجد شدند.

۲۶- گواهی می دهیم که تو می دانی کی پیش من آمد.

۲۷- به یقین کسانی که کافر شدند نمی دانند که یاری از جانب خداست.

ج) تمرین نحو و قرائت بدون اعراب:

۱- علی داخل شد	،	علی را داخل کرد
۲- حسین دید	،	حسین را دید
۳- محمد آمد	،	محمد را آوردند (آورده شد)
۴- خدا را یاری می کنند	،	خدا یاری می کند
۵- خدا داناست	،	کتاب را می داند
انسان هرگز نمی داند	،	آیا حسین می داند؟
۶- به انسان تعلیم داد	،	به من تعلیم می دهد،
به تو تعلیم می دهد	،	خداوند رسول را تعلیم داد.

۷- و قال الله ائی معکم

۸- اذا جاء نصر الله والفتح

۹- انا لنصر رسنا و الذین آمنوا

۱۰- یا ایها الناس اعبدوا ربکم ۱۱- و قال الانسان ما لها

۱۲- رب انزلني منزلا مبارکا و انت خیر المنزلین.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) خالق ، خلق ، خلقت (خَلَقَ = پدید آوردن و آفریدن)

خَلَقَ يَخْلُقُ خَالِقٌ تَخْلُقُ خَلَّاقٌ خَلِيقٌ

خلق کرد خلق می کند خلق کننده خلق می کنی زیاد خلق کننده خلق شد

(۲) حسن ، احسان ، محسن (حسن = خوبی، نیکی، خوب احسان =

نیکوکاری)

أَحْسَنَ أَحْسَنُ أَحْسِنَ حَسَنَ مُحْسِنٌ

نیکی کرد نیکی کن خوب است، خوب شد نیکی کننده

(۳) صدر ، صادرات ، صدور

(صدر = سینه، بالا جمع آن صدور. صدور = به خارج فرستادن)

يَصْدُرُ

بیرون می آید

(۴) خارج ، خروج ، اخراج

خَرَجَ أَخْرَجَ أَخْرَجُ

خارج شد خارج کرد خارج شو

يَخْرُجُ تُخْرِجُونَ مَخْرَجٌ

بیرون می رود   اخراج می شوید   محل یا موقع خروج

(۵) شیء ، اشیاء   (شیء = چیز ، اشیاء = چیزها)

(۶) آتیه   (آتیه = آینده . ایتاء = آوردن، دادن، آمدن)

آتَى آتَوْا آتِ يُؤْتُونَ أوتِي آتَيْنَا آتِي بِ

آمد   بدهید   بده، بیاور می دهند   داده شده است   دادیم   آورد

(ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) ۱- وَ اللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَ مَا تَعْمَلُونَ

و خداوند شما و اعمالتان را خلق کرده است

۲- ۲- اِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

آیا ما در خلقت تازه ای هستیم؟

۳- ۳- الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي يَخْلُقُ وَ لَمْ يَخْلُقْ

حمد برای خدایی که خلق می کند و خلق نشده است

۴- ۴- الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

آن (شهری) که مانند آن در بلاد (شهرها) خلق نشده است

۵- ۵- اَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ اَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ

آیا شما او را خلق می کنید یا مائیم که خالقیم؟

۶- **إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ. أَفَمَنْ**

بدان که پروردگار تو، او خلق کننده‌ی بسیار داناست آیا پس کسی

يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ. أَفَلَا تَذَكَّرُونَ؟

که خلق می‌کند، مثل کسی است که خلق نمی‌کند، آیا پس متذکر نمی‌شوید؟

۷- **خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأَرِيكُمْ آيَاتِي**

انسان از عجل و شتاب زدگی خلق شده است زود باشد که آیات خود

را به شما ارائه دهم

(۲) ۸- **وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا**

و انسان را نسبت به پدر و مادرش سفارش به نیکوکاری کردیم

۹- **وَ أَحْسَنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ**

و نیکوئی کن همان طور که خدا به تو نیکویی کرده است

۱۰- **وَ قُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ**

و به بندگان من بگو آن گفتاری را که بهتر است بگویند

۱۱- **فَمَنْ أَحْسَنُ عَمَلًا**

پس کسی که در عمل بهتر باشد

۱۲- **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ**

خدا، جز او خدایی نیست، برای او نامهای نیکو است

۱۳- **إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ**

به یقین آنها پیش از این نیکوکار بودند

(۳) ۱۴- فِي صُدُورِ النَّاسِ ۱۵- يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ

در سینه های مردم در آن روز مردم بیرون می آیند

(۴) ۱۶- رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا

پروردگارا ما را از آنجا بیرون بیاور

۱۷- فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ

پس بر قوم خود در زینت خود خارج شد

۱۸- قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا

گفت پس از آنجا خارج شو

۱۹- قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ

گفتند آنها را از آبادی خود خارج کنید

۲۰- وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا

و ما هرگز داخل آن (قلعه) نمی شویم مگر آنکه آنها از آنجا خارج شوند

فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ.

پس اگر از آنجا خارج شوند، پس ما داخل خواهیم شد.

۲۱- وَقَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ

و گفتند ایمان آوردیم در صورتی که محققا با کفر داخل

شدند و محققا با همان خارج شدند.

۲۲- كَذَلِكَ نُخْرِجُكَ

این طور بیرون آورده می شوید

(۵) ۲۳- الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

کسی که آفرینش هر چیز را نیکو کرد

۲۴- لَا نَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ وَ لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا

جز خدا نمی پرستیم و چیزی را با او شریک نمی کنیم

۲۵- هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ

او است که اول است و آخر و ظاهر است و باطن

وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

و او به هر چیزی بسیار داناست

۲۶- أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَ لَمْ يَكُ شَيْئًا

آیا انسان به یاد نمی آورد که ما او را قبلا خلق کردیم در حالی که چیزی نبود

(۶) ۲۷- حَتَّىٰ أَتَيْهِمْ نَصْرُنَا

تا آنکه یاری ما آنها را آمد

۲۸- يُؤْتِ الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ

حکمت را به هر کس خواهد می دهد و هر کس به او حکمت داده می شود

فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا

پس محققا فایده فراوانی (به او) داده شده است.

۲۹- رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً

پروردگارا به ما در دنیا نیکی و خیر برسان و در آخرت (نیز) خوبی (برسان)

۳۰- وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

و محققاً موسی را کتاب دادیم (آوردیم)

۳۱- أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ ۚ يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ

نماز را به پا دارید و زکات را بدهید خدا شما را می آورد

۳۳- وَ قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ

و خدا گفت همانا من با شما هستم اگر نماز را به پا دارید

وَ آتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَ آمَنْتُمْ بِرُسُلِي

و زکات را بپردازید و به فرستادگان من ایمان بیاورید.

۳۴- أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

آیا خبر کسانی که پیش از شما بودند برای شما نیامد

۳۵- لَوْلَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ

چرا فرشتگان را برای ما نمی آوری

۳۶- وَ لِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

و تا بدانند کسانی که دانش به آنها داده شده است

أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ

اینکه آن حق است از طرف پروردگار تو پس به آن ایمان بیاور.

درس پنجم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

۱- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ

قَبْلِكُمْ ۲- خَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا

۳- ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

فَاعْبُدُوهُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

۴- إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ

۵- هُدًى وَ رَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ ۶- وَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

۷- وَ حَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ۸- صُدُّورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ

۹- قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا ۱۰- وَ إِخْرَاجُ أَهْلِهِ أَكْبَرُ

۱۱- أَيْشِرْ كُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَ هُمْ يُخْلِقُونَ

۱۲- وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَ قَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَ هُمْ قَدْ

خَرَجُوا بِهِ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ ۱۳- لَمْ يَكُن شَيْئًا مَذْكَورًا

۱۴- زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ۱۵- وَ اللَّهُ مُخْرِجُ

۱۶- يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

۱۷- وَ لَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ۱۸- وَ آتِ حَقَّهُ

۱۹- وَ يَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ

الْحَقُّ وَ يَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

۲۰- قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ

۲۱- وَ مَا أُوتِيَ مُوسَى وَ عِيسَى مِنْ رَبِّهِمَا

۲۲- فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَ حُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ

۲۳- وَ لَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ ۲۴- بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ

۲۵- وَ آتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

۲۶- وَ إِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا

أُوتِيَ رَسُولُ اللَّهِ

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- خدا مردم را خَلق کرد.
- ۲- عالم خَلق شد.
- ۳- خدا آنچه می خواهد خلق می کند و آنچه می کند می داند.
- ۴- انسان ناتوان خلق شده است.
- ۵- شما از عَجَل (شتاب زدگی) آفریده شده اید.
- ۶- پروردگار خودتان را که شما و پدر و مادر شما را آفریده است، بندگی کنید.
- ۷- همانا مردم اعمال خود را خلق می کنند.
- ۸- به خَلق خوبی کنید تا خالق به شما خوبی کند.
- ۹- مومن ها نیکوکارند و آنها پیروز می شوند.
- ۱۰- دیدم بهترین آنها پایدارترین آنهاست.
- ۱۱- می دانم در سینه تو چیست.
- ۱۲- این قریه غلات صادر می کند.
- ۱۳- در سینه های آنها مرض است.
- ۱۴- از آن مردم فوج فوج بیرون می روند.
- ۱۵- مردم گروه گروه خارج شدند.
- ۱۶- از منازلشان، برای طلب یاری خدا خارج می شوند.
- ۱۷- از کفر خارج شوید و داخل دین خدا گردید.
- ۱۸- کفر را از سینه خود خارج سازید.

- ۱۹- پس گفت آنها را از قریه خود خارج سازید.
- ۲۰- اگر می‌خواهی ما داخل شهر (بلده) شما شویم آنها را از آنجا بیرون کن.
- ۲۱- خدا همه چیز را به آفرینش نیکو آفرید.
- ۲۲- آنها را به هیچ چیز یاری نمی‌کند.
- ۲۳- در سینه من چیزی داخل نشده است.
- ۲۴- خدایا یاری خود و پیروزی را برای ما برسان (بیاور).
- ۲۵- به او حکومت و دانش داده شده است.
- ۲۶- ای مردم؛ خدا را بندگی کنید ، نماز بپا دارید و زکات پردازید.
- ۲۷- به مردم نیکوئی کن و حق خلق را بده.
- ۲۸- به درستی که من خبری برای شما آورده ام.
- ۲۹: در کتاب خدا ، از خدا به فرستاده او
 با مردم ، برای حسین
 از تهران تا شیراز ، به سوی پروردگار جهان ها
 به خدا ایمان آوردم ، استعانت به صبر بجوئید
 دین خدا ، بندگان خدا
 زیان آخرت ، یاران رسول
 به خدا و فرشتگان او و به پیغمبرانش ایمان بیاورید.

---

۱. آموزگار محترم، در این شماره مجرور بودن مضاف الیه را به شاگردان تمرین می‌دهد.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات :

(۱) یقین (یقین = ایمان و اطلاع حتمی به چیزی داشتن)

أَيَقِنُ	يُوقِنُ	مُوقِنٌ	أَيَقِنْتُ
یقین کرد	یقین می کند	صاحب یقین	یقین کردم

(۲) عذاب (عذاب = درد و سختی، کیفری که در مقابل کار بد داده می شود.)

عَذَّبَ	يُعَذِّبُ	مُعَذِّبٌ	مُعَذَّبٌ	أَعَذَّبُ
عذاب کرد	عذاب می کند	عذاب کننده	عذاب شده، در عذاب	عذاب می کنم

(۳) حدیث (حدیث = حکایت و خبر تازه ، چیز تازه)

حَدَّثَ	يُحَدِّثُ	حَدَّثَ	أُحَدِّثُ
روی داد	حکایت کرد	حدیث می کند	تازه کنم
حادث شد	روایت می کند	تازه دهم	

(۴) نفس (نفس = خود، جان، شخص، روح جمع آن أَنْفُسٌ و

نُفُوسٌ)

(۵) سوء (سوء = بد و بدی) : سَاءَ   أَسَاءَ   سِئِيءَ

بد است   بدی کرد   بدی و کار بد

(۶) بیان ، مبین ، بین (بیان = شرح و اظهار و روشن کردن یک مطلب یا

چیزی)

بِیْنِ	بِیْنِ	مُبِیْنٍ	مُبِیْنٍ	مُبِیْنٍ	بِیْنِ	بِیْنِ
بیان کرد	روشن	روشن، واضح	روشن کننده	روشن شد	دلیل روشن	روشن کرد
روشن کرد	آشکار	معرف	جدا شد	مدرک روشن		

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۲- ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ

نه چنین است اگر به علم یقین، می دانستید   سپس به چشم یقین و عینا آن را می دیدید

۳- أَتَيْقِنْتُ أَنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

یقین کردم به اینکه تو خودت رحم کننده ترین رحم داران هستی

۴- وَ لِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ

و تا از یقین داران باشد.

۵- وَ جِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ

و از برای تو از شهر سبا خبر یقینی آورده ام.

(۲) ۶- يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ

هر که را بخواهد عذاب می کند و هر که را بخواهد لطف می کند.

۷- فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ

پس در آن روز هیچ کس مانند عذاب او عذاب نمی کند.

۸- فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا

پس اما کسانی که کافر شدند پس آنها را عذاب سختی خواهم داد.

۹- فَإِنَّهُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

پس آنها در عذاب مشترک هستند.

۱۰- وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

و گفتند ما از جهت اموال و اولاد داراتریم و ما معذب نخواهیم بود.

(۳) ۱۱- يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

در آن روز خبرهای خود را حکایت می کند.

۱۲- هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى

آیا قصه موسی برایت آمده است؟

۱۳- وَ أَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

و اما به نعمت پروردگارت پس حکایت کن .

۱۴- حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا

تا آنکه تازه کنم برای تو یاد آن را

۱۵- مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنْ رَبِّهِمْ مُّحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ

هیچ ذکر و پند تازه ای از پروردگارشان برای آنها نمی آید
مگر اینکه آن را می شنوند

(۴) ۱۶- قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا

(آن دو نفر) گفتند پروردگارا، ظلم کردیم به خودمان،

وَ تَرْحَمَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

پس اگر ما را نبخشی و رحم نمائی حتما از زیانکاران خواهیم بود.

۱۷- يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ^۱ ۱۸- لَا تَخْرُجُوا أَنْفُسَكُمْ

ای نفس مطمئنه خودهاتان را بیرون نکنید.

۱۹- وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ

و پروردگارت را در دلت به یاد آور

۲۰- يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ

روزی که هیچ کس برای کسی مالک چیزی نیست و امر و
اختیار در آن روز برای خدا است.

۲۱- رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ

پروردگار شما داناتر است به آنچه در درون های شماست.

۲۲- إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

۱. آموزگار محترم توضیح می دهد که کلمه نفس در عربی مؤنث است، لذا صفت آن و
خطاب، به صیغه مؤنث آمده است.

بدان که خداوند در هیچ چیزی به مردم ستم نمی کند و لکن مردم به خودشان ستم می کنند.

(۵) ۲۳- اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ

بِجَهَالَةٍ

به قطع و یقین، بر خداست توبه پذیری کسانی که از روی نادانی بدی می کنند.

۲۴- وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ

و کسانی که کارهای بد کردند

۲۵- مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ

هر کس عمل شایسته ای بکند پس به سود خود او است و هر کس

أَسَاءَ فَعَلِيَهَا وَ مَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ

بد بکند پس به زیان او است و پروردگار تو بر بندگان ستمگر نیست.

۲۶- إِنِّ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَ إِنِّ أَسَأْتُمْ فَلَهَا

اگر خوبی کنید به خودتان خوبی کرده اید و اگر بدی کنید

پس برای نفس خودتان است.

۲۷- أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ

برای آنها بدی حساب است.

۲۸- يَا مُحْسِنُ قَدْ جَاءَكَ الْمُسِيءُ

ای نیکوئی کننده، به تحقیق، بدکار به سوی تو آمد

(۶) ۲۹- خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

انسان را آفرید، به او حرف زدن را آموخت

۳۰- ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا

این از آن جهت است که پیغمبرانشان دلائل روشن برای آنان می آوردند پس کافر شدند.

۳۱- وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً

و کتاب را با بیان روشن کننده برای هر چیزی و راهنمایی و رحمت بر تو

فرو فرستادیم.

۳۲- يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ

ای اهل کتاب، به تحقیق رسول ما برای شما آمد، برایتان بیان می کند.

۳۳- خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

زیان برده دنیا و آخرت این همان زیان آشکار است.

۳۴- قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

به تحقیق روشن کردیم آیات را برای مردمی که یقین می کنند.

۳۵- وَ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

و حتما به سوی تو آیات روشن (با مدرک) فرستادیم

وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ

و به آنها کفر نمی ورزند مگر نافرمانان.

۳۶- إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا

همانا برای تو ما فتح آشکاری را گشودیم.

۳۷- الَّذِينَ تَابُوا وَ أَصْلَحُوا وَ بَيْنَا

کسانی که توبه کردند و اصلاح نمودند و بیان کردند.

درس ششم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

۱- وَ اعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

۲- الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ

هُمْ يُوقِنُونَ

۳- إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۴- فَهُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

۵- قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنَزَلْتُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ مِنْكُمْ فَإِنِّي

أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

۶- إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

۷- فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۸- أَوْ يُحْدِثْ لَهُمْ ذِكْرًا

۹- قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ

۱۰- وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ

مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

۱۱- اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ

۱۲- وَ لَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا

۱۳- الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

۱۴- لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ

۱۵- إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا

۱۶- وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ

رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

۱۷- يَا مُحْسِنُ قَدْ جَاءَكَ الْمَسِيحُ أَنْتَ الْمُحْسِنُ وَ أَنَا الْمَسِيحُ

١٨- بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَ مَوْعِظَةٌ

١٩- لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ

٢٠- قَالُوا أَوْلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

٢١- قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ

الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

٢٢- شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَ

بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ

٢٣- أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَى مِنْهُمْ.

فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ

٢٤- الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ ٢٥- ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيِّنَاتِهِ

٢٦- إِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَى هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

٢٧- ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

٢٨- وَ لَقَدْ رَأَاهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ

۲۹- ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ

بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

۳۰- أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ

۳۱- قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

۳۲- وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ

۳۳- إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنْ اهْتَدَى

فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

۱- از اهل یقین بود.

۲- آیا شما به خدا و فرستاده او و کتابها و فرشتگان او یقین دارید؟

۳- یقین کردم که تو از کفر خارج شده ای.

۴- خداوند مردم را برای عذاب خلق نمی کند

(خلق نمی کند برای آنکه عذابشان بکند.)

- ۵- او را در دنیا و آخرت عذاب کردیم همانا که او از ستمکاران بود.
- ۶- کافرها به خودشان عذاب می‌رسانند.
- ۷- ما را بعد از آنکه هدایت کردی عذاب منما.
- ۸- به احمد بگو خبرهای تازه خود را بگوید.
- ۹- از سلیمان برای ما حکایت کن.
- ۱۰- محققا برای شما بهترین حدیث را آورده ام.
- ۱۱- به خودهایتان بگوئید که ما ظالم بودیم.
- ۱۲- آنچه را به تو آموختم به یاد خودت بیاور.
- ۱۳- در آن روز هیچ کس به کسی خبری حدیث نمی‌کند.
- ۱۴- خدا بهتر می‌داند در دل‌های شما چیست.
- ۱۵- محققا کسی که خدا را یاری می‌کند به خود یاری می‌کند.
- ۱۶- بدکاری می‌کردید (بد است آنچه بودید می‌کردید).
- ۱۷- بدان که بدی‌ها موجب عذاب می‌شود.
- ۱۸- بد است مَثَلِ قومی که به خود ظلم کردند.
- ۱۹- انسان از باطن خود کاملاً آگاه (بصیر) است.
- ۲۰- مُسَلِّمًا کسانی که به خدا ایمان دارند کارهای بد نمی‌کنند.
- ۲۱- بدی‌ها، خوبی‌ها را بیرون می‌کند. ۲۲- کتاب روشن برایت آورده‌ام.
- ۲۳- به تحقیق خدا برای مردم نشانه‌های خود را به طور آشکار بیان کرد.
- ۲۴- محققاً کفر به طور آشکار از ایمان جدا شد.

۲۵- این (کتاب) برای مردم بیان (روشن) است و برای کسانی که یقین داشته باشند، راهنمایی و موعظه است.

۲۶- شما قبلا در گمراهی آشکاری بودید.

۲۷- شهر رمضان، آن ماهی که در آن قرآن نازل شد در حالی که برای مردم راهنمایی و دلایل آشکاری از هدایت است.

۲۸- پروردگارا برای ما پیروزی مسلم و آشکاری بگشا.

۲۹- همانا عذاب خدا زیان آشکاری است.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) آیه (آیه = نشانه و دلیل ، جمع آن آیات ، جمله های قرآن را هم آیه می گویند)

(۲) إِذْ، إِذَا (اذ یا اذا = زمانی که، وقتی که، چونکه)

(۳) ارض، اراضي (ارض = زمین و جمع آن اراضی = زمینها)

(۴) مَثْقَالٌ، ثَقِيلٌ، ثَقُلَ (ثقل = سنگینی، وزن)

ثَقُلَ	أَثْقَلْتُ	مِثْقَالٌ	أَثْقَالٌ
سنگین شد	سنگین کرد	همسنگ	سنگینی ها

سنگین است

به سنگینی

(۵) زلزله، تزلزل (زلزله = لرزش ، تکان شدید)

(۶) وحی (وحی = گفتگو ، تعلیم و الهام خدائی به پیغمبران و یا اشاره)

أَوْحِيَ ۱ أَوْحِيَ ۲ يُوحِي ۳ أَوْحَيْتُ ۴ نُوحِي

وحی کرد وحی شده است وحی می کند وحی کردم وحی می کنیم

(۷) أَعُوذُ

أَعُوذُ ۱ أَسْتَعِذُ ۲ عُدْتُ ۳

پناه می برم خواستار پناه هستم پناه بردم

(ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) ۱- وَ يُرِيكُمْ آيَاتِهِ

و به شما آیات و نشانه های خود را ارائه می دهد.

۲- وَ لَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ

و اگر برای کسانی که صاحب کتاب شده اند هرگونه آیه و نشانه ای بیاوری.

۳- وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ

و پیغمبر ایشان به آنها گفت همانا نشانه سلطنت او آن است که تابوتی برای شما می آید.

۴- وَ يُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

و آیات خود را برای مردم روشن و تشریح می کند به امید آنکه پند گیرند.

۵- فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا

در آن نشانه های روشنی است (از جمله) محل مقام ابراهیم و هر کس داخل آن (خانه کعبه) شود ایمن می باشد.

(۲) ۶- وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ

و چون موسی به قوم خود گفت.

۷- إِنْكُمْ إِذَا لَخَّاسِرُونَ

به یقین شما در آن صورت حتما زیانکار خواهید بود.

۸- وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا

و چون کسانی که کافر شدند تو را ببینند.

۹- فَادْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا

پس به یاد آورید زمانی را که شما اندک بودید.

(۳) ۱۰- وَقَالُوا ءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ

و گفتند آیا وقتی در زمین گم شدیم

ءَأَنَا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

آیا ما در آفرینش جدیدی در می‌آئیم؟

۱۱- قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

بگو زمین و کسانی که در آن هستند از آن کی است، اگر می‌دانستید.

(۴) ۱۲- أَرْضُ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

زمینی که در آن برکت داده ایم.

۱۳- إِنَّا قَلَّمْنَا إِلَى الْأَرْضِ

به زمین سنگینی کرده و چسبیده اید؟

۱۴- فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

پس هر کس به وزن ذره ای کار خیری بکند آن را می‌بیند

و مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

و هر کس به وزن ذره ای کار بد بکند آن را می‌بیند.

(۵) ۱۵- إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

زمانیکه زمین بلرزه در آید لرزش خود را

و أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

و زمین بارهای خود را بیرون بریزد.

۱۶- إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

همانا زلزله ساعت (قیامت) چیز بزرگی است.

۱۷- وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ...

و به تزلزل در آمدند تا آنجا که رسول و کسانی که با او ایمان آوردند گفتند ...

(۶) ۱۸- بَانَ رَبِّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

به اینکه پروردگار تو برایش وحی کرده است.

۱۹- قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ

بگو جز این نیست که من بشری مثل شما هستم

يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ

به من وحی می شود و جز این نیست که خدای شما خدایی یگانه است.

۲۰- إِنْ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي

اگر راهنمایی شوم پس به آن چیزی است که پروردگارم به من

وحی می کند.

۲۱- ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ

اینها از خبرهای غیب است که به تو آن را وحی می کنیم.

(۷) ۲۲- قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

بگو پناه می برم به پروردگار مردم.

۲۳- فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ

پس به خدا پناه بجوی و بدان که او بسیار شنونده است.

۲۴- قَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ

موسی گفت همانا من پناه بردم به پروردگارم و پروردگار شما

مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ

از هر متکبری که به روز حساب ایمان نمی آورد.

۲۵- قَالَ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ

گفت به درستی که من از دست تو پناه می برم به خدای

بخشنده.

درس هفتم

قسمت اول، تمرین

(الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

۱- أَوْلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

۲- لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

۳- وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

۴- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

۵- وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ

۶- بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

۷- لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

۸- هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ

۹- إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ

۱۰- وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ

۱۱- إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ

۱۲- وَ أَنْزَلْنَا عَلَى الْأَرْضِ

۱۳- أُدْخِلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ

۱۴- إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ

۱۵- وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا

۱۶- وَالْوِزْنَ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ (و زنه‌های او)

فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

۱۷- وَ زُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا

۱۸- إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَ النَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ

۱۹- قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ

۲۰- إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنْ اهْتَدَى

فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ

بِوَكِيلٍ. قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَ إِنْ

اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحَى إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- و خداوند آیات خود را برای شما روشن می کند.
- ۲- به تحقیق آیه ای از پروردگارتان برای شما آورده ام.
- ۳- و در آن نشانه هائی برای آنها که یقین کنند هست.
- ۴- در وجود خود شما نشانه های آشکار است.
- ۵- آیا نشانه های خدا را دیدید؟
- ۶- زمانی که خدا شما را یاری کند.
- ۷- و چون کتاب برای ما آمد به آن ایمان آوردیم.
- ۸- چون عذاب خدا را مردم بینند، می دانند که آن حق است.
- ۹- زمین را خلق کرد.
- ۱۰- از زمین خود آنها را خارج سازید.
- ۱۱- نیکی کن ولو به وزن یک ذره ای.
- ۱۲- به خودتان هم به وزن ذره ای ظلم مکنید.
- ۱۳- بر آنها عذاب خدا سنگینی می کند.
- ۱۴- به تحقیق به فرستادگان خود وحی کرد.
- ۱۵- کتاب روشنی که بر پیغمبر وحی شده است.
- ۱۶- و پروردگار تو بر انسان نیکوکاری را وحی کرد.
- ۱۷- این چنین از خبرهای غیب است که بر من وحی شده است.
- ۱۸- بر من وحی شد که عذاب خدا به سوی شما می آید.
- ۱۹- بر آنها خوبیها را وحی کردیم.

- ۲۰- برای ما فشارهای (سنگینی‌های) خود را حکایت می‌کردند.
- ۲۱- وقتی زمین به زلزله در می‌آید حشرات از آن خارج می‌شوند.
- ۲۲- از غضب (خشم) صبور به خدا پناه می‌برم.
- ۲۳- همانا از دست شما به پروردگارم پناه بردم.
- ۲۴- از خطاها (خطایا) ی خودمان از تو طلب پناه می‌کنیم.
- ۲۵- بندگان صالح از او طلب پناه کردند.

ج) قرائت بدون اعراب و تمرین صرف و نحو:

- ۱- و یری الذین اوتوا العلم الَّذی انزل الیک من ربک هو
الحق و یهدی الی صراط العزیز الحمید
- ۲- و ما اوتی موسی و عیسی من ربّهما
- ۳- و قد دخلوا بالکفر و هم قد خرجوا به
- ۴- یومئذ یصدر الناس
- ۵- و انا لن ندخلها حتی ینخرجوا منها فان ینخرجوا منها فانا
داخلون
- ۶- یؤتی الحکمة من یشاء
- ۷- و وصّینا الانسان بوالدیه احساناً.
- ۸- و جئتک من سباء نباء یقین.

- ۹- و قد رأى من آيات ربه الكبرى
- ۱۰- و بين آياته للناس لعلهم يتذكرون
- ۱۱- ذلك من انباء الغيب نوحيه اليك.
- ۱۲- الذين يقيمون الصلوة ويؤتون الزكوة و هم بالآخرة هم يوقنون
- ۱۳- و اعبد ربك حتى ياتيك اليقين .
- ۱۴- ونزلنا عليك الكتاب تبياناً لكل شيء و هدى و رحمة
- ۱۵- خارج کرد ، خارج می کند ، خارج کن.
- ۱۶- خارج شده ، خارج می شود ، خارج شو.
- ۱۷- فرود آمد ، فرود می آید ، فرود آی.
- ۱۸- فرو فرستاد ، فرو می فرستد ، فرو فرست.
- ۱۹- داخل شد ، داخل می شود ، داخل شو.
- ۲۰- حکایت کرد ، حکایت می کند ، حکایت کن.
- ۲۱- آفرید ، می آفریند ، بیافرین.
- ۲۲- گشود ، می گشاید ، بگشا.
- ۲۳- آمد ، می آید ، بیا.
- ۲۴- ایمان آورد ، ایمان می آورد ، ایمان بیاور.
- ۲۵- صبر کرد ، صبر می کند ، صبر کن.
- ۲۶- یاری کرد ، یاری می کند ، یاری کن.

۲۷- کافر شد ، کافر می شود ، کافر شو.

۲۸- خواست ، می خواهد ، بخواه.

قسمت دوم - تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) لیل و لیالی (لیل و ليله = شب ، جمع آن لیالی)

(۲) وسواس و وسوسه (وسواس = روحیه و اخلاق آدم نگران متزلزلِ مردد و کسی که در آداب مذهبی و تصمیم ها، بیش از اعتدال سختگیر باشد.)

(۳) خَنَاس (خَنَاس = کسی یا چیزی که ظاهر می شود و پنهان می شود، رو نشان می دهد و رو می پوشاند)

(۴) صداقت ، تصدیق ، مَصَدَّق ، صادق ، صادق

صَدَقَ صَدَقَ يُصَدِّقُ مُصَدِّقٌ صَادِقٌ

راست گفت راست دانست تصدیق می کند تصدیق کننده راستگو
تصدیق کرد

(۵) جَنٌّ (جن = مخلوقهای مخصوصی که از ما مخفی هستند و با ما ارتباطی ندارند. کلمه جن به معنای پوشاندن هم می آید)

(۶) جَحِيمٌ (جَحِيمٌ = آتش زیاد، جهنم)

(۷) عِنْدَ (عِنْدَ = نزد)

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- وَ مِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَ سَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا

و(قسمتی) از شب را پس برای او سجده کن و شب درازی تسبیحش نما.

۲- لَيْلِي وَ أَيَّامًا آمِنِينَ

شبها و روزهایی در حال امنیت.

۳- مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بَلِيلٌ

کیست پروردگاری غیر از خدا که برای شما شب بیاورد.

(۲) ۴- فَوْسُوسَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ

پس شیطان برای آنها وسوسه کرد.

۵- الَّذِي يُوسُوسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ

کسی که وسوسه می‌اندازد در سینه‌های مردم.

(۳) ۶- مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

از شر وسواس خناس

(۴) ۷- قُلْ صَدَقَ اللَّهُ

بگو راست گفت خدا

۸- وَ الَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَ صَدَّقَ بِهِ

و کسی که راستی آورده باشد و تصدیق کند آن را

فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

پس همان‌ها رستگاراند.

۹- وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا

وعدۀ خدا که حق است و کیست راست‌گوتر از خدا در گفتار.

۱۰- مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ ۱۱- إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

تصدیق کننده کلمه ای از خدا اگر راستگو هستید

۱۲- وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

و کسانی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند آنها همان راستانند.

۱۳- وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ

و بگو پروردگار من، مرا داخل کن داخل کردنی راست

و أَخْرِجْنِي مَخْرَجَ صِدْقٍ

و بیرون آور، بیرون آوردنی راست.

(۵) ۱۴- مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۱۵- وَخَلَقَ الْجَانَّ

از جن و مردم و خلق کرد جن‌ها را

۱۶- مَا خَلَقْتُ الْإِنْسَ وَالْجِنَّ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

انسان و جن را خلق نکردم مگر برای آنکه مرا بندگی کنند.

۱۷- وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا

و چون گفتیم به فرشتگان برای آدم سجده کنید پس سجده کردند

إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ

مگر ابلیس (شیطان) که از جن بود.

۱۸- وَ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

و نیستی تو به نعمت پروردگارت دیوانه.

۱۹- أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ

یا آنکه می گویند در او دیوانگی و جن زدگی است

بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ

بلکه حق را برایشان آورده است.

(۶) ۲۰- ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

پس همانا آنها سوخته شدگان به آتش جهنم اند.

۲۱- ثُمَّ لَتَرُونَّ الْجَحِيمِ

سپس حتما آتش را می بینید.

(۷) ۲۲- إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

یقینا کسانی که نزد پروردگار تو هستند تکبر نمی ورزند

عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَ لَهُ يَسْجُدُونَ

از بندگی او و او را تسبیح می کنند و برایش سجده می نمایند.

۲۳- وَ عِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ

و نزد آنها است تورات.

۲۴- وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ

و آنچه نزد خدا است بهتر است.

درس هشتم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

۱- اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ

۲- وَ آيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ

۳- وَ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَ يَعْلَمُ مَا يُوسِسُ بِهِ نَفْسُهُ

۴- وَ صَدَقَ بِالْحُسْنَىٰ

۵- صَدَقَ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ وَ صَدَقَ رَسُولُهُ النَّبِيُّ الْكَرِيمُ

۶- قَالَ إِنْ كُنْتَ جئتَ بِآيَةٍ فَآتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

۷- وَ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَ لَا تَكُونُوا أَوَّلَ

كَافِرٍ بِهِ

- ۸- وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا
- ۹- وَ الَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ
- ۱۰- يَقُولُ اَنْتَكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ
- ۱۱- وَ قَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَ عَدَّهُ
- ۱۲- اِنْسٌ وَ لَا جَانٌّ
- ۱۳- فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ
- ۱۴- وَ قَالُوا يَا اَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُونٌ
- ۱۵- لَوْ لَا تَأْتِيْنَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ
- ۱۶- وَ مَنْ اٰصَدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيْثًا
- ۱۷- كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ الْجِنَّ اَكْثَرُ هُمْ بِهِمْ مُّؤْمِنُوْنَ
- ۱۸- فَاِنَّ الْجَحِيْمَ هِيَ الْمَاوِي (سراگاه و پناهگاه)
- ۱۹- لَا يَصْلُوْنَ الْجَحِيْمَ
- ۲۰- فَاهْدُوْهُمْ اِلَى صِرَاطِ الْجَحِيْمِ
- ۲۱- وَ لَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ

وَ كَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

۲۲- أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى

۲۳- وَ قَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ

عِنْدَ اللَّهِ

۲۴- وَ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَ لَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَ

لَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ

۲۵- وَ إِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ

۲۶- لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ

۲۷- وَ قَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ

۲۸- سوره ناس (سوره ۱۱۴، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه ۶، آیه)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ. مَلِكِ النَّاسِ.

إِلَهِ النَّاسِ. مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ.

الَّذِي يُوسِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ. مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ.

ب) از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- و از آیات او شب است تا در آن استراحت کنند (فرود آیند)
- ۲- گفت موقع شب از آنجا خارج شوید.
- ۳- برای ما ایام و شبهای امنی بود (آمینین بودیم).
- ۴- شب عید رسید (آمد).
- ۵- نفس آنها برایشان وسوسه کرد.
- ۶- شیطانها بر مردم وسوسه می کنند.
- ۷- آنها راستگویند، خداوند با آنهاست.
- ۸- پیغمبر ما، به ما راست گفت.
- ۹- رسول بزرگوارمان را تصدیق کردیم.
- ۱۰- کیست که از من برای شما راستگوتر باشد.
- ۱۱- آنها کسانی هستند که به خدا ایمان می آورند و روز جزا را تصدیق می کنند.
- ۱۲- روزی که راستگویان به یاد راستگوئی خودشان می افتند.
- ۱۳- جن را بندگی نکنید. ۱۴- پناه می برم به خدای جن و انس.
- ۱۵- عذاب آتش را دیدم. ۱۶- پناه به خدا می برم از آتش جهنم.

- ۱۷- از آنچه نزدتان است احسان کنید. ۱۸- نزد رسول خدا بودند.
۱۹- و خزینه های آن پیش ماست. ۲۰- پیش طائفه (قوم) ما بود.
۲۱- در پیش آنها کتاب روشنی را دیدم.

ج) تمرین صرف و نحو:

- ۱- خارج شدند ، خارج کردند.
۲- فرود آمدند ، فرو فرستادند.
۳- داخل شدند ، حکایت کردند ، آفریدند.
۴- گشودند ، ایمان آوردند.
۵- صبر کردند ، یاری کردند ، خواستند.
۶- حسن خارج شد!
۷- کتاب نازل شد.
۸- ایمان در دل او داخل شد. ۹- اخبار شما حکایت شد.
۱۰- آسمان خلق شد. ۱۱- قلاع (قلعه ها) گشوده شدند.
۱۲- قوم یاری شد.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) کثیر، کثرت، تکثیر (کثیر = زیاد)

---

۱. فعل مجهول و مرفوع بودن مفعولی که فاعلش مجهول باشد.

كُثِرَ كَثْرًا ، اِسْتَكْثَرَ اِسْتِكْثَارًا ، تَكَاثَرَ تَكَاثُرًا

زیاد شد زیاد کرد زیاد خواست فزونی جستن، برهم انباشتن

(۲) نَهَار (نهار = روز)

(۳) هَذَا (هَذَا = این، تلفظ؛ هَذَا ، هَذِهِ مونث آن است)

(۴) حَيَاتٌ ، اِحْيَاءٌ ، حَيَوَانٌ (حیات = زندگی)

أَحْيَا يُحْيِي اِحْيَاءً أَحْيَاءٌ حَيَوَانٌ

زنده کرد زنده می کند زنده کردن زنده می کنم جان دار

(۵) لَهْوٌ و لَعِبٌ (لهو = مشغولیات یهوده‌ی سرگرم کننده ، لعب = بازی)

أَلْهَى لَاهِي لَعِبَ لَاعِبٌ

به خود مشغول کرده است سرگرم کننده بازی کرد بازی کننده

(۶) زِيَارَةٌ (زیارت = دیدار)

زَارَ زَائِرٌ زُرْتُ

دیدار کرد دیدار کننده زیارت کردم

(۷) مَوْتٌ ، مَيِّتٌ (موت = مرگ)

مَاتَ أَمَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا مَيِّتٌ

مرد   میراند   می‌میرد   بمیرید   می‌میراند

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ۲- وَ كَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ

و بیشتر آنها کافراند. و عده زیادی از آنها بدکاراند.

۳- وَ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَ أَوْلَادًا ۴- فَكَثَّرَكُمْ فِيهَا

و بیشتر از جهت اموال و اولاد. پس شما را زیاد کرد در آنجا.

۵- وَ لَوْ كُنْتَ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْثَرْتَ مِنَ الْخَيْرِ

و اگر (چنین) بودم که غیب می‌دانستم حتما فزونی می‌جستم از فایده و منفعت.

(۲) ۶- خَلَقَ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ ۷- اخْتِلافُ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ

شب و روز را خلق کرد. اختلاف (پشت سر هم آمدن) شب و روز.

۸- اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ آيَاتٌ

شب و روز دو نشانه هستند.

(۳) ۹- إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ

همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شما است

فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

پس او را بندگی کنید این است راه راست.

۱۰- قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ

گفت این پروردگار من است این بزرگتر است.

۱۱- إِنْ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ

به درستی که این یادآوری است پس هر کسی خواست آن را به یاد می آورد و پند می گیرد.

۱۲- إِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

حقا که این قرآن به آنچه استوارتر است رهبری می کند.

(۴) ۱۳- وَ قَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا

و گفتند آن نیست مگر زندگی دنیای ما.

۱۴- وَ مَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

و هر کس او را زنده کند پس مثل این است که همه مردم را زنده کرده است.

۱۵- لَهَا الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

حتما آن زندگی کامل است اگر طوری بودند که می دانستند.

۱۶- حَيٍّ عَنِ بَيْنَةٍ

زنده شود از دلیل روشن

(۵) ۱۷- إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَهُوَ وَ لَعِبٌ وَ زِينَةٌ

جز این نیست که زندگی دنیا سرگرمی و بازی و آرایش

و تَفَاخُرٌ وَ تَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ

و فخر فروشی و فزونی جوئی در دارائیهها و فرزندان است.

۱۸- وَ إِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا

و چون تجارت و مشغولیت جالبی را دیدند.

۱۹- إِلَّا اسْتَمْعَوْهُ وَ هُمْ يَلْعَبُونَ

مگر آنکه آن را می شنیدند و به بازی خود مشغول بودند.

۲۰- لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ ۲۱- أَلْهَاكُمْ التَّكَاثُرُ

دلهای آنها سرگرم و گرفته است. شما را زیاده جوئی به خود مشغول داشته است.

۲۲- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ

ای کسانی که ایمان آورده اید اموال شما

وَ لَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ

و اولاد شما، شما را از یاد خدا به خود مشغول ندارد.

(۶) ۲۳- مَنْ زَارَ زَائِرَنَا كَمَنْ زَارَنَا (حدیث)

کسی که زیارت کننده‌ی ما را دیدار کند

مثل کسی است که ما را زیارت کرده است.

(۷) ۲۴- يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

زنده را از مرده بیرون می آورد.

۲۵- **إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَىٰ**

آن نیست مگر مرگ نخستین.

۲۶- **فَقَالَ لَهُمْ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ**

پس گفت به آنها بمیرید سپس زنده شان کرد.

۲۷- **ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ**

سپس نه می میرد در آنجا و نه زنده می شود.

۲۸- **قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَ فِيهَا تَمُوتُونَ**

گفت در آنجا زندگی می کنید و در آن می میرید

وَ مِنْهَا تُخْرَجُونَ

و از آن بیرون آورده می شوید.

۲۹- **فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ**

پس مبادا شما بمیرید مگر آنکه مسلمان باشید.

۳۰- **إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَ نُمِيتُ**

همانا که ما خود زنده می کنیم و می میرانیم.

۳۱- **وَ سَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَ يَوْمَ يَمُوتُ**

و سلام بر او روزی که زائیده شد و روزی که می میرد

وَ يَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا

و روزی که زنده برانگیخته می شود.

۳۲- الْمَوْتُ فِي حَيَاتِكُمْ مَقْهُورِينَ

مرگ در زندگی شماست که مقهور و مغلوب باشید

و الْحَيَاةُ فِي مَوْتِكُمْ قَاهِرِينَ (از خطبه علی علیه السلام)

و زندگی در آن مرگ شماست که قاهر و غالب باشید

درس نهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

- ۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا
- ۲- أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا
- ۳- وَ لَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ
وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ
- ۴- فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ
- ۵- كَثَرَ اللَّهُ أَمْثَالَهُمْ
- ۶- وَ تَكَاثَرُوا فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
- ۷- خَلَقَ لَهُمُ النَّارَ
- ۸- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ بِقُوَّتِهِ
- ۹- هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَ مَوْعِظَةٌ
- ۱۰- وَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهَا تُكْفِرُونَ
- ۱۱- وَ هَذَا صِرَاطٌ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا

١٢- لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ

١٣- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا

أَنْ هَدَانَا اللَّهُ

١٤- ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

١٥- لَوْ زُرْتِ عَبْدَ الْعَظِيمِ لَكُنْتَ كَمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ بِكَرْبَلَا

١٦- وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَ لَعِبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ

الْآخِرَةَ (خاتمة آخرت) لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

١٧- إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

١٨- وَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَ يُمِيتُ قَالَ

أَنَا أَحْيِي وَ أُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ

(خورشید) مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ

١٩- مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَ هُمْ

يَلْعَبُونَ ٢٠- إِنَّكَ مِيتٌ وَ إِنَّهُمْ مِيتُونَ

۲۱- وَ إِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا

۲۲- يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ

يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ كَذَلِكَ نُخْرِجُوكَ

۲۳- وَ آيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَ أَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا

۲۴- وَ لَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا

۲۵- وَ الَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِي ۲۶- إِنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَ أَحْيَا

۲۷- اِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ

الآيَاتِ

۲۸- هُوَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ

۱. قرآن در این آیات چگونگی قیامت و زنده شدن مردگان پس از گذشت سالها اشاره نموده می‌فرماید. خارج شدن شما از خاک و زنده شدنتان در روز قیامت مثل زنده شدن زمین مرده بی گیاه پس از گذشتن زمستان و آمدن بهار و باران است و برای خدائی که از زنده‌ها مواد و اجسام بی جان خارج می‌سازد و غذاهای بیجان را تبدیل به اعضای جاندار می‌کند این کار مشکل نیست.

ب) از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- عده زیادی از مردم را دیدم. ۲- بیشتر آنها خارج شدند.
- ۳- خدا اعمال خوب (حسنت) شما را زیاد کند. ۴- خدا روز را برای ما آورد.
- ۵- روز که شد (در روز) برای علم خارج شو.
- ۶- چون روز بیاید مردم برمی خیزند. ۷- روز بهتر از شب است.
- ۸- این کتاب روشنی است که بر پیغمبر وحی شده است.
- ۹- این زمینی است که خدا برای شما فتح کرده است.
- ۱۰- دانستیم که این، زیان آشکاریست. ۱۱- او را در روز زنده کرد.
- ۱۲- او زنده ایست که می شنود و می بیند.
- ۱۳- و بدانید که خدا زمین را بعد از مرگ آن زنده می کند.
- ۱۴- در مدت زندگی دنیایی خود، نیکوکاری نمائید.
- ۱۵- آنها را زنده دیدم.
- ۱۶- به چیزی که شما را زنده می کند ایمان بیاورید.
- ۱۷- با دین خود بازی نکنید. ۱۸- هاشم با حکومت بازی کرد.
- ۱۹- از کسانی نباشید که داخل سرگرمی های بچگانه و بازی شدند.
- ۲۰- دل های شما شیفته زندگی دنیاست.
- ۲۱- تفاخر، شما را به خود سرگرم کرده است.
- ۲۲- مبادا زندگی دنیا شما را از یاد خدا به خود مشغول دارد.
- ۲۳- پدر و مادرش را دیدار کرد. ۲۴- شهید شدگان را دیدار کرد.
- ۲۵- او زنده ایست که نمی میرد. ۲۶- مردم می میرند و دانشمندان زنده اند.

۲۷- پس هر کس می میرد، مرا می بیند.

۲۸- سپس او را میراند و داخل آتش کرد.

(د) تجوید (طرز تلفظ حروف و ادای کلمات جمله‌ها)

تمرین تلفظ «ح» و «ع» از حلق:

- ۱- حَيَّ عَلَىٰ خَيْرِ الْعَمَلِ   ۲- هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
- ۳- اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي   ۴- يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ
- ۵- أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ   ۶- سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَىٰ
- ۷- وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ   ۸- أَعُوذُ بِاللَّهِ الْحَلِيمِ
- ۹- لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ   ۱۰- إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
- ۱۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
- ۱۲- إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ
- ۱۳- وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ
- ۱۴- إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
- ۱۵- وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) سَمَاءُ (سماء = آسمان، جمع آن سَمَاوَاتُ)

(۲) لَمَّا (لَمَّا = زمانی که، گاهی هم معنای منفی دارد، هنوز نه)

(۳) فَعَلَ ، فَاعِلٌ ، اِفْعَالٌ ، فَعَّلَ (فعل = کردن، کار، عمل)

فَعَلْتُ	فَاعِلٌ	يَفْعَلُ	فَعَلَ
کردی	کننده	می‌کند	کرد
	اِفْعَلُوا	تَفَعَّلُ	يَفْعَلُونَ
	بکنید	می‌کنی	می‌کنند

(۴) وَسِعَتْ ، وَسِيعٌ ، تَوَسَّعَ

(وسعت = گشودگی و مساحت زیاد، احاطه، فراوانی، فراخی)

وَأَسِعُ	سِعَهُ	وَسِعَ
وسعت دار، وسعت دهنده	گشودگی، باز بودن	وسعت دارد
احاطه دار	فراوانی	احاطه دارد

(۵) سَوْفَ (سوف = به زودی، در آینده)

(۶) کيف ، کيفيت (کيف = چگونه؟ ، کيفيت = چگونگی)

(۷) قبر ، مقبره ، قبور (قبر = گور ، جمع آن قبور)

مَقَابِر	قُبُور	أَقْبَر
قبرها، گورستان	گورها	به خاک کرد

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ ۲- فِي جَوِّ السَّمَاءِ

و از آسمان فرو فرستادیم. در جو آسمان

۳- لَخَلَقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ

هر آینه آفریدن آسمانها و زمین بزرگتر است از آفرینش مردم

وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

و لکن بیشتر مردم نمی دانند.

۴- وَ كَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

و این طور به ابراهیم نشان دادیم مالکیت و اداره آسمانها و زمین

وَ لِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ

را و تا آنکه از یقین داران باشد.

۵- ثَقَلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

سنگینی کرده است در آسمانها و زمین،

لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً

به شما نمی آید مگر بغتةً (ناگهانی)

۶- وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا لِأَعْيُنٍ

و آسمانها و زمین و آنچه را ما بین آنها است در حال بازی خلق نکردیم.

(۲) ۷- وَ لَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ ۸- كَلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ

و چون متاع خود را باز کردند. هر زمان که امتی داخل می شد

۹- وَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ ۱۰- فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ

و زمانی که عذاب را دیدند. پس چون شب بر او تاریکی انداخت

۱۱- وَ لَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ

و هنوز برای شما آنچه برای کسانی که پیش از شما بوده اند نیامده است.

۱۲- وَ لَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

و هنوز ایمان در دلهای شما داخل نشده است.

(۳) ۱۳- وَ لَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا

و هرگز برای چیزی مگوئید من فردا کننده آن هستم.

۱۴- وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ

و هرکس چنین کند پس محققا به خود ظلم کرده است.

۱۵- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

ای کسانی که ایمان آورده اید چرا آنچه را نمی کنید می گوئید.

۱۶- وَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

و می داند چه می کنید

۱۷- وَ أَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ

و به آنها کار خیرات را وحی کردیم.

۱۸- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَ اسْجُدُوا

ای کسانی که ایمان آورده اید رکوع کنید و سجود کنید

وَ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَ افْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

و پروردگارتان را بندگی نمائید و کار خیر کنید. امید است شما

رستگار شوید.

(۴) ۱۹- وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

پروردگار من به هر چیز از جهت علم احاطه دارد

۲۰- أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ

زمین خدا وسیع است.

۲۱- إِنَّا لَمُوسِعُونَ

به درستی که ما وسعت دهنده هستیم.

۲۲- وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ.

و خدا فراگیرنده‌ای بسیار دانا است.

۲۳- سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ

زود باشد که آنها را بسوزانیم

۲۴- آلَةُ الرَّيَّاسَةِ سَعَةُ الصَّدْرِ

اسباب ریاست گشودگی سینه است.

۲۵- ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ

بعداً نه چنین است بزودی خواهید دانست.

۲۶- وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَاتَ

و انسان می گوید آیا وقتی چنان مردم

لَسَوْفَ أَخْرَجُ حَيًّا

آیا حتماً به زودی زنده خارج می شوم؟

(۶) ۲۷- كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

چگونه زمین را بعد از مردنش زنده می کند؟

إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَى

مسلماً این (خدا با این قدرت) زنده کننده مردگان است.

۱. حدیث نبوی: گشودگی سینه، یعنی فراخ دلی و ظرفیت و گذشت در مقابل

حوادث و مشکلات و بدخواهی‌ها.

۲۸- أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

آیا ندیدی چگونه پروردگار تو با عاد عمل کرد؟

۲۹- كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ رَسُولِهِ

چگونه ممکن است برای مشرکین عهده‌ی و پیمانی نزد خدا و

نزد رسول او باشد.

(۷) ۳۰- وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا

و بر هیچ کس از آنها که مرده باشد ابدا نماز نخوان

و لَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ

و مایست بر قبرش همانا که آنها به خدا

و رَسُولِهِ وَ مَاتُوا وَ هُمْ فَاسِقُونَ

و رسول او کافر شدند و مردند و درحالی که آنها بدکار بودند.

۳۱- حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ

تا آنکه گورستان را زیارت کردید

۳۲- ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ

سپس میراند او را پس در قبر انداخت.

۳۳- أَنْ اللَّهُ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ

به یقین خدا کسانی را که در قبرها هستند برمی‌انگیزاند.

درس دهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

- ۱- وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ ۲- وَ أَوْحِيَٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا
- ۳- يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ
وَ كَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ
- ۴- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ
مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَ
يُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
- ۵- أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ
- ۶- خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لِّلْمُؤْمِنِينَ

۷- قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ

مَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

۸- وَ لَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِنَا

۹- وَ لَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ ۚ ۱۰- وَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ

۱۱- وَ الَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ۱۲- فَعَالٌ لِمَا يَشَاءُ

۱۳- اللَّهُ رَبِّي وَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَ سَعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

۱۴- وَ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

۱۵- لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ

فِيآيَايَ فَاعْبُدُونِ

۱۶- وَ لَمْ يُؤْتِ سَعَةً فِي الْمَالِ ۱۷- وَ سَوْفَ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ

۱۸- قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

۱۹- فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ

۲۰- لِيَنْظُرَ كَيْفَ هُمْ فِي أَوْقَاتِ طَاعَتِهِ (تا اینکه ببیند)

٢١- كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ

الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الظَّالِمِينَ ٢٢- كَيْفَ حَالُكَ

٢٣- وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ

أَوْلَمْ تُؤْمِنِ قَالَ بَلَىٰ

٢٤- كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ٢٥- زِيَارَةُ قَبْرِ نَبِيِّكَ

٢٦- اَللّٰهُمَّ اَدْخِلْ عَلٰى اَهْلِ الْقُبُوْرِ السُّرُوْرَ

٢٧- سورة تكاثر (سورة ١٠٢، جزء ٣٠، حزب ٤، مكية، ٨ آية):

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْهٰکُمْ التَّکٰثُرُ . حَتّٰی زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ . کَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ

ثُمَّ کَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ . کَلَّا لَوْ تَعْلَمُوْنَ عِلْمَ الْیَقِیْنِ لَتَرُوْنَ

الْجَحِیْمَ . ثُمَّ لَتَرُوْنَهَا عَیْنَ الْیَقِیْنِ .

ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ یَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِیْمِ

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- روزی (رزق) شما در آسمان است. ۲- برای ما رزق از آسمان بفرست.
- ۳- آسمان وسیعترین چیز است. ۴- آسمان ها باز شد.
- ۵- آسمان را به صورت سقف نگاهداشته شده ای دیدم. (دیدم آسمان را سقف محفوظ)
- ۶- خداوند آسمانها و زمین را برای شما خلق کرد.
- ۷- هنوز آسمان را آن طور که هست ندیده ای.
- ۸- هنوز کتاب بر شما نازل نشده است.
- ۹- و چون صبر کردند کمک از جانب خدا برایشان رسید.
- ۱۰- و چون کتاب را برای من بیان کرد دانستم که آنها راست می گویند.
- ۱۱- گواهی می دهم که تو این کار را کرده ای.
- ۱۲- مگو که من هر چیز می خواهم می کنم.
- ۱۳- به تحقیق آنچه آنها می کردند، شما دیدید.
- ۱۴- او پر کار بسیار دانائی است. ۱۵- پیش از مرگ کارهای خیر انجام دهید.
- ۱۶- و جمع زیادی از آنها، آنچه را نمی کنند ادعا می نمایند (می گویند).
- ۱۷- و بر شما اجرای نیکی ها (انجام خوبیها) را وحی کردیم.
- ۱۸- شما را از روی کارهایتان شناختیم (به کارهایتان دیدیم).
- ۱۹- دانش او بر تمام چیزها احاطه دارد.
- ۲۰- حیات و زندگی بر زمین گسترده شد.
- ۲۱- خدا گفت من توسعه دهنده فرزانه (حکیم) هستم.

- ۲۲- به ما فراخی دانش داده شده است.
- ۲۳- صبر موجب ظرفیت و وسعت نظر شخص می شود (می آورد).
- ۲۴- بزودی آنچه را می خواهی می کنم.
- ۲۵- بزودی آنچه را ندیدی برایت حکایت می کنم.
- ۲۶- بزودی یاری و پیروزی دامنه داری از جانب خدا برای شما بیاید.
- ۲۷- و خدا می داند چگونه وحی خود را نازل کند.
- ۲۸- آیا ندیدی خدا با کافرها چه کرد؟
- ۲۹- چگونه مرا عذاب می کنی در صورتی که رحمت تو بر همه چیز گسترده است.
- ۳۰- چگونه می توانم بر عذاب تو صبر کنم در حالی که بنده ضعیفی هستم.
- ۳۱- هر طور باشید با شما عمل می شود. ۳۲- سلام بر اهل گورستان.
- ۳۳- و روزی که خفتگان در قبرها (کسانی که در قبرها هستند) برانگیخته شوند.

ج) تمرین صرف:

- ۱- دانستم ، دانستی ، کردم ، کردی.
- ۲- صبر کردم ، صبر کردی ، وسعت دادم ، وسعت دادی.
- ۳- دیدار کردم ، دیدار کردی ، بودم ، بودی.
- ۴- زیاد کردم ، زیاد کردی ، زنده کردم ، زنده کردی.
- ۵- حکایت کردم ، حکایت کردی ، یقین کردم ، یقین کردی.
- ۶- خارج شدم ، خارج شدی ، خارج کردم ، خارج کردی.
- ۷- داخل شدم ، داخل شدی ، داخل کردم ، داخل کردی.
- ۸- آفریدم ، آفریدی ، نیکی کردم ، نیکی کردی ، آمدم ، آمدمی.

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) بشارت ، مُبَشِّرٌ (بشارت = مژده و خبر دادن)

بَشْرٌ   يَبْشِرُ   بَشِيرٌ   بَشْرٌ

مژده داد، خبر داد   بشارت می دهد   بشارت دهنده   مژده بده، خیر بده

(۲) نذیر (نذیر = ترساننده ، مُنذِرٌ = بیم دهنده)

(۳) ماء ، میاه (ماء = آب ، جمع آن میاه = آبها)

(۴) زکوة ، تزکیه (تزکیه = پاک کردن و تصفیه، تربیت اصطلاحی)

(در اصل، تزکیه به معنای وجین کردن علفهای هرزه است)

زَكِيٌّ   زَكَّى   يُزَكِّي

پاک شد   پاک کرد   پاک می کند

زَكْوَةٌ   زَكَّى

تزکیه دارائی و پرداخت سهمی از آن در راه خدا   پاک و صافی و خالی از عیب

(۵) عطا ، إعطاء ، عطیه (عطا = بخشش ، دادن چیزی به کسی)

أَعْطَى   يُعْطِي

بخشید ، داد   عطا می کند

(۶) غنی ، استغناء ، مستغنی

(غنی = بی نیازی ، استغناء = طلب (میل) به بی نیازی کردن)

أَغْنِي	يُغْنِي	أَغْنِي
بی نیاز کرد	بی نیاز می کند	بی نیاز کن

(۷) لَعَلَّ (لَعَلَّ = شاید ، امید است)

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- وَ لَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَى

و چون فرستادگان ما با مژده (پیش) ابراهیم آمدند.

۲- وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا

و مؤمنین را مژده بده اینکه برای آنها از جانب خدا فضل (فزونی و برتری) بزرگی است.

۳- وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

و بشارت دهنده ام به رسولی که بعد از من می آید اسم او احمد است.

۴- إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ

همانا این قرآن به آنچه استوارتر است رهنمائی می کند و بشارت می دهد به مؤمنین.

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

به آنهایی که کارهای شایسته می کنند به اینکه برایشان اجر بزرگی است.

(۲) ۵- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ

نَذِيرًا

ای پیغمبر مسلما ما تورا گواه و مژده دهنده و بیم دهنده فرستادیم.

۶- إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

جز این نیست که من بیم دهنده‌ای آشکارم.

۷- وَ أَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ

و مردم را از روزی که عذاب برایشان می آید بترسان.

۸- وَ أَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ

و این قرآن به من وحی شده است تا به وسیله آن شما را بیم دهم.

۹- فَأَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا

پس شما را از عذابی بیم می دهم.

۱۰- بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا

بلکه آن حق است از جانب پروردگارت تا قوم را بیم دهی.

۱۱- مَا أَنَا لَهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ

آنها را پیش از تو بیم دهنده ای نیامده است.

۱۲- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ

همانا ما آن را در شب مبارکی فرو فرستادیم به درستی که ما در حال بیم دادن بودیم.

۱۳- وَ لَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذْرُ

و به تحقیق بیم ها برای آل فرعون آمده است.

(۳) ۱۴- وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

و از آسمان آب فرو فرستادیم.

۱۵- أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ ۱۶- مِنْ الْمَاءِ كُلِّ شَيْءٍ حَيٍّ

آیا شما را از آبی نیافریدیم؟ هر چیزی زنده از آب است.

(۴) ۱۷- وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

و آنها را پاک می کند و کتاب تعلیمشان می دهد.

۱۸- قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۱۹- وَمَا زَكَّىٰ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ

به یقین کسی که آن را پاک کرد رستگار شد. و هیچکس از آنها پاک نشد.

۲۰- فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزَكَّىٰ

پس بگو آیا (میلی) برای تو هست به اینکه پاک (اصلاح) شوی؟

۲۱- وَ ذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ ۲۲- نَفْسٌ زَكِيَّةٌ

و این جزای کسی که خود را تزکیه کند. شخص یا روح پاک.

۲۳- وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ

و مرا به نماز و زکات سفارش کرد.

(۵) ۲۴- يُعْطِي مَالَهُ يَتَزَكَّى

مالش را می بخشد تا پاک شود.

۲۵- قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى

گفت پروردگار ما کسی است که هر چیز را صورت و ترکیب خاصی داد و سپس هدایت نمود.

(۶) ۲۶- إِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

همانا خداوند بی نیاز از جهانیان است.

۲۷- وَ يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

و خدا آنها را از فضل خود بی نیاز می کند.

۲۸- اَللّٰهُمَّ اغْنِ كُلَّ فَقِيرٍ (دَعَا) ۲۹- اَنْ رَاَهُ اسْتَعْنِي

خدایا هر فقیری را بی نیاز گردان. اینکه خود را مستغنی ببیند.

۳۰- اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا

همانا گمان، هیچ از حق بی نیاز نمی کند.

(۷) ۳۱- بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا

بلکه آن حق است از پروردگار تو تا قومی را که پیش از تو

مَا آتَاهُمْ مِنْ نَّذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

بیم دهنده ای برایشان نیامده است بیم دهی شاید راهنمایی شوند.

۳۲- لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا

امیداست خداوند بعد از آن امر تازه ای را بیاورد.

۳۳- لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ   ۳۴- لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ

شاید شما تعقل کنید.

شاید شما تفکر کنید.

درس یازدهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

۱- وَ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلَنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَامًا قَالَ

سَلَامٌ   ۲- لَا تَقُلْ بُشْرَى وَ لَكِنْ بُشْرِيَانِ

۳- فَبَشِّرْ عِبَادِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ

۴- وَ يَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ

جِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ

تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً وَ بُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ

۵- فَبَشِّرْ نَاهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

۶- ذَلِكَ الَّذِي يَبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ

۷- وَ بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا

وَ نَذِيرًا

۸- وَ قَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ

عِنْدَ اللَّهِ وَ إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ

۹- إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ

يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ

۱۰- وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا

أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

۱۱- إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ

۱۲- وَ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا ۱۳- وَ يُنَزَّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

۱۴- اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

- ۱۵- أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمْ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ
- ۱۶- وَ مَا لَكَ إِلَّا تَزَكَّىٰ ۖ وَ الَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ۱۷-
- ۱۸- مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَ لَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يُشَاءُ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
- ۱۹- وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ
- ۲۰- وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ
- ۲۱- يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ
- الْحَمِيدُ ۲۲- وَ أَمَّا مَن آعْطَىٰ
- ۲۳- هَذَا عَطَاؤُنَا ۲۴- لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(ب) از فارسی به عربی:

- ۱- تو را به فتح آشکاری مژده می دهیم.
- ۲- گفت آیا مرا به مال بشارت می دهید در حالی که من بی نیاز از آن هستم.
- ۳- پیغمبر مژده دهنده و بیم دهنده برای آنها آمد.
- ۴- خبر تازه ای برای شما آورده ام که برای مؤمنین مژده است.

۵- اگر پایداری کنید خدا شما را به یاری خود مژده می دهد.

۶- جز این نیست که من برای شما مژده دهنده و بیم دهنده هستم.

۷- شما را از آتش جهنم می ترسانم. ۸- تو برای قوم بیم دهنده هستی.

۹- پس شمارا به عذاب خدا بیم می دهم. ۱۰- برای شما آب آوردم.

۱۱- هنوز آب از آسمان پائین نیامده است.

۱۲- زمین پرآبی بود.

۱۳- زندگی را از آب خلق کردیم.

۱۴- آبی که از آسمان ریختیم.

۱۵- همانا کسانی که خود را پاک و اصلاح می کنند رستگار می شوند.

۱۶- زود باشد که خدا آنها را تزکیه کند.

۱۷- گواهی می دهم به اینکه تو نماز پیا دشتی و زکات دادی.

۱۸- هیچ یک از آنها خود را اصلاح و پاک نکرد.

۱۹- این بخشش پروردگارت است.

۲۰- به تحقیق خدا به او دانش و دارائی بخشیده است.

۲۱- مال خود را می دهد تا تزکیه شود.

۲۲- خدایا از ناحیه خود به ما ببخش.

۲۳- خدا به او سلطنت و حکمت بخشیده است.

۲۴- و خداوند از بندگان خود بی نیاز است.

۲۵- خدایا ما را بی نیاز گردان.

۲۶- زمانی که می میرد مال او، او را از چیزی بی نیاز نمی کند.

۲۷- امید است خدا از فضل خود به ما ببخشد.

۲۸- امید است آنها به خاطر بیاورند.

۲۹- امید است آسمان بر آنها باران بریزد.

ج) تمرین صرف (مضارع غایب جمع و مضارع متکلم وحده)

- ۱- می گویند ، می کنند ، ایمان می آورند.
- ۲- یاری می کنند ، می دانند ، مژده می دهند.
- ۳- می بخشند ، راهنمایی می کنند ، گواهی می دهند.
- ۴- می میرند ، تصدیق می کنند ، وحی می کنند.
- ۵- حکایت می کنند ، صادر می کنند ، خارج می شوند.
- ۶- می دهند (می آورند) ، می گشایند ، وصیت می کنند.
- ۷- می خواهند ، پائین می آیند ، پائین می آورند.
- ۸- بر پا می دارند ، بندگی می کنند ، راهنمایی می کنند.
- ۹- گواهی می دهم ، می گشایم ، می دانم.
- ۱۰- می گویم ، خارج می شوم ، پائین می آیم.
- ۱۱- هدایت می کنم ، می میرانم ، ایمان می آورم.
- ۱۲- بندگی می کنم ، می بخشم ، بیم می دهم.

د) تجوید (تلفظ ث و ذ از میان زبان و دندان)

۱- الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ   ۲- وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ

- ۳- الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا
 ۴- فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ
 ۵- قَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا
 ۶- نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ
 ۷- يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ
 ۸- ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ
 ۹- كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ
 ۱۰- إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۱۱- لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا
 ۱۲- فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ
 ۱۳- يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ
 ۱۴- فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ
 ۱۵- يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا
 ۱۶- حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا
 ۱۷- وَ أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا
 ۱۸- وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ
 ۱۹- وَ أَعُوذُ بِكَ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الْمُخْلَصُونَ
 ۲۰- لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْشَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ

۲۱- أَلْهَاكُمْ التَّكَاثُرُ

۲۲- وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرَكُمْ

۲۳- وَ أَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ

۲۴- وَ مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) مبعث ، بعثت

(بعث و بعثت = برانگیختن ، رستاخیز ، قیام ، برای پیغمبری یا ماموریتی انتخاب کردن)

بَعَثَ   يَبْعَثُ   بُعِثَ   مَبْعُوثٌ   مَبْعُوثٌ

برانگیخت   برمی‌انگیزد   برانگیخته شد   محل و موقع بعثت   برانگیخته شده

(۲) کاذب ، تکذیب ، کذب (کذب = دروغ ، دروغ گفتن)

كَذَّبَ   كَذَّبَ   يَكْذِبُ   يُكْذِبُ   كُذِّبَ   كُذِّبَ

دروغ گفت   دروغ‌گودانست ، تکذیب کرد   دروغ می‌گوید   تکذیب می‌کند   تکذیب شد

(۳) مذکر ، مؤنث (ذکر = مرد و مذکر = نر ، انثی = زن و مؤنث =

ماده)

(۴) متشئت ، تشئت (تشئت = تفرقه ، پراکندگی ، اختلاف)

شَتَّ   شَتَّى   اشْتَاتَ

پراکنده ها

پراکنده

پراکنده شد

(۵) عَن (عَنْ = از)

(۶) ید، ایادی، تأیید (ید = دست ، تأیید = کمک و نیرو دادن به کسی ، تصدیق

بَيْنَ يَدَيْهِ

يُؤَيِّدُ

أَيَّدَ

جلوتر و پیشتر از او

تأیید می کند

تأیید کرد

(۷) تلاوت (تلاوت = خواندن چیزی بر مردم یا برای خود)

تَتْلُوْا

أَتْلُوْا

يَتْلُوْا

تَلَا

می خوانیم

بخوان

می خواند

خواند

تَرَدَّى

يَرَدَّى

رَدَّى :

(۸)

هلاک شد، سقوط کرد

هلاک می شود

هلاک شد

(ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) -۱ فَبَعَثَ اللهُ النَّبِيِّنَ وَالْمُرْسَلِينَ

پس خداوند پیغمبران و فرستادگان را برانگیخت.

-۲ وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِيكُمْ رَسُولًا

و به تحقیق میان شما فرستاده ای را برانگیختیم.

-۳ رَبَّنَا وَ اَبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا

پروردگارا و میان آنها رسولی را برانگیز.

۴- لَتَّبِعُنَّكَ ثُمَّ لَتَنبُوَنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ

حتما شما برانگیخته می شوید سپس حتما آگاه خواهید شد بر آنچه انجام می داده اید.

۵- أَتَّهُمْ مَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ

همانا آنها برای روز بزرگی برانگیخته می شوند.

۶- وَ يَوْمَ نُبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ

و روزی که در هر ملتی شاهی را علیه خودشان برمی انگیزانیم.

۷- فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ

پس یکی از خودتان را با این سکه ها برای رفتن به شهر انتخاب و مامور نمایید.

۸- أَلَسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَ يَوْمَ أَمُوتُ

سلام بر من روزی که به دنیا آمدم و روزی که می میرم

وَ يَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

و روزی که زنده برانگیخته می شوم.

(۲) ۹- إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

همانا خداوند کسی را که دروغگو و کافر است هدایت نمی کند.

۱۰- (وَقَالُوا) وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

(و گفتند) خدا فرزند آورده است و به یقین ایشان از دروغگویانند.

۱۱- فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ

پس به تحقیق حق را وقتی برایشان آمد تکذیب کردند.

۱۲- بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ

بلکه آنها که کافر شدند در حال تکذیب‌اند.

۱۳- وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا

و به آیات تو تکذیب کردند چگونه تکذیبی.

۱۴- بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ

بلکه آنها که کافر شدند تکذیب می کنند.

۱۵- ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاؤُا

سپس عاقبت کسانی که بدی کردند چنین باشد

السُّوْاىٰ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ

که تکذیب آیات خدا را نمایند.

۱۶- وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ

و ستمکارتر از کسی که به خدا دروغ ببندد

وَ كَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ

و راستی را وقتی برایش می آید تکذیب کند کیست؟

۱۷- الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ

کسانی که به روز جزا تکذیب می کنند.

۱۸- وَ لَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ

و مسلماً و حتما پیغمبران قبل از تو مورد تکذیب واقع شدند

فَصَبِّرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا

پس بر آنچه تکذیب شدند، بردباری کردند.

(۳) ۱۹- وَ مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَ

هُوَ

و هر کس از کارهای شایسته انجام دهد از مرد و زن، و مؤمن باشد

مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

پس آنها هستند که داخل بهشت می شوند.

۲۰- وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَىٰ

و قسم به آنچه خدا از نر و ماده آفریده است.

۲۱- يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ

خداوند شما را درباره فرزندانتان

لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ

برای مرد مطابق بهره‌ی دو زن وصیت می‌کند.

(۴) ۲۲- يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

در آن روز مردم به طور پراکنده و متفاوت بیرون می‌آیند تا کارهایشان به ایشان نمایانده شود.

۲۳- وَإِن سَعَيْكُمْ لَشَتَّىٰ

و همانا که کوشش شما پراکنده است.

۲۴- وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ

و از آسمان آب ریخت پس به وسیله آن بیرون آوردیم

أَزْوَاجًا مِّنْ نَّبَاتٍ شَتَّىٰ

ازواجی (جفت‌هائی) از نباتات پراکنده مختلف.

(۵) ۲۵- إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

همانا خداوند بی نیاز از جهانیان است.

۲۶- عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ

از آنچه از حق برایت آمده است.

۲۷- **إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا**

به یقین آنها تو را به هیچ چیز از خدا بی نیاز نمی کنند.

۲۸- **إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ**

همانا کسانی که کافر شدند اموالشان

وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا

و اولادشان آنها را هرگز به هیچ چیز از خدا بی نیاز نمی کند.

(۶) ۲۹- **يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ**

دست خدا بالای دستهای آنها است.

۳۰- **حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَن يَدٍ**

تا آنکه از دستشان جزیه بدهند.

۳۱- **وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ**

و این کتاب مبارکی است که آن را نازل کرده ایم

مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

تصدیق کننده آنی که جلوی اوست.

۳۲- **لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا**

برای اوست آنچه پیشاپیش ما است.

۳۳- **هُوَ الَّذِي آيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَ بِالْمُؤْمِنِينَ**

او کسی است که تو را به یاری خود و به مؤمنین تأیید و تقویت کرده است.

۳۴- بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

پیشاپیش عذابی دردناک

۳۵- فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

پس کسانی را که ایمان آورده بودند علیه کسانی که کافر شده اند تایید کردیم.

(۷) ۳۶- وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ

و به تحقیق در میان شما رسولی از خودتان برانگیختیم

يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا

که بر شما آیات ما را می خواند

۳۷- ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ

این است آنچه از آیات بر تو می خوانیم

۳۸- آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُو عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

آیات خدا که به حق بر تو می خوانیم.

۳۹- وَ مَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ

و نبودی که قبلاً کتابی می خوانده باشی.

۴۰- يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ

آیات خدا را می شنود که بر او خوانده می شود.

۴۱- أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ

آنچه به تو از کتاب وحی شده است بخوان و نماز را به پا دار.

۴۲- فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا

پس قسم بر (فرشتگان) خواننده‌ی ذکر

(۸) ۴۳- وَ مَا يُعْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ۴۴- لِيُرْدُوهُمْ

و کفایت نکند از او مالش چون هلاک شد. تا آنکه آنها را هلاک کنند

۴۵- أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ^۱ مِنَ الْخَاسِرِينَ

شما را هلاک کرد پس از زیانکاران گشتید.

۱- أَصْبَحْتُمْ در درس ۱۹ دیده خواهد شد.

درس دوازدهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

- ۱- فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ
- ۲- وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَ مَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ
- ۳- قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ اللَّهُ مِن بَعْدِهِ رَسُولًا
- ۴- كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ وَ أَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
- ۵- وَ مَا مَنَعَ (مانع نشده است) النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبْعَثَ اللَّهُ بَشْرًا رَسُولًا
- ۶- يَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ وَ جِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَؤُلَاءِ
- ۷- حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ تَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ

- ۸- وَ إِن يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ
- ۹- وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَ اسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
- ۱۰- أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ
- ۱۱- ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ
- ۱۲- فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ
- ۱۳- إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ
- ۱۴- مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ
- ۱۵- يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَ أَنْثَى
- ۱۶- قُلُوبُهُمْ شَتَّى ۱۷- جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا
- ۱۸- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَ لَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ
- ۱۹- لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي
- ۲۰- وَ أَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۲۱- بِيَدِكَ الْخَيْرُ

٢٢- سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا

يَظْلِمُونَ ٢٣- أَيَّدَكَ اللَّهُ

٢٤- وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي

بَيْنَ يَدَيْهِ ٢٥- وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَنْ يَشَاءُ

٢٦- نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ

التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ٢٧- مَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ

٢٨- رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَ

يُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

٢٩- وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ

يُؤْمِنُونَ بِهِ

٣٠- وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَ

فِيكُمْ رَسُولُهُ

٣١- وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا

۳۲- قُلْ فَاتَّبِعُوا بِالْتَّوْرَةِ فَاَتْلُوهَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ

۳۳- قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدْتَ (تزدیک بودی) لَتُرْدِينَ

۳۴- سورة زلزال (سوره ۹۹، جزء ۳۰، حزب ۴، مدنیة، ۸ آیه):

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا. وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا. وَ
 قَالَ الْإِنْسَانُ مَالَهَا. يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا. بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ
 لَهَا. يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ. فَمَنْ يَعْمَلْ
 مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ.

ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- امروز روز برانگیخته شدن پیغمبر است.
- ۲- خداوند تو را برای ما به پیغمبری برانگیخت.
- ۳- یقین بدانید که مبعوث شدم تا شما را به راه راست رهبری کنم.
- ۴- روزی که ساکنین قبرها برانگیخته می شوند.
- ۵- از میان شما پیشوائی (قائد) سر درآورد (اُبْعَثَ) تا شما را به پیروزی رهبری کند.

- ۶- مسلماً خداوند دروغگویان را یاری نمی‌کند.
- ۷- خیر تازه ای برای شما آوردم و لکن شما مرا تکذیب کردید.
- ۸- او نبود مگر دروغ پردازِ بدکار.
- ۹- او وقتی گفت من فرستادهٔ خدا هستم دروغ گفت.
- ۱۰- ای مردم، فرستادهٔ خدا را که شما را به رستگاری هدایت می‌کند دروغگو ندانید.
- ۱۱- من روز جزا را تکذیب نمی‌کنم.
- ۱۲- از قریهٔ خودشان خارج شدند چه مرد و چه زن.
- ۱۳- از مرد و زن هر کسی به خدا ایمان آورد پس به یقین هدایت شده است.
- ۱۴- به طور پراکنده از منازلشان خارج شدند.
- ۱۵- آنها را مجتمع (جمیعا) می‌بینی در حالی که دلهاشان متفرق است.
- ۱۶- در آن روز به طور پراکنده برانگیخته می‌شوند تا افعال خود را بشناسند.
- ۱۷- از قوم خود خارج شد تا دین خدا را یاری کند.
- ۱۸- برای من از قول پدر و مادرم حکایت کرد.
- ۱۹- یاری ما شما را بی نیاز از خودتان نمی‌کند.
- ۲۰- به دست خودم به شما کتاب بخشیدم.
- ۲۱- تصدیق کنندهٔ کتابی هستم که پیش از من آمده است.
- ۲۲- و خداوند با یاری خود آنها را تأیید کرد.
- ۲۳- آنچه در اختیارم (دستم) بود برای آنها احسان کردم.
- ۲۴- به درستی که ما از آیات خدا، پند فرزانه می‌خوانیم.
- ۲۵- برای ما از اخبار خودت بخوان.

۲۶- بگو کتابتان را بیاورید، برای ما بخوانید، تا ایمان به شما بیاوریم.

۲۷- از خبرهای شما شنیدم و اوراق شما را خواندم.

۲۸- قبل از آنکه هلاک شوید ایمان بیاورید.

۲۹- اعمال او، او را هلاک می کند.

ج) تمرین نَحْو (مبتدا و خبر)

در عبارات ذیل که قبلا خوانده اید دقت کنید می بینید در هر یک، خبر از یک صفت یا یک خصوصیت و یا عملی برای کسی یا چیزی داده شده است :

اللَّهُ أَكْبَرُ ، الْإِنْسَانُ ضَعِيفٌ ،

حُسَيْنٌ مِنِّي

أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ، ذَلِكَ هُوَ

الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ ، اللَّهُ أَحَدٌ ،

اللَّهُ الصَّمَدُ

قسمت اول را که عبارت با آن شروع می شود **مبتدا** می گویند و قسمت دوم را که با حروف تو خالی نوشته شده است و خبر از صفت یا حالت یا نسبتی می دهد، **خبر** گویند.

مبتدا و **خبر** همیشه مرفوعند (اگر اسم یا صفت باشند).^۱
اینک جمله های ذیل را که بدون اعراب است بخوانید و آنها که به فارسی نوشته شده است، به عربی بگوئید:

۱- **الله غني عن العالمين**   ۲- **و الله واسع علیم**

۳- **المملك يومئذ لله**   ۴- **و لكل درجات**

۵- **انا اكثر منك مالا و اعز نفرا**

۶- خداوند داناتر از شما است.

۷- انسان بر نفس خود کاملاً آگاه است.   ۸- ما بندگان خدا هستیم.

۹- اهل کتاب به آن ایمان آوردند.   ۱۰- خدای بخشنده قرآن را تعلیم داد.

۱۱- خدا می داند و شما نمی دانید.   ۱۲- جهنم مأوای متکبران است.

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات :

---

۱. آموزگار محترم مقصود از مرفوع بودن را که ضمه داشتن است توضیح خواهند داد.

(۱) تقوی ، متقی ، تقی (تقوی = پرهیزگاری و خودداری از بد و خلاف)

اتَّقُوا	يَتَّقِي	اتَّقُوا	مُتَّقِي
پرهیزگاری کرد	پرهیز می کند	پرهیزید	صاحب تقوی
أَتَّقِي	وَقَايَةَ	ق	قُوا
پرهیزگارتر	نگاهداری	حفظ کن	حفظ کنید

(۲) جهاد ، مجاهده ، جد و جهد

(جهاد = کوشش جهاد = کوشش همراه با سختی و جنگ)

جَاهِدَ	يُجَاهِدُونَ	جَاهِدُوا	مُجَاهِدٍ
جهاد کرد	جهاد و تلاش می کنند	مجاهده و کوشش کنید	جهاد کننده

(۳) نار (نار = آتش)

(۴) صحبت ، مصاحبه ، اصحاب ، مصاحب

(صحبت = هم نشینی ، هم سخنی ، همراهی ، همدم بودن)

صَاحِبٌ	مُصَاحِبٌ	صَحَابِي	صَحِبَ	أَصْحَاب
یار ، هم نشین	دوست	همدم	همنشین بود	یاران (جمع صاحب)

(۵) تابع ، تبعیت ، اتباع (تبعیت = پیروی)

تَبِعَ	اتَّبَعَ	يَتَّبِعُ	اتَّبِعُوا	اتَّبِعُ
پیرو شد	پیروی کرد	پیروی می کند	پیروی بکنید	پیروی می کنم

(۶) جلوه ، تجلی ، جلاء (جلوه و تجلی = نمایان و درخشان

شدن)

يُجَلَّى

نمایان می کند

تَجَلَّى

درخشندگی می کند

(۷) جنّت ، جنّة (باغ = بهشت)

(۸) خالِد (خُلد و خلود = دوام ابدی و ماندگاری همیشگی)

مُخَلِّدٌ

خَالِدٌ

خَلَّدَ

خَلَّدَ

ماندگار همیشگی شد ماندگار همیشگی کرد ماندگار همیشگی ماندگار همیشگی شده

(ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) ۱- الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

عاقبت و سرانجام از آن پرهیزکاران است.

۲- فَاَمَّا مَنْ اَعْطِيَ وَ اتَّقَى وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى

پس اما کسی که بخشش کرد و پرهیزگاری نمود تصدیق به نیکی کرد.

۳- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ

ای کسانی که ایمان آورده اید از خدا بپرهیزید حق پرهیزگاری را

وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

و مبدا که بمیرید مگر آنکه مسلمان باشید.

۴- **إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ**

اگر رعایت تقوا را در مورد خدا بنمایید.

۵- **كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ**

این طور خداوند آیات خود را برای مردم بیان می کند شاید آنها پرهیزگاری کنند.

۶- **بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا**

بلی اگر صبر پیشه گیرید و تقوی نمائید.

۷- **قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا**

گفت همانا که من از دست تو به خدای بخشنده پناه می برم اگر شخص پاک هستی.

۸- **وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ**

و برای آنها نگاهدارنده ای از خدا (در برابر خدا نیست)

۹- **وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ**

و آنها را از بدیها نگاهدار

۱۰- **وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا**

و هر کس پرهیزگاری خدا را بنماید برایش راه خلاص درست می کند.

۱۱- **إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ**

همانا که خداوند با کسانی است که تقوی پیشه کردند و آنها که نیکوکاراند.

۱۲- لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا

شاید آنها تقوی نمایند یا ذکری برای ایشان تازه می گرداند

(۲) ۱۳- وَ مَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ

و هر کس تلاش کند پس جز این نیست که برای خود تلاش می کند.

۱۴- وَ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ

و با اموال و جان هایتان جهاد کنید.

۱۵- وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي شَيْئًا

و اگر (آن دو نفر) به تو فشار آوردند بر اینکه چیزی را با من شریک کنی

(۳) ۱۶- فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَ لَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ

بنابراین اگر نکرده اید و هرگز نخواهید کرد پس بپرهیزید از آتش

۱۷- فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا

پس شما را به آتش جهنم بیم دادم

۱۸- رَبَّنَا وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ

پروردگارا و ما را از درد آتش حفظ کن

۱۹- وَ الْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ

و جن را قبلا از آتش آفریدیم

۲۰- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا

همانا کسانی که به آیات ما کافر شدند در آینده به آتش می سوزانیم شان

۲۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

ای کسانی که ایمان آورده اید خودتان و خانواده تان را از آتش (جهنم) نگاهداری کنید

(۴) ۲۲- الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا

کسانی که تکذیب آیات ما را کردند و از آن خود را بزرگتر دانستند

أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ

آنها یاران آتش اند.

۲۳- فَقَالَ لِصَاحِبِهِ

پس به یار همراهش گفت

۲۴- أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

آیا ندیده ای پروردگارت با یاران فیل چه کرد.

(۵) ۲۵- وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ

قَبْلَتَهُمْ

و یار و همشهری شما دیوانه نیست و تو پیرو قبله آنها نیستی.

۲۶- بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا بِغَيْرِ عِلْمٍ

بلکه بدون دانش و رسیدگی کسانی را پیروی کردند که ظلم کردند

فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ

پس کیست که هدایت کند کسی را که خدا گمراه کرده است

وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

او برای آنها یار کمک کننده ای نیست.

۲۷- وَ اتَّبِعُونِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

و مرا پیروی کنید شاید شما راهنمایی شوید

۲۸- رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ

پروردگارا به آنچه نازل کرده ای ایمان آوردیم

وَ اتَّبِعْنَا الرَّسُولَ

و رسول را پیروی کردیم.

۲۹- يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

ای قوم من فرستادگان را پیروی کنید.

۳۰- فَاتَّبِعْ آيَاتِكَ

تا آیات را پیروی کنیم.

۳۱- إِنَّ اتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ

پیروی نمی کنم مگر آنچه به من وحی می شود.

۳۲- أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ

آیا پس کسی که راهنمایی به حق می کند شایسته تر است پیروی شود

لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ

یا کسی که راه نمی یابد مگر آنکه هدایت شود.

(۶) ۳۳- وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ

و قسم به روز وقتی درخشندگی می کند.

۳۴- قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ

بگو جز این نیست که علم آن نزد خدا است

لَا يُجَلِّئُهَا لَوْ قَتَلَهَا إِلَّا هُوَ ثَقَلَتْ

ظاهر نمی کند آن را به وقتش مگر او سنگین شد

فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً

در آسمانها و زمین، نخواهد آمد شما را آن مگر بغته (ناگهان)

(۷) ۳۵- وَ دَخَلَ جَنَّتَهُ وَ هُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ

و داخل باغ شد در حالی که او ظلم کننده به خود بود.

۳۶- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

همانا کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند

لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

برایشان باغات پر نعمت است.

۳۷- **أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ**

آنها یاران بهشت اند

۳۸- **وَجَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ**

و قرار دادیم برای یکی از آن دو دو باغ.

۳۹- **وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتِكَ قُلْتِ**

و چرا وقتی داخل باغ خود شدی نگفتی

مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

ما شاء الله نیروئی نیست مگر به خدا.

۴۰- **إِنْ تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا**

اگر مرا می بینی که از تو در مال و فرزند کمترم.

(۸) ۴۱- **أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ**

آنها یاران آتش اند و پیوسته در آن هستند.

۴۲- **إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْمُشْرِكِينَ**

همانا کسانی که از اهل کتاب و مشرکین کافر شدند

فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا

در آتش جهنم اند ماندگار دائمی در آن.

۴۳- خَلَدَ اللَّهُ مُلْكَهُ^۱

خدا سلطنت او را همیشگی بدارد.

۴۴- وَ لَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ

و لکن او به ماندن همیشگی در زمین تمایل پیدا کرد.

---

۱. از عبارات متداول است.

درس سیزدهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

۱- قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي

هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ

۲- وَ جِئْتَكُمْ بِآيَةٍ فَاتَّقُوا اللَّهَ

۳- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ

۴- وَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَ لَقَدْ وَصَّيْنَا

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ إِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ وَ

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ

كَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا

۵- إِنْ لِلَّهِ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

۶- وَ قِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا

٧- مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا

قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ

٨- وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ

٩- وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

١٠- اتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ

يَأْتِيَكُمْ الْعَذَابُ بُعْتَةً

١١- وَ لَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا

قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ

١٢- وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ

١٣- وَ اتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا

كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَ لَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا

۱۴- وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ هُدَىٰ اللَّهِ

أَنْ يُؤْتِيَ أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ

۱۵- مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ

۱۶- قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

۱۷- قُلْ فَاتَّبِعُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا اتَّبِعْهُ إِنَّ

كُنْتُمْ صَادِقِينَ

۱۸- وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

۱۹- مَا نُرَاكَ إِلَّا بَشْرًا مِّثْلَنَا وَ مَا نُرَاكَ أَتَّبِعَكَ إِلَّا أَرَادْنَا

۲۰- فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَ

نَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

۲۱- وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا ۲۲- فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ

۲۳- وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ

الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

۲۴- اَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

۲۵- فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي

۲۶- لَقَدْ شِئْتَ أَنْ تُخَلَّدَ فِيهَا الْكَافِرِينَ

۲۷- لَهُمْ دَارٌ (دار = خانه) الْخُلْدِ

۲۸- وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ

(ب) از فارسی به عربی:

- ۱- کسانی که کافر شدند از خدا ملاحظه نمی کنند (پرهیز نمی کنند)
- ۲- از عذاب خدا بترسید.
- ۳- آیا کسی که پرهیزکاری می کند مثل کسی است که پرهیزکاری نمی کند.
- ۴- خدا مسلماً پرهیزکاری و خودداری شما را می داند.
- ۵- شما را به پرهیزکاری خدا وصیت می کنم.
- ۶- و بسیاری از آنها پرهیزکاری نمی کنند.
- ۷- به یقین خدا با کسانی است که پرهیزکاری می کنند و کسانی که پایدارند.
- ۸- برای دانش و تقوی تلاش کنید.
- ۹- به خدا ایمان بیاورید و همان طور که به شما تعلیم داده شده است تلاش کنید.
- ۱۰- و هر کس در راه ما تلاش کند او را حتماً راهنمایی می نمایم.

- ۱۱- مسلما برای کسانی که جز برای زندگی و دنیا تلاش نمی کنند نصیبی در آخرت نیست.
- ۱۲- و گواهی می دهم که تو در راه خدا تلاش کردی آن طور که حق جهاد او بود.
- ۱۳- داخل آتش نشوید.
- ۱۴- فرستادگان خدا مردم را از آتش بر حذر داشتند.
- ۱۵- پرهیزید از اینکه همدم آتش باشید.
- ۱۶- پس به رفیقش گفت طعاممان را بیاور.
- ۱۷- دانستیم که شما از یاران بهشت هستید.
- ۱۸- کسانی را که نمی شناسید (نمی دانید) پیروی نکنید.
- ۱۹- من کتاب خدا و راهنمایی او را پیروی کردم.
- ۲۰- مرا پیروی کنید تا شما را به بهشت رهبری کنم.
- ۲۱- چگونه از کسی پیروی کنم که راه نما نیست (به چیزی راهنمایی نمی کند).
- ۲۲- آنها پیرو قبله تو نیستند.
- ۲۳- برای او مال و سلطنت مقرر داشتم (قرار دادم).
- ۲۴- او را از فرستادگان نمود.
- ۲۵- پروردگارا ما را از پرهیزکاران بگردان.
- ۲۶- آنها دارای باغهای وسیعی هستند.
- ۲۷- خدایا ما را از یاران بهشت قرار بده.
- ۲۸- و به کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام می دهند مژده می دهد که به بهشت داخل می شوند.
- ۲۹- زندگی دنیا خانه (دار) ابدی نیست.
- ۳۰- حقا که آنان یاران آتشند و در آن همیشه ماندگاراند.

ج) تعلیم و تمرین نحو (اثرِ اِنَّ وَّ اَنَّ وَّ لَعَلَّ وَّ لَكِنَّ)

در درس دوازدهم دیدیم عبارتی که دارای مبتدا و خبر باشد هر دوی آنها مرفوع خواهند بود اما اگر عبارت با کلماتی مانند: اِنَّ وَّ اَنَّ وَّ لَعَلَّ وَّ لَكِنَّ شروع شود، به طوری که در دروس گذشته باید متوجه شده باشید، مبتدا به عوض مرفوع بودن منصوب می شود (در صورتی که اسم باشد). اینک به طور نمونه عبارات ذیل بعضی ها با اعراب است و منصوب بودن مبتدا را دقت می کنید و بعضی که بدون اعرابست خودتان سعی می کنید درست بخوانید:

۱- أَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

۲- اِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ

۳- اِنَّ اللَّهَ لَهوَ الْغَنِيِّ الْحَمِيدُ   ۴- اِنَّ اَرْضَ اللَّهِ وَّاسِعَةٌ

۵- اِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

۶- لَعَلَّ النَّاسَ يُؤْمِنُونَ

۷- لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

۸- لَعَلَّ الْجَنَّةَ تَكُونُ لَنَا   ۹- فَانَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوِي

۱۰- لَعَلَّ اللَّهَ يَحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ امْرًا

- ۱۱- إِنْ فِي ذَلِكَ لآيَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
- ۱۲- لَعَلَّ السَّمَاءَ أَنْزَلَ عَلَيْنَا الْوَحْيَ
- ۱۳- وَ لَكِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
- ۱۴- وَلَكِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ
- ۱۵- وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ
- ۱۶- إِنْ زُلْزِلَتِ السَّاعَةُ شَيْءٌ عَظِيمٌ.
- ۱۷- إِنْ اللَّهُ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
- ۱۸- وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ
- ۱۹- إِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِينَ هِيَ أَقْوَمُ
- ۲۰- وَ أَنْ سَعَيْكُمْ لَشَتَّىٰ ۚ قَالَ اللَّهُ أَنِّي أَنْزَلْتُهَا إِلَيْكُمْ
- ۲۱- ۲۲- إِنِّي رَسُولٌ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ إِنْ الْإِنْسَانُ لَفِي خَسْرٍ
- ۲۳- ۲۴- بَانَ رَبُّكَ أَوْحَىٰ لَهَا
- ۲۵- ۲۶- اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
- ۲۷- وَ لَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ
- ۲۸- وَ أَنْ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) وجه ، وجوه ، توجه ، متوجه

(وجه = رو، صورت، سمت. جمع آن وجوه)

وَجَّهَ   وَجَّهْتُ   وَجِيه

رو کرد، توجه کرد   رو کردم، توجه کردم   صاحب آبرو، خوش رو

(۲) ميسر (ميسر = آسان و ممکن)

يُسِّرُ   يَسِّرَ   تَيْسِرَ   يَسِير

آسانی، راحتی   آسان کرد   آسان شد، ممکن شد   آسان شده، سهل شده

(۳) عسرت (عسرت = تنگی، سختی، اشکال)

عُسِرَ   عُسِرَ   عَسِير

سخت شد   سختی، اشکال   سخت، مشکل

(۴) جزا ، مجازات (جزا = پاداش ، مجازات = جزا دادن)

جَزَى   يَجْزِي   يُجْزِي   أَجْر   تُجْزَوْنَ

جزا داد   جزا می دهد   جزا داده می شود   پاداش بده   جزا داده می شوید

(۵) **مَحَبَّةٌ ، مَحْبُوبٌ ، حَبِيبٌ** (حَبٌّ = دوستی ، دوست داشتن)

حَبٌّ   يُحِبُّ   حَبَّ   اسْتَحَبَّ

دوست داشت   دوست می دارد   محبت انداخته است   میل به دوستی کرد

(۶) **ارَادَةٌ ، مَرِيدٌ** (ارَادَةٌ = قصد کردن ، تصمیم و میل به چیزی داشتن)

أَرَادَ   يُرِيدُ   أَرِيدُ   أَرِدُ

اراده کرد، میل کرد   اراده می کند، میل می کند   اراده می کنم   قصد کن

(۷) **اجْتِنَابٌ ، جَانِبٌ ، جَنْبٌ ، اجْنَبِي**

(جنب و جانب = پهلو و کنار   اجتناب = پهلو گرفتن ، دوری کردن ، کناره گیری)

اجْتَنَبَ   اجْتَنَبَ   اجْتَنَبَ

دور بدار   دوری گزید   خود را کنار می گیرد

(۸) **شَقَاوَةٌ ، شَقِيٌّ**

(شَقِيٌّ = بدکار ، بدجنس . جمع آن اشْقِيَا ، اشْقِيٌّ = شقی تر)

ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) **۱- اِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ**

همانا که من روی خود را متوجه کردم.

۲- سَيِّئَةٌ وَجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا

بد شد (سیاه شد) روهای کسانی که کافر شدند.

۳- فَاقِمِ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ

پس رو و توجّهت را برای دین استوار، راست بدار

۴- فَأَيْنَمَا وَجَّهْتَهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ

پس به هر طرف او را بفرستی خبر خوشی نمی آورد

۵- آمِنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ

ایمان بیاورید به آن چیزی که اول روز بر آنها نازل شده است

۶- وَ أَكْفُرُوا آخِرَهُ   ۶- كَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا

و در آخر روز کافر شوید. نزد خدا با آبرو بود

(۲) ۷- فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مِّسُورًا ۸- وَ يُسِرُّكَ لِلْيُسْرَى

پس بگو برایشان گفتار آسانی و تو را برای روش آسانی مهیا می سازیم

۹- ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۱۰- مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ

این بر خدا آسان است. آنقدر که از قرآن میسر و ممکن باشد

۱۱- وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

و به تحقیق قرآن را برای یادآوری و پند آسان کردیم پس آیا پند بگیری هست.

(۳) ۱۲- فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

پس همانا با سختی راحتی است

۱۳- فَذَلِكَ يَوْمَ عَسِيرٍ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ

پس آن روز سختی است، بر کافرهای غیر آسان است

۱۴- فَنَيْسِرُهُ لِلْعُسْرَىٰ

پس او را برای سختی آماده می سازیم.

(۴) ۱۵- وَ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا

و پاداش بدی، بدی مانند آن است.

۱۶- وَ جَزَاءُهُمْ رَبُّهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَ حَرِيرًا

و پروردگارشان آنها را به آنچه صبر کردند بهشت و حریر داد.

۱۷- وَ مَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَىٰ ...

و برای هیچ کس نزد او نعمتی که به آن پاداش داده شود نیست ...

۱۸- وَ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا

و هر کس عمل بدی بکند پس پاداش داده نمی شود مگر مانند آن

۱۹- جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

بعنوان پاداش در برابر آنچه انجام می داده اند

۲۰- إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

ما این طور نیکوکاران را پاداش می دهیم

۲۱- وَ اجْزِهِمَّا بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا

و آنها را در مقابل احسان، به احسان پاداش بده

۲۲- هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

آیا به غیر آنچه انجام داده اید پاداش داده می شوید؟

۲۳- وَ لَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ

و حتما به کسانی که پایداری کردند اجر و مزدشان را می دهیم

بأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

به بهتر از آنچه انجام می داده اند.

۲۴- لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ

برای آنها در آنجا آنچه می خواهند هست این طور خداوند

پرهیزکاران را جزا می دهد.

(۵) ۲۵- مُحَمَّدٌ حَبِيبُ اللَّهِ ۲۶- وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ

محمد دوست خدا است. و مسلماً او مال را شدیداً دوست دارد.

۲۷- وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

و نیکوئی کنید، بدانید که خداوند نیکوکاران را دوست دارد

۲۸- فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ

پس زود باشد که خدا قومی را بیاورد که او آنها را دوست

می دارد و آنها او را دوست می دارند.

۲۹- ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

این از آن جهت است که آنها زندگی دنیا را از آخرت بیشتر دوست داشتند

وَ أَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

و اینکه خدا کافر را هدایت نمی کند.

۳۰- وَ لَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانَ

و لکن خداوند برای شما ایمان را محبوب کرده است.

(۶) ۳۱- وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ

و خداوند اراده دارد به اینکه بر شما توبه بپذیرد

۳۲- يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرَجُوا مِنَ النَّارِ

قصد می کنند که از آتش خارج شوند

وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَ لَهُمْ عَذَابٌ

و در حالی که خارج شونده از آن نیستند و برای آنها عذابی است.

۳۳- يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ

روی خدا را قصد و اراده می کنند.

۳۴- إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

همانا فرمان او هرگاه چیزی را اراده کرد این است که به آن

(چیز) بگوید باش پس می باشد

۳۵- إِنْ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ۳۶- مَا أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ

همانا این چیزی است که خواسته می شود نمی خواهم مگر اصلاح را

۳۷- وَ مَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ

و تو قصد نداری که از اصلاح کنندگان باشی

(۷) ۳۸- وَ مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِيِّ

و نبودی در طرف مغرب

۳۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید از بسیاری از ظن (گمان بد) دوری کنید.

۴۰- فِي جَنبِ اللَّهِ

در پهلوی خدا

۴۱- وَ اذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَ قُعُودًا وَ عَلَىٰ جُنُوبِكُمْ

و خدا را ایستاده و نشسته و بر پهلوهایتان (در حال استراحت) به یاد آورید.

۴۲- وَ سَيَجَنَّبُهَا الْأَتْقَى. الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى

و بزودی پرهیزکارترین از آن دور نگاهداشته می شود. آن کسی که مالش را می بخشد تا پاک شود.

(۸) ۴۳- لَا يَصْلِيهَا إِلَّا الْأَشْقَى

به آن نمی سوزد مگر شقی ترین (بدبخت ترین)

۴۴- وَ يَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى. الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى

و دور گیرد خود را از آن شخص شقی تر. آن کسی که به آتش بزرگ می سوزد.

درس چهاردهم

قسمت اول، تمرین

- ۱- أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ ۲- اتَّوَجَّهُ إِلَيْهِ فِي أَمْرِي
- ۳- وَ كَانَ وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ ۴- وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا
- ۵- وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا
- ۶- قُلْ بَلَىٰ وَ رَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَ ذَلِكَ عَلَىٰ
- اللَّهِ يَسِيرٌ ۷- فَسَيُسِّرُهُ لِلْعُسْرَى
- ۸- لَا يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْعُسْرَ وَ لَا يُرِيدُ بِكُمْ الْيُسْرَ
- ۹- أُولَئِكَ جَزَائُهُمْ أَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ
- ۱۰- وَ مَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
- ۱۱- وَ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
- مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
- ۱۲- الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ ۱۳- جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا

- ١٤- وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
- ١٥- إِنِّي جَزَيْتَهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا ١٦- مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ
- ١٧- وَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ
- أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى
- ١٨- قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَ اللَّهُ لَا
- يُحِبُّ الظَّالِمِينَ
- ١٩- فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَ حُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَ اللَّهُ
- يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ٢٠- وَ اللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ
- ٢١- إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
- وَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ٢٢- حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ
- ٢٣- إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَ لَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ
- ٢٤- مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا
- ٢٥- وَ مَا لِلَّهِ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ٢٦- الْكَاسِبُ حَبِيبُ اللَّهِ

۲۷- يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ

۲۸- مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

۲۹- إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَا أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

۳۰- وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ

الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ

۳۱- قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا

۳۲- كَلِمَةً حَقٍّ يُرَادُ بِهَا الْبَاطِلُ

۳۳- يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَ

يَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا

خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

۳۴- وَاجْتَنِبِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ...

۳۵- مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهَا ۚ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا

۳۷- فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِئِي النَّارِ

۳۸- (ذکر خیلی خوب برای قنوت و دعای خیر برای پدر و مادر):

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا
وَ اجْزِهِمَا بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَ بِالسَّيِّئَاتِ عُفْرَانًا

(ب) از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- مؤمنین، برای خاطر خدا (برای خدا) جهاد کنید.
- ۲- چون به طرف آسمان متوجه شد دید باران (آب) از آن می ریزد.
- ۳- و رویت را برای خدا محکم بدار
- ۴- میل دارم (اراده دارم) تو را به سوی خودم متوجه کنم.
- ۵- به تحقیق کار را برای تو آسان کردم.
- ۶- پس تا حدودی که ممکن است برای آنها از بدیهاشان بگوئید.
- ۷- خداوندا ما را بعد از سختی به راحتی و آسایش داخل نما.
- ۸- با شما کلام روان راحتی گفتم.
- ۹- این کتاب آسانی است.
- ۱۰- به خودتان سخت نگیرید.
- ۱۱- به تحقیق از روزهای سخت خارج شدیم.
- ۱۲- ما به آنها در مقابل پایداری که در سختی کردند راحتی پاداش دادیم.
- ۱۳- در آن روز به آنچه کرده اند پاداش داده می شوند.

- ۱۴- پیروزی، پاداش پایداری است.
- ۱۵- آیا پاداش ستم چیزی جز آتش هست؟
- ۱۶- بزودی پاداش اعمال خود را خواهید دید.
- ۱۷- همانا من خیر و خدمت را دوست دارم.
- ۱۸- دوست دارند به چیزی (به آنچه) که هرگز انجام نداده اند ستایششان کنند (ستایش شوند).
- ۱۹- بگو اگر خدا را دوست دارید پس نماز بخوانید و کارهای خیر بکنید.
- ۲۰- و خداوند پاداران را دوست دارد.
- ۲۱- کسانی که علاقمند (دوستدار) راحتی و آسایش هستند سختی می بینند.
- ۲۲- شما را به دوستی خدا و نیکوکاری مردم سفارش می کنم.
- ۲۳- دوست تو کسی است که تو را به یاد خدا اندازد.
- ۲۴- مردمی را دیدم که زینت زندگی دنیا را دوست می داشتند.
- ۲۵- من قصد سختگیری به شما را ندارم (اراده نمی کنم به شما سختی را)
- ۲۶- حتما خدا قصد داشته است شما را پاکیزه کند.
- ۲۷- قصد دارند از آنجا خارج شوند.
- ۲۸- پیغمبر قصد کرد آنها را تزکیه کند و کتاب و حکمت به آنها بیاموزد.
- ۲۹- اگر می خواستم می کردم.
- ۳۰- هر کس اراده کند موفق می شود.
- ۳۱- و ما در طرف مشرق آب بودیم.
- ۳۲- ای کسانی که ایمان آورده اید از وسواس دوری کنید.

ج) تمرین صرف (فَعَلْنَا ، نَفَعَلُ):

- ۱- ایمان آوردیم ، ایمان می آوریم ، کافر شدیم ، کافر می شویم.
- ۲- اراده کردیم ، اراده می کنیم ، دوست داشتیم ، دوست می داریم.
- ۳- آسان کردیم ، آسان می کنیم ، پاداش دادیم ، پاداش می دهیم.
- ۴- پرهیز کردیم ، پرهیز می کنیم ، کوشش کردیم ، کوشش می کنیم.
- ۵- قرار دادیم ، قرار می دهیم ، تلاوت کردی ، تلاوت می کنیم.
- ۶- تکذیب کردیم ، تکذیب می کنیم ، برانگیختیم ، برمی انگیزیم.
- ۷- تصدیق کردیم ، تصدیق می کنیم ، مژده دادیم ، مژده می دهیم.
- ۸- وسعت دادیم ، وسع می دهیم ، کردیم ، می کنیم.
- ۹- دیدار کردیم ، دیدار می کنیم ، مردیم ، می میریم.
- ۱۰- یقین کردیم ، یقین می کنیم ، عذاب کردیم ، عذاب می کنیم.
- ۱۱- حکایت کردیم ، حکایت می کنیم ، بیان کردیم ، بیان می کنیم.
- ۱۲- آفریدیم ، می آفرینیم ، نیکوئی کردیم ، نیکوئی می کنیم.
- ۱۳- خارج شدیم ، خارج کردیم ، خارج می شویم ، خارج می کنیم.
- ۱۴- دانستیم ، آموختیم ، می دانیم ، می آموزیم.
- ۱۵- داخل شدیم ، داخل کردیم ، داخل می شویم ، داخل می کنیم.
- ۱۶- صبر کردیم ، خود را به صبر وادار کردیم ، صبر می کنیم ، خود را به صبر وادار می کنیم.

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) رضایت ، راضی ، رضا (رضا و رضایت = خشنودی)

رَضِيَ	يَرْضِي	يُرْضِي
راضی شد	راضی می شود	راضی کرده می شود
تَرْضِي	رِضْوَان	
راضی می شوی	خشنودی ، رضایت	

(۲) تَوَلَّى : تَوَلَّى ، تَوَلَّى ، تَوَلَّى
 روگرداند   روگردانده   روگرداننده

(۳) اِبْتِغَاء (ابتغاء = جستجو ، طلب کردن ، در پی چیزی بودن)

(۴) جَعَلَ ، جَاعِل (جعل = قرار دادن ، مقرر داشتن ، عمل ساختگی و غیر طبیعی)

جَعَلَ	يَجْعَلُ	جَاعِلٌ
قرار داد	قرار می دهد	قرار دهنده
مقرر داشت		ایجاد کننده ، سازنده

(۵) تَلَطَّى (تلطی = زبانه کشید)

(۶) بُخِلَ ، بَخِيْلٌ (بُخِلَ = تنگ نظری)

بَخِلَ   يَبْخُلُ

بخل ورزید   بخل می کند

(۷) فَضِيْلَتٌ ، فَضْلٌ ، فَاضِلٌ

(فضل و فضیلت = دارائی و فزونی؛ برتری از جهت علم، مقام یا نعمتهای دیگر)

فَضِّلَ   أَفْضَلَ   فَضُولَاتٌ

برتری داد برتر   زیادیها (که دور ریخته می شود)   برتری جست، برتری بخشید

(۸) غَشَاءٌ ، مَغْشَوْشٌ (غشاء = پرده و پوشش)

يَغْشِي   يُغْشِي

می پوشاند   پوشانده می شود

(ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) ۱- رَاضِيَةٌ مَرَضِيَّةٌ   ۲- لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

خشنود و خشنود شده   برای کوشش خود خشنود

۳- رَضِيََ اللهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ

خدا از آنها راضی شد و (آنها) از او راضی شدند.

۴- وَ لَسَوْفَ يَرْضَى

و حتما بزودی راضی می شود.

۵- لَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ

برای بندگانش راضی به کفر نمی شود.

۶- وَ رَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا

و برای شما اسلام را به عنوان دین پسندیدم.

۷- يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ

خداوند به وسیله آن، کسی را که پیرویِ خشنودیِ او را بکند راهنمایی می نماید.

۸- وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ

و حتما بزودی پروردگارت به تو آنقدر می بخشد که راضی شوی.

۹- وَ أَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَ أَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ

و اینکه کار شایسته ای بکنم که از آن خشنود باشی و مرا به رحمت

فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

خود داخل در بندگان صالح خود بنما.

۱۰- فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا

پس اگر از آن به آنها عطا شود راضی می شوند.

(۲) ۱۱- الَّذِي كَذَّبَ وَ تَوَلَّىٰ

کسی که تکذیب کرد و رو گرداند.

۱۲- ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ

سپس از آن رو برگردانند.

۱۳- وَ لِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّیْهَا

و برای هر یک سمتی است که او رو برگرداننده به آن است.

۱۴- وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا

و اگر خدا در آنها خیری بداند حتما به آنها می شنواند و اگر به آنها بشنواند حتما رو بر می گردانند.

(۳) ۱۵- ابْتِغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ

در پی جستجوی تقرب به سوی او باشید.

۱۶- وَ الَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ

و کسانی که برای طلب دیدار پروردگارشان پایداری کردند.

۱۷- وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ

و هر کس برای طلب رضای خدا آن را بجا آورد

فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

پس بزودی اجر بزرگی به او می رسانیم.

۱۸- أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَى حَكَمًا

آیا پس حکمی غیر از خدا طلب کنم.

۱۹- أَيْتَعُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

آیا در نزد آنها در پی عزت هستند پس بدانید که عزت تماماً برای خداست.

۲۰- قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ

بگو آیا غیر از خدا پروردگاری بجوییم در حالی که او پروردگار همه چیز است.

۲۱- وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ

و در پی فساد در زمین مباش.

(۴) ۲۲- وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى

و خدا آن را قرار نداد مگر مژده ای.

۲۳- إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا

بدرستی که ما آن را قرآنی به زبان عربی قرار دادیم.

۲۴- رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

پروردگارا پس مرا در قوم ستمکاران قرار مده.

۲۵- رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۲۶- جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ

پروردگارا نشانه ای برای من مقرر مدار. برای او شرکائی ساختند.

۲۸- جُعِلَ لِيَ الْاَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهْرًا ۲۷- جُعِلْتُ فِدَاكَ

برای من خاک، مسجد و پاک کننده مقرر شد. فدای تو کردم.

۲۹- وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ

و آن خوابی را که به تو نشان دادیم قرار ندادیم مگر فتنه و آزمایشی برای مردم

(۵) ۳۰- فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى

و شما را از آتشی که زبانه می کشد ترسانیدم.

(۶) ۳۱- وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى

و اما هر کس بخل ورزید و بی نیازی خواست.

۳۲- الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ

کسانی که در آنچه خدا به آنها داده است بخل می نمایند.

(۷) ۳۳- وَ مَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ

و نمی بینیم برای شما هیچ برتری بر ما

۳۴- ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

آن است فضل خدا که آن را به هر کس می خواهد می دهد و خدا صاحب فضل بزرگی است.

۳۵- فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ

خداوند مجاهدین به اموال و جانهای خودشان را

عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً

بر نشستگان برتری درجه داده است.

۳۶- وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَ اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

و از فضل خدا طلب کنید و خدا را زیاد به یاد آورید.

۳۷- وَ لِيَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

و تا طلب کنید از فضل او و شاید شما شکر گزاری کنید.

۳۸- مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ

آنچه (یا آنقدر) که خدا به وسیله آن بعضی از شما را به بعضی دیگر برتری داده است.

۳۹- تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا يَتَّبِعُونَ فِضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا

آنها را در حال رکوع و سجود می بینی که فضل خدا و رضامندی او را جستجو می کنند.

۴۰- مَا هَذَا إِلَّا بَشْرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ

این نیست مگر بشری مثل شما که قصد دارد برتری بر شما بجوید

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً

و اگر خدا خواسته بود حتما ملائکه نازل می کرد.

(۸) ۴۱- وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ۴۲- يُغْشَىٰ اللَّيْلَ

النَّهَارَ

و قسم به شب وقتی می پوشاند. شب را بر روز می پوشاند

۴۳- يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ

روزی که عذاب آنها را از بالا می پوشاند.

۴۴- فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ

پس او را پوشانید آنچه پوشاند.

درس پانزدهم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید:

- ۱- رَاضِيًا بِرِضَاكَ
- ۲- وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
- ۳- وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ
- ۴- وَاتَّبِعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ
- ۵- يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ
- ۶- أَرْضَيْتُمْ بِالْقُرُودِ
- ۷- أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ
- ۸- فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ
- ۹- لَنُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا تَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ

- ۱۰- فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ
- ۱۱- إِلَّا مَنْ تَوَلَّىٰ وَ كَفَرَ ۚ ۱۲- وَلَوْ إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ
- ۱۳- فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ
- ۱۴- فَلَا صِدْقَ وَلَا صِلَىٰ وَلَكِنْ كَذَّبَ وَ تَوَلَّىٰ
- ۱۵- ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرًا يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَعْنَىٰ اللَّهُ وَ اللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ
- ۱۶- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَ

جَاهِدُوا

- ۱۷- وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

۱۸- أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتَغِي حَكْمًا وَ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ

۱۹- آتَانِي الْكِتَابَ وَ جَعَلَنِي نَبِيًّا

۲۰- وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا

٢١- وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

٢٢- اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ عَوَاقِبَ اُمُورِنَا خَيْرًا

٢٣- وَ اجْعَلْنِي مِنْ اَحْسَنِ عِبَادِكَ نَصِيْبًا عِنْدَكَ

٢٤- قَالَ اِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا ٢٥- جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا

٢٦- فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَ مَنْ يَبْخُلُ فَاِنَّمَا يَبْخُلُ عَنْ نَفْسِهِ

وَ اللّٰهُ الْغَنِيُّ وَ اَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ

٢٧- تَبَخَّسُوا النَّاسَ اَشْيَاءَهُمْ ٢٨- وَ يَاْمُرُكُمْ بِالْبُخْلِ

٢٩- وَ لَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ مَا زَكَ مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ

اَبَدًا وَ لَكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَ اللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ

٣٠- يَا دَائِمَ الْفَضْلِ عَلَي النَّاسِ

٣١- بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ

٣٢- يَا بَنِي اِسْرَائِيْلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِي الَّتِي اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَ

اَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَي الْعَالَمِيْنَ

۳۳- أَفْضَلُ الطَّاعَاتِ حِفْظُ الْأَوْقَاتِ ۳۴- مَا فَضَّلْتُ عَلَيْهِ

۳۵- وَ لَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَ سُلَيْمَانَ عِلْمًا وَ قَالَ أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

۳۶- يَغْشَى طَائِفَةً مِنْكُمْ ۳۷- يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ

۳۸- وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ۳۹- يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ

۴۰- وَ اجْعَلْهُ أَفْضَلَ صَاحِبِ صَحْبَانَاهُ^۱.

۴۱- سوره اللیل (سوره ۹۲، جزء ۳۰، حزب ۳، مکیه، ۲۱ آیه):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى. وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى.

وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى. إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى.

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى. وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى.

۱. آموزگار محترم می تواند در صورت فرصت، آیات و عبارات فوق را از

دانش آموزان بخواهد تجزیه و تحلیل کرده، فاعل و مفعول و مبتدا و خبر و اعراب

آن ها را تشخیص دهند.

فَسَيَسِّرُهُ لِيُسْرَى. وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَعْنَى.
 وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى. فَسَيَسِّرُهُ لِّلْعُسْرَى.
 وَ مَا يُعْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى. إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى.
 وَ إِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَ الْأُولَى. فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى.
 لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى. الَّذِي كَذَّبَ وَ تَوَلَّى.
 وَ سَيَجْنَبُهَا الْأَتَقَى. الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى.
 وَ مَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى.
 إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى. وَ لَسَوْفَ يَرْضَى.

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- خداوند از جهاد کنندگان راضی شد و یاری بر آنها فرو فرستاد.
- ۲- به قضای خدا راضی شدم.
- ۳- راضی شدند به آنکه با اجانب باشند.
- ۴- آیا خشنودی های خدا را دوست دارید.
- ۵- به درستی که خداوند برای بندگانش راضی به ظلم نیست.

۶- همانا کسانی که به خدا کافر می شوند و از او رو بر می گردانند برای آنها عذاب شدیدی است.

۷- پیغمبری برای شما آمد و لکن رو بر گردانید و او را تکذیب کردید.

۸- در پی وسیله به سوی پروردگارتان باشید.

۹- پس هر کس پی خشنودیهای پروردگارش باشد، پس به زودی جزا داده و راضی می شود. ۱۰- در پی سختی برای مردم نباشید.

۱۱- پرهیزکاری از خدا بکنید و خشنودیهای او را بجوئید.

۱۲- و کسانی که به دنبال فتنه می روند مسلماً رستگار نمی شوند.

۱۳- پس چون روز بر او نمایان شد برای جنگ (جهاد) خارج شد.

۱۴- نور خود را جز بر کسانی که جویای روی او هستند جلوه گر نمی کند.

۱۵- در دانش و ایمان تنگ نظری نیست.

۱۶- در آنچه خدا به شما عطا کرده است بخل نورزید، بدانید که او شما را بی نیاز خواهد کرد.

۱۷- هر کس بخل می کند به خود ظلم می کند.

۱۸- و اما آن کس که بخل کرد و رو بر گرداند خداوند برای او گشایش نمی آورد.

۱۹- خدا چنین نیست که از فضل خود بر بندگانش دریغ نماید (بخل کند)

۲۰- آنها بدترین مردم بودند.

۲۱- خداوند مومن ها را بر کافر ها برتری داده است.

۲۲- شما بر ما برتری ندارید .

- ۲۳- برترین مردم نزد خداوند پرهیزکارترین آنها است.
- ۲۴- این ارزانی، داشته‌ی پروردگار من است. همانا که او عزت دهنده و مهربانست.
- ۲۵- دوست ما به منزل ما وارد شد (فرود آمد) و بر ما برتری بخشید.
- ۲۶- شب آمد و آنها را پوشاند ۲۷- در کسب غش داخل نکنید.
- ۲۸- عذابی که رحمت خدا را از آنها می پوشاند.
- ۲۹- راضی نشوید به اینکه داخل آتشی شوید که زبانه می کشد.
- ۳۰- برای جستجوی خوشنودی و فزونی خدا تلاش کنید.

ج) تعلیم و تمرین نحو (مذکر و مؤنث)

در بعضی آیات و عبارات دروس گذشته توجه کرده اید که در زبان عربی برخلاف فارسی شکل فعل و ضمیر یا صفت و موصُول، در مورد زن با مرد، فرق می کند.

ما در فارسی بدون تفاوت می گوئیم:

حسین رفت ، فاطمه رفت

پرویز دستش را بیرون آورد ، ناهید دستش را بیرون آورد

آن مردها مؤمن اند ، آن زنها مؤمن اند.

در صورتیکه در عربی چنین می گویند:

قَالَ عِيسَى ، قَالَتْ مَرْيَمُ

وَ لِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ، أَقْنِي لِرَبِّكَ
 أَخْرَجَ يَدَهُ الَّتِي فِي جَيْبِهِ ، أَخْرَجَتْ يَدَهَا الَّتِي فِي جَيْبِهَا
 إِنَّهُمْ مُؤْمِنُونَ ، إِنَّهُنَّ مُؤْمِنَاتٌ
 إِنَّ إِبْرَاهِيمَ صِدِّيقٌ ، إِنَّ مَرْيَمَ صِدِّيقَةٌ
 كَانَ صَابِرًا ، كَانَتْ صَابِرَةً

در مورد زن، آخر کلمه صفت **ة** یا **ت** آمده است (تای تأنیث)

الَّذِي به **الَّتِي** تبدیل شده است. **هُ** به **هَا** تبدیل شده است.

هُمْ به **هُنَّ** تبدیل شده است. **هُوَ** به **هِيَ** تبدیل شده است.

كَ به **كِ** تبدیل شده است. **هَذَا** به **هَذِهِ** تبدیل شده است.

در آخر ماضی مفرد (**قَالَ**)، **ت** اضافه شده است (**قَالَتْ**)

در آخر امر (**أَقْنِي**)، **ی** اضافه شده است (**أَقْنِي**)

علاوه بر این در عربی غیر از انسان و حیوان که طبیعتاً مرد و زن یا نر و ماده‌اند، کلمات و اشیاء دیگر هم مذکر و مؤنث دارند.

مثلاً غالب کلماتی که به **ت** یا **ة** ختم می‌شوند، مؤنث می‌باشند، مانند:

کلمه ، طائفة ، نعمت ، رحمت ، حیات

جنت ، آیه ، زینت ، اُمّت ، لילה

کلمات جمع، مؤنث حساب می‌شوند مانند:

قلوب ، رسل ، مفاتح ، اعراب

پاره ای از اسامی نیز، عنوان مؤنث را دارند، مانند:

ارض ، سماء ، نفس ، نار و غیره

به طور نمونه، در جمله های ذیل دقت کنید:

كَلِمَةً طَيِّبَةً ، يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الزَّكِيَّةُ

جَنَّةً يَدْخُلُونَهَا ، أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ

زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ، فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ

وَ آيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا

وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ

وَ مَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ ، هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا،

وَ فُتِحَتِ السَّمَاءُ ، قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا

كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

وَ قَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا.

اینک می‌توانید جمله‌های ذیل را با توجه به حالت مؤنث بودن به عربی بگوئید:

- ۱- ای مریم برای پروردگارت سجود کن.
- ۲- زمینی که در آن برکت دادیم.
- ۳- داخل زمین مقدس شوید.
- ۴- و زمین را بعد از مرگش زنده می‌کند.
- ۵- همانا که زمین من گشوده و پهن است.
- ۶- چگونه زمین را بعد از مرگش زنده می‌کند.
- ۷- مردم امت یگانه‌ای بودند.
- ۸- و هر کس عمل بدی انجام دهد پس پاداش نمی‌بیند مگر مطابق آن.
- ۹- قصد می‌کنند از آتش بیرون آیند در حالی که خارج شونده از آن نیستند.
- ۱۰- خدیجه به کلمات پروردگارش تصدیق کرد.
- ۱۱- برای شما آیه‌های آشکاری را نازل کردم.
- ۱۲- همانا که ما آن را در شب مبارکی فرو فرستادیم.
- ۱۳- این نشانه‌ای برای شماست.
- ۱۴- زمانی که زمین به زلزله خود لرزیده شود و بارهای خود را بیرون بریزد. در آن روز خبرهای خود را حکایت می‌کند بر حسب آنچه پروردگارت به آن وحی کرده است.
- ۱۵- نعمتی که بر تو ارزانی داشتیم.

- ۱۶- بهشتی که داخل آن می شوید.
- ۱۷- پس طایفه ای از بنی اسرائیل ایمان آوردند و طائفه ای کافر شدند.
- ۱۸- آیات خدا که بر تو تلاوت می شود.
- ۱۹- روزی که کسی برای کسی مالک چیزی نیست.
- ۲۰- و به تحقیق از آیات بزرگ پروردگارش دید.
- ۲۱- به درستی که این نیست جز مرگ نخستین ما.
- ۲۲- هر زمان که امتی داخل شد.
- ۲۳- ای نفس مطمئن، داخل بندگان من شو و داخل بهشت من شو.
- ۲۴- ای زهرا صبر کن.

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) کسب ، کاسب ، اکتساب (کسب = به دست آوردن ، گیر آوردن)

كَسَبْتُ

کسب کرد (مؤنث)

يَكْسِبُ

گیر می آورد

كَسَبَ

گیر آورد، کسب کرد

يَكْتَسِبُ

به دست می آورد (با کوشش)

اَكْتَسَبَ

به دست آورد

تَكْسَبُ

کسب می کند (مؤنث)

با تلاش گیر آورد

(۲) تفکیک ، فك ، منفك (فك و تفکیک = جدا کردن ، منفک = جدا شده)

(۳) تحت (تحت = زیر)

(۴) طاهر ، طهارت ، مطهر (طاهر = پاکیزه ، پاک کننده)

طَهَّرَ يَطَهِّرُ طاهر طَهَّرَ يَطَهِّرُ

پاک شد پاک می شود پاک پاک کرد پاک می کند
پاکیزه است پاکیزه می شود

مُطَهَّرَ مُطَهِّرٌ طَهَّرَ أَطَهَّرَ

پاک کننده پاک شده پاک کننده قوی پاک تر

(۵) والی ، مولی ، ولایت ، ولی ، متولی

(ولی و مولی = دوست ، آقا ، ارباب ، صاحب اختیار. جمع آن اولیاء)

والی ولی امر ولایت تولی

حاکم صاحب منصب فرماندار
منطقه تابع یک والی صاحب حق امر و نهی
ولایت کرد عمل ولی حکومت کرد

(۶) مراجعت ، رجوع ، مراجع ، مرجع

(رجوع و رجعت = بازگشت و برگشت)

رَجَعَ يَرْجِعُ أَرْجَعُ أَرْجِعُ يَرْجِعُ يَرْجِعُ

برگشت بر می گردد برگشت داد برگشت می دهد

أَرْجَعُ مَرْجِعٌ رَاجِعٌ مَرْجِعٌ مَرْجِعٌ

برگرد، مراجعه کن محل برگشت برگشت کننده برگشت شده

(۷) جريان ، جاري ، مجري ، اجراء

(جریان = روان بودن و حرکت به سمتی داشتن)

جَرَى يَجْرِي مَجْرَى مُجْرِي جَرَتْ تَجْرِي

روان شد جاری می‌شود محل جریان جریان دهنده روان شد جاری می‌شود
 موقع جریان اجرا کنند (مؤنث) (مؤنث) (مؤنث)

(۸) نهر ، انهار (نهر = جوی ، انهار = جویبار)

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَ مَا كَسَبَ

مال او و آنچه به دست آورده است از او کفایت نمی‌کند.

۲- لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ.

تا خدا به هر کس بر حسب آنچه کسب کرده است جزا بدهد.

إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ^۱

همانا که خداوند زود حساب است.

۳- لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ عَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ

به سود او است آنچه گیرش آمده و به زیان او است آنچه به
 دست آورده است.

---

۱. به مؤنث بودن و مطابقت فعل در شماره‌های ۲، ۳ و ۴ توجه شود.

۴- الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ.

در آن روز هر کس به آنچه کسب کرده است پاداش داده می شود.

لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

ظلم در آن روز نیست همانا که خداوند زود حساب است.

۵- جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

پاداشی مطابق آنچه کسب می کرده اند.

(۲) ۶- لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ

الْمُشْرِكِينَ

کسانی که از اهل کتاب کافر شدند و مشرکین

مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ

جدا نمی شوند (دست بردار نیستند) تا آنکه برایشان دلیل آشکاری بیاید.

(۳) ۷- فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا

و از زیر او ندا کرد.

۸- كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ

هر دوی آنها تابع (در زیر) دو بنده ای از بندگان درستکار ما بودند.

(۴) ۹- إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الطَّاهِرِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ^۱

۲. با آیه قرآن اختلاف مختصر دارد.

بدانید که خداوند پاکیزگان و پاکیزه کنندگان را دوست دارد.

۱۰- وَ يُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا

و شما را پاک کند پاک کردن کامل

۱۱- وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا

و از آسمان آب پاک کننده ای ریختیم.

۱۲- إِنَّهُمْ أَنْاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

به درستی که آنها مردمی هستند که خویش را پاکیزه نگاه می دارند.

۱۳- ذَلِكُمْ أَطَهَّرُ لِقُلُوبِكُمْ

آن پاکیزه تر است برای قلوب شما

(۵) ۱۴- اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا

خدا آقا و دوست کسانی است که ایمان آوردند.

۱۵- يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

روزی که هیچ دوستی از دوست خود چیزی نمی تواند بی نیاز

کند و آنها یاری کرده نمی شوند.

۱۶- نَحْنُ أَوْلِيَاكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ

ما دوست و سرپرست شما در زندگی دنیا و آخرت هستیم.

۱۷- إِنَّ وَلِيَّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَ هُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ

همانا که سرپرست من خدایی است که کتاب را نازل کرد و او درستکاران را سرپرستی می کند.

۱۸- **تَوَلَّىٰ مَا تَوَلَّىٰ وَ نُصَلِّهِ جَهَنَّمَ**

یار او همان را که دوست دارد قرار می دهیم و او را به جهنم می سوزانیم.

۱۹- **شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ**

خدا گواهی داد که همانا او خدائی جز او نیست و فرشتگان و صاحبان دانش (هم گواهی دادند).

۲۰- **أُولُوا الْأَمْرِ**

صاحبان فرمان و امر

۲۱- **إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ**

همانا دوست تر و نزدیکترین مردم به ابراهیم حتما کسانی هستند

وَ هَذَا النَّبِيُّ ... وَ اللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

که او را پیروی کردند و این پیامبر ... و خدا دوست سرپرست مؤمنین است.

۲۲- **وَ إِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ**

پس اگر رو گردانند پس بدانید همانا خداوند آقای شما است

نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَ نِعْمَ النَّصِيرُ

چه آقای خوبی و چه یاور خوبی

۲۳- مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ

برای تو (عوض) از خدا هیچ دوست سرپرست و نگاه دارنده ای نیست.

(۶) ۲۴- ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ

سپس محل بازگشت شما به سوی من است.

۲۵- كُلُّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ

همه به سوی ما برگشت کنندگانند.

۲۶- إِنَّ إِلَيَّ الرَّجْعِي

همانا بازگشت به سوی پروردگارت می باشد.

۲۷- وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

و کارها به سمت خدا بر می گردند.

۲۸- فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

پس منزّه بدان کسی را که به دست او اداره و اختیار همه چیز

است و به سوی او برگردانیده می شوید.

۲۹- ارْجِعِي إِلَيَّ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

برگرد به سوی پروردگارت درحال خشنودی و خشنود شده.

۳۰- إِنَّهُ عَلَيَّ رَاجِعٌ لَقَادِرٌ

۱. آموزگار محترم دانش آموزان را به مؤنث بودن فاعل یا مرجع ضمیر در جمله های

۲۹، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۹ متوجه می نمایند.

همانا که او بر برگرداندنش حتما توانا است.

۳۱- لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ

شاید من برگردم به طرف مردم شاید آنها بدانند.

۳۲- ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ

سپس حتما بازگشت ایشان به سوی جهنم است.

(۷) ۳۳- بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا

به نام خدا موقع جریان آن

۳۴- وَ هِيَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ

و آنها را روان کرد (راه برد)

۳۵- وَ جَرَيْنَ بِهِمْ

و آن به امر او روان می شد (حرکت می کرد)

۳۶- فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ۳۷- وَ جَرَتْ قُدْرُتُكَ

پس قسم به بادهای ملایم و قدرت تو جاری (حاکم) است.

(۸) ۳۸- وَ يَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَ يَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا

و برای شما باغهایی قرار می دهد و برای شما جویبارهایی رها می سازد.

۳۹- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

همانا کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند برایشان

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

باغاتی است که از کف آنها جویهائی روان می شود.

درس پانزدهم ، تمرین آخر

(الف) بخوانید و به فارسی برگردانید: (با اعراب و بی اعراب)

۱- الْكَاسِبُ حَيْبُ اللَّهِ

۲- قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ

كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا

۳- جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۴- بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً

۵- قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا

يَكْسِبُونَ ۶- هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ

۷- وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَ لِيُجْزَىٰ كُلُّ

نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

۸- اللَّهُمَّ فَكِّ كُلِّ اسِيرٍ

۹- وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنَّ

وَالنَّاسِ نَجَعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا

۱۰- وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ

۱۱- يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ

۱۲- فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ

قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

۱۳- بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ

۱۴- إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ

يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

۱۵- أَشْهَدُ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ

۱۶- مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ

۱۷- اللَّهُ مَوْلَانَا وَ لَا مَوْلَى لَكُمْ

۱۸- وَالْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ

١٩- وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَ اللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

٢٠- وَكَذَلِكَ نُؤَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

٢١- وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ

هُمُ الْغَالِبُونَ

٢٢- إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَ هَذَا النَّبِيُّ وَ

الَّذِينَ آمَنُوا وَ اللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

٢٣- قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا قُوَّةٍ ٢٤- إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

٢٥- كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَ كُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ

ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

٢٦- وَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ إِلَى اللَّهِ

تُرْجَعُ الْأُمُورُ

٢٧- وَ جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ

الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ

۲۸- وَ لَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَىٰ

۲۹- إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجْعَىٰ

۳۰- فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ

۳۱- وَ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

۳۲- وَ جَرَتْ قُدْرَتُكَ

۳۳- إِلَهِي وَمَوْلَايَ أَجْرَيْتَ عَلَيَّ حُكْمًا اتَّبَعْتُ فِيهِ هَوَايَ نَفْسِي

۳۴- وَ أَدْخَلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

۳۵- وَ أَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ

۳۶- قُلْ ءَأَوْبَسْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

- ۱- به من بگو آن روز چه به دست آمده است.
- ۲- همانا که آنها پایداری کردند و تحصیل عزت نمودند.
- ۳- و هرکس در گروی (رهین) چیزی است که کسب می کند.
- ۴- رحمت خدا را به دست آورید.
- ۵- مرا آنچه به دست آورده بودم بی نیاز نکرد.
- ۶- به دست آوردن نیکی ها بهتر از بدی ها است.
- ۷- شما از ماجدا نبودید. ۸- خدایا مرا از عذاب خودت جدا بساز.
- ۹- نمی دانم زیر خاک (زمین) چیست.
- ۱۰- بهشت در زیر قدمهای (اقدام) مادران (امّهات) است.
- ۱۱- خدایا دشمنان (اعداء) ما را زیر پای ما قرار بده.
- ۱۲- باغی را دیدم که از کف آن نه‌های زیادی روان بود.
- ۱۳- دل خود را پاک کن.
- ۱۴- برای من آب پاک کننده آورد.
- ۱۵- همانا اگر پاکیزه باشید خدا شما را دوست دارد.
- ۱۶- از آسمان آب فرود آمد تا ما را پاکیزه کند.
- ۱۷- برای من، خاک (زمین) پاک کننده قرار داده شده است.
- ۱۸- خدا برای شما سختی و دشواری نمی خواهد بلکه می خواهد شما را پاک کند.
- ۱۹- خدایا ما را از دوستان خودت قرار بده.
- ۲۰- خدایا صاحب فرمان ما را بفرست.

- ۲۱- همانا که آقای من خدا است و کسانی که ایمان آورده اند.
 ۲۲- از اهل علم پیروی کنید.
 ۲۳- فرشتگان گفتند ما از دوستان شما در زندگی دنیا هستیم.
 ۲۴- هر طور باشید همان گونه حکومت می شوید (حدیث نبوی).
 ۲۵- به بخدا برگشتم که او مولای ماست.
 ۲۶- به خودتان مراجعه کنید تا بدانید که حتما آن حق است.
 ۲۷- هر چیزی به اصل خود بر می گردد.
 ۲۸- بدانید که کارها (امور) به خدا بر می گردد.
 ۲۹- و زود باشد که به قوم خود برگردی.
 ۳۰- و خدا گفت باز گشت همگی شما به سوی من است.
 ۳۱- کارها چگونه جریان دارد؟
 ۳۲- از آسمان آب پائین آمد و نهرها جاری شد.
 ۳۳- آنچه را گذشت (جاری شد) برای ما حکایت کرد.

(ج) تجوید (تلفظ ص و ط با رعایت تلفظ صحیح حروفی که قبلا آموخته اید).

۱- اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

۲- اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ

۳- وَ اَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

- ٤- وَ لَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ
- ٥- أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ
- ٦- وَ أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
- ٧- وَ اصْبِرْ وَ مَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ
- ٨- قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ قَامَتِ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَ كَفَرَتْ طَائِفَةٌ
- ٩- يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ
- ١٠- هَذَا عَطَاؤُنَا
- ١١- فَإِنَّهُمْ صَالُوا الْجَحِيمِ
- ١٢- فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى
- ١٣- فِي أَوْقَاتِ طَاعَتِهِ
- ١٤- يَوْمَ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا
- ١٥- جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا
- ١٦- إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

۱۷- ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ

« پایان کتاب دوم آموزش قرآن »

۱۷۳

آموزش قرآن - جلد دوم

درس نهم و دهم قسمت ششم

تَعْلَمُهُمْ يَقْبَلُونَ ۲۲ - تَذَارِقُ سَجَنَمَ لَيْلَى الْجَحِيمِ ۲۳ - دِيمَا لِي فِي غَيْرِهَا
 شایسته آنها بمانند پس تنها با گشت شبانه بپوشی منم است بنام خدا سرچ بر روان
 ۲۴ - وَهِيَ تَجْتَنِبُ عِيَابَهُمْ ۲۵ - وَجَعَلَتْ لِي سِنْدًا ۲۶ - فَالْحَارِيَّاتُ
 وان با راه روان شد حرکت کردی و آنها را روان کردی (راه برد) پس قسم یاد می
 کنسترا (۱۸) ۲۷ - وَجَعَلَتْ لِي سِنْدًا ۲۸ - وَجَعَلَتْ لِي سِنْدًا ۲۹ - وَجَعَلَتْ لِي سِنْدًا
 و قدرت تو جاری (حاکم است) و برای شما باغالی است در راه
 يُجِبُّ لَكُمْ أَنْتُمْ كَمَا ۳۰ - إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَمْ نُغَيِّبْ عَنْكُمْ
 و برای شما جرمانه ای سازد بناگذاشته ایم که با آن دروند و کارهای نیک است بر شما و دادند در آن
 تَجْرِبُ مِنْ تَجْنِبُ الْإِنْتَابُ
 و قافی است که نکتت بنا بر سر آمدن

نجد عباس نظری

۱۷۴

آموزش قرآن - جلد دوم

درس نهم و دهم - ترم آخر

ج) تجويد، تلفظ و ط با رعایت تفصیح حروفی رقیقه است (تجدید)

۱- اِذْهَبْ إِلَى الصَّلَاةِ الْكَلِيمَةِ ۲- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۳- ذَلِكُمْ
 الصَّلَاةُ الْكَلِيمَةُ ۴- وَلَا تَهْتَدُوا لَهَا طَرِيقًا الْأَطْرَافِ بِهِمْ ۵- أَتَى الْبَاطِلُ يُؤْمِنُونَ
 ۶- وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ ۷- فَاصْبِرْ وَمَا صَبَّرُ إِلَّا بِاللَّهِ ۸- قَالَ الْحَارِيُّ
 تَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَاسْتِ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرُوا طَائِفَةٌ ۹- إِنَّهَا
 الْقَسْرُ الطَّمَعَةُ ۱۰- لَمَّا عَطَاؤُنَا ۱۱- فَارْتَضُوا لَنَا الْجَحِيمِ ۱۲- قَاتِمَا
 مِنْ أَعْطَى وَأَقْنَى وَصَدَقَ بِالْحَسَنَى ۱۵- فِي أَوْثَانٍ طَائِفَةٌ ۱۴- بَيْنَ
 بَصْدُرِ النَّاسِ أَكْثَانًا ۱۵- جَمَلُ الْمَاءِ طَهُورًا ۱۶- إِنَّ اللَّهَ جَبَّ
 التَّوَابِينَ وَجَبَّ الْمُطْمَئِنِّينَ ۱۷- ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ

پایان کتاب دوم آموزش قرآن

نجد عباس نظری

آموزش قرآن

« خودآموز »

« روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات »

کتاب سوم

II

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا

مقدمه

جلد سوم آموزش قرآن چند سال پس از انتشار جلد اول، موقعی بیرون می‌آید که بحمدالله اصل کتاب و روش آن از آزمایش بیرون آمده و جلدهای اول و دوم با چند بار تجدید چاپ مورد استقبال پویندگان قرآن، مخصوصاً طبقه جوان، قرار گرفته است و علاوه بر بعضی مدارس، کلاسهای مخصوصی برای تدریس این کتاب تشکیل می‌شود.

---

۱. محمد/ ۲۴: آیا پس در قرآن تدبیر نمی‌کنند یا بر دل‌هاشان قفل‌ها زده شده است؟

افراد و شاید قشرهایی از اجتماع ما، حالا فهمیده اند که قرآن نازل نشده است که خوانده شود بلکه خوانده شود، که فهمیده شود، و فهمیده شود تا عمل شود، و این سه مسئله خواندن و فهمیدن و عمل کردن، نباید از هم جدا شود.

البته مطالب خیلی بدیهی است و اگر عنوان دین و تعبد و تشریفات در کار نبود عمل ما خنده آور می نمود. هیچ متنی در دنیا در هیچ زبانی به دست گرفته نمی شود که فقط به لفظ درآید. مع ذلک چهارده قرن لازم شده است تا به این نکته بدیهی، در حدی که امروز توجه داریم، توجه شود. چه سرمایه ای و چه سعادتتی که از دست دادیم. آنها که باید توجه کرده و گفته باشند، چه غفلتی (اگر نگوئیم چه تقصیری) که نکرده اند!

قطعی است که زبان عربی و بیگانه بودن قرآن برای غیر عرب زبان، سدّ این راه و بهانه این کار بوده است. لازم می دانسته اند که شخص مسلمان اول عربی را خوب یاد بگیرد و بعد به سراغ معنای آیات برود و چون عربی یاد گرفتن با آن قواعد و دقایق و طرز تدریس کار بس مشکل طولانی و «تخصصی» بوده است، جز معدودی متخصصین حرفه ای، کسی گذر از این سدّ سکندر نمی کرده است و عملاً مسئله معنی و مقصد آیات جز از طریق غیر مستقیم ترجمه ها، یا رساله ها و مواعظ در کشور ما و کشورهای دیگری (مانند: ترکیه، هندوستان، چین) که تا حدودی از طریق ایرانیان تعلیم و تفسیر قرآن را گرفته بودند، اصلاً منتفی شد.

یک نکته مهم و یک نکته مهمتر از آن فراموش گردید.

اول آنکه زبان ما ایرانیها بعد از گرویدن به اسلام (و شاید بنا به تحقیقات اخیر قبل از آن) مخلوط و محتوی کلمات بیشماری از عربی مخصوصاً لغات و مفاهیم به کار رفته در قرآن و در ادعیه است و اگر عربی را از راه کلاسیک کهنه ثقیل نخواهند یاد بدهند چندان نامأنوس برای ما نخواهد بود.

اما نکته مهمتر اینکه قرآن چنان کتاب عجیب و معجزه ای است که به قیاس تمام کتابهای دنیا با حداقل واژه و ریشه حداکثر مفاهیم و مطالب را بیان کرده است. در مقایسه با متون عربی دیگر حتی خُطْبِ نَهْجِ الْبَلَاغَةِ نیز، ساده ترین اصطلاحات و اشتقاقها در آن به کار رفته است. «قرآن یادگرفتن»، فوق العاده آسانتر از «عربی یادگرفتن» است و احتیاج به «عربی دان شدن» ندارد.

شاید با دوره آموزش قرآن، اثبات تجربی و عملی این دو حقیقت، به عمل آمده باشد.

در هر حال، خوشبختانه معمول شده است (یا می خواهد معمول شود) که در استنباطها و استدلالها به قرآن استناد نمایند و آیات قرآن به کار برده شود، به طوری که گوینده و شنونده بفهمند صحبت از چیست.

امید است که بدین حد توقف نشود و قرآن در افکار و اعمالمان، بیشتر استفاده و استعمال پیدا کند.

* * *

بدیهی است که فهمیدن معانی کلمات و آیات قرآن، بدان اندازه که در این مجموعه تعلیم داده می شود، کافی نیست. توجه و ترجمه ذهنی آیات به زبان مادری را چیزی جز قدم اول نمی توان محسوب کرد. فرا گرفتن لغت عربی، تا حدود درک مقدماتی معانی آیات، فقط فتح بابی است که سعی شده کلید آن در دوره ی سه جلدی آموزش قرآن به دست مبتدیان داده شود.

کلام خدا همان طور که فرموده اند، ظاهری و بلکه ظواهری دارد و پشت سر آن، پرده اندر پرده، باطن هائی از حقایق و مقاصد قرار دارد.

ظواهر قرآن از زوایای مختلف، بر حسب آنکه با چه دیدی نگاه شود و چه پرسشی مطرح باشد، جلوه می‌کند. باطن‌ها نیز با پس رفتن حجابهای عقل و علم، و روشن بودن و پاکی دل، با هدایت اولوالالباب و اولوالامر خواننده می‌شود. در هر حال تا قدم اول برداشته نشود و در بسته باز نگردد نمی‌توان داخل خانه و شهر شد.

قدم دوم هم خیلی مشکل نیست، دستور آن را داده اند؛ استمرار در قرائت قرآن و به خاطر سپردن و حفظ کردن آیات به طوری که همراه هر آیه که خوانده و مراد از آن خواسته می‌شود، آیات هم ردیف و موضوعات مرتبط با آن معنی، در صفحه ذهن حاضر گشته، مصداق حدیث « إِنَّ الْقُرْآنَ يُفَسِّرُ بَعْضُهُ بَعْضًا » ما را در جهت درک صحیح و همه جانبه مقصد و مفهوم کلام سوق دهد.

تا همین جا و با اطلاعاتی که شخص از تعالیم مذهبی کسب کرده است از یک طرف، و حقایق و نکاتی که علوم جدید و مطالعات عمومی و فعالیت های زندگی در اختیار می‌گذارد از طرف دیگر، انسان خیلی چیزها از قرآن خواهد فهمید.

مراجعه و استفاده از تفاسیر موجود که نکات تاریخی صحیح و استخراج‌های لغوی و اصطلاحی مستند را متذکر شده و با اتکاء به روایات معتبر و استدلال‌های منطقی و علمی طبیعی آیات را در سطح و عمق بررسی کرده باشند، می‌تواند قدم چهارم باشد. بعد از آن دیگر همت و ارادت بنده و هدایت و عنایت پروردگار باید مددکار باشد...

* * *

روش جلد سوم تعقیب و تکمیل جلدهای اول و دوم است. هر درس با تمرین تکراریِ تعلیمات گذشته شروع می‌شود و پس از آن، قسمت تعلیم با عنوان کردن

بعضی کلمات و اشتقاقهای جدید مأنوس که به تناسب پیشرفته شدن سن و استعداد دانش آموز، تعداد آنها به ۹ رسیده است، انجام می‌گردد.

طبعاً تمرین‌ها طولانی‌تر و متنوع‌تر گردیده است. ضمناً امکان بیشتری برای ادامه تدریجی و طبیعی قواعد صرف و نحو فراهم آمده است. در تمرین موسوم به «ترجمه یابی» آیات و کلماتی آورده شده است که قبلاً در کتاب عنوان نگردیده ولی دانش آموز فارسی‌زبان با ممارستی که به تدریج در اشتقاقها و ساختمان کلمات عربی پیدا کرده است می‌تواند از عهده آن بر آید و رفته رفته برای فهم سایر آیات قرآن که شامل لغات تازه است آماده گردد.

در درس هفتم ضمن تعلیم و تمرین صرف، برای متعدی ساختن افعال و برای بردن به باب افتعال، تعداد زیادی اشتقاق‌های تازه از اصطلاحات عربی معمول در فارسی، به عنوان مثال گفته یا خواسته شده است که خود آنها حالت کلمات جدید را پیدا کرده و مبنای تمرین‌های اضافی گردیده است.

به نظر می‌آید که با تمام کردن جلد سوم، آموزنده قرآن در این مکتب دیگر به راه افتاده مانند تازه وارد به شهری باشد که خیابانهای اصلی و نقاط عمده آن شهر را شناخته است و می‌تواند خود را توجیه کند و با گرفتن نشانی و پرسش‌های محلی، خود را به هر کوچه و خانه برساند.

در اینجا، گرفتن نشانی و پرسش‌های محلی، یک مقدار از طریق «ترجمه‌یابی» با استنباط شخصی، و یک مقدار هم با ملاحظه ترجمه‌های قرآن‌های معنی شده خواهد بود.

برای آنکه دوره سه جلدی آموزش قرآن به صورت یک مجموعه کافی مستقل درآید، در نظر است به خواست خدا یک جلد فرهنگ ساده قرآن، به سبک راهنمایی که در بند اول قسمت تعلیم هر یک از دروس با کلمات و اشتقاق‌های تازه

شده است، تنظیم و تقدیم گردد تا هر وقت خواننده قرآن به کلمه مشکلی برخورد نماید به آن مراجعه کند.

امید است هدف اصلی سبک پیشنهادی بیش از پیش مورد توجه مسلمانان فارسی زبان و مکاتب و معلمین تعلیم قرآن، مخصوصا جوانان مجاهد قرار گرفته توفیق خدمت و هدایت برای آموزندگان فراهم گردد.

وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اَتَّبَعَ الْهُدٰى .

درس اول

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید (دوره از کتاب دوم)

۱- أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا

۲- رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

۳- قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ

أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

۴- يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ

خَيْرًا كَثِيرًا

۵- وَ يَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ هُوَ

الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

۶- وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا

أُوتِيَ رَسُولُ اللَّهِ

۷- وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

۸- قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا فَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا

لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

۹- إِن أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِن أَسَأْتُمْ فَلَهَا

۱۰- وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً

۱۱- وَآمَنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ

كَافِرٍ بِهِ

۱۲- إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ وَتَكَاثُرٌ

فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ

۱۳- يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ

يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

۱۴- يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

١٥- كَانِ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَ

مُنذِرِينَ وَ أَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

١٦- رَبَّنَا وَ ابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَ

يُزَكِّيهِمْ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ

١٧- قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا

فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ

١٨- وَ سَعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

١٩- وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ

الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

٢٠- وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا

٢١- قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَ اللَّهُ

لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

٢٢- إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

٢٣- الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَ قُعُودًا

۲۴- فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَ أَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

۲۵- فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى

الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

۱- کسانی که کافر می‌شوند و از او رو برمی‌گردانند، برای آنها عذاب شدیدی است.

۲- خداوندا ما را بعد از سختی داخل راحتی و آسایش بنما.

۳- حتما خدا قصد داشته است شما را پاکیزه کند.

۴- مُسَلِّمًا برای کسانی که تلاش جز برای زندگی دنیا نمی‌کنند نصیبی در آخرت نیست.

۵- من محققا مبعوث شدم تا شما را به راه راست راهنمایی کنم.

۶- بنابراین مردم، فرستاده خدا که شما را بر رستگاری هدایت می‌کند تکذیب ننمائید.

۷- اگر پایداری کنید خدا شما را به یاری خود مژده می‌دهد.

۸- زندگی را از آب آفریدیم.

۹- خداوند آسمانها و زمین را برای شما خلق کرده است.

- ۱۰- دانش او بر همه چیز گسترده است.
- ۱۱- چگونه مرا عذاب می‌کنی در صورتی که رحمت تو بر همه چیز گسترده است؟
- ۱۲- در زمانی که ابراهیم به پروردگار خود گفت پروردگارا در میان آنها پیغمبری برانگیز.
- ۱۳- همانا خدا زمین را بعد از مرگ آن زنده می‌کند.
- ۱۴- کیست که راستگوتر از من برای شما باشد؟
- ۱۵- و خداوند آیات خود را برای شما روشن می‌کند.
- ۱۶- انسان نسبت به ضمیر خود کاملاً آگاه است.
- ۱۷- ماه رمضان، ماهی که در آن قرآن نازل شد در حالی که برای مردم راهنما و دلائل آشکار از هدایت است.
- ۱۸- آیا مردم را دیدی که فوج فوج داخل دین خدا می‌شوند؟
- ۱۹- ای مردم به خدا ایمان آوردید و او را بندگی کنید.
- ۲۰- مانند کسانی که کافر شدند نباشید.

ج) تمرین صرف و نحو

ج - ۱) آیات ذیل را که بدون اعراب است قرائت و تجزیه کنید
(یعنی فاعل و مفعول و مضاف الیه و مبتدا و خبر را تشخیص داده دلیل اعرابها را بگوئید.)

- ۱- هو الذي ارسل رسوله بالهدى و دين الحق.
- ۲- وما بكم من نعمة فمن الله
- ۳- والله شهيد على ما تفعلون.
- ۴- اعلموا ان الله يحيي الارض بعد موتها.
- ۵- و وصينا الانسان بوالديه احسانا.
- ۶- لعل الناس يؤمنون (آیه نیست، یک جمله عربی است).
- ۷- رب انزلني منزلا مباركا و انت خير المنزلين.
- ۸- انّ الانسان لفي خسر.
- ۹- ان الله ربي و ربكم.
- ۱۰- الانسان ضعيف.
- ۱۱- ارض الله واسعة .
- ۱۲- و لكن الله هو العزيز الحكيم.
- ۱۳- من كان يريد العزة فلله العزة جميعا.
- ۱۴- و ما الله يريد ظلما للعباد.
- ۱۵- و لكن اكثر الناس لا يعلمون.

ج - ۲) این فعل‌ها یا جمله‌ها را به عربی بگوئید :

- ۱۶- خارج کرد ، خارج می کند ، خارج می شود.
 ۱۷- خارج شو ، خارج شدند ، ایمان بیاور.
 ۱۸- می خواهد ، کتاب نازل شد ، قوم یاری شد.
 ۱۹- دانستم ، دانستی ، می گویند.
 ۲۰- آمدم ، آمدی ، می دانم.
 ۲۱- گواهی می دهند ، بندگی می کنم ، می بخشم.
 ۲۲- ایمان آوردیم ، اراده کردیم ، اراده می کنیم.
 ۲۳- دوست می داریم ، پرهیز کردیم ، عذاب کردیم.
 ۲۴- زمینی که در آن برکت دادیم ، ای مریم برای پروردگارت سجده کن.
 ۲۵- این نشانه برای شماست ، ای زهرا صبر کن.
 ۲۶- روزی که کسی (نفسی)، برای کسی، مالک چیزی نیست.

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات :

(۱) دعوت ، دعا ، داعی (دعا = خواستن و خواندن به طرف خود)

دَعَى   يَدْعُو   يُدْعَى   داعي   ادْعُوا

خواند،خواست   می خواند   خوانده می شود   خواننده   بخوانید،بخواهید

(۲) نجات ، ناجي (نجات = رهائی یافتن)

نَجِي	يَنْجُو	نَجَوْتَ	نَجَّيْ
نجات یافت	نجات می یابد	نجات یافتی	نجات داد
يُنَجِّي	مُنْجِي	نَجَّ	أَنْجِي
نجات می دهد	نجات دهنده	نجات بده	نجات داد

(۳) شَرَّ (شر = بد ، زیان آور و بدی ؛ جمع آن اشرار و شرور)

(۴) بَرِيَّةَ (بریّه = مردم و خلق)

(۵) أَمْرٌ وَ نَهْيٌ (امر به معروف و نهی از منکر)

(أمر = فرمان دادن و وادار کردن . نهی = ضد امر ، بازداشتن .

مَعْرُوفٌ = شناخته شده ، پذیرفته شده ، خوب ، متداول . مُنْكَرٌ = ناشناخته ، نامطبوع)

أَمْرٌ	يَأْمُرُ	أَمَرَ	مَأْمُورٌ	نَهَى	يَنْهَى	أَنَّهُ
امر کرد	امر می کند	امر کننده	امر شده	نهی کرد	نهی می کند	نهی کن
عَرَفَ	عَرَّفَ	يُعَرِّفُ	يُعَرِّفُ	عَارِفٌ	مَعْرُوفٌ	
شناخت	شناساند	می شناسد	معرفی می کند	شناسنده	شناخته	
نُكِرَ	نُكِرَ	مُنْكَرٌ				
ناشناخته شد	ناشناخته کرد	ناشناخته				

(۶) سَبِيل (سبیل = راه، جمع آن سَبَل)

(۷) رَشِد ، رَشِيد ، ارشاد ، مرشد

(رشد = رسیدگی و نمو، بینا شدن و راهنمایی شدن)

رَشِدَ ارْشَدَ رَشِيدَ رَشَادَ ارْشَادَ

رشد یافت رشد داد، هدایت کرد رشد یافته رشد یابی رشد دادن، راهنمایی

(۸) صَحِيفَه (صحیفه = جزوه و نوشته. جمع آن صُحُف و صَحَائِف)

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ

دعوت حق برای اوست.

۲- فَادْعُوا وَ مَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ

پس بخوانید و دعا و خواستن کافرین نیست مگر در گمراهی

۳- فَدَعَا رَبَّهُ ۴- وَ دَاعِيًا إِلَى اللَّهِ

پس پروردگارش را خواند و دعوت کننده به سوی خدا

۵- وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

و اینکه مساجد برای خداست پس احدی را همراه با خدا

نخوانید و نخواهید.

۶- فَلَمَّا أَتَقَلَّتْ دَعْوَا اللَّهِ رَبَّهُمَا

پس همین که سنگین (باردار) شد خدای پروردگارش را خواندند

لَيْنِ آتَيْنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

که اگر به ما (فرزند) صالحی بدهی حتما از شکرگزاران خواهیم بود.

۷- اَدْعُوْنِيْ وَ لَا تُشْرِكُوْا بِيْ شَيْئًا

مرا بخوانید و چیزی را با من شریک نکنید.

۸- وَ هُوَ يُدْعِيْ اِلَى الْاِسْلَامِ

در حالی که او به طرف اسلام دعوت می شود.

۹- قَالَ رَبِّ اِنِّيْ دَعَوْتُ قَوْمِيْ لَيْلًا وَ نَهَارًا

گفت پروردگار من بدان که من قوم خود را شب و روز دعوت کردم.

۱۰- وَ اِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ

و همانا که تو آنها را به طرف راهی راست دعوت می کنی.

۱۱- ثُمَّ اَدْعُهُنَّ يَّا تُبٰرَكَ

سپس آنها را بخوان تا به طرف تو آیند.

(۲) ۱۲- يٰٓا قَوْمِ مَا لِيْ اَدْعُوْكُمْ اِلَى النَّجٰةِ

ای قوم من مرا چه می شود که شما را به طرف نجات می خوانم

وَ تَدْعُوْنِيْ اِلَى النَّارِ

و شما مرا به طرف آتش می خوانید.

۱۳- نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۱۴- نُنجِيكَ بِدَنِكَ

رهائی یافتی از گروه ستمکاران و تو را به بدنت نجات دادیم.

۱۵- وَ نَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

و کسانی را که ایمان آورده اند و پرهیزکاری داشتند نجات دادیم.

۱۶- وَ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

و کسانی را که ایمان آورده اند و پرهیزکاری داشتند نجات دادیم.

(۳) ۱۷- أَشْرَأُ رِيدَ بَمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ

رَشَدًا

آیا شر است که برای کسان در زمین خواسته شده است یا برای آنها

پیشرفت و رشد خواسته شده.

۱۸- فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

پس هر کس هم وزن ذره ای کار شر و بد بکند آن را می بیند.

۱۹- إِنَّ الْأَشْرَارَ لَفِي جَحِيمٍ ۲۰- فَوَقَّيْهِمْ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ

همانا که بدها حتما در جهنم اند. پس خدا آنها را (از) بدی چنان روز حفظ کرد.

(۴) ۲۱- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ

الْمُشْرِكِينَ

همانا کسانی از اهل کتاب و بت پرستان که کافر شده اند

فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

پیوسته در آتش جهنم خواهند بود. آنها همانا بدترین مردم اند.

(۵) ۲۲- **إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ۚ ۲۳- أَمْرًا بِالْقَوَىٰ**

همانا که خدا به عدل و احسان دستور می دهد. به پرهیزکاری امر کرد.

۲۴- **وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ**

و حتما از شما گروهی باشند که دعوت به خیر و خوبی بنمایند

وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

و به کارهای پسندیده و مقبول امر کنند و از نامطوبع جلوگیری نمایند

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

و آنها همانا پرهیز کارانند.

۲۵- **فَإِذْ لِكَ فَادْعُ ۚ وَ اسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ**

پس برای این منظور دعوت بنما و همان طور که امر شده استوار باش

۲۶- **الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ**

امر کنندگان به شایستگی و نهی کنندگان از ناشایست.

۲۷- **يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا**

نعمت خدا را می شناسد سپس منکر آن می شوند

وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ

در حالی که بیشترشان کافرند.

۲۸- **وَأْمُرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ**

و امر شده ایم تا به پروردگار جهان‌ها تسلیم شویم.

۲۹- وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۳۰- وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى

و آنچه را امر می‌شوند می‌کنند. و نفس را از هوی (دلخواه) باز دارد.

۳۱- إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

همانا نماز (شخص را) از فحشا (کارهای بد زننده) و ناپسند باز می‌دارد

وَ لَذِكْرِ اللَّهِ أَكْبَرُ ۳۲- أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ

و مسلما یاد خدا بزرگتر است. آیا منع می‌نمائی ما را از این که بندگی کنیم؟

۳۳- فَنَادَيْهِمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ هَذِهِ

پس پروردگار آن دو نفر، آنها را ندا داد آیا شما (دوتا) را از

این چیز نهی نکردم؟

۳۴- وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ

و چون آیات آشکار ما بر آنها خوانده می‌شود

فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ

در صورت کسانی که کافر شده‌اند (حالت) نامطبوع را می‌شناسی.

۳۵- إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي

همانا نفس (انسان) حتماً او دارنده شدید به بدکاریست مگر آنچه

پروردگارم مرحمت کرده باشد.

۳۶- وَقُلْنَا مَعْرُوفًا

و بگوئید (شما زنها) کلام پسندیده

(۶) ۳۷- يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

با دارائیهها و جانهای خودشان در راه خدا جهاد می نمایند.

۳۸- وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

و هرگز خدا برای کافرین بر مؤمنین راهی قرار نمی دهد (حق

ایراد و تسلط نمی دهد).

۳۹- وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ

و بدانید که این راه راست من است پس آن را پیروی کنید.

وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ

و راهها (ی دیگر) را پیروی نکنید زیرا که شما را از راه او

پراکنده کند

ذَلِكَمُ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

چنین است برای شما آن را توصیه می کند شاید شما پرهیز کاری نمائید.

۴۰- فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ

آیا پس راهی برای خروج نیست؟

۴۱- جَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

برای شما در آن (زمین) راههایی قرار داد به امید اینکه شما

راهنمایی شوید.

(۷) ۴۲- وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ

الرَّشَادِ

و آن کس که ایمان آورده بود گفت ای قوم من مرا پیروی کنید تا شما را به راه هدایت و پیشرفت راهنمایی نمایم.

۴۳- وَ آتَيْنَاهُ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ

و رشد و تکامل او را قبلاً داده بودیم.

۴۴- وَ لِيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

و حتماً به من ایمان بیاورند تا شاید نمو و رشد بیابند.

۴۵- أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ

آنها همانا رشد دهندگانند.

۴۶- ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ

چنین است (نمونه ای) از آیات خدا،

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي

هر کس را خدا راهنمایی کند پس او راهنمایی شده است

وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرَشِدًا

و هر کس را گمراه کند پس هرگز برای او دوست هدایت

کننده ای نخواهی یافت.

(۸) ۴۷- رَسُولًا مِنَ اللَّهِ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ صُحُفًا مُطَهَّرَةً

رسولی از جانب خدا که بر آنها نوشته های پاکیزه را برخواند.

۴۸- إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى

همانا این (مطلب) حتما در نوشته های نخستین است.

درس دوم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید

۱- فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ

۲- اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ الدَّاعِيَ إِلَيَّ كِتَابِكَ وَ الْقَائِمَ بَدِينِكَ

۳- أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ

۴- ذَٰلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ

تُؤْمِنُوا ۝ أَدْعُ لَنَا رَبَّكَ

۶- أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي

الْآخِرَةِ وَ أَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ

- ٧- قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَ لَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا
- ٨- النَّجَاتُ فِي الصِّدْقِ كَمَا أَنَّ الْهَلَكَ فِي الْكِذْبِ
- ٩- قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ
- ١٠- فَلَمَّا أَنجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
- ١١- قُلْ أَفَأَنْتُمْ بُشِّرْتُمْ مِنْ ذَلِكَ النَّارُ
- ١٢- الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ
- ١٣- كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
- ١٤- مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ
- ١٥- عَارِفًا بِحَقِّهِمْ
- ١٦- مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ
- ١٧- وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيَّرِكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَ مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
- ١٨- لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ
- ١٩- قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ تُأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ
- ٢٠- قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي

- ۲۱- أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَى عَبْدًا إِذَا صَلَّى .
 أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى . أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَى .
 أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى . أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى
 ۲۲- إِنَّمَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُواكُمْ فِي الدِّينِ وَ أَخْرَجُواكُمْ
 ۲۳- وَ كَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ

مَرْضِيًّا

- ۲۴- وَ أَنهَارًا وَ سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ
 ۲۵- ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرُهُ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ
 ۲۶- وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
 ۲۷- وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ

الْمُحْسِنِينَ

- ۲۸- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ ابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَ
 جَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

۲۹- تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

۳۰- وَ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَ كُنَّا بِهِ عَالِمِينَ

۳۱- يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

۳۲- قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ ۳۳- فَأُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ

۳۴- وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ

۳۵- مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرِّشَادِ

۳۶- إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ

۳۷- وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةٌ مَا فِي

الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۳۸- أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ

ب) از فارسی به عربی برگردانید

۱- همانا که پیغمبر شما را به سوی نجات دعوت می کند.

۲- و من دعوت کننده شما به جهنم نیستم.

۳- پروردگرم را صدا می کنم (می خوانم) و او بر هر چیزی به خوبی دانا است.

- ۴- از کسانی پیروی کنید که مردم را به پایداری می خوانند.
- ۵- کسانی که زندگی دنیا را دوست دارند شما را به طرف آتش می خوانند.
- ۶- پس قوم خود را به پرهیزکاری دعوت کرد.
- ۷- پروردگارا مرا از گروه مردم ستمکار نجات بده.
- ۸- پس خدا او را از شر چنان روز نجات داد.
- ۹- برایم حکایت کن چگونه از مرگ نجات یافتی.
- ۱۰- نجات در ایمان و کار شایسته است.
- ۱۱- به تحقیق برای شما راه نجات را روشن کردم.
- ۱۲- مبعوث شدم تا شما را از عذاب خدا نجات دهم.
- ۱۳- از بدی و زیان دنیا پرهیز کنید.
- ۱۴- شما چیزی را دوست دارید در حالی که برای شما زیان آور است.
- ۱۵- بدترین مردم در نزد خدا ستمکاران اند.
- ۱۶- درستکاران بهترین مردم اند.
- ۱۷- به تحقیق آنها را به نیکوئی ها فرمان داد.
- ۱۸- همانا که من دستور دارم (امر شده ام) به آنکه خدا را بندگی کنم.
- ۱۹- آنها که مردم را به بدی امر می کنند همانا که بدترین مردم اند.
- ۲۰- آیا مردم را به حق امر می کنید و خودتان را نمی بینید؟
- ۲۱- آنهایی که مردم را وادار به اعمال پسندیده می کنند خدا را دوست دارند.
- ۲۲- چنین بودند که امر به معروف می کردند و نهی از منکر.
- ۲۳- امر به معروف بکنید و کار شایسته انجام دهید.

- ۲۴- خدا را به مشاهدهٔ اشیاء شناختم.
 ۲۵- خودت را به ما معرفی کن.
 ۲۶- خدا او را به ما شناساند.
 ۲۷- آنها را می شناسید و لکن انکار می کنید.
 ۲۸- در راه خدا جهاد کنید تا رستگار شوید.
 ۲۹- آن را، راه هدایت و ترقی ندیدم.
 ۳۰- دانستم که آنها رشد یافته هستند.

ج) تمرین صرف (فعلتم و تفعلون ، باب افعال و تفعیل)

- ۱- امر کردید ، نهی کردید ، امر می کنید ، نهی می کنید.
 ۲- راضی شدید ، راضی می شوید ، خواندید ، می خوانید.
 ۳- برگشتید ، بر می گردید ، برگردانید ، بر می گردانید.
 ۴- پاک بودید ، پاک کردید ، پاک می شوید ، پاک می کنید.
 ۵- به دست شما آمد ، به دست آوردید ، به دستتان می آید ، به دست می آورید.
 ۶- بخل کردید ، بخل می کنید ، جستجو کردید ، جستجو می کنید.
 ۷- راضی شدید ، راضی می شوید ، اراده کردید ، اراده می کنید.
 ۸- دوست داشتید ، دوست می دارید ، پاداش دادید ، پاداش می دهید.
 ۹- قرار دادید ، قرار می دهید ، تلاش کردید ، تلاش می کنید.
 ۱۰- پیرو شدید ، پیروی کردید ، پیرو می شوید ، پیروی می کنید.
 ۱۱- دروغ گفتید ، دروغ دانستید ، دروغ می گوئید ، دروغ می دانید.
 ۱۲- برانگیختید ، برانگیخته شدید ، بر می انگیزید ، برانگیخته می شوید.
 ۱۳- عطا کردید ، عطا می کنید ، مژده دادید ، مژده می دهید.
 ۱۴- کردید ، می کنید ، انجام دادید ، انجام می دهید (عمل می کنید).
 ۱۵- زنده کردید ، زنده می کنید ، مردید ، می میرید.

- ۱۶- زیاد (کثیر) شدید ، زیاد کردید ، زیاد می شوید ، زیاد می کنید.
- ۱۷- راست گفتید ، راست دانستید ، راست می گوئید ، راست می دانید.
- ۱۸- حکایت کردید ، حکایت می کنید ، یقین کردید ، یقین می کنید.
- ۱۹- خارج شدید ، خارج کردند ، خارج می شوید ، خارج می کنند.
- ۲۰- داخل شدید ، داخل کردید ، داخل می شوید ، داخل می کنید.
- ۲۱- خوبی کردید ، خوبی می کنید ، بدی کردید ، بدی می کنید.
- ۲۲- آفریدید ، آفریده شدید ، می آفرینید ، آفریده می شوید.
- ۲۳- دانستید ، یاد دادید ، می دانید ، یاد می دهید.
- ۲۴- دیدید ، نشان دادید ، می بینید ، نشان می دهید.
- ۲۵- صبر کردید ، وادار به صبر کردید ، صبر می کنید ، وادار به صبر می کنید.^۱

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات

(۱) سؤال ، مسائل ، مسئله (سؤال = پرسش ، درخواست)

سَلَّ   يَسْئَلُ   سَأَلَتْ   سَأَلْتُ

۱. آموزگار محترم با توجه دادن مجدد دانش آموزان به شماره های ۴، ۱۱، ۱۶، ۱۷، ۲۳ معلوم می کند که با تشدید دادن حرف دوم، فعل آن را از صورت **لازم** به صورت **متعدی** در می آورند و مصدر این افعال (تطهیر، تکذیب، تکثیر، تصدیق، تعلیم) هم وزن و از باب تفعیل است. همچنین با توجه به شماره های ۵، ۸، ۱۰، ۱۹، ۲۰، ۲۴، ۲۵ معلوم می کند که با افزودن **الف** و **ب** و **ت** فعل آن را شدت می دهند یا **متعدی** می کنند و مصدر این افعال (اکتساب، احباب، اتباع، اخراج، ادخال، ارائه اصبار) (به جای سه حرفی)، شش حرفی یا پنج حرفی می شود و از باب **افتعال** یا **افعال** می گردد.

پرسیدم،خواستم	پرسیدی،خواستی	می پرسد،می خواهد	پرسید،خواست
سَأَلْتُ	سَأَلْتَهُ	مَسْئُولٌ	سَأَلَ
درخواست کرد	موضوع سؤال شده	پرسش شده خواسته شده	پرسش کننده خواهنده
سَأَلْتُ	أَسَأَلْتُ	يَسْأَلُ	يُسْأَلُ
درخواست می کنم.	درخواست کردی	از هم می پرسند	درخواست می کند

(۲) حاکم، حکم، حکیم، محاکمه، حکمت، استحکام،

حکومت (حکم = دستور و دستور دادن ، قضاوت و قضاوت کردن)

حَكَمَ يَحْكُمُ حَاكِمٌ مَحْكُومٌ حِكْمَةٌ

حکم کرد حکم می کند حکم کننده حکم شده دانش و رفتار استوار

أَحْكَمَ يُحَاكِمُ مُحَكَّمٌ حَكَمَ اسْتِحْكَامٌ

حکم داد محاکمه می کند استوار و قطعی داور در پی محکمی رفتن

(۳) فَرَقَ ، تَفَرَّقَ ، فَرَّقَ ، فَرَقَ ، تَفَرَّقَ (فرق = جدائی و

اختلاف)

فَرَقَ فَرَّقَ تَفَرَّقَ

جدا شد جدا کرد تفرقه انداخت، جدایی انداخت

فَارِقٌ فُرْقَانٌ فَارِقُوا تَفَرَّقُوا

جدا شونده وسیله جدا کننده جدا شوید از هم جدا شوید

(۴) کتاب ، کاتب ، کتبه ، مکتب ، مکتوب ، مکاتبه .

كُتِبَ   يَكْتُبُ   اَكْتُبُ   كَتَبَ

نوشت   نویساند   می نویسد   نوشته شد

اُكْتُبُ   كَاتِبٌ   مَكْتُوبٌ   مَكْتَبٌ

بنویس   نویسنده   نوشته شده   محل نوشتن

(۵) حَنِيفٌ (حنیف = مایل به خدا، دوستدار خدا)

(۶) ذَنْبٌ ، ذَنْبٌ (ذنب = گناه (معنی اصلی آن دم است) ، جمع آن

ذنوب)

(۷) فَاسِقٌ ، فَاسِقٌ (فسق = بدکاری ، گناه)

فَسَقَ   يَفْسُقُ   فَاسِقٌ

فسق کرد   فسق می کند   بدکار

(۸) تَأَلَّمَ (تَأَلَّمَ = احساس درد، دریافت درد. أَلَمَ = درد و سختی. أَلِيمٌ =

دردناک)

(ب) ترکیب و ترجمه :

(۱) قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى

گفت به تحقیق درخواستت برآورده شد ای موسی

۲- سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

پرسش کننده ای راجع به عذاب واقع شونده پرسش کرد

۳- فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ

پس از اهل اطلاع (ذکر) پرسید.

۴- اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ

از کسانی پیروی کنید که از شما دستمزدی نمی خواهند و آنها هدایت شده اند.

۵- وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ

و به درستی که آن محققا یادآوری و پند برای تو و برای قوم تو است و بزودی پرسش خواهید شد.

۶- وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ

و هرگاه از آنها پرسشی کی آسمانها و زمین را آفرید؟ حتماً می گویند خدا.

۷- وَ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ

و از تو راجع به ساعت (قیامت) می پرسند.

۸- فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ

پس مسلماً از کسانی که جهت آنها فرستاده شده است پرسش و بازخواست می کنیم.

۹- أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ

آیا قصد دارید اینکه از پیغمبرانشان بخواهند همان طور که پیش از آن از موسی خواسته شد.

۱۰- قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ

گفت پس اگر مرا پیروی کردی پس از چیزی پرسش مکن

حَتَّىٰ أَحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا

تا برایت از آن یادی نقل کنم.

۱۱- قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ

گفت پروردگارا همانا من به تو پناه می‌برم از اینکه چیزی را

که به آن علم ندارم بخواهم

وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

و اگر مرا نبخشی و مهربانی نکنی از زیان بردگان می‌باشم.

۱۲- يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ

از تو می‌پرسند چه انفاق بکنند بگو عفو و گذشت

۱۳- وَ كَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ...

و این طور آنها را برانگیختیم تا از یکدیگر پرسند ...

۱۴- قَالَ فَإِنِ سَأَلْتِكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي

گفت پس اگر از تو از چیزی پرسش کردم پس با من همراهی
و هم صحبتی نکن

(۲) ۱۵- وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ

و آنها را کتاب و حکمت بیاموزد

وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

و اگر چه قبلا در گمراهی آشکاری بوده باشند.

۱۶- أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النَّبُوَّةَ

اینکه خدا او را کتاب و حکم و پیغمبری می دهد

۱۷- سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ

منزه دانست خدا را آنچه در آسمان ها و زمین است

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

و او صاحب عزت و فرزانه است.

۱۸- فَإِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

پس همانا خداوند آنچه را اراده می کند حکم می کند.

۱۹- وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

و کی به لحاظ حکومت و قضاوت بهتر از خداست برای

گروهی که یقین می کنند.

۲۰- فَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوْا بِالْعَدْلِ

پس چون حکم و داوری کردید بین مردم اینکه به عدل حکم بکنید.

۲۱- فِيْهِ آيَاتٌ مُّحْكَمَاتٌ

در آن آیات قطعی و استوار است.

۲۲- يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَحَاكَمُوْا اِلَى الطَّاغُوْتِ

قصد دارند اینکه پیش طاغوت محاکمه ببرند.

۲۳- وَ كَيْفَ يُحْكَمُوْنَكَ وَ عِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيْهَا حُكْمُ اللّٰهِ

و چگونه تو را حکم قرار می دهند در حالی که نزد آنها تورات است که در آن حکم خدا می باشد.

۲۴- اِنَّكَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ

همانا تو میان بندگانت حکم می کنی.

(۳) ۲۵- قَالَ هٰذَا فِرَاقٌ بَيْنِيْ وَ بَيْنِكَ

گفت این جدائی بین من و تو است.

۲۶- اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ

ناگهان دسته ای از آنها به پروردگارشان شرک می ورزند.

۲۷- وَ اِنْ يَّتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كَلًّا

و اگر جدا شوند خداوند همگی را بی نیاز می کند

مِنْ سَعَتِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا

از گشایش خود و خدا وسعت دهنده‌ای حکیم است.

۲۸- وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ

و زمانی که موسی را کتاب دادیم

وَ الْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

و وسیله جدائی (حق از باطل)، به امید اینکه شما هدایت شوید.

۲۹- لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۃ۰- فَارِقُوا بِالْمَعْرُوفِ

فرق نمی‌گذاریم بین هیچ یک از پیغمبران او جدا شوید به خوبی و خوشی

۳۱- أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

این که بگوئی تفرقه انداختی میان بنی اسرائیل

۳۲- وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ

و در آن از یکدیگر جدا نشوید.

۳۳- نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ

فرو فرستاد فرقان (فرقان= وسیله جدائی حق از باطل) را بر بنده اش

(۴) ۳۴- وَ لِيَكْتُبَ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ

و حتما نویسنده ای از روی عدل بنویسد.

۳۵- إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَ نَكْتُبُ

همانا ما زنده می‌کنیم مرده را و ثبت می‌کنیم.

۳۶- كُتِبَ عَلَيَّ نَفْسِي الرَّحْمَةَ

بر خود رحمت را نوشته است (حتم کرده است)

۳۷- وَ اَكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

و ما را با گواهان بنویس.

۳۸- مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ

نوشته شده در نزد آنها در تورات و انجیل.

۳۹- فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ۴۰- سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا

در آن کتابهای راست و درست است. بزودی آنچه را گفتند می نویسیم.

۴۱- كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ

درباره او چنین نوشته شده است که هر کس او را یار بگیرد پس همانا گمراهش می کند.

(۵) ۴۲- حَنِيفًا مُسْلِمًا وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

مایل به حق مسلمان می باشم و از مشرکین نیستم.

۴۳- وَ مَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ

و امر نشده اند جز اینکه خدا را بندگی کنند در حالی که

لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَ يُقِيمُوا الصَّلَاةَ

دینشان خالص برای اوست از روی میل، و نماز را پیاپی دارند

وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ

و زکات را می دهند و چنین است دین استوار نگاهدارنده

(۶) ۴۴- الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنا آمَنَّا

کسانی که می گویند پروردگارا ایمان آوردیم

فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

پس گناهان ما را ببامرز و ما را از عذاب آتش حفظ کن.

۴۵- وَ اسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ

و طلب آمرزش کن برای گناهت^۱

۴۶- وَ لَا يُسْأَلُ عَن ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ

مجرم ها از گناهانشان پرسیده نمی شوند.

(۷) ۴۷- وَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

همانا خدا گروه فاسق و بدکار را هدایت نمی کند.

۴۸- فَفَسَقُوا عَن أَمْرِ رَبِّهِمْ

پس از امر پروردگارشان سرپیچی کردند.

(۸) ۴۹- فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

۱. طرف خطاب، زن است.

پس آنها را به عذاب دردناکی خبر بده

۵۰- يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ

مردم را می‌پوساند، این است عذاب دردناک

۵۱- إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ

اگر چنین هستید که درد می‌کشید پس همانا آنها (نیز) همان‌طور

که شما رنج می‌برید درد دارند.

درس سوم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید

۱- اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ

۲- اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ خَيْرَ مَا سَأَلْتُكَ بِهِ عِبَادُكَ الصّٰلِحُوْنَ وَ

اَعُوْذُ بِكَ مِمَّا اسْتَعَاذَ بِكَ مِنْهُ عِبَادُكَ الْمُخْلِصُوْنَ

۳- يَسْأَلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ قُلْ مَا اَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلّٰهِ الدِّيْنِ

۴- قَالَ يَا نُوحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا

تَسْأَلُنِيْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

۵- اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا وَنَذِيْرًا وَّ لَا تُسْأَلُ عَنْ

اَصْحَابِ الْجَحِيْمِ ۶- فَاِذَا سَأَلْتَ عِبَادِيْ عَنِّيْ

۷- فَقَدْ سَأَلُوْا مُوسٰى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوْا اَرٰنَا اللّٰهَ

۸- قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلٰى اللّٰهِ

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

٩- وَ اسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ

١٠- عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ. عَنِ النَّبَاءِ الْعَظِيمِ. الَّذِي هُمْ فِيهِ
مُخْتَلِفُونَ. كَلَّا سَيَعْلَمُونَ. ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ.

١١- فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَ لَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ

١٢- قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ

١٣- وَ يُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ التَّوْرَةَ وَ الْإِنْجِيلَ

١٤- ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَ الذِّكْرِ الْحَكِيمِ

١٥- فَابْعَثُوا حُكَمَاءَ مِنْ أَهْلِهِ وَ حُكَمَاءَ مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدُوا إِصْلَاحًا

١٦- إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا

أَرَاكَ اللَّهُ ١٧- فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ

١٨- وَ كَذَلِكَ أَنْزَلْنَا حُكْمًا عَرَبِيًّا وَ لَيْنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ

مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا وَاقٍ

١٩- وَ مَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

۲۰- قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ

۲۱- يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ

خَيْرًا كَثِيرًا ۲۲- فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

۲۳- وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلَتْ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ

يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

۲۴- وَلَا تَفْرَقُوا وَادْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً

۲۵- وَإِنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا

السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ

۲۶- تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

۲۷- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا

۲۸- مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا

مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

۲۹- حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ

۳۰- اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ كُلَّ ذَنْبٍ اَذْنَبْتُهُ

۳۱- وَ لَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ ۳۲ - اَنَا عَبْدُكَ الْمَذْنُبُ الْفَقِيرُ

۳۳- اَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا

۳۴- اِنَّا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلَىٰ قَوْمِهِ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ

يَاْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ

۳۵- نَبِيٌّ عِبَادِي اَنِّي اَنَا الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ وَ اَنَّ عَذَابِي هُوَ

الْعَذَابُ الْاَلِيْمُ

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- از من آن چه نمی دانی بپرس. ۲- شما مسئول اعمال خود هستید.
- ۳- از تو راجع به قیامت (ساعت) پرسش می کنند بگو آن حق است و حتما (به درستی که) خواهد آمد.
- ۴- خدایا از تو درخواست می کنم ما را از درستکاران برگردانی.
- ۵- بگو من از شما درخواست کمک نمی نمایم همانا یاری از جانب خداست.
- ۶- از استادشان چیزهای زیادی از آنچه می خواستند (اراده می داشتند) پرسیدند.

- ۷- میان تابعین خود به حق حکم کرد.
- ۸- داوری برانگیزید و برایش بیان کنید و سپس هرچه بین شما حکم کرد پیروی کنید.
- ۹- آن طور که می‌دانی بین ما حکم کن.
- ۱۰- و به تحقیق خدا به رسول خود کتاب فرزانه ای نازل کرد.
- ۱۱- آنچه را نوشته اید برایم بیاورید.
- ۱۲- برای شما نماز و زکات مقرر (نوشته) شده است.
- ۱۳- نویسنده آنچه را می‌شنود می‌نویسد.
- ۱۴- پس نوشته‌ای برای او فرستادم که در آن اخبار روز بود.
- ۱۵- پس اراده کرد که نامه‌های شما را بنویسد.
- ۱۶- خدایا ما را در گروه (با) گواهان بنویس .
- ۱۷- خدایا میان ما و گروه بدکاران جدائی بینداز.
- ۱۸- از یکدیگر جدائی نکنید در این صورت حتما زیان خواهید برد.
- ۱۹- میان هیچ یک از پیغمبران و او جدائی و تفاوت مگذار.
- ۲۰- امروز روز جدائی است.
- ۲۱- و اگر از هم طلاق گرفتند (جدا شدند) خدا از فضل خود به آنها می‌بخشد.
- ۲۲- پروردگارا مرا مایل به حق و مسلمان قرار بده.
- ۲۳- همانا ابراهیم و کسانی که او را پیروی کردند دوستدار خدا و مؤمن بودند.
- ۲۴- پروردگارا ما را از گناهان پاک کن. ۲۵- از گناه خود آمرزش طلبید (استغفار)
- ۲۶- خداوند برای گنهکاران خیلی بخشنده است (غفور)
- ۲۷- از امر خدا سرپیچی نکنید.
- ۲۸- مردم معصیت کاری بودند.

ج) تعلیم و تمرین صرف (حروف نفی و نهی)

در فارسی علامت یا حرف نفی و حرف نهی، (ن) است که گاهی در اشعار به جای آن، (م) به کار برده می‌شود:

برای نفی؛ نه ، ندیدم ، نمی‌آید ، نیست ، نخواهم گفت و ...

برای نهی؛ مگو ، نگو ، نرو ، نباشد ، مزن ، نزن ، میازار و ...

اما در عربی به طوری که در آیات و عبارات درسهای گذشته دیدید برای نفی (یعنی نشدن و انکار چیزی) و برای نهی (یعنی نکردن و جلوگیری از کاری) علامتهای متعددی به کار برده می‌شود. مانند **لا ، ما ، لم ، لما ، لن ، لیس** هر یک از این علامات یا حروف معنی و مورد استعمال خاص دارد. ذیلاً نمونه‌هایی از آنها را شاهد مثال آورده به طرز استعمال آنها اشاره می‌کنیم.

ج - ۱) لا :

۱- در این مثالها **لا** علامت نفی است.

لا تَكْفُرْ بِاللَّهِ ، لا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئاً

به خدا کفر موز ، چیزی را با خدا شریک نگیرید

و لا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرِيهِ ، رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

و اولین کافر به او نباشید ، پروردگارا مرا در قوم ستمکاران قرار مده

۲- در این مثالها لا علامت نهی است و در جلوی فعل امر آمده است.

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

آنچه را شما می پرستید، بندگی نمی کنم

وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ ، لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ

و خدا را به یاد نمی آورند ، خیری نمی آورد

لَا يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْعُسْرَ ، لَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى

خداوند برای شما قصد سخت گیری ندارد ، پس نه تصدیق کرد و نه نماز خواند

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ، لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ

نه چنین است به زودی خواهند دانست ، آن را نمی داند مگر او

۳- در این مثالها که لا جلوی فعل مضارع (آینده) و احيانا جلوی فعل

ماضی (گذشته) آمده است خاصیت نهی و نفی را دارد.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ

معبودی نیست مگر خداوند ، در آن روز ستمی نیست.

إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ

اگر خدا را یاری کنید دیگر برای شما غالب شونده ای نیست.

در این موارد که لا جلوی یک جمله آمده است معنای آن را نفی می کند.

ضمنا باعث منصوب شدن (فتحه گرفتن) اسم شده است.

ج-۲) ما :

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا

ابراهیم نه یهودی بود و نه نصرانی .

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

انس و جن را نیافریدم مگر برای آنکه مرا پرستش کنند.

مَا زَكَّيْ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ

از آنها هیچ یک خود را پاک نکرد. و در طرف مغرب نبودی

وَمَا نَرَى عَلَيْكُمْ مِنْ فَضْلٍ

برای شما هیچ برتری نمی بینم .

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى

دارائی او وقتی هلاک می شود او را بی نیاز از آن نمی کند.

مَا تُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ

فرشتگان پائین نمی آیند مگر به حق .

در این ردیف مثالها که ما جلوی فعل ماضی و گاهی مضارع آمده

است، علامت نفی است و نبودن یا نشدن را می رساند.

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

برای ظالم ها یارانی نیست . پروردگار تو ستمکار بر بندگان نیست.

وَمَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

و تو به نعمت پروردگارت مجنون نیستی.

در مثالهای فوق ما جلوی جمله آمده و نافییه است. یعنی نبودن و نشدن آن معنی را، بیان می کند.

اینک چند فقره تمرین ذیل را جواب دهید :

- ۱- جز خدا کسی را بندگی نمی کنم و چیزی را با او شریک نمی سازم.
- ۲- آیا پس پند نمی گیرید (یادآور نمی شوید).
- ۳- و مردم را مانع نشد ایمان بیاورند.
- ۴- خداوند قوم ستمکار را راهنمائی نمی کند.
- ۵- خدا آنها را عذاب نمی کند (نبود خدا، برای آنکه عذاب کند آنها را).
- ۶- ما ایمان آورنده به شما نیستیم (ما نیستیم برای شما به مؤمن).
- ۷- جستجوی فساد در زمین مکن.
- ۸- کسی را پیروی کنید که از شما مزدی (اجری) نمی خواهد.
- ۹- مانند کسانی که تفرقه کردند نباشید.
- ۱۰- تو را جز بشری نمی بینیم. ۱۱- قصدی ندارم جز اصلاح.
- ۱۲- قبله تو را پیروی نکردند و تو تابع قبله آنها نیستی.
- ۱۳- این زندگی دنیا چیزی جز لهُو و لعب نیست.
- ۱۴- راضی نمی شود برای بندگانش کفر را. ۱۵- از خائنین مباش.
- ۱۶- و صبر کن و نیست صبر تو مگر به خدا.

(د) این آیات را با معلومات گذشته و فکر خودتان معنی کنید :

۱- قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ

أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

۲- يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ

النَّاسِ بِالْقِسْطِ (مساوات و عدالت) وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

۳- لَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ

۴- إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسَطِينَ

۵- ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

۶- إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ

لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ

قسمت دوم - تعلیم

الف) کلمات و مشتقات :

(۱) مسکن ، ساکن ، سکونت ، سکینه

(سکن و سکنی = خانه کردن ، اقامت داشتن ، آرام گرفتن)

سَکَنَ	أَسْكَنَ	يَسْكُنُ	يُسْكِنُ
ساکن شد	ساکن کرد، سکونت داد	ساکن می شود	سکونت می دهد
أُسْكِنُ	أَسْكِنُ	سَكَنْتُ	أَسْكَنْتُ
ساکن شو	سکونت بده	ساکن شدم	ساکن کردم
مَسْكَنٌ	مَسْكِينٌ	سَكِينَةٌ	مُسْكِنٌ
محل سکونت	فقیر، ناتوان (سکونت زده)	آرامش	آرامش دهنده

(۲) افتراء ، مُفْتَرِي (افتراء = تهمت و دروغ بستن و برباختن، مفتری اسم فاعل آن

است)

(۳) ظَهْر ، اسْتِظْهَار (ظَهْر = پشت ، پشتیبانی ، تسلط)

ظَهَرَ	يُظْهِرُ	ظَهَرَ	تَظَاهَرُوا
پشتیبانی کرد،	مسلط می کند	پشتیبان	هم پشتی کردند،
تکیه کرد، مسلط کرد			پشتیبانی همدیگر را کردند

(۴) دَلِيلٌ، دَلَالَةٌ، اسْتِدْلَالٌ (دلیل = راهنما و نشانه، مصدر آن دَلَّ و

دَلَّالَةٌ)

دَلَّ   يَدُلُّ   أَدُلُّ

دلالَت کرد   دلالَت می کند   دلالَت می کنم

(۵) مُلَاقَات ، القَاء ، لِقَا ، تَلْقَى

(لِقَا و مُلَاقَات = دیدار و برخورد؛ القَاء مصدر باب افعال آن)

لَقِيَ   يَلْقَى   أَلْقَى   يُلْقَى   تَلْقَاء

برخورد کرد   برخورد می کند   برخورد داد   برخورد می دهد   محل برخورد
دید   تلاقی می کند   انداخت، متوجه ساخت می اندازد   محل تلاقی

(۶) اذیت ، اِذَاء ، مُؤْذِي (أَذَى = آزار ، اِذَاء . اذِيت = آزار

رساندن)

أَذَى   يُؤْذِي   أَوْذِي

آزار کرد   آزار می رساند   آزار و اذیت شد

(۷) عداوت ، عَدُو ، أَعْدَاء

(عَدُو = دشمن، جمع آن اعداء. اسم مصدر عداوت = دشمنی)

(۸) فَوْز ، فَائِز (فَوْز = رسیدن و موفق شدن به مقصود و مطلوب . اسم فاعل آن

فائز)

(ب) قرائت و ترجمه :

(۱) ۱- وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا

و اگر خدا می خواست حتما آن را ساکن قرار می داد.

۲- اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ

خداوندی که برای شما شب را ساخت تا در آن آرامش و استراحت بیابید.

۳- إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ

همانا نماز و دعای تو برای آنها تسکین خاطر است.

۴- وَ سَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَ

و شما در جایگاه‌های کسانی که به خود ظلم کردند خانه کردید و

تَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ

برای شما روشن شد چگونه با آنها رفتار نمودیم.

۵- لَقَدْ كَانَ لِسَبَاءٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ

به یقین برای قوم سبا در جایگاهشان نشانه‌ای بوده است؛ دو باغ

۶- هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

او کسی است که آرامش را در دل‌های مؤمنین نازل کرد.

۷- وَ لَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

و برای اوست آنچه در شب آرام و بی حرکت است و در روز، و

او بسیار شنوا و دانا است.

۸- وَ يُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مَسْكِينًا وَ يَتِيمًا وَ أَسِيرًا

و مال را با وجود علاقه به آن، به مسکین و یتیم و اسیر داد.

۹- مَنْ إِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بَلِيلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ

کدام خدا غیر از خداوند است که برای شما شبی را بیاورد تا در آن آرام بگیرید؟

۱۰- وَ قُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ

و بعد از آن به بنی اسرائیل گفتیم در زمین سکنی گزینند.

(۲) ۱۱- وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ

و کی ستمکارتر از کسی است که به خدا دروغ ببندد یا

كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

آیات او را دروغ بداند همانا که او ستمکاران را راستگار نمی کند.

۱۲- قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

گفتند جز این نیست که تو بر بافنده ای بلکه بیشتر آنها نمی دانند.

۱۳- أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي

یا آنکه می گویند او آن را بر بافته است بگو اگر آن را بر بافته ام

پس گناه و جرم آن بر خودم است.

۱۴- لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

بر خدا تهمت دروغ نبندید.

(۳) ۱۵- وَ إِن تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَ

و اگر آن دو نفر علیه او همدست شدند پس بدانید که خدا سرور او

جَبْرِئِلُ وَ صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ

است و جبرائیل و افراد درستکار از مؤمنین و فرشتگان بعد از آن پشتیبان‌اند.

۱۶- لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

تا آنکه آن را بر تمام دین غالب و برتر کند.

۱۷- يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ

ای قوم امروز برای شما حکومت است در زمین و تفوق و برتری دارید.

۱۸- وَ ظَاهِرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ

و بر اخراج شما همدستی کردند.

۱۹- فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

پس حتما هیچ‌گاه پشتیبان کافرها مباش.

(۴) ۲۰- ثُمَّ جَعَلَ الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا

سپس خورشید را بر آن راهنما قرار داد.

۲۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ

ای کسانی که ایمان آوردید آیا دلالت کنم شما را بر تجارتی

تُنَجِّيْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

که شما را از عذابی دردناک نجات می‌دهد؟

(۵) ۲۲- فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ۲۳- لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ

تَوْفِينِ

پس همانا او ملاقات کننده شماست شاید شما به دیدار پروردگارتان یقین کنید.

۲۴- فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ

پس آدم از جانب پروردگارش تعلقی و دریافت کرد.

۲۵- إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

به درستی که ما بزودی بر تو گفتار سنگینی القا می کنیم.

۲۶- يُلْقَىٰ عَلَيْهِ الذِّكْرُ ۲۷- وَ لَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ

بر او ذکر (قرآن) القا می شود. و چون به سوی شهر مدین رو نهاد.

۲۸- وَإِنَّكَ لَتَلْقَىٰ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ

و همانا که تو حتما قرآن را از جانب حکیم بسیار دانائی تعلقی و دریافت می کنی.

۲۹- أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ

به شما سلام بیندازند (عرضه کنند)

۳۰- قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

مسلمانان کسانی که ملاقات و دیدار خدا را دروغ دانستند

زیانکارانند و راهنمایی شده نیستند.

۳۱- قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ

موسی به آنها گفت بیندازید آنچه رابه زمین اندازنده اید.

(۶) ۳۲- وَ لَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ

و حتما آزار زیادی از آنها که پیش از شما دارای کتاب شده اند

وَ مِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا

و از کسانی که مشرک شده اند خواهید شنید.

۳۳- وَ مِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ

از آنها کسانی هستند که پیغمبر را اذیت می کنند.

۳۴- وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونِي

و چون موسی به قوم خود گفت ای قوم چرا مرا آزار می دهید

وَ قَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ

و در حالی که مسلماً می دانید من فرستاده خدا به سوی شما هستم.

۳۵- أُؤْذُوا فِي سَبِيلِي

در راه من اذیت شده اند.

۳۶- وَ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ

و برای شما شایسته نیست که پیغمبر را آزار دهید.

(۷) ۳۷- وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ

و این طور برای هر پیغمبری دشمنی قرار دادیم از انسانها

وَ الْجِنَّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ

و جن که بعضی از آنها به بعضی دیگر الهام می دهند.

۳۸- وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ

و خدا به دشمنان شما آگاه تر است

۳۹- فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَ اللَّهُ عَلَيَّ مَا تَقُولُ وَ كَيْلٌ

پس ستمی بر من نشده و خدا بر آنچه می گوئیم کارساز است.

۴۰- أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً

اینکه بین شما و بین کسانی از آنها که دشمنی دارید مودت و دوستی قرار دهد.

(۸) ۴۱- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

تَجْرِي

همانا کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند برایشان باغهایی

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

است که از کف آن نهرهایی جاری می شود این موفقیت و رستگاری بزرگی است.

۴۲- الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ ... ۴۳- أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ

آنان را که پرهیزگاری کردند به سبب رستگاری شان ... آنها همان موفق شدگان اند.

۴۴- وَ قِهِمُ السَّيِّئَاتِ

و آنها را از بد کاریها نگاهدار

وَ مَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ

و هر کس را که از بد کاری در آن روز حفظ نمائی پس محققا

رَحِمْتَهُ وَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

رحمت بر او کرده‌ای و این همان رستگاری و موفقیت بزرگ است.

درس چهارم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید

۱- اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَشْهَدُكَ وَ اَشْهَدُ سَمَائِكَ وَ اَرْضَكَ وَ مَنْ

اَسْكَنْتَهُمَا مِنْ مَلَائِكَتِكَ وَ سَائِرِ خَلْقِكَ

۲- وَ مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمْ اللَّیْلَ وَ النَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِیْهِ وَ

لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

۳- ثُمَّ اَنْزَلَ اللهُ سَكِیْنَتَهُ عَلٰی رَسُوْلِهِ وَ عَلٰی الْمُؤْمِنِیْنَ

٤- وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ

٥- إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

٦- أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنُوا فِيهِ

٧- وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

٨- هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ٩- أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ

١٠- عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا

١١- وَ أَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ

١٢- لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

١٣- قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ

١٤- يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

۱۵- وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا

۱۶- فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ ۗ ۱۷- وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ

۱۸- وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا

۱۹- أَفَمَنْ يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

۲۱- إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ

اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۲- فَتَلَقَىٰ فِي جَهَنَّمَ

۲۲- وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

۲۳- إِنْ ذَلِكَ كَانَ يُوْذَى النَّبِيَّ

۲۴- قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِنَا وَ مِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا

۲۵- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ

۲۶- فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

۲۷- وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَ ظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيه نَارًا وَ

كَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

٢٨- ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ

٢٩- فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ ٣٠- فَاقْتُلُوا عِبَادَ اللَّهِ

٣١- فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ٣٢- إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا

٣٣- وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَ الرِّضْوَانِ ٣٤- فُرْتُ وَ رَبُّ الْكَعْبَةِ

٣٥- إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ

٣٦- سوره بَيِّنَة (سوره ٩٨، جزء ٣٠، حزب ٤، مکیه، ٨ آیه):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ
حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ. رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً.

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ. وَ مَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ

مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ. وَ مَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ

الدينَ حُنَفَاءَ وَ يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَ ذَلِكَ دِينُ

الْقَيِّمَةِ. إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْمُشْرِكِينَ فِي

نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ. إِنَّ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ.
 جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ
 خَشِيَ رَبَّهُ.

(ب) از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- من در این زمین ساکن شدم.
- ۲- من قوم خود را در این زمین ساکن کردم.
- ۳- شب در زیر اشجار سکونت نکنید.
- ۴- خدا برای ما شب را جهت استراحت (آرامش) قرار داده است.
- ۵- در آنجا هیچ کس دیگر ساکن نشد.
- ۶- تو و زوجت در بهشت ساکن شوید.
- ۷- بر من دروغ نبندید.
- ۸- حقا، بت پرستان وقتی گفتند خدا پسر دارد بر خدا تهمت زدند.
- ۹- دروغ به خدا نسبت ندهید. ۱۰- البته به هیچ وجه پشتیبان بدکاران مباش.
- ۱۱- برای آزار شما هم پستی کردند.
- ۱۲- همدیگر را یاری کنید و پشتیبانی کنید شاید بر دشمنان مسلط شوید.
- ۱۳- ای کسی که خودش (نفس او) بر او دلالت می کند.

- ۱۴- عقل دلالت بر راه راست می کند.
- ۱۵- خدا پیغمبران را نشان دهنده قرار داد.
- ۱۶- بدان که تو خدا را ملاقات می کنی.
- ۱۷- به دست خود، خود را به سختی مینداز.
- ۱۸- شما را از روز برخوردارم می دهم.
- ۱۹- به قومی برخوردارم که در راه خدا تلاش می کردند و کمک کارِ همدیگر بودند. ۲۰- این قرآن از جانب خدا به رسول القا شده است.
- ۲۱- مردم را آزار نکنید که در این صورت از ستمکاران خواهید بود.
- ۲۲- همانا تو به من تهمت زدی و آزار زیاد رساندی.
- ۲۳- دوستش را رنجاند (آزار رساند) و از این جدائی پشیمان شد.
- ۲۴- تو دشمن من نیستی.
- ۲۵- دشمنان خود را بشناسید و در جمع خود دعوتشان نکنید.
- ۲۶- دشمنی میان من و شما نیست و لکن می خواهم شما را دعوت به اصلاحتان کنم. ۲۷- موفق به دیدار تو شدم.
- ۲۸- این فضل خدا است و موفقیت بزرگی است.

ج) تمرین تجوید^۱ (تلفظ غ و ق)

---

۱. در کلیه تمرینهای تجوید، لازم است رعایت تلفظ صحیح حروفی را هم که قبلاً یاد گرفته اند، بکنند.

- ۱- اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
- ۲- غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
- ۳- عَالِمِ الْغَيْبِ
- ۴- الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
- ۵- وَفِيهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ
- ۶- وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى
- ۷- فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرُ
- ۸- لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ
- ۹- قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ
- ۱۰- إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ
- ۱۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ
- ۱۲- يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا
- ۱۳- ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
- ۱۴- قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ أَبْغِي رَبًّا
- ۱۵- فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ

(۵) تمرین و تعلیم صرف (نفی و نهی ، دنباله درس سوم)

۵- ۱) لَمْ و لَمَّا

۱- لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

هیچ گاه نزاییده و زاییده نشده است.

۲- قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا ۳- لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

بگو هیچ گاه ایمان نیاورده‌اید. کسی او را ندیده است. (یعنی دیدنی نیست)

۴- وَ يَعْلَمُهُمْ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْلَمُونَ

و به آنها می‌آموزد چیزی را که هرگز نمی‌دانسته‌اند (یعنی ممکن نبود خودشان بدانند).

۵- لَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِنَا ۶- أَوْلَمْ تُؤْمِنُوا

آنها را رسولی از جانب ما نیامده است. آیا ایمان پیدا نکرده‌ای؟

۷- أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَرِي ۸- أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ

آیا ندانسته‌اند که خدا می‌بیند آیا برای شما نگفتم

در تمام این مثالها **لم** جلوی مضارع آمده، آن را به صورت ماضی نقلی در آورده، انکار فعل را می‌نماید و عدم امکان آن را در گذشته و حال می‌رساند. فرق **لم** با **لا** در این است که **لم** نشدن و نکردن را می‌رساند در صورتی که **لا** نخواستن و نبایستن را بیان می‌کند.

۵-۲) لَنْ

۱- لَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

هرگز به پروردگار یکتای خودمان شرک نخواهیم ورزید

۲- فَلَنْ أَكَلَّمَ الْيَوْمَ انْسِيًّا

پس امروز با هیچ انسانی سخن نخواهم گفت

۳- وَإِنَّا لَنَنْدُخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا

بدانکه تا آنها از آنجا خارج نشوند ما هرگز داخل آن نخواهیم شد

نن جلوی فعل مَضَارِع آمده و آن را به صورت مُسْتَقْبَل در آورده، نفی ابدی

برای آینده می نماید. ضمنا باعث منصوب شدن حرف آخر فعل می شود.

۵- (۳) لَيْسَ

۱- لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

برای او دعوتی در دنیا و آخرت نیست

۲- يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ

ای اهل کتاب بر چیزی نیستید

۳- فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ

پس از من راجع به آنچه علم نداری درخواست نکن

۴- وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا

و به کسی که به شما سلام پیش می آورد نگوید مؤمن نیستید

در این مثالها کلمه **لیس** به طور مستقل به معنای نبودن و نیستی استعمال شده و خاصیت نفی در حال را دارد و با خبر مربوطه تشکیل جمله ای را می دهد.

اینک به طور کلی در مورد علامات نفی، تمرینهای ذیل را جواب دهید:

- ۱- آیا کسی که آسمان ها و زمین را خلق کرد قادر نیست اینکه شما را بیافریند.
- ۲- یکدیگر را (نفس هایتان را) بیرون نکنید.
- ۳- برای شما خدائی غیر از او نیست.
- ۴- تورات و انجیل نازل نشد مگر بعد از او.
- ۵- همانا او از خانواده (اهل) تو نیست.
- ۶- روزی که کسی برای کسی (نفسی) مالک چیزی نیست.
- ۷- حمد برای کسی که خلق می کند و خلق نشده است.
- ۸- خدا برای شما سختی نمی خواهد (اراده نمی کند).
- ۹- و خداوند ستمکاران را دوست ندارد.
- ۱۰- هرگز به تو ایمان نخواهم آورد.
- ۱۱- این نیست مگر بشری مثل شما.
- ۱۲- همان طور که به شما چیزی را که نمی توانستید بدانید، آموخت.
- ۱۳- هیچ چیز نامداری (مذکور) نبود.
- ۱۴- من چیزی را می بینم که شما نمی بینید.
- ۱۵- و خدا قوم ستمکار را راهنمائی نمی کند.
- ۱۶- پس اگر نکرده اید و هرگز نخواهید کرد (نخواهید توانست).

- ۱۷- قصد ندارم مگر اصلاح را و تو قصد نداری از درستکاران باشی.
 ۱۸- و دعای کافرین نیست مگر در گمراهی.
 ۱۹- در جستجوی فساد در زمین مباش.
 ۲۰- خدا نمی خواست و چنین نبود که آنها را بیمارزد.
 ۲۱- پس هرگز خدا او را یاری نخواهد کرد.
 ۲۲- رفیق شما دیوانه نیست.
 ۲۳- هرگز به تو ایمان نخواهم آورد.

درس چهارم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) صَبَحَ (صَبَحٌ = بامداد)

إِصْبَاحٌ	مِصْبَاحٌ	صَبَّحَ	أَصْبَحَ
صبح گردانیدن	چراغ	صبح گردانید	شب را به روز رساند
روشن ساختن	فانوس		صبح کرد، تبدیل شد

(۲) خَشِيَ (خَشِيَّةٌ = ترس)

إِخْشَوْا	يَخْشَى	خَشِيَ
بترسد	می ترسد	ترسید

(۳) قَرِيبٌ ، تَقْرِيْبًا ، تَقْرُبٌ ، اَقْرَبًا (قُرْب = نزدیکی، قریب =

نزدیک)

قُرْبٌ اَقْرَبٌ يُقْرَبُ مُقْرَبٌ

نزدیک شد   نزدیک کرد   نزدیک می کند   نزدیک، شخص طرف توجه و محبت

اَقْرَبٌ اَقْرَبًا تَقْرُبٌ

نزدیکتر   نزدیکان، خویشاوندان   نزدیکی جستن

(۴) مَقْتٌ (مَقْتٌ = گناه، دشمنی)

(۵) اِكْرَاهٌ ، مَكْرُوْهُ (اِكْرَاهٌ = بد آمدن، وادار کردن بر خلاف میل)

كْرَهُ اَكْرَهُ مَكْرُوْهُ مُكْرَهُ

بد آمد   بد آورد   نامطبوع، ناپسند   آکراه آور

(۶) اِسْلَامٌ ، سَلَمٌ ، سَلَامٌ ، مَسْلَمَانٌ ، تَسْلِيْمٌ

(سَلَمٌ = سلامتی، صلح و دوستی. اِسْلَامٌ = تسلیم به خدا بودن)

اَسْلَمَ اَسْلَمَ اُسْلِمَ اُسْلِمَ

تسلیم شد   تسلیم شو   تسلیم می شود   سلام کرد
اسلام آورد   اسلام آور   اسلام می آورد   سلامتی داد

(۷) سَعِيٌّ ، مَسَاعِيٌّ ، سَاعِيٌّ (سَعِيٌّ = تلاش، کوشش)

سَعَى يَسْعَى

سعی کرد   تلاش می کند

(۸) جواب ، اجابت

(جواب = پاسخ. اجابت = جواب دادن. استجابت = پذیرش خواستن)

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- إِنْ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۲- فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

همانا وعده گاه آنها صبح است. پس از زیان کاران گردید

۳- فِيهَا مِصْبَاحٌ ۴- أَرْدَيْكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

در آن فانوسی است   هلاک کرد شما را پس برگشتید از زیانکاران شدید.

۵- فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلٰى عَدُوِّهِمْ

پس کسانی را که ایمان آورده بودند علیه دشمنشان تأیید کردیم

فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ

بنابراین پیروز گردیدند.

۶- وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ

همانا صبحگاهان شما بر آنها عبور می کنید و رد می شوید.

(۲) ۷- إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ

در حالی که دسته ای از آنها، از مردم مانند ترس از خدا، می ترسند.

۸- وَ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ

و هر کس از خدای بخشنده به پنهانی بترسد.

۹- إِيَّيْ خَشِيْتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

همانا من ترسیدم که بگوئی میان بنی اسرائیل تفرقه انداختی.

۱۰- فَلَا تَخْشَوْا النَّاسَ وَ اخْشَوْنِي إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

پس از مردم نترسید و از من بترسید اگر مؤمن هستید.

(۳) ۱۱- نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَ فَتْحٌ قَرِيبٌ

یاری از جانب خدا و فتح نزدیک است.

۱۲- إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَ نَرَاهُ قَرِيبًا

همانا آنها آن را دور می بینند در حالی که ما آن را نزدیک می بینیم.

۱۳- خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَ أَقْرَبُ رُحْمًا

به لحاظ پاکی بهتر از او و نزدیکتر به لحاظ عطوفت

۱۴- وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ ۱۵- قُرْبَةً إِلَى اللَّهِ

و ما نزدیکتر به او هستیم برای نزدیک شدن به طرف خدا

۱۶- وَ لَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

و نزدیک مال یتیم نشوید مگر آن طوری که بهتر باشد.

۱۷- وَ آتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَ الْمَسْكِينِ

و حق خویشاوند و مسکین را بده

۱۸- مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ

آنها را بندگی نمی کنیم مگر برای این که ما را به طرف خدا نزدیک کنند.

۱۹- اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ ۲۰- وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

ساعت (قیامت) نزدیک شد همانا شما از نزدیک شدگان هستید.

۲۱- الْوَصِيَّةِ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ

وصیت برای پدر و مادر و خویشان

بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ

به خوبی و خوشی آن طوری که سزاوار نیکوکاران است.

۲۲- قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ

وسیله های نزدیکی به پیشگاه خدا

۲۳- قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى

بگو برای آن اجری از شما درخواست نمی کنم مگر مودت و دوستی در

باره خویشان را

(۴) ۲۴- كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

گناه بزرگی است نزد خدا که چیزی را بگوئید (ولی) انجام ندهید.

۲۵- لَمَقْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ

حتما دشمنی در برابر خدا بزرگتر است از دشمنی شما به خودتان

(۵) ۲۶- لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ

در دین، وادار کردن بر خلاف میل نیست

قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ

به تحقیق راهنمایی و پیشروی روشن شد.

۲۷- هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ

او کسی است که رسول خود را به راهنمایی و دین حق فرستاد

لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

تا بر کلیه دین‌ها غالب بگرداند اگر چه بت پرستان بدشان بیاید.

۲۸- هُوَ كُرْهُ لَكُمْ

آن برای شما نامطبوع است.

۲۹- وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ

و خدا با کلمات خود حق را محقق و مسلم می‌کند اگر چه

بدکاران بدشان بیاید.

۳۰- مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ

هر کس به خدا بعد از ایمانش کافر شود مگر آنکه

أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ

و او داشته و مجبور شود در حالی که قلبش مطمئن به ایمان باشد.

(۶) ۳۱- سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ

گفتن سلام از طرف پروردگار مهربان

۳۲- وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اتَّبَعَ الْهُدٰی ۳۳- سَلِّمُوا تَسْلِيْمًا

و سلام بر کسی که راهنمایی را پیروی کند سلام کنید از روی تسلیم

۳۴- مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ

هر کس روی خود را تسلیم خدا کند و او نیکوکار باشد

فَلَهُ اَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

پس برای او پاداشش نزد پروردگارش محفوظ است.

۳۵- وَ قَالَ اِنِّیْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ

و گفتم همانا من از مسلمانها هستم

۳۶- اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ اَسْلِمَ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِيْنَ

زمانی که پروردگارش برای او گفت تسلیم شو، گفت

به پروردگار جهانها تسلیم شدم

۳۷- وَ اُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِيْنَ

و امر شده ام به این که جهت پروردگار جهانها تسلیم شوم

۳۸- فَالْقَوَا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوْءٍ

پس مدارا و آشتی انداخته (گفتند) ما چنین نبودیم که بد بکنیم

بَلٰی اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ

بلکه همانا که خداوند به آنچه می کردید کاملاً دانا است.

۳۹- بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ

بلکه آنها در آن روز خواهان تسلیم و آشتی هستند.

۴۰- إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

زمانی که با دلی سلیم (دوستانه و سالم) نزد پروردگارش آمد

(۷) ۴۱- إِنْ سَعَيْكُمْ لَشَتَّى

همانا که کوشش شما حتما متفرق است.

۴۲- وَ سَعَىٰ لَهَا سَعِيهَا

و برای آن کوشش مربوطه تلاش کرد

۴۳- وَ يَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا

و در زمین برای فساد می شتابند.

۴۴- لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ

برای انسان حقی نیست مگر به آنچه سعی کرده است.

۴۵- لَتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ

تا هر کس به فراخور آنچه زحمت کشیده است پاداش داده شود.

(۸) ۴۶- وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا ۴۷- ادْعُونِي أَسْتَجِبْ

لَكُمْ

و جواب قوم او نبود مگر مرا بخوانید و بطلبید در پی جوابتان می آیم.

۴۸- وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ

پس چون بندگان من از تو راجع به من پرسیدند پس بدانید که من نزدیکم

أَجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلَيْسَتْ جِيبُوا لِي

دعوتِ دعوت کننده را، وقتی مرا می خواند جواب می دهم

وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

پس در پی جواب از من برآیند و به من ایمان بیاورند شاید رشد و پیشرفت کنند.

۴۹- وَ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ

و کسانی که در طلب جواب پروردگارشان برآمدند

وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ أَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ

و نماز را به پا می دارند و کارشان در میان خودشان مشورت است.

درس پنجم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید

۱- فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

۲- أَصْبَحْنَا وَ أَصْبَحَتِ الْأَشْيَاءُ كُلَّهَا لَكَ.

۳- صَبَّحَكُمْ اللَّهُ بِالْخَيْرِ ۴- كَيْفَ أَصْبَحْتَ

٥- أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ۖ ٦- فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقْرَبِينَ

٧- إِنْ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ

٨- أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَ لَا فِي الْآخِرَةِ

٩- إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ

مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا

حَكِيمًا

١٠- مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا ١١- هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى

١٢- وَ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ لَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

وَ بِذِي الْقُرْبَى

١٣- يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ١٤- اَللّٰهُمَّ اِنِّي اتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِذِكْرِكَ

١٥- اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُنَادُوْنَ لَمَقْتُ اللّٰهِ اَكْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ

اَنْفُسِكُمْ اِذْ تُدْعَوْنَ اِلَى الْاِيْمَانِ فَتَكْفُرُوْنَ

۱۶- كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ

الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ

۱۷- كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

۱۸- وَ مَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السَّحْرِ

۱۹- ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ

۲۰- قَالَ أُولَئِكَ كَانُوا لَنَا كَارِهِينَ

۲۱- وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

۲۲- إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

۲۳- وَ مَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَ عَمِلَ صَالِحًا وَ

قَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

۲۴- وَ مَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ وَ

اتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا

٢٥- وَقَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَ لَكِن قُولُوا

أَسْلَمْنَا وَ لَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

٢٦- قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَ لَا تَكُونَنَّ مِنَ

الْمُشْرِكِينَ

٢٧- وَ أَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصِرُونَ

٢٨- قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ أَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ

لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

٢٩- وَ قُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَ أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَ إِلَيْنَا

وَ إِلَيْكُمْ وَاحِدٌ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

٣٠- يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى

٣١- الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

٣٢- إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَ الْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ

إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

۳۳- لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ

لَهُمْ بِشَيْءٍ

۳۴- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ

لِمَا يُحْيِيكُمْ

۳۵- فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ

۳۶- قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا

جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِلرَّبِّ الْعَالَمِينَ

(ب) از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- در ملک و حکومت تو صبح کردیم.
- ۲- کسی که مصاحبت علما را بکند از آنها می شود.
- ۳- پس بد بود چاشت (صبح) بیم داده شدگان.
- ۴- حسین چراغ راهنمایی است. ۵- ترسیدم مرا اذیت کنی.
- ۶- آیا از دشمنان می ترسید در حالی که شما برتری و تسلط دارید؟
- ۷- پس به کسانی که از خدا می ترسند مژده بده.
- ۸- و بدانید که رحمت خدا به نیکوکاران نزدیک است (نزدیک از نیکوکاران است).

- ۹- گذشت (عفو) به تقوی نزدیکتر است.
- ۱۰- و به دروغ نزدیک نشوید که راه بدی است.
- ۱۱- همانا با دوستی به شما، من نزدیکی به خدا را می جویم.
- ۱۲- حق را بگوئید و لو علیه خودتان و خویشانان باشد.
- ۱۳- نیکوکاری کنید که همانا نیکوکاری وسیلهٔ نزدیکی به خدا است.
- ۱۴- طیب آمد در حالی که من نزدیک به مرگ بودم.
- ۱۵- از گناه خدا پرهیزید. ۱۶- در علم فشار و اجبار نباید باشد.
- ۱۷- فرزندانان را بر خلاف میل و ادار به تعلیم نکنید بلکه آنها را با تشویق به آن دعوت کنید.
- ۱۸- آن چیز شما را ناخوش می آمد در حالی که برای شما خیر بود
(آن چیز ناپسند شما بود و او خیر شما بود).
- ۱۹- تسلیم خدا شوید تا رستگار شوید.
- ۲۰- ابراهیم گفت همانا من تسلیم پروردگار جهانها شدم.
- ۲۱- آنها را از مسلمانها دیدم.
- ۲۲- ای کسانی که ایمان آورده اید همگی (جمیعا) داخل مسالمت و صلح شوید و متفرق نشوید.
- ۲۳- مسلمانها پشتیبان یکدیگرند (بعضی برای بعضی دیگر).
- ۲۴- کوشش در خرابی (خراب) آن کرد.
- ۲۵- در زمین برای فساد کوشش نکنید.
- ۲۶- و هر کس کوشش در راه خدا کرد بزودی اجرش را می بیند.

۲۷- دعوت کننده‌ی خدا را پاسخ بگو.

۲۸- پس پروردگارش به حسن قبول او را اجابت کرد.

ج) تعلیم و تمرین صرف (استفهام)

در دو درس سوم و چهارم علامات نفی و نهی یعنی (نبودن و نایستن) را دیدیم حالا می‌خواهیم طرز پرسش یا به اصطلاح، صرف و نحو «استفهام» را در عربی یاد بگیریم.

به طوری که در درسهای گذشته توجه کرده اید در عربی نیز مثل فارسی تعدادی کلمات پرسش و جستجو وجود دارد. از قبیل: **کی و چه کسی**، **چطور و چگونه**، **چه**، **کدام**، **چرا** و امثال آن. علاوه بر آن وقتی بخواهند فعلی یا جمله‌ای را به صورت سؤال بیان کنند، همان طور که ما در فارسی لفظ **آیا** را در جلوی آن می‌آوریم در عربی **أ** (۴) یا **هَل** می‌گذارند. اینک با استفاده از آیات و جمله‌هایی که خوانده‌ایم ابتدا چند مثال از کلمات پرسشی داده می‌شود و سپس از علائم استفهام **أ** و **هَل** استفاده می‌کنیم.

۱) کلمات پرسشی

قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا

گفت کی تو را به این آگاه ساخت؟

مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ

چه کسانی یاران من به سوی خدایند؟

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَ كُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ

چگونه به خدا کافر می‌شوید و حال آنکه مرده بودید شما را زنده کرد؟

كَيْفَ حَالُكَ مَا هَذَا فَبِمَ تُبَشِّرُونَ

حالت چطور است؟ این چیست؟ پس به چه چیز مرا مرده می‌دهید؟

يَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَ تَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ

ای قوم مرا چه می‌شود که شما را برای نجات می‌خوانم و شما مرا به سوی آتش دعوت می‌کنید؟

فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ

و می‌گویند چطور پیغمبران را پاسخ داده اید؟

أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا

کدام آنها در سود رسانی به شما نزدیکتر است؟

لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

چرا می‌گوئید چیزی را که انجام نمی‌دهید؟

وَ قَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ

و گفتند چرا چنین نشد که نشانه‌ای از پروردگارش برای ما بیاورد؟

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ

یا آنکه قصد دارید از رسولتان پرسید؟

(۲) علائم استفهام (۶) یا هل

ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللّٰهُ   أَيَتَعُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ

آیا شما داناترید یا خدا؟   آیا در نزد آنها عزت را جستجو می کنید؟

هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا   أَنْتَكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ

آیا همنامی برای او می شناسی؟   آیا حتما تو از تصدیق کنندگان هستی؟

هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ

آیا به غیر از آنچه کسب می کردید پاداش داده می شوید؟

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللّٰهَ يَرَى   أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ

آیا نمی داند به اینکه خداوند می بیند؟   آیا صبح نزدیک نیست؟

أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

آیا این (دستگاه) قادر نیست به اینکه مرده را زنده کند؟

أَتَحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ

آیا برایشان آنچه را خدا جهت شما گشوده است حکایت می کنید؟

فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّنْ سَبِيلٍ

پس آیا هیچ راهی به طرف بیرون شدن نیست؟

علامات او هَلْ جلوی هر گونه فعل مثبت یا منفی و جمله ای، آمده است.

در عبارات فوق می بینید که حرف هَلْ بیشتر برای پرسیدن و فهمیدن

مطلبی است (استفهام) ولی حرف آیک نوع پرسش سرزنشی برای ایراد طرف یا تأکید مطلب است.

حال تمرین های ذیل را جواب دهید :

- ۱- گفت آیا برای شما نگفتم که همانا من دانانترم؟
- ۲- برای من حکومت مصر نیست؟
- ۳- پس کی به لحاظ عمل بهتر است؟
- ۴- چگونه برای مشرکین عهدی می تواند باشد؟
- ۵- آیا پس کسی که می آفریند مثل کسی است که نمی آفریند؟
- ۶- یا از آنچه در صحیفه های موسی هست خبردار نشدند؟
- ۷- آیا نزد او علم غیب است و بنابراین می بیند؟
- ۸- آیا شما او را می آفرینید یا ما خالق هستیم؟
- ۹- کی ظالمتر از کسی است که به خدا دروغ گوید؟
- ۱۰- چگونه به خدا کافر می شوید در حالی که خودتان می دانید؟
- ۱۱- آیا به زندگی دنیا به عوض (از) آخرت راضی شدید؟
- ۱۲- بگو آنچه در آسمانها و زمین است از آن کیست؟
- ۱۳- بگو آیا غیر از خدا کسی را به من امر می کنید پرستم؟
- ۱۴- آیا آنکس را که نهی می کند ندیدی؟
- ۱۵- کی از خدا در حکم دادن بهتر است؟

(د) ترجمه یابی:

- ۱- لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ
- ۲- ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرَهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَسْرَارَهُمْ
- ۳- فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشِيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشِيَةً
- ۴- وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
- ۵- إِنَّمَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلوكُمْ فِي الدِّينِ وَ أَخْرَجوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَ ظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوهُمْ وَ مَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ
- ۶- لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَ مَا قُتِلُوا
- ۷- وَ لَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَ رَحْمَةٌ
- ۸- خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ
۸- إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ

(٦) طَيْبٌ (طَيْبٌ = پاکیزه ، مطبوع) : طَابَ

خوش آمد، مورد پسند است

(٧) ضَيِّقٌ (ضَيِّقٌ = تنگ)

ضاقٌ   يَضِيقُ

تنگ شد، سخت شد   تنگ می شود

(٨) قَادِرٌ ، قَدْرَتٌ ، مَقْتَدِرٌ (قدرت = توانائی)

قَدَرَ   يَقْدِرُ   قَدِيرٌ   قَادِرٌ   مَقْدُورٌ

توانائی داشت   توانائی دارد   توانای قوی   توانا(اسم فاعل)   قابل انجام

تسلط یافت   قدرت پذیر(اسم مفعول)

(ب) ترکیب و ترجمه:

(١) ١- يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ ٢- أَطْفَأَ اللَّهُ

می خواهند نور خدا را خاموش کنند. خدا آن را خاموش کرد.

(٢) ٣- إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا

همانا خدا کسانی را دوست دارد که در راه او به صف جنگ می کنند

كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُورٌ

مثل اینکه بنای استوار محکمی باشند.

٤- يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا

روزی که روح و فرشتگان به صف برمی خیزند.

۵- وَ جَاءَ رَبُّكَ وَ الْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

و پروردگار تو آید و فرشتگان صف اندر صف اند.

(۳) ۶- ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ

سپس موسی را کتاب دادیم کتابی که بر کسی که نیکی کند تمام و کمال است

وَ تَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً

و تفصیل و تشریح برای هر چیز است و راهنمایی و رحمتی است

لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

تا شاید آنها به دیدار پروردگارشان ایمان بیاورند.

۷- وَ تَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا

و گفتار پروردگارت از روی راستی و عدل، به اتمام و کمال رسید.

۸- أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا

نعمتم را بر شما تمام کردم و برای شما اسلام را به عنوان دین راضی شدم.

۹- وَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِ يَعْقُوبَ

و تمام کند نعمتش را بر تو و بر دودمان یعقوب

۱۰- بُعِثْتُ لَأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ

برانگیخته شدم تا مکارم و بزرگواریهای اخلاقی را تمام و کمال کنم.

(۴) ۱۱- يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ

به دهانهایشان چیزی را می گویند که در دلهایشان نیست.

۱۲- كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

بزرگ آمد سخنی که از دهانهای آنها خارج می شود همانا نمی گویند جز دروغ

۱۳- يُرِيدُونَ لِيطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَ اللَّهُ

قصد دارند اینکه نور خدا را به زبانهای خود خاموش کنند و در حالی که

مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

خداوند نور خود را تمام کننده است اگر چه کافرین را ناپسند آید.

(۵) ۱۴- وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ ...

و زمانی که پروردگارت از فرزندان آدم گرفت (پیمان گرفت) ...

۱۵- فَخَذَهَا بِقُوَّةٍ وَأَمَرَ قَوْمَكِ يَاخُذُوا بِأَحْسَنِهَا

پس آن را به قوت بگیر و به قومت امر کن به بهترین وجه آن را نگاه دارند.

۱۶- فَأَخَذْنَاَهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

پس آنها را به آنچه کسب کرده بودند گرفتیم (مؤاخذه کردیم)

۱۷- فَرِيقًا هَدَىٰ وَ فَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ

دسته ای هدایت شدند و دسته ای گمراهی سزاوار آنها شد.

إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

همانا آنها شیطانها را سرور گرفته اند به جای خدا

۱۸- خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ

گذشت را اختیار کن و دستور پسندیده و شایسته بده .

۱۹- وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا

و گفتند خدا پسر اختیار کرده است (گرفته است).

۲۰- وَ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَ صَلَوَاتِ الرَّسُولِ

و آنچه را انفاق می کند وسیله نزدیکی به خدا و دعاهاى رسول اختیار می کند.

۲۱- وَ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ أَيَّبَتُّونَ

و کسانی که کافرها را سرور و دوست می گیرند آیا در نزد

عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

آنها عزت می جویند پس بدانند که عزت تماما متعلق خداست.

۲۲- لَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلاً

غیر از من وکیل نگیرید.

۲۳- ءَاتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً

آیا غیر از او خدائی بگیریم؟

۲۴- وَ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ

و گیرندگان آن چیزی هستند که پروردگارشان داده است

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ

به درستی که آنها پیش از این احسان کننده بودند

(۶) ۲۵- مَا طَابَ لَكُمْ ۲۶- وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي

جَنّاتِ

آنچه شما را خوش آید. و جایگاههای پاکیزه در باغها

۲۷- الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَ الطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ

زنهای پاکیزه برای مردهای پاک و مردهای پاکیزه برای زنهای پاک

۲۸- حَلَالًا طَيِّبًا ۲۹- فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً

حلال پاکیزه‌ی پسندیده پس حتما او را به یک زندگی پاکیزه‌ی مطلوبی زنده می‌کنیم.

۳۰- فَإِنَّ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ

پس اگر برای شما، مالی از او دلپسند آمد

۳۱- الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ

کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند خوش به حال ایشان

۳۲- وَ هُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ

و راهنمایی شدند به گفتار پسندیده و پاکیزه

وَ هُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ

و راهنمایی شدند به راه خدای ستایش شده.

(۷) ۳۳- فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ

پس چون از حق رو گردانیدند، خداوند دل‌هایشان را از حق بگردانید

۳۴- رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا

پروردگارا دل‌های ما را (از توجه به حق) بر نگردان بعد از آنکه
راهنمائیمان کردی

(۸) ۳۵- إِنْ اللَّهُ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُخَيِّبَ الْمُؤْتِي

همانا خداوند توانا است بر اینکه مردگان را زنده کند

۳۶- هُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ

او بسیار دانای بسیار توانا است

۳۷- لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ

با آنچه کسب کرده اند توانائی بر چیزی ندارند

۳۸- كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاَهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ

آیات ما را تماماً تکذیب کردند پس آنها را گرفتار کردیم
گرفتاری از جانب صاحب عزت مقتدری

درس ششم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید

۱- يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ

(آبادارد خدا) إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

۲- ثُمَّ أَنْتُوا صَفًّا وَ قَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَىٰ

۳- يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ لَنَا نُورَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا

۴- يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَ لِيَتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

۵- كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ

۶- وَ اتَّمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ

۷- يُرِضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَ تَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَ أَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ

۸- وَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ

۹- وَ تَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ

۱۰- فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

۱۱- خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَ تُزَكِّيهِمْ بِهَا وَ صَلِّ

عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

۱۲- لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِن

كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

- ۱۳- آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ
- ۱۴- رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا
- ۱۵- وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
- ۱۶- زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ (روزی)
- ۱۷- سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ
- ۱۸- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَلَّمَا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا (اکل = خوردن)
- ۱۹- يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ۚ وَ مَنْ يَزِغُ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا
- ۲۰- ۲۱- قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ
- ۲۲- وَ كَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا
- ۲۳- إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ
- ۲۴- سورة صف (سورة ۶۱، جزء ۲۸، حزب ۳، مدنیة، ۱۴ آیه):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

۲- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

۳- كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

۴- إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ
مَرصُوصٌ

۵- وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ
أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

۶- وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ
يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

۷- وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَ هُوَ يُدْعَى

إِلَى الْإِسْلَامِ وَ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

۸- يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ

كَرِهَ الْكَافِرُونَ

۹- هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

۱۰- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ

عَذَابٍ أَلِيمٍ

۱۱- تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ تُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

بِأَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

۱۲- يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَ يُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارُ وَ مَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ

الْعَظِيمُ

۱۳- وَ أُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَ فَتْحٌ قَرِيبٌ وَ بَشْرٌ
الْمُؤْمِنِينَ

۱۴- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى
ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ
الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي
إِسْرَائِيلَ وَ كَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى
عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- می ترسند از این که نور خدا را خاموش کنند.
- ۲- خدا آن را خاموش نکرد.
- ۳- آن بنای استوار محکمی است.
- ۴- خداوند رحمت کند کسانی را که در راه او چون بنای استواری به صف می جنگند.
- ۵- روشنائی ما را تمام و کامل بگردان.
- ۶- و حج را به پایان برسانید.
- ۷- کتاب ما که در آن راهنمائی و رحمت است تمام شد.
- ۸- خدا خواهان آن است که نعمت خود را بر شما تمام گرداند.

۹- و بر بنی اسرائیل بر اثر پایداری که کردند گفتار نیکوی پروردگارت تحقیق یافت (عملی گردید).

۱۰- آنچه را که به شما دادیم مهم (به قوت) بگیرید و آنچه در آن است به خاطر بسپارید امید است پروا داری نمائید.

۱۱- عهد با آنها را تا پایان مدت مربوطه برسانید (تمام کنید).

۱۲- و به شما امر نمی کند که فرشتگان و پیغمبران را خدایان (ارباب) خود بگیرید.

۱۳- و اگر راه رشد را ببینند آن را به عنوان راه نمی گیرند.

۱۴- از آنها تعهد سختی (میثاق غلیظ) گرفتیم.

۱۵- جانب گذشت را اختیار نما و آنچه را که به خوبی شناخته شده است اجرا کن (بگیر عفو را و امر کن به عرف).

۱۶- امروز دیتان را به سود شما کامل کردم و نعمتم را بر شما تمام نمودم و اسلام را به عنوان دین برای شما برگزیدم.

۱۷- به زبان (نه به دل‌های خود) می گویند که ایمان آوردیم در حالی که دل‌های ایشان هرگز ایمان نیاورده است و می گویند اگر این را به شما دادیم بگیرید.

۱۸- پس یکی از ما را به جای او نگاهدار (پس بگیر یکی از ما را به جای او)

۱۹- من ستمگران را به کمک خود نمی گرفتم (نبودم اتخاذ کننده ستمکاران را یاران)

۲۰- گفت اگر می خواستی اجری بر آن می گرفتی.

۲۱- ای یحیی کتاب را محکم نگاهدار.

۲۲- و بگو سپاس برای خدائی است که فرزندی نگرفته است و هیچ گاه برای او در

حکومت شریکی نیست. ۲۳- پس همگی را گرفتار گناهشان کردیم.

۲۴- پروردگارا اینک که راهنمائیمان کرده ای دل ما را از راه مگردان

(منحرف مکن دلهایمان را بعد آن که هدایتمان کرده ای)

۲۵- ای کسانی که ایمان آورده اید اگر خدا را می پرستید از چیزهای پاکیزه‌ای

که به شما روزی کرده ایم بخورید و شکر خدا را به جا آورید.

۲۶- گناهان شما را می بخشد و شما را داخل باغهایی می کند که از کف آن نهرها

جاری است و مسکن های پاکیزه در باغهای عدن، این است موفقیت بزرگ.

۲۷- بگو او قادر است عذابی از بالا بر شما برانگیزاند.

۲۸- کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند خوشا به حالشان.

۲۹- مسلماً خداوند توانائی زورمندانه‌ای را برای یاری آنها دارد.

(به درستی که خداوند بر یاری آنها حتما بسیار توانا است.)

۳۰- چنین است که خداوند بر هر چیزی توانا است.

۳۱- همانا که او توانائی برگرداندنش را دارد.

۳۲- از روزی پروردگارتان بخورید و شکر او را به جا آورید، سرزمینی

است پاکیزه (بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ) و پروردگاری بخشایشگر.

ج) تمرین و تعلیم صرف (فَعَلًا و يَفْعَلَانِ ، صيغه های تَنْنِيهِ ماضِي و مُضَارِعُ)

افعال تننيه (دو نفری) ذیل را به عربی بگوئید و بنویسید :

کردند (آن دو نفر) ، می کنند ، گفتند ، می گویند

گرفتند ، می گیرند ، خواندند ، می خوانند

سجده کردند ، سجده می کنند ، شنیدند ، می شنوند

اصلاح کردند ،	اصلاح می کنند	پرسیدند ،	می پرسند
بندگی کردند ،	بندگی می کنند	دانستند ،	می دانند
قرار دادند ،	قرار می دهند	حکم کردن ،	حکم می کنند
نوشتند ،	می نویسند	امر کردند ،	امر می کنند
تسلیم شدند ،	تسلیم می شوند.		

قسمت دوم ، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات :

(۱) نشر ، انتشار ، ناشر (نشر = پراکنده شدن ، گسترده شدن ، به جنبش در

آمدن)

نَشَرَ	يَنْشُرُ	اَنْتَشِرُوا	نَشُور
پراکنده کرد	پراکنده می کند	پراکنده شوید	پراکندگی ، بازگشت
گسترده	گسترده می کند	راه بیفتید	روز نشور

(۲) قدر ، مقدار ، تقدیر ، مقتدر

(قدر = اندازه . مُقَدَّرٌ = آنچه از روی اندازه و اراده مقرر شده است

تقدیر = اندازه شناختن ، اندازه و قرار و قاعده قرار دادن، ارزیابی کردن)

قَدَّرُوا	قَدَّرْنَا	قَدِرَ
اندازه شناختند	مقرر داشتیم	به اندازه شود
قدر و ارزش دانستند	(باتوجه به اندازه و اقتدار)	محدود شود

(۳) آخِر ، آخِرَت ، تَأخِير

(آخر = دیگر، بعدی. مونث آن أُخْرَى است. دَارُ الْآخِرَةِ = خانه دیگر، خانه بعدی)

آخِرَ   آخِرُونَ

به تاخیر انداخت، به بعد انداخت   دیگران، بعدیها، آیندگان

(۴) اَلْحَاق ، مُلْحَق ، (اَلْحَاق = به هم رسیدن، به هم رساندن)

اَلْحَقْنَا   يَلْحَقُوا

ملحق کردیم   ملحق می شوند، از پی آن می آیند

(۵) دُون (دُون = غَيْر، پائین، نزدیک)

مَادُون   مِنْ دُون

آنچه پائین تر است، آنچه جدا است   آنچه غیر از آن است، آنچه به جای آن است

(۶) نَدَا ، مَنَادِي (نَدَا = کسی یا کسانی را صدا زدن، مخاطب قرار دادن، بانگ

زدن)

نَادَى   يُنَادُونَ

صدا کرد، بانگ بر آورد   به صدا می خوانند

(۷) فَيْض ، اسْتِفَاضَه ، تَفْوِيض

(فَيْض = لبریز شدن، رساندن، سرازیر کردن، راه افتادن)

أَفَاضَ   تُفِيضُونَ

راه افتاد، سرازیر شد، خیررساند   وارد می شوید

(۸) زَعَمَ ، زَعِيمٌ (زعم = گمان و انتظاری که به صورت عقیده اتخاذ شده

باشد)

زَعَمَ   يَزْعَمُونَ   زَعِيمٌ

گمان کرد، ادعا کرد   گمان می کنند، ادعا می کنند   کفیل، ضامن

(۹) قُدْسٌ ، مُقَدَّسٌ ، تَقْدِيسٌ (قُدْسٌ = پاکیزگی مطلق و ناآلودگی کامل)

قُدْسٌ   مُقَدَّسٌ   تَقْدِيسٌ   نُقَدِّسُ   قُدُّوسٌ

صفت قدس است   مقدس دانستن   مقدس خواندن   تقدیس می کنیم   حد اعلای قدس

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- يَنْشُرُ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ

پروردگار شما از رحمت خود برایتان منتشر می کند.

۲- وَ النَّاشِرَاتِ نَشْرًا

قسم به (بادها یا فرشتگان) پراکنده کننده یا گسترش دهنده به نحو خاص.

۳- ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرُهُ ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ

پس از آن راه را بر او آسان کرد (یا آسان می کند) سپس او را می میراند و

در قبرش می گذارد. و زمانی که بخواهد (در میدان قیامت) پراکنده اش می سازد.

۴- فَأَنْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ

پس در زمین پراکنده شوید و در طلب فضل خدا (و نعمتهای او) بخوانید

۵- وَ نُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا

و روز قیامت برای او کتابی را که به صورت باز شده مقابلش می‌گذاریم، بیرون می‌آوریم.

۶- فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ

و به وسیله آن (باران) زمین را پس از مرگش زنده می‌کنیم، پراکندگی (یا حشر و نشر روز قیامت نیز) چنین است.

(۲) ۷- مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ

حق اندازه و منزلت شایسته‌ی خدا را نشناختند.

۸- وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا

و خورشید برای قرارگاهی که برای او است جاری و روان است

ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

چنین است تقدیر (خداوند) گران‌قدر بسیار دانا.

۹- وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ

و چنان کسی که از آسمان آب را با اندازه و حساب فرد ریخت (می‌ریزد)

فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

پس به وسیله آن زمین مرده را به جنبش و شکوفا شدن در می آوریم (شما هم) این طور سر (از زمین) بر می آورید.

۱۰- وَ الَّذِي قَدَّرَ فَهْدَى

و کسی که اندازه و قرار مقدر نمود و پس از آن راه برد (هدایت کرد)

۱۱- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

همانا که ما آن (قرآن) را در شب قدر نازل کردیم.

۱۲- وَاللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ

و خداوند برای هر کس که بخواهد روزی را فراخی می دهد و (یا) به اندازه و محدود می کند.

۱۳- وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

و در میان آنها و بین قریه هائی که برکت و فراوانی در آنها داده بودیم

قُرَى ظَاهِرَةً وَ قَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا

آبادی های به هم پیوسته ای قرار دادیم و آمد و رفت در آنها را مشخص و به اندازه کردیم

لَيَالِي وَ أَيَّامًا آمِنِينَ

(و گفتیم) در امنیت و آسایش، شبها و روزها سفر کنید.

۱۴- وَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا

و هر چیزی را آفرید و پس از آن اندازه و میزانی برای آن مقدر نمود.

(۳) ۱۵- لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

و برای آنها در آخرت عذاب بزرگی خواهد بود.

۱۶- وَإِنْ كُلُّ ذَلِكُمْ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

و تمام اینها چیزی جز متاع و کالای زندگی دنیا نیست

وَ الْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ

و (حال آنکه) آخرت در نزد پروردگارت برای پروا داران است.

۱۷- وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

خدای دیگری را همراه خدا قرار ندهید من از جانب او بیم

دهنده آشکاری برای شما هستم.

۱۸- فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ

پس هر کس از شما مریض یا در سفر باشد پس تعدادی

مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۱۹- آخِرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ

از روزهای دیگر (روزه بگیرد). اشخاص دیگری غیر از شما.

۲۰- وَأَخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا

و (غنیمت های) دیگر که قادر بر (گرفتن) آنها نشده اید.

۲۱- وَ آخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و آخرین داعیه و خواسته شان اینکه سپاس سزاوار پروردگار جهانیان است.

۲۲- إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

همانا که ما تو را به فتح نمایانی پیروز گردانیدیم.

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ

تا آنکه خدا برای گناهان سابق و لاحق تو را که امت می‌پنداشتند، ببامرزد.

۲۳- يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ آخَرَ

در آن هنگام انسان نسبت به آنچه پیشاپیش انجام داده است یا تأخیر کرده باشد آگاه می‌گردد.

(۴) ۲۴- وَ آخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ

الْحَكِيمُ

و (افراد) دیگری از آنها که هنوز به ایشان ملحق نشده اند (هدایت خواهند گشت) و او غالب توانای حکیم است.

۲۵- تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَ أَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

مرا مسلمان از دنیا ببر و به شایستگان ملحقم نما.

(۵) ۲۶- وَ آخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ

و کسان دیگری غیر از آنها

۲۷- مَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ

برای آنها غیر از خدا اولیاء و سرپرست‌هائی نیست.

۲۸- أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ

اینکه جز خدا (ی لاشریک) کسی را نپرستیم

وَلَا يَتَّخِذُ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای خدا ارباب نگیرد.

۲۹- خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

خالص برای تو نه برای مؤمنین

۳۰- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

ای کسانی که ایمان آورده‌اید

لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

کافرها را دوست (هم پیمان یا بالا دست) خود به جای مؤمنین نگیرید.

۳۱- لَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ

نه پائین تر (و کمتر) از این و نه بیشتر مگر آنکه او با آنها است.

(۶) ۳۲- إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ نِدَاءً

زمانی که پروردگار خود را به صدا خواند

۳۳- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تُوذِيَ لِلصَّلَاةِ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید هنگامی که بانگ نماز داده شد

مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ

در روز جمعه به سوی یاد خدا بشتابید.

۳۴- فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

پس در تاریکی صدا کرد که خدائی جز تو نیست.

۳۵- وَ نَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

و یاران بهشت را صدا زدند که سلام بر شما باد.

۳۶- يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

از جای دوری صدا زده می شوند.

۳۷- وَ اسْتَمِعَ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ

گوش فرا دار در روزی که صدا کننده از جای نزدیکی صدا می زند.

۳۸- فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ

پس یکدیگر را بامدادان صدا کردند

(۷) ۳۹- أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ

از آن آب بر سر ما بریزید.

۴۰- ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ

پس از آن از همان جا که مردم به راه افتادند سرازیر شوید.

۴۱- هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ

او داناتر است به چیزی که وارد (یا دست به کار) در آن می شوید.

۴۲- وَ قَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ

و حال آنکه برخی از شما از دیگری به لذت خود رسید.

۴۳- أَفَوْضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

کار خود را به خدا تفویض و واگذار می نمایم مسلماً خدا به بندگان خود به خوبی آگاه و بینا است.

(۸) ۴۴- فَقَالُوا هَذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ وَ هَذَا لِشُرَكَائِنَا

پس گفتند که این (قربانها) برای خدا است به گمان خودشان و این دیگری برای شریکهای ما

فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ

پس آنچه برای شریکهایشان بود دیگر به خدا نمی رسد.

۴۵- قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ

بگوای کسانی که یهودی شده اید اگر ادعا می کنید

أَنْكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ ...

که شما دوستان خدا هستید نه مردم دیگر

۴۶- وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ

و روزی که آنها را ندا می کند و می گویند

أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

کجا هستند شرکائی که تصور می کردید؟

۴۷- سَلِّمُوا إِلَيْهِمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ

از ایشان بپرس کدامشان ضامن و قبول کننده آن است؟

(۹) ۴۸- يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ

ای قوم وارد زمین مقدس بشوید

الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ

که خداوند برای شما نوشته است.

۴۹- نَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ نُقَدِّسُ لَكَ

ما تو را به سپاسگزاری تسبیح می کنیم و تقدیس می نمائیم.

۵۰- قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ

بگو آن (قرآن) را روح القدس از جانب پروردگارت به حق

نازل کرده است.

۵۱- تَقَدَّسَتْ أَسْمَائُكَ

نامهای تو تقدیس شده و پاک است.

۵۲- يُسَبِّحُ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است، تسبیح خداوند

الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

فرمانروای بسیار پاک غالب توانای حکیم را می کنند.

درس هفتم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید

۱- وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ (حَاك) ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ
تَنْتَشِرُونَ

۲- وَ يَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَ هُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ

۳- وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَ النَّوْمَ سُبَاتًا وَ جَعَلَ
النَّهَارَ نُشُورًا

۴- وَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَ هُمْ يُخْلَقُونَ
وَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا وَ لَا يَمْلِكُونَ
مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُورًا

۵- إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَى وَ مَا نَحْنُ
بِمُنشَرِينَ
۶- وَ كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ

۷- وَ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ

بَشْرٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ فَمَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ

مُوسَى نُورًا وَ هُدًى ۸- فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ

۹- الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ

يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا

۱۰- وَ لَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَعَوْا فِي الْأَرْضِ وَ لَكِن

يُنزِلُ بِقَدْرِ

۱۱- شَهْرُ رَمَضَانَ (ماه رمضان) الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ

بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ وَ جَعَلَتْ فِيهِ لَيْلَةَ الْقَدْرِ

۱۲- هُوَ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ الظَّاهِرُ وَ الْبَاطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

۱۳- وَ مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَ سَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ

كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا

۱۴- فَأَخْرَانِ يَوْمَانِ مَقَامَهُمَا

۱۵- وَ لَنْ يُؤَخَّرَ اللهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَ اللهُ خَبِيرٌ بِمَا

تَعْمَلُونَ ۱۶- وَ لَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ

۱۷- عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَ أَخَّرَتْ

۱۸- إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا لِيَغْفِرَ لَكَ اللهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ

مَا تَأَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ يَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

۱۹- أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَ أَلْحِقْنِي

بِالصَّالِحِينَ ۲۰- قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ

۲۱- يَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ

۲۲- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَ النَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ

مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

۲۳- وَ مَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللهِ وَ مَنْ

يُضِلِلِ اللهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ

۲۴- وَ ادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

۲۵- وَ مَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا

۲۶- وَلَا أَذْنَىٰ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا

ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

۲۷- مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ

ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ

۲۸- رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ

فَأْمَنَّا. رَبَّنَا فَاعْفُرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

۲۹- فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ فِي الْمِحْرَابِ إِنَّ اللَّهَ يَبْشُرُكَ

بِخَيْرٍ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ

۳۰- يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ

۳۱- فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ

الْحَرَامِ وَادْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ

الضَّالِّينَ ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ (از همان جا كه) أَفَاضَ

النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

۳۲- وَ نَادَىٰ أَصْحَابَ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا

مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ

۳۳- وَ لَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ

۳۴- فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَ هَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ

لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ (نمی‌رسد) إِلَى اللَّهِ وَ مَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ

يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

۳۵- زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَ رَبِّي لَتُبْعَثَنَّ

ثُمَّ لَتُنَبَّؤَنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

۳۶- وَ اتَيْنَا عِيسَىٰ بِنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَ آيَدْنَاهُ رُوحَ الْقُدُسِ

۳۷- هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ

ب) از فارسی به عربی برگردانید

۱- پس در زمین پراکنده شوید و خیلی یاد خدا را بنمائید.

۲- او کسی است که برای شما شب را پوشش قرار داد و روز را جهت

گسترش و تکاپو.

۳- زمین مرده را به وسیله آب به جنب و جوش در آوردیم. شما هم همین طور خارج خواهید شد.

۴- خداوند رحمت خود را بر بندگانش می گستراند .

۵- قدر خدا را آن طور که حق او است نشناختند.

۶- رزق او را روی اندازه مقرر داشتیم .

۷- ما هستیم که مرگ را در میان شما مقدر کرده ایم.

۸- خداوند روزی را برای شما آن طور که می خواهد توسعه می دهد و تنگ می گیرد.

۹- به خدا و به روز واپسین ایمان آورید و عمل شایسته انجام دهید.

۱۰- برای هر امت اجلی (سر رسیدی) است پس چون اجل آنها برسد

لحظه ای (ساعتی) تأخیر نمی شود. ۱۱- عهد خود را عقب نیندازید.

۱۲- و سلام بر ابراهیم در آیندگان بعدی.

۱۳- خدای دیگر را با خدا شریک نسازید.

۱۴- و (چیز) دیگری که دوست دارید یاری از جانب خدا و پیروزی نزدیک است.

۱۵- و آیندگان دیگری از آنها هستند که هنوز به ایشان نپیوسته اند.

۱۶- دوستان و فرزندان شان (ذُرَّیَّه) را به آنها رساندیم.

۱۷- پروردگارا مرا به نیکو کاران و شهیدان ملحق نما.

۱۸- به کسان دیگری غیر از آنها ملحق شدیم.

۱۹- کافرها را به عوض مؤمنین دوست و سرور خود مگیرید.

۲۰- همانا خداوند از اینکه شریکی برای او گرفته شود نمی‌بخشد ولی غیر از این (کار) را در باره هر کس که بخواهد می‌بخشد.

۲۱- کسانی که کافرها را به جای مؤمنین یار و سرور می‌گیرند آیا جویای عزت در پیش آنها هستند؟ پس بدانند که عزت تماماً مخصوص به خدا است.

۲۲- و آنگاه که خدا به عیسی پسر مریم گفت آیا تو به مردم گفته ای مرا و مادرم را (اُمّی) خدایانی به جای خدا بگیری؟

۲۳- پروردگارا بانگ و صدا کننده ای را شنیدیم که برای ایمان به خدا بانگ بر می‌آورد پس ایمان آوردیم بنابراین از گناهان ما در گذر.

۲۴- ای کسانی که ایمان آورده اید همین که برای نماز جمعه بانگ بر آید به سوی خدا بشتابید.

۲۵- یاران آتش یاران بهشت را صدا زدند که بر ما از آب و از آنچه خدا به شما روزی داده است بریزید.

۲۶- او درباره آنچه وارد شده بودید یا سخن می‌گفتید دانتر است.

۲۷- پس شرکای خود را که ادعا و گمان می‌کردید دعوت کنید.

۲۸- آنها که کافر شدند گمان کردند که هیچ گاه برانگیخته نخواهند شد.

۲۹- بگو روح پاکی آن را از جانب پروردگارت فرو فرستاده است تا

کسانی را که ایمان آورده اند پا برجا بدارد و راهنمایی و مژده برای مسلمانها باشد.

۳۰- آنچه در آسمانها و در زمین است بر منزه بودن خدای فرمانروای پاک صاحب قدرت فرزانه سخن می‌گوید (تسبیح می‌کند).

ج) تمرین صرف (متعدی ساختن افعال)**ج-۱) باب‌های افعال و تفعیل**

همان طور که می‌دانیم متعدی فعلی است که مفعول داشته باشد. یعنی از فاعل به شخصی یا به چیز دیگری سرایت کند:

دیدن (دیدن چیزی) ، زدن (زدن کسی) ، رساندن (رساندن چیزی به جایی)

گرم کردن (گرم کردن محلی یا چیزی) ، ...

فعل لازم بر خلاف متعدی ، فقط فاعل دارد :

رفتن ، آمدن ، رسیدن ، گرم شدن ، دویدن ، خوابیدن

فعل لازم را می‌شود متعدی کرد :

دویدن [دواندن ، رسیدن] رساندن ، رفتن [بردن ، خوابیدن] خواباندن

اینک فعل‌های لازم و متعدی شده‌ی ذیل را به عربی بگوئید:

بیرون رفت ، بیرون کرد دید ، نشان داد

شنید ، شنواند رفت ، برد برخاست ، برپا کرد

در موارد بالا فعل را به باب افعال برده‌اید، یعنی مصدر سه حرفی (ثلاثی مجرد)

ف + ع + ل را با افزودن یک **همزه** در اول و یک **الف** ما بین حروف دوم و سوم، پنج

حرفی کرده، به صورت: (**همزه + ف + ع + الف + ل**) درآورده‌اید. مانند:

اِخْرَاج   **خُرُوج**   **اِرَائِه**   **رَأَى**

بیرون کردن   بیرون رفتن   نمایاندن   دیدن

اِسْمَاع   **اِعْلَان**   **اِسْرَار**   **اِسْر**

شنواندن   شنیدن   آشکار کردن   آشکار   سری و مخفی کردن   مخفی نمود

اِقَامَه قِیَام اِبْلَاغِ بَلِغِ اِنْفَاقِ نَفَقَه

به پا کردن به پا داشتن رساندن رسید خرجی دادن خرج کردن

۱- حال می‌خواهیم در افعال ذیل که بعضی از آنها در فارسی نیز معمول است، ثلاثی مجردها و معنای هر یک را بگوئید.

اَکْمَال ، اَتْمَام ، اَدْخَالَ ، اَثْبَات ، اَشْغَالَ ،
اَسْكَان ، اَمْكَان ، اَمْسَاك ، اَعْلَام ، اَحْيَاء

۲- این افعال و کلمات و جمله‌ها را نیز از فارسی به عربی در آورید.

کامل کرد ، کامل می‌کند ، کامل کننده
آنها را داخل آتش کردیم ، او را در زمین جا دادیم
اطفال را داخل مدرسه می‌نماید ، او را به مأمن خود برسان.
ما را در جوار رحمت خود جا بده

۳- اسامی یا افعال ذیل را به باب افعال برده، مصدر آنها را بگوئید و معنی کنید:

غَفْلَت ، رِضَا ، طَعْم ، عَمَل ، قِنَاعَت

جُلُوس (نشستن) ، جَلَسَ (نشست) ، حَقِّ

حُسْن ، حَسَنَ (نیک است) ، رُعب (ترس) ، ضَرَر

غیر از طریقهٔ باب افعال، راههای دیگری نیز در عربی برای متعدی ساختن کلمات و افعال، یا ساختن مفاهیم جدید، وجود دارد از قبیل بردن مفاهیم به باب تفعیل.

تفعیل (ت + ف + ع + ی + ل) = گذاردن یک ت در جلو و یک ی در بین رتبه‌های دوم و سوم فعل.
چند مثال از باب تفعیل :

تنظیم نظام دادن ، تصدیق راست دانستن ،
ترتیب مرتب ساختن یا پله پله قرار دادن ، تبخیر بخار کردن یا بخار شدن
تسطیح هموار کردن یا در یک سطح قرار دادن
تقدیم مقدم داشتن یا پیش گذاشتن یا جلو انداختن
تشکیل شکل دادن ، تکمیل کامل کردن ، تسبیح منزله شناختن
تکبیر بزرگ شناختن ، تحمیل بار گذاشتن یا وادار کردن یا مجبور کردن.

اینک ثلاثی مجردهای افعال فوق را جستجو کرده و مصدرهای باب تفعیل ذیل را معنی کنید و ثلاثی مجرد یا ریشه‌های مربوطه را که در فارسی می‌شناسید بگوئید :

تکذیب ، تشویق ، تملیک ، تفهیم ، تعظیم ، تغییر ، ترفیع
تعبیر ، تقدیر ، تخمیر ، تسخیر ، تشخیص ، تأمین
تحسین ، قسیم ، تقدیم ، تأخیر ، توفیق ، تخفیف

این کلمات یا افعال ساده را نیز به باب تفعیل ببرید و معنی و مفهوم آنها را بگوئید:

علم ، غلیظ و غلظت ، نور ، کفر ، بُعد (دوری)
قُرب (نزدیکی) ، شفا ، قطره ، سرعت ، زور (دروغ و فریب)
ضمانت و ضامن و ضمن ، سکونت و سکن (آرامش)

فصل (جدائی)، طول، عرض، قبح، غسل، کثرت و کثر

جدید، حق، شبه، اثر، خل، مثل، خالی،

تخلیه (البته تخلیه از باب تَفْعِيل نیست مصدر تَفَعَّلَه است ولی متعدی می باشد)

بلاغ و بلغ، بدل، نزول و نزل، توقف و وقف

افعال ذیل را که صیغه ماضی مفرد و مذکر مضارع و مفرد مذکر یا امر از باب تفعیل است و بسیاری از آنها را قبلاً خوانده و گفته اید، به عربی در آورید و جمله هائی را که خواسته شده است بسازید:

تعلیم داد ، تعلیم می دهد نازل کرد ، نازل می کند

زیاد کرد ، زیاد می کند دور ساخت ، دور می سازد

ضرر رساند ، ضرر می رساند

دلهای ما را به معرفت خودت روشن نما

امثال آنها را زیاد کن رسالت خود را برسان

بدی حال ما را به خوبی حال خودت دگرگون ساز

پیغمبر خدا را تصدیق کرد کلام خدا را تکذیب می کند

آسمانها را برای شما تسخیر کردیم

و هر کس شعائر خدا را بزرگ بگیرد از پاک دلی است (پس همانا آن از تقوای دلها است)

خدایا ما را با آنچه دوست داری و راضی هستی موفق بدار

یک روز از عذاب ما را کم بکن (تخفیف بده از ما روزی از عذاب)

ج - ۲) باب اِفْتِعال

در زبان عربی غیز از بردن به بابهای افعال و تفعیل که بدان وسیله فعل لازم را به صورت متعدی می آورند، راههای دیگری نیز برای تغییر دادن معنی و مورد استعمال فعل و برای ساختن مفهوم های تازه وجود دارد.

مثلا بردن فعل به باب افعال :

(ف ، ع ، ل) [(ا ، ف ، ت ، ع ، ا ،

(ل

در این صورت معنای قبول و پذیرش به فعل وارد می شود.

چند مثال از باب افعال :

فَتْحَ گشودن	،	اِفْتِتاحَ گشایش
سَمِعَ شنیدن	،	اِسْتِماعَ گوش دان
نَظَّمَ سازمان و نظم	،	اِنْتِظامَ سازمان پذیرفتن و نظم داشتن
نَفَعَ سود	،	اِنْتِفاعَ سود بردن
نَشَرَ پراکندگی	،	اِنْتِشارَ پراکنده شدن
شَغَلَ مشغول بودن و سرگرمی	،	اِسْتِغالَ شغل یافتن و شغل گرفتن
رَزَقَ روزی داشتن	،	اِرْتِزاقَ روزی گرفتن
سَتَرَ پوشش	،	اِسْتِتارَ پوشاندن و پوشش گرفتن
حَمَلَ بار داشتن	،	اِحْتِمالَ بار گرفتن

خلف پشت ، اختلاف پشت سر هم آمدن

۱- مصدرهای باب افتعال ذیل را معنی کرده ثلاثی مجردهای آنها را بگوئید:

انتقال ، اختلاف ، اشتیاق ، اشتباه
اجتماع ، امتداد ، افتخار ، اعتذار
انتقام ، انتظار ، اهتداء

۲- از این کلمات یا افعال سه حرفی، مصدر باب اِفْتَعَالَ بسازید:

بلا (بلیه و گرفتاری) ، علا یا علی (بلندی و برتری)

منت ، رفع ، حمل ، حق و محق

قدرت و قدر ، جهد و جهد (کوشش)

فصاحت و فصیح ، محنت و مَحَن

جانب (پهلوی و کنار) ، جَنَبَ

رضایت و رضی ، سند ، نُخْبَه و نُخَبَ

ملاقات و لقی ، نشر (پراکندن)

رابطه و ربط ، کسب

درس هشتم

قسمت اول، تمرین

الف) بخوانید و به فارسی برگردانید (هنر ترجمه یابی)

در تمرین صرف درس هفتم (بابهای افعال و تفعیل و افعال)، به اشتقاقها و کلمات تازه ای برخوردید که در فارسی نیز معمول است و می توانیم آنها را جزو لغات یاد گرفته درس گذشته تلقی کنیم. از قبیل:

تبلیغ و ابلاغ	،	تکمیل و کامل	،	اثبات و تثبیت و ثبت
امساک و تمسک	،	غافل و غفلت	،	طعام و طعمه و اطعام
نفع و انتفاع	،	ضرر و مضر و اضرار	،	فصل ، رزق
نفقه و انفاق	،	علنی و اعلان	،	حق و تحقیق
مستور	،	نقل و انتقال	،	حمل و احتمال و تحمیل
اختلاف و خلاف و خلف	،	شبهت و اشتباه	،	جمع و اجتماع
عذر و اعتذار و معذرت	،	بلا و مبتلی ^۱	،	انتقام ، رفیع و ارتفاع
مخفی و اختفا	،	جانب و جنب و اجتناب	،	غیر و تغییر
تسخیر و مسخر	،	خفیف و تخفیف	،	شرح و تشریح
بدل و تبدیل	،	قدم و تقدیم و مقدم		

آیات ذیل را که حاوی کلمات و اشتقاقهای جدید است به فارسی برگردانید.

۱- وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا

۲- يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ

تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ

۳- وَأَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرْكُمْ بِهِ وَ مَنْ بَلَغَ

۴- أَبْلَغَكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

۵- هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَيَلْعَلُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ

۶- الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ

أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ

۷- وَ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ لَتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً

۸- ذَلِكَ مَبْلُغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ

سَبِيلِهِ وَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدَى

۹- الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ

رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا

۱۰- ثَبَّتْ أَقْدَامَنَا وَ انصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

- ۱۱- فَاتَّبِعُوا وَ اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
- ۱۲- يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ
- ۱۳- وَ الَّذِينَ يُمْسِكُونَ بِالْكِتَابِ وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
- ۱۴- مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَ مَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
- ۱۵- فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
- ۱۶- أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ
- ۱۷- وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۱۸- وَ هُوَ يُطْعِمُ وَ لَا يُطْعَمُ
- ۱۹- وَ طَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَ طَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ ۲۰- وَ لَا تُطْعَمَنَّ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا
- ۲۱- وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

۲۲- مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ (مرا خوراک بدهند)

۲۳- وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا إِنَّمَا

نُطْعِمُكُمْ لِرِجَالِهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا (تشکر)

۲۴- فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ

۲۵- وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ

فَاتَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۲۶- وَ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ

۲۷- يَدْعُو لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ

۲۸- وَ ذَكَرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ يُنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

۲۹- قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ

۳۰- اللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

۳۱- اَللّٰهُمَّ ... ارزُقْنَا وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

۳۲- نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَ اِيَّاهُمْ

۳۳- وَ رَزَقُكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

۳۴- إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

۳۵- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ

۳۶- وَ أَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ لَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ

(هلاکت) وَ أَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

۳۷- قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ

خَشِيَّةَ الْإِنْفَاقِ

۳۸- وَ مَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ لِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ

وَ الْأَرْضِ ۳۹- وَ أَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَ مَا أَعْلَنْتُمْ

۴۰- وَ يَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَ مَا تُعْلِنُونَ

۴۱- أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ

(آنچه را که سری و پنهان می پنداشتند و آنچه را که آشکار می کنند)

۴۲- رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَ مَا نُعْلِنُ وَ مَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ

مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ

- ۴۳- ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا
- ۴۴- وَ كَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَ هُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ
- ۴۵- قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ
- ۴۶- إِنَّ الدِّينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ
- ۴۷- لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَ يَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ
- ۴۸- لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا
- ۴۹- وَ مَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ (پوشانید) أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَ لَا أَبْصَارُكُمْ (چشمهایتان) وَ لَا جُلُودُكُمْ
- ۵۰- قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ (از هر کدام دو جفت)
- ۵۱- حَمَلَتْ حَمَلًا خَفِيًّا (باردار شد و حامله شد به بار سبکی)
- ۵۲- خَالِدِينَ فِيهَا وَ سَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا

۵۳- إِمَّا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ

۵۴- مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا (وسیله تبلیغ به عهده آنان گذاشته شد) التَّوْرَةَ

ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ (الاعغ) يَحْمِلُ أَسْفَارًا (اسفار=

کتابهای تورات) بئسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَ

اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

۵۵- إِنَّ اللَّهَ لَا يُخَلِّفُ الْمِيعَادَ (میعاد و وعده را خلاف نمی کند)

۵۶- فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ (بازماندگان، بعد از آنها جانشین شدند)

۵۷- مَا كَانَ لِلْأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ

يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ۵۸- الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ

۵۹- وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنهَاكُمْ عَنْهُ إِنِ أُرِيدُ إِلَّا

الْإِصْلَاحَ

۶۰- ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ

تَعْمَلُونَ

۶۱- جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ

قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

۶۲- وَ لَكِنْ شَبَّهَ لَهُمْ (برایشان شبهه و اشتباه شد)

۶۳- كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ

۶۴- قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ

۶۵- قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ

۶۶- لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَ رَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

۶۷- الَّذِي جَمَعَ مَا لَا

۶۸- رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ

۶۹- فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ

۷۰- لَا تَعْتَدِرُوا (عذر نخواهد) قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ

۷۱- يَعْتَدِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ قُلُوبَكُمْ لَا تَعْتَدِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ

قَدْ نَبَّأْنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ

ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

۷۲- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ

عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۷۳- إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ

۷۴- فَانْتَقِمْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

۷۵- قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا

أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا أَكْثَرُكُمْ فَاسْقُونَ

۷۶- وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

۷۷- وَ فِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

(و در این امر برای شما بلا و گرفتاری و آزمایشی بزرگی از جانب پروردگارتان بود)

۷۸- وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي

جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۷۹- إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ

۸۰- وَ بَلَوْنَا هُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

۸۱- وَ لِيُبَيِّنَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءٌ حَسَنًا

۸۲- وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي

مَا آتَاكُمْ

۸۳- وَ نَبُلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَ الْخَيْرِ فِتْنَةً وَ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

(شما را به منظور فتنه و آزمایش گرفتار بدی ها و خوبی ها می کنیم)

۸۴- اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ

۸۵- إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَ رَافِعُكَ إِلَيَّ وَ مُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ

جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

۸۶- رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ

۸۷- وَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ

۸۸- يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ

۸۹- نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ

۹۰- إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

۹۱- يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا

كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ

۹۲- إِنْ اللَّهُ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ

۹۳- رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ

مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

۹۴- وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ

۹۵- أَفَغَيَّرَ دِينَ اللَّهِ يَبْغُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ

الْأَرْضِ ۹۶- وَ آخِرَانَ مِنْ غَيْرِكُمْ

۹۷- ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا (تغییر دهنده) نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى

قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

۹۸- وَ نَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ (از طرف و سمت کوه طور)

۹۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ

۱۰۰- فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

۱۰۱- فَذَكَرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى سَيَذَكِّرُ مَنْ يَخْشَى وَ يَتَجَنَّبُهَا

الْأَشْقَى (و دور گیرد خود را از آن شخص شقی تر)

۱۰۲- وَ سَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

۱۰۳- أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ

۱۰۴- وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ

۱۰۵- فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ (پس آنها را مسخره می‌کنند،

خدا خودشان را مسخره کرد) وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

۱۰۶- ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ رَحْمَةٌ فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ

ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

۱۰۷- فَلَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ لَا هُمْ يُنصَرُونَ

۱۰۸- يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا. الْآنَ

خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَ عَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا

۱۰۹- وَ قَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ (خزانه داران، نگهبانان)

جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ

۱۱۰- فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ

۱۱۱- لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ

۱۱۲- ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ

۱۱۳- قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبَعُ إِلَّا

مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ۱۱۴- يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ

۱۱۵- إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ

۱۱۶- وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

۱۱۷- رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا

۱۱۸- وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ

۱۱۹- لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ (پیش فرستد) أَوْ يَتَأَخَّرَ (پس بگذارد)

۱۲۰- يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ أَخَّرَ ۱۲۱- يَقْدُمُ قَوْمَهُ

۱۲۲- إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ

ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ يَهْدِيكَ صِرَاطًا

مُسْتَقِيمًا

قسمت دوم، تعلیم

الف) کلمات و مشتقات:

(۱) رد، مردود، استرداد (رد = برگرداندن، پس دادن)

مَرَدٌ	رَدُّوا	مَرْدُودٌ
محل و موقع برگشت	برگرداندند	رد شدنی، پس داده شده
	يَرُدُّونَ	رَادٌ
	بر می گردانند	برگرداننده

(۲) بَيْعٌ، بَيْعَتٌ (بَيْعٌ = خرید و معامله، بَيْعَتٌ = قرار و تعهد بر

اطاعت)

بَاعَ	بَايَعْتُمْ	بَايَعُونَ
خرید	بیعت کردید، پیمان بستید	بیعت می کنند
بَايَعٌ	بَيْعٌ	اِشْتِرَاءٌ
خریدار	خرید	مبادله کردن در معامله
	شَرَى	
	فروش	

(۳) فَرَارٌ

فَرَّ فَرَّتْ تَفَرُّونَ فِرُّوا

فرار کرد فرار کرد فرار می کنید بگریزید، فرار کنید

(۴) تَرَكُ ، مُتَارِكَةٌ (تَرَكُ = وا گذاشتن ، رها کردن، از دست

دادن)

تَرَكَ تَرَكُوا تَارِكٌ

ترک کرد، وا گذاشت وا گذاشتند رها کننده ، از دست دهنده ، به جای گذارنده

(۵) تَمَنَّا (تَمَنَّى و تَمَنَّأ = آرزو کردن ، خواستار شدن)

مَنَى مَنِي أَمَانِي أَمْنِي

آرزو کرد آرزوها آرزو آرزو می کند

(۶) نَفَاقٌ ، مُنَافِقٌ (نَفَاق = دورویی ، منافق = فرد مسلمان ظاهری و نیمه راه و احیانا

خائن)

نَافِقُوا = منافق هستند ، نفاق پیشه گرفتند

(۷) وَذَرَّ (وَذَرَّ = وا گذاشت، به حال خود رها کرد)

يَذِرُ ذَرٌّ ذَرْنِي

وامی گذارد واگذار مرا به حال خود بگذار

(۸) قَاضِي ، قِضَاوَاتٌ ، مَقْتَضِي

(قضا = گذراندن، حکم و داوری کردن، اتخاذ رأی کردن)

قَضَى	يَقْضِي	قَضَيْتَ	قَاضٍ
حکم کرد	حکم می کند	قضاوت کرده ای	حکم کننده
	قضاوت می کند	اتخاذ تصمیم کرده ای	

(۹) اُمٌّ ، اُمِّيٌّ (اُمٌّ = مادر ، اُمِّيٌّ = مادری ، بیسواد)

اُمُّ الْقُرَى

مادر قریه ها یعنی قریه اصلی و شهری که قریه ها و دهات دیگر را به وجود آورده یا به دور خود دارد (مانند مکه)

(ب) ترکیب و ترجمه:

(۱) ۱- أَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ

همانا که بازگشت و برگشت ما به سوی خدا است.

۲- يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ

روز قیامت به سخت ترین عذاب برگردانده می شوند.

۳- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ

ای کسانی که ایمان آورده اید هر کس از شما برگردد (مرتد شود)

عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ

از دین خود پس (بداند که) به زودی خداوند قومی را خواهد آورد که دوستشان می‌دارد و آنها هم او را دوست می‌دارند.

۴- قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا

گفت این همان است که در جستجویش بودیم پس روی آثار خود

(جا پای خود) برگشتند.

(۲) ۵- قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا

گفتند جز این نیست که معامله مثل ربا است.

۶- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تُودِيَ لِّلصَّلَاةِ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید همین که بانگ نماز برآورده شد

مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ

برای روز جمعه به جانب ذکر خدا شتاب کنید و خرید و فروش را

ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

کنار گذارید، این کار برای شما بهتر است اگر می‌دانستید.

۷- إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا

همانا کسانی که با تو بیعت می‌کنند جز این نیست که

يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ

با خدا بیعت می‌نمایند، دست (بیعت) خدا بالای دستهای آنها است.

(۳) ۸- قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ

بگو مرگی که از آن می‌گریزید بدانید که شما را در می‌یابد

ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ

و سپس (به خدای) دانای هر پنهان و آشکار برگردانده می‌شوید

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

و آنگاه شما را به آنچه می‌کردید آگاه خواهد ساخت.

۹- إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ ...

اگر از مرگ یا از کشتار فرار کنید ...

۱۰- فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِيَّاكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

پس به سوی خدا بگریزید همانا که من شما را از او بیم دهنده‌ای

آشکار می‌باشم.

(۴) ۱۱- وَ تَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ

و آن‌ها را در تاریکیها به حال خود گذاشت.

۱۲- لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ

امید است که در آنچه وا گذاشته‌ام به طور شایسته عمل نمایم.

۱۳- وَ مَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ

و ما بنا به گفته‌ت تو از دست دهنده‌ خدایانمان نیستیم

وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

و نه مومن به تو می شویم.

۱۴- أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ

آیا وا گذاشته می شوید در آنچه آنجاست در امنیت؟

۱۵- وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

و در آیندگان برای او وا گذاشتیم سلام بر ابراهیم.

۱۶- وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا

و چون تجارت یا سرگرمی بازیچه ای دیدند

انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَ تَرَكُوكَ قَائِمًا

به سوی او پراکنده شدند و تو را در حال ایستاده وا گذاشتند

قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ وَ مِنَ التِّجَارَةِ

بگو آنچه نزد خدا است از بازیچه و تجارت بهتر است

وَ اللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

و خدا بهترین روزی دهندگان است.

(۵) ۱۷- قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ

بگو ای کسانی که یهودی هستید اگر ادعا کرده اید

أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِن دُونِ النَّاسِ

که شما تنها یاران خدا هستید نه مردم

فَتَمَنُّوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ. وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا

پس اگر راست می گوئید آرزوی مرگ کنید و هرگز آرزوی آن را نخواهند کرد

بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

در اثر آنچه انجام داده اند (دستانشان پیش گذارده است) و خداوند کاملاً دانا نسبت به ستمکاران است.

۱۸- أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى

آیا برای انسان آنچه آرزو کند (فراهم) است.

۱۹- وَ لَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ

و به تحقیق چنین بود که قبل از برخورد با مرگ

أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ

آرزوی آن را می کردید پس به یقین آن را دیدید.

(۶) ۲۰- وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ

خداوند وعده داده است به منافقها (مرد و زن)

وَالْكَفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا

و کافرها آتش جهنم را که در آن همیشگی خواهند بود.

۲۱- الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَ نِفَاقًا

اعراب در کفر و نفاق سخت ترین (مردم) هستند.

۲۲- أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمْ

مگر نمی‌نگری کسانی را که نفاق کردند به برادران کافرشان می‌گویند

الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ

اگر شما از شهر خارج شدید ما (هم) با شما بیرون می‌آئیم.

۲۳- أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ

اینکه سوراخی در زیر زمین جستجو کنی.

(۷) ۲۴- أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ

آیا موسی و قوم او را می‌گذاری در زمین فساد کنند

وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ

و تو و خدایانت را رها نمایند.

۲۵- وَ زَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا

و زکریا زمانی که پروردگارش را ندا داد که مرا تنها مگذار

وَ أَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ۲۶- ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ

و تو بهترین وارثان هستی. بگذارید ما پیروی شما را بنمائیم.

۲۷- ذَرْنِي وَ مَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ

مرا با کسانی که تکذیب این حدیث و گفتار را می‌نمایند (تنها)

وابگذارید، بگذارید تا خودم درباره آنها تصمیم بگیرم.

۲۸- مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ

هیچ چیزی را که بر آن می‌رسید باقی نمی‌گذاشت.

(۸) ۲۹- فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ

پس چون مرگ را بر او واگذاریم یا حکم و اجرا کردیم.

۳۰- فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

پس حکم کن آنچه را که حکم کننده ای فقط در این دنیا است که حکم می‌رانی.

۳۱- وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ

و پروردگارت حکم کرد که جز او (کسی را) بندگی نکنید

و بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

و نسبت به والدین احسان داشته باشید.

۳۲- فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا

و چون نماز گزارده شد در زمین پراکنده شوید و در طلب

مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

فضل (و نعمت) خدا بروید و بسیار یاد خدا را نمائید امید است که رستگار شوید.

۳۳- وَ نَادُوا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ

و بانگ برداشتند که ای مالک (فرشته بزرگ) پروردگار تو ما را بمیراند.

۳۴- وَقَضِيَ الْأَمْرُ وَاللَّهُ يُرْجِعُ الْأُمُورَ

امر (و سرنوشت خدائی) انجام شد و به سوی خدا است که امور برمی گردد.

۳۵- كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرُهُ

نه چنین است، هرگز آنچه را که به او امر شده است به جا نیاورد.

(۹) ۳۶- وَ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ

و به مادر موسی وحی فرستادیم.

۳۷- آمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ

به خدا و به فرستاده او که پیغمبر درس نخوانده او است ایمان بیاورید.

۳۸- النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ

پیغمبر نسبت به مؤمنین سزاوارتر است از خودشان

وَ أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ

و زنهای او مادران ایشانند.

۳۹- هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ

او است که بر تو کتاب را نازل کرد قسمتی از آن آیات

آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ

محکمات است که آنها مادر و اصل کتاب اند.

۴۰- وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا

و این چنین قرآن عربی را بر تو وحی فرستادیم

لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا

تا (ساکنین) مادر قریه ها (آبادی مرکزی، شهر مکه) و کسانی را که در
حول و حوش آن هستند بر حذر داری.

۴۱- وَ مِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ

و بعضی از آنها بیسوادانی هستند که کتاب را نمی‌شناسند مگر به
صورت آرزوهائی.

۴۲- هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ

او همان کسی است که در میان عامی‌ها پیغمبری از خودشان بر
انگیخت تا آیاتش را بر آنها بخواند.

تمرین های عمومی

الف) از عربی به فارسی برگردانید:

۱- إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ رَبِّكَ وَ إِيَّاهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ

۲- وَ مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَ تَرَى

الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلِ

٣- لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأْنَا اللَّهَ مِنْ أَحْبَارِكُمْ وَ سَيَرَى اللَّهُ
عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَ
الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

٤- أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا (خريدند) الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى وَ
الْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ

٥- إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَ أَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمْ
الْجَنَّةَ ٦- وَ أَشْهَدُوا (شاهد بگيريد) إِذَا تَبَايَعْتُمْ

٧- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا
يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا ...

٨- إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ٩- فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ

١٠- إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

١١- وَ يَقُولُونَ أَنِنَّا لَتَارِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ

١٢- وَ لَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ

١٣- وَ لَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

١٤- وَ لَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرَّجَالِ

نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبْنَ وَ اسْأَلُوا

اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

١٥- لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَ لَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ

١٦- وَ قُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَ الْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ فَإِنْ

أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا

١٧- وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَ لَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا

تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانَ فِي أُمْنِيَّتِهِ

١٨- ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَ يَقُولُونَ

عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

١٩- إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَ اللَّهُ

يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَ اللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

٢٠- الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ

بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ

٢١- لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ

الْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَ

كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

٢٢- وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذُرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ

٢٣- مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ

٢٤- وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ

٢٥- ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا

٢٦- إِنَّكَ إِِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ ٢٧- وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

٢٨- وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ

٢٩- وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا

۳۰- وَ اللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا

يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

۳۱- وَ قَضَيْنَا (اعلام کریم) اِلٰی بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ ...

۳۲- فَقَضَى عَلَيْهِ (اورا کشت) قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ

۳۳- وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ

اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِلهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ

لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ

۳۴- فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ

كَلِمَاتِهِ وَاتَّبَعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۳۵- عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ

۳۶- ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ

عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

۳۷- سُوْرَةُ جُمُعَةِ (سورة ۶۲، جزء ۲۸، حزب ۳، مدنیة، ۱۱ آیه):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١- يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ.

٢- هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ
وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ
قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ.

٣- وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.

٤- ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ.

٥- مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ
يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ.

٦- قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ
دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ.

٧- وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ.

۸- قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ

إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ.

۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ.

۱۰- فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ

فَضْلِ اللَّهِ وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

۱۱- وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا

قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ

الرَّازِقِينَ

(ب) از فارسی به عربی برگردانید:

۱- می گویند آیا ما حتما بر گردانده خواهیم شد (هر آینه برگشتگان هستیم)؟

۲- همانا که بازگشت (رد شدن) ما به سوی خدا است.

۳- همانا عذاب غیر قابل برگشتی به طرف آنها می آید.

- ۴- می گویند آیا راهی برای بازگشت هست؟
- ۵- آنها کسانی هستند که زندگی دنیا را به آخرت خریدند.
- ۶- و گفتند غیر از این نیست که معامله مانند ربا است.
- ۷- ای کسانی که ایمان آورده اید چون بانگ برای نماز جمعه بلند شد به یاد خدا بشتابید و معامله را رها کنید این کار، شما را سودمندتر است.
- ۸- پس به سوی خدا بگریزید.
- ۹- دعوت من جز آنکه گریختن را بیشتر کند نتیجه ای ندارد.
- ۱۰- در چنان روز انسان می گوید گریز گاه کجا است.
- ۱۱- روزی که انسان از دست خود در می رود. ۱۲- یوسف را جا گذاشتیم.
- ۱۳- می گویند آیا به خاطر شاعر دیوانه ای رها کننده خدایان خود باشیم؟
- ۱۴- و چون تجارت یا بازاری را دیدند به سوی آن روان شدند و تو را سر پا و تنها گذاشتند.
- ۱۵- چنین بودند که قبل از آن آرزوی مرگ را می کردند.
- ۱۶- بگو ای کسانی که یهودی شده اید اگر ادعا دارید که دوستان انحصاری خدا هستید اگر راست می گوئید آرزوی مرگ بنمائید.
- ۱۷- هرگز آرزوی آن را نخواهند کرد.
- ۱۸- و تا خدا کسانی را که نفاق کردند بشناسد (و برای آنکه خدا بداند کسانی را که نفاق کردند).
- ۱۹- ای پیغمبر با کافرها و منافقها جهاد بنما.
- ۲۰- فرعون گفت بگذارید من موسی را بکشم.
- ۲۱- و او کسی است که شما را در زمین پراکنده کرد.

- ۲۲- آیا اجازه می‌دهی (می‌گذاری) موسی و قوم او در زمین خرابی و فساد نمایند؟
۳- و گفتند بگذار تا خود داران از قیام (نشستگان) باشیم.
- ۲۴- و خدا به حق حکم می‌کند و کسان غیر از او را که می‌خوانید حکم به چیزی نمی‌نمایند.
۲۵- و این کار را بر او حکم کردیم.
- ۲۶- همین که نماز به جا آورده شد در زمین پراکنده شوید.
- ۲۷- پس تو را به مادرت برگرداندیم.
- ۲۸- و به کسانی که دارای کتاب هستند (کتاب به آنها داده شده است) و به بی‌سوادان بگو آیا تسلیم شدید (اسلام آوردید) پس اگر اسلام آورده اند حتما راهنمایی شده اند. ۲۹- عیسی گفت من و مادرم را خدای خود نگیرید.
- ۳۰- مادر تو بدکاره (بغی) نبود. ۳۱- مایه و ریشه کتاب نزد او است.

پایان کتاب سوم آموزش قرآن

- عیسی گفت من و مادرم را خدای خود نگیرید. ۳۰ - مادر تو بدکاره (بغی) نبود. ۳۱ - مایه و ریشه کتاب نزد او است.

از درس اول تا پنجم از آقای شررتیمورتاش

خط
از درس ششم تا آخر کتاب از آقای جنی شیاری

آموزش قرآن

خودآموز

روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات

راهنمای کتاب اول

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ
لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ لِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ

(ص / ۲۹)

کتابی است پر از برکت و فایده که به تو نازل
کردیم تا (مردم) در آیات آن بیندیشند
و خردمندان یادآور شوند

II

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ^۱

روزی که رسول اکرم چشم از دنیا می بست دو یادگار به امت خود وصیت و تأکید کرد:

أَنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَعَترَتِي

بعدا این دو وزنه یا دو بازوی شاهین هدایت الهی، یعنی کتاب خدا و خانواده رسالت، شاخص و فارق دو دسته بزرگ از مسلمانها شد. هر دسته به یکی از آن دو متمسک شدند (ویا دعوی تمسک کردند) و چون هیچ یک به وصیت کامل حضرت عمل نکردند وضع مسلمین چنین شد که می بینیم.

---

۱. قمر / ۱۷: و ما قرآن را برای پند گرفتن آسان ساختیم، آیا پندپذیری هست!

بسیار کم بودند افراد و جماعتی که چنگ به هر دو بازو زده هم قرآن را آن طور که شاید و باید احترام کنند و هم نسبت به اهل بیت معرفت و محبت و تبعیت داشته باشند.

سنی‌ها که اکثر عرب و عرب زبان‌اند بیشتر به کتاب الله توجه کردند و شیعه‌ها که اکثریشان ایرانی هستند تمایل خاصی به عترت ابراز داشتند. خدا را اولی‌ها در فصاحت و اعجاز و تأثیر سحرانگیز کلامش دیدند و جذب شدند و دومی‌ها در اولیانش مظهري از صفات و کمالات او را سراغ گرفتند.

شیعه‌ها نه آنکه قرآن را نمی‌شناختند و نمی‌خواندند، می‌خواندند ولی غالباً نمی‌فهمیدند و بهره‌ای عملاً نمی‌بردند. در میان اهل جماعت احترام و انس و مراقبت قرآن خیلی بیشتر از نزد ما امامیون وجود داشته و دارد و باید انصاف داد که خوی اسلامی و آداب سنت بیش از ما در میان آنها عمومیت دارد.

البته نه می‌خواهیم بگوئیم هر یک از این دو شاخهٔ مسلمین صرفاً به یکی از آن دو وزنه یا دو بازو آورده دیگری را بکلی کنار گذاردند و نه می‌خواهیم بگوئیم به آنچه توجه کردند توجه کامل صحیح عمیق عملی شایسته بوده است، خیر.

مسلماً هر کس به هر یک از آنها با حسن نیت و عقیدت و حسن تفاهم و کوشش رو بیاورد دیگری را هم خواهد داشت و به آن رو خواهد آورد. مگر علی قرآن ناطق نبود؟ مگر معصومین خود نفرموده‌اند برای آنکه روایات منتسب به ما را تشخیص دهید که درست است یا ساختگی، آنها را با قرآن تطبیق کنید و اگر اختلاف دیدید روایت را دور بیندازید...

ولی در عمل، از روی غرض یا غفلت و جهل، یکدسته گفتند:

حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ

کتاب خدا برای ما کافی است

و دسته دیگر مغرور به محبت (محبت غالباً خالی از معرفت) و شفاعت اهل بیت شده، چون عربی نمی دانستند و از معنی و مقصد آیات چیزی درک نمی کردند، اعجاز و اثر و غرض از نزول قرآن را در لفظ و صوت و صورت آن تصور نمودند و به همان اکتفا کردند. در عوض تا توانستند در اعراب و تجوید و ادای از مخرج حروف و مدّ و لا الصّالین کوشیدند! مانند بسیاری از شئون زندگی ما، ظاهر سازی و صورت طلبی جای حقیقت و عمل را گرفت.

چه بسا اشخاص بی شمار در میان پدران و مادران و اجداد ما که سالی چند بار و گاهی هفته ای یکبار ختم قرآن می کردند و سوره هائی را از بر داشتند ولی عیناً مثل نابینائی که از خورشید جز گرمی ندیده تشخیص رنگ‌ها و شکل‌ها و حرکات را ندهد، بهره آنها نیز از این آفتاب رحمت و هدایت و از این نور الهی فقط یک مختصر تذکر و گاهی حضور قلب و توسلی بوده است که ضمن تلاوت قرآن احیانا برایش دست می داده به تعبیر خود قرآن بانگی بوده است که بر سر حیوان یا مرد گنگ زده شود:

كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً^۱

* * *

امروز که بحمدالله قرآن‌های ترجمه دار با زیر نویس قدیمی یا با صفحه تمام فارسی نسبتاً سلیس متداول شده و کمابیش تمایلی برای فهمیدن و احیانا تفسیر قرآن در پاره‌ای مساجد و مجالس نمایان است باور کردنی نیست که چطور طی هزار و چند صد سال گذشته قدما و علمای ما به این مطلب بدیهی توجه نکرده‌اند که خداوند از طریق پیغمبر بزرگوارش خواسته است با بشر حرف بزند و دستور و ارشاد

---

۱. بقره / ۱۷۱ : ... داستان کسی است که چهارپایی را که جز بانگی و آوازی نمی شنود، صدا می زند ...

بدهد و کسی که حرف می‌زند و یا حکمی می‌دهد برای آن نیست که صدایش به طرف برسد. صدا وسیله است برای رساندن مقصود و معنی. البته تا شخص قرآن را نفهمد و معنای آیات را نداند غرض الهی حاصل نخواهد شد و آثاری که کتاب آسمانی باید بدهد مسلماً تامین نخواهد گشت. **بنابراین تعلیم قرآن به غیر عرب زبان حتماً باید توأم با ترجمه آن و تعلیم عربی باشد.**

این قرآن که خود را زبان روشن (عربی مبین) و بدون ابهام و کجی (غیر ذی عوج) معرفی می‌نماید و به منظور تعقل و تدبیر مردم صاحب عقل نازل شده «کِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ»^۱ بوده امیدوار است خوانندگان را به تفکر و تعقل وادارد، در میان ما بصورت کتاب گنگ نامفهوم و ممنوع از فهمیدن و سر درآوردن پذیرفته شده است. و در حالی که در سراسر یک سوره مرتباً تکرار می‌فرماید: «وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ» (قمر، ۱۷): به یقین ما قرآن را به منظور تذکر و پند، آسان کردیم پس آیا توجه‌کننده و پندگیرنده‌ای پیدا می‌شود؟) آن را مشکل و خارج از دسترس اندیشه و فهم مردم دانسته با استمرار در عدم تعلیم و خودداری از توجه به معنای آیات، پرده به گوشها و دل‌های خود گذاشته نقشی برای تیمن و توسل یا هیکلی برای معالجه و محافظت و یا آهنگی برای مجالس عزا و ماه‌های عزیز درست کرده‌ایم!!

فهمیدن معنی آیات انحصار به تعداد محدودی از روحانیون داشته است. حتی به زعم دسته اخباریون، استفاده از قرآن و استناد به آن بر علما و مراجع تقلید نیز قدغن بوده قرآن حجیت ندارد و احکام دین را باید صرفاً از اخبار و روایات منقول از ائمه اطهار (که معلوم نیست چند درصد آنها اصیل و صحیح باشد) بگیرند.^۲ خلاصه آنکه

۱. ص / ۲۹: (قرآن) کتابی است مبارک که بر تو نازل کردیم تا در آیاتش تدبر کنند و خردمندان

پند پذیرند.

۲. از سخنرانی آقای دکتر محمدابراهیم آیتی در مجلس ماهیانه، مورخ ۲۴ ر ۲ ر ۱۳۴۰

پرده ضخیم و عجیبی مابین خود و کلام خدا کشیده در نتیجه عدم توجه به این اصل بدیهی که مقصود از قرآن در مرحله اول معنی و فهم آن است، دستی دستی ملت فارسی زبان ایران را از دسترسی به سرچشمه زلال فیض آسمانی و درک ندای رسای الهی محروم ساختیم!

عکس العمل عادت غلط فوق، عقیده‌ای است که در قرن اخیر طرفداران زیادی پیدا کرده کسانی مدعی هستند که چرا اصلاً قرآن عربی متداول شده است و به جای آن ترجمه فارسی قرآن را باید در دسترس مردم گذارد. این نظر از جهت آشنائی نسبی مردم با مفهوم و مقصد کلام خدا درست است و در هر حال همراه کردن ترجمه قرآن با متن عربی و نگاه کردن به آن بسیار مفید و لازم است. ولی هیچ ترجمه‌ای جای اصلی را نمی‌تواند بگیرد. همان طور که برای گلستان سعدی و رباعیات خیام که به همه زبانها ترجمه شده تالی و جانشین و جود ندارد. کلام خدا که مشحون از نکات و معانی دقیق و عمیق و متنوع است و حاوی اسرار و اشاراتی است که با سیر زمان و پیشرفت علوم روشن می‌شود، به طریق اولی نمی‌تواند صد در صد ترجمه و تبدیل به عبارات دیگری بشود. خصوصاً که تا به حال نه تنها ترجمه بلکه هیچ تفسیری نتوانسته است که کامل و مردود قبول عام در همه جا و همه وقت قرار گیرد. کسانی که مختصر آشنائی با طرز بیان قرآن دارند به خوبی می‌دانند که میان اصل کلام و ترجمه و تفسیرهای آن، زمین تا آسمان اختلاف است!

* * *

درست که مفاهیم قرآن و اصول و احکام اسلام در ایران خیلی بعید و بیگانه نبوده خواص و عوام از طریق مدارس و منابر و کتب و رساله‌ها آشنا به تعلیمات قرآن می‌شده‌اند ولی خیلی فرق است میان ارتباط مستقیم و استماع دست اول، با آن چیزی که به صورت جزئی و متفرق و مخصوص، بعد از چند واسطه و احیاناً انحراف و تحریف، دستگیر شخص شود.

قرآن کجا و کتب فقه و اصول کجا! یا درس مدارس و نصایح واعظ! هریک از اینها ناظر به یک جزء و وجهی از احکام دین و شئون زندگی هستند. شما کجا می‌توانید آیات اخلاقی تربیتی بلند مرتبه قرآن را که مستقیم از زبان و از گوش به مغز و به دل انسان نفوذ می‌کند بیابید؟ مانند:

«وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اَعْدِلُوا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰی»^۱

«... وَلَا تَسْوَأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ...»^۲

و یا

«تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»^۳

کدام رساله و کدام واعظ با چنین صراحت و قاطعیت به شما می‌گوید که:

«لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى»^۴

یا با چنین کلیت و دلالت ناموس عمومی خلقت و قانون تکامل را که بر مجاهده و اکتساب بنا شده است بیان می‌کند آنجا که می‌فرماید:

«وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ»^۵

فلاسفه و اهل کلام آیا عبارتی کوتاه‌تر و رساتر از این آیه برای ضرورت پیروی از خدا و حق گفته‌اند:

۱. مائده/ ۸: ... دشمنی با قومی شما را بر آن ندارد که درباره آنها از عدل و انصاف خارج شوید! عدالت پیشه گیرید که به تقوی نزدیکتر است...

۲. بقره/ ۲۳۷: ... و فضل و بزرگواری را در روابط با هم فراموش نکنید ...

۳. قصص/ ۸۳: آنست خانه آخرت! برای کسانی آن را مقرر می‌داریم که در زمین به دنبال برتری - جوئی نمی‌روند و فساد و تباهی نمی‌کنند و سرانجام از آن بهره‌برداران است.

۴. نجم/ ۳۹: برای انسان بهره و نصیبی خارج از آنچه کوشش نماید نیست.

۵. جاثیه/ ۲۲: آسمانها و زمین را به حق به طوری پدید آورد که هر موجودی به آنچه کسب می‌کند پاداش و ثمر ببرد.

«أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَى؟»^۱

اتفاقا آیات و دستوره‌های اجتماعی قرآن خیلی کمتر مورد توجه مفسرین و علما و فقها قرار گرفته است. مانند آیه:

«إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»^۲

و آن طور که قرآن توصیه و تأکید به مشاهده و مطالعه در طبیعت و در تاریخ امم می‌نماید و «قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ»^۳ و «فَانظُرُوا إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ»^۴ می‌گوید هیچگاه دانشمندان اسلام نگفته و نکرده‌اند.

مسئله معاد و بحث در رستاخیز و بهشت و جهنم خیلی مورد گفتگو و مطالعه قرار گرفته است، ولی آیا هیچ شنیده‌اید کسی مسئله احیای بعد از مرگ انسان را مانند قرآن به پدیده‌های طبیعی احیای زمین و روئیدن گیاه‌های بهاری تشبیه کرده و ثواب و عقاب اخروی را از حسابهای خانوادگی و نژادی و عاطفی خارج ساخته صرفاً مرتبط به عمل و اکتساب درونی شخص بداند و «... هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ»^۵ بگوید؟

ما آلودگی و پلیدی را بیشتر در نجاسات یا گناهان می‌دانیم، ولی زبان قرآن سرمنشأ آن را در بی‌فکری و به کار نبستن عقل سراغ می‌دهد. می‌فرماید:

«... وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ»^۶

۱. یونس / ۳۵: آیا کسی که راهبر به سوی حق است شایسته‌تر برای پیروی می‌باشد یا کسی که خود راه نمی‌یابد مگر آنکه به وسیله دیگری راهنمائی شود.

۲. رعد / ۱۱: خداوند وضع ملتی را تا زمانی که خودشان خود را تغییر ندهند دگرگون نمی‌کند.

۳. نمل / ۶۹: بگو در زمین گردش و تفحص کنید.

۴. روم / ۵۰: پس به آثار رحمت خدا نگاه بینداز.

۵. یونس / ۵۲: ... عوض و پاداشی نمی‌یابید مگر به آنچه به دست آورده و کسب کرده‌اید.

۶. یونس / ۱۰۰: و پلیدی را بر کسانی قرار می‌دهد که تعقل نمی‌کنند.

به گفته آقای آیتی در کدام رساله عملی به مسلمین دنیا گفته‌اند:

«وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ وَعَدُوَّ اللَّهِ
وَعَدُوَّكُمْ»^۱

از این نمونه‌ها بسیار می‌توان شاهد آورد. ملاحظه می‌کنید که هیچ کس و هیچ کتاب دینی و غیردینی مثل قرآن با انسان حرف نزده و نمی‌زند.

آیا حیف و ظلم نیست که ما و فرزندانمان در برابر این کلام کر و کور باشیم؟! ما شیعه‌های ایران نه تنها در اثر عدم التفات به ترجمه و فهم قرآن پشت پا به وصیت اول پیغمبرمان زده‌ایم و دلخوش به زیارت رفتن قبور ائمه و خواندن ادعیه شده‌ایم، بلکه در حقیقت از ثمره وصیت دوم حضرت هم محروم بوده‌ایم. زیارتنامه‌ها را می‌فهمیم و نه آن دعا‌های دربار پرمغز عالی اصیل را که طوطی‌وار می‌خوانیم درک می‌کنیم و نه نتیجه می‌گیریم. با این جور قرآن و دعا خواندن زبانی، خیال کرده‌ایم شش دانگ بهشت را خریده‌ایم! در حقیقت خدا (و خودمان) را گول می‌زنیم!

* * *

همان طور که قبلاً اشاره شد چند سالی است که بازگشتی و عنایتی حاصل شده، در کتب دبستانی و تعلیمات دینی، استفاده و استناد به آیات قرآنی به عمل می‌آید. در قرآن‌های چاپ جدید ترجمه آیات به صورت زیرنویس یا جداگانه معمول گشته، توجهی به معنی کردن و حتی پای تفسیر نشستن ظاهر شده است. این تحول مبارک در عین حال هم ناشی از باز شدن اذهان و علاقه دینی است و هم نتیجه ضعف عقیده و علاقه دینی. چون مردم نمی‌توانند کور کورانه قانع به قبول

۱. انفال / ۶۰: علیه آنها هر قدر می‌توانید نیرو و سواره نظام آماده کنید تا به وسیله آن دشمن خدا و دشمن خودتان را بترسانند.

حقانیت یا اثر و ارزش چیزی بشوند و قصد تسهیل تعلیم نیز در کار است، تحولی به وجود آمده است. ولی باید گفت هنوز قدم جسورانه و قاطعی برداشته نشده است. باز هم هدف اصلی و اولیه و آنچه را به عنوان تکلیف دینی یا برنامه فرهنگی تعقیب می کنند قرائت آیات می باشد. این تعلیم و تحمیل قرائت با سختی و فشار بر ذهن کودکان همراه بوده عاملی برای دور کردن و احیانا منزجر ساختن جوانان از قرآن و اسلام می شود. آنجا که ترجمه ای از آیات اضافه می شود بیشتر برای بیان منظور آیه است و به خود اجازه نمی دهند یاد دادن عربی نیز همراه آن باشد. این عمل را برای دانش آموزان زود و مشکل و بلکه محال می دانند.

* * *

در تنظیم این کتاب که به منظور جبران ایرادهای گذشته تدوین شده است و در انتخاب این روش، چند اصل ذیل مورد نظر بوده است:

۱. قرائت قرآن از قدم اول با فهمیدن آن یعنی با ترجمه توأم بوده به آسانی شروع شود و **نوآموز هیچ آیه و حتی جمله ای از قرآن را بدون فهمیدن معنی، نخواند و یاد نگیرد.**

مسلمانان ایران پی مقصود و منابع تربیتی و مثبت قرآن برونند نه پی صورت و صوت آن.

۲. سهولت و سرعت کار به عنوان اصل دوم قبول شده، قید اینکه قرآن حتما سوره به سوره ابتدا از سوره های کوچک آخر قرآن یا اول آن تعلیم داده شود کنار گذارده شده، دروس آیه به آیه و بلکه کلمه به کلمه، ابتدا از کلمات و آیاتی که به گوش ما آشنا است و نظیرش را در فارسی داریم، شروع می گردد و اول آیات کوتاه یاد داده می شود. پس از آن متدرجا به اشتقاقهای کلمات و آیات و جمله بندیهای طولانی تر و مشکلتر وارد می شود تا رفته رفته از ترکیب آیاتی که یاد گرفته اند سوره های کامل درآید.

۳. ضمن تعلیم قرائت و ترجمه کلمات و آیات قرآن خواندن و نوشتن و حرف زدنت عربی که زبان قرآن و نماز و ادعیه است، تعلیم داده می‌شود.

* * *

امید است این سبک و این کتاب عملاً موثر و مفید واقع گردد و مقبول درگاه صاحب کتاب اصلی قرار گیرد. البته اصل نه تنها قرائت نیست بلکه ترجمه و تعلیم هم، اساس و مقصود نبوده ایمان داشتن و عمل کردن به قرآن اصل و اساس و مقصود است که:

«إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا»^۱

* * *

مسلمانان کتاب و سبک انتخابی خالی از نقص و عیب نیست و به عنوان نمونه آزمایشی تقدیم علاقمندان می‌گردد. هرگونه راهنمایی‌های اصلاحی و تکمیلی که بنمایند مزید امتنان و استفاده خواهد بود. به لحاظ کلیشه و چاپ نیز امید است در دفعات بعد پاکیزه‌تر بیرون آید.

* * *

---

۱. اسراء / ۹: این قرآن به آنچه محکمتر و پابرجاتر است هدایت می‌کند و به مؤمنینی که کارهای شایسته می‌نمایند، مژده پاداشی بزرگ می‌دهد!

تا درس پانزدهم قسمت تعلیم هر درس یادگار قلم آقایان مهندس کتیرائی (آیات) و مهندس چمران (ترجمه‌ها) است ولی صفحات تمرین به خط آقای منظوری می‌باشد.

شروع به تعبیه و تدوین کتاب در سال ۱۳۳۴ بوده ولی در سال ۱۳۴۰ تکمیل و کلیشه و چاپ شده است.

جزوهٔ کمکی یا راهنمای حاضر به منظور حسن استفاده از کتاب برای همکاری با آموزگاران محترم و خودآموزان چاپ شده است. در صفحات بعد تمرین و سؤالهای متن کتاب داده می‌شود.

مهدی بازرگان

درس دوم

الف) پاسخ این کلمات را بنویسید و معنا کنید:

- ۱- خدا   ۲- خدا   ۳- به نام خدا   ۴- ای خدا   ۵- به خدا
۶- خدایا   ۷- خدا بزرگتر است   ۸- به نام خدا و به خدا

ب) پاسخ این کلمات را به زبان عربی بگویید:

- ۱- اللَّهُ   ۲- يَا اللَّهُ   ۳- يَا عَلِيَّ   ۴- يَا مُحَمَّدَ
۵- اللَّهُ   ۶- كَبِيرٍ   ۷- أَكْبَرُ   ۸- اللَّهُ أَكْبَرُ
۹- بِسْمِ اللَّهِ   ۱۰- بِاللَّهِ   ۱۱- بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ

درس سوم

الف) پاسخ بنویسید و به فارسی معنی کنید:

- ۱- خدا بزرگتر است و حمد برای خداست.   ۲- به نام خدای ستوده شده.
۳- خدای جهان‌ها.   ۴- ای خدای جهان‌ها.   ۵- نام‌های خدا.
۶- ستایش برای خدای پروردگار جهان‌ها است.
۷- خدا پروردگار جهان‌ها است.   ۸- برای خدای قابل ستایش.

ب) پاسخ به عربی بگویید:

- ۱- رَبِّ   ۲- رَبِّ الْعَالَمِ   ۳- رَبِّ الْعَالَمِينَ   ۴- اللَّهُ

- ۵- اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۶- الْحَمْدُ لِلَّهِ ۷- يَا اللَّهُ الْحَمِيدُ
 ۸- بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۹- اللَّهُ أَكْبَرُ

ج) پاسخ سؤالات:

- ۱- در موقع تذکر عظمت خداوند و برتری او نسبت به هر چیز دیگر.
- ۲- در موقع اظهار تشکر و سپاسگزاری از خداوند برای نعمت و چیزی که به ما رسیده است.
- ۳- پرورش دهنده و تربیت کننده تمام موجودات.

درس چهارم

الف) پاسخ معنی کنید و بنویسید:

- ۱- ای پروردگار محمد (ص).
- ۲- ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان.
- ۳- برای من. ۴- برای تو.
- ۵- رحم کن به من.
- ۶- سپاس برای تو است.
- ۷- برای تو ای خدا.
- ۸- به تو ای خدا.
- ۹- به نام خدای بخشنده مهربان.
- ۱۰- پروردگار من.
- ۱۱- پروردگار من خداست.
- ۱۲- پروردگار من خدای بخشنده است.
- ۱۳- ای مهربانتر از همه مهربانها.
- ۱۴- ستایش برای خدای بخشنده.
- ۱۵- پروردگار من رحم کن.

ب) پاسخ به عربی بگویید:

- ۱- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
- ۲- رَبِّیَ اللّٰهُ
- ۳- رَبُّكَ اللّٰهُ
- ۴- رَبِّیَ الرَّحْمٰنُ
- ۵- رَبُّكَ الرَّحِیْمُ
- ۶- رَبُّ الْعٰلَمِیْنَ
- ۷- یَا رَحْمٰنُ
- ۸- اِرْحَمْ لِیْ
- ۹- رَبِّ اِرْحَمْ
- ۱۰- رَبِّ اِرْحَمْ لِیْ
- ۱۱- یَا اِلٰهِیْ وَرَبِّیْ
- ۱۲- اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ

درس پنجم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- نیست خدائی غیر از خدای بزرگ.
- ۲- نیست خدائی غیر از پروردگار جهان‌ها.
- ۳- نیست خدائی غیر از خدای بزرگ و خدا از همه چیز و همه کس بزرگتر است.
- ۴- سپاس برای خدا و نیست خدائی غیر از خدای بزرگ و او از همه چیز و همه کس بزرگتر است.
- ۵- نیست سپاسی مگر برای خدا.
- ۶- فرستاده خدای پروردگار جهان‌ها.
- ۷- خدای من فرستاد.
- ۸- خدای بخشنده فرستاد.
- ۹- ما پیغمبران را فرستادیم.
- ۱۰- خدایا پیغمبری بفرست.
- ۱۱- گواهی دهنده ای گواهی داد.

- ۱۲- خدا گواهی داد و پیغمبر او گواهی داد.
 ۱۳- پیغمبر گواهی دهنده و شاهد (به حق) است.
 ۱۴- گواهی های گواهی دهندگان.
 ۱۵- گواهی می دهم به خدا.

(ب) پاسخ به عربی بگویید:

- ۱- لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 ۲- رَسُولُ اللَّهِ
 ۳- مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
 ۴- مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ
 ۵- أَرْسَلَ اللَّهُ
 ۶- أَرْسَلْنَا رَسُولًا
 ۷- مَا أَرْسَلْنَا رَسُولًا
 ۸- شَهِدَ
 ۹- أَشْهَدُ
 ۱۰- شَهِدَ الرَّحْمَنُ
 ۱۱- شَهِدَ رَبِّي
 ۱۲- أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا
 ۱۳- مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا بِالْحَقِّ
 ۱۴- مَا أَشْهَدُ إِلَّا بِالْحَقِّ

درس ششم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- شهادت می دهم به اینکه پیامبر حق است. ۲- بنده خدای مهربان.
 ۳- بنده ای برای خدا. ۴- بندگانی برای من.
 ۵- شهادت می دهم به اینکه محمد (ص) بنده تو است و پیغمبر تو است.
 ۶- شهادت می دهم به اینکه خداوند حق است.
 ۷- شهادت می دهم به اینکه خداوند، پروردگار من و پروردگار تو است.
 ۸- نیست محمد (ص) مگر رسول او.

- ۹- ای او (مقصود خدای بزرگ است).
- ۱۰- او پروردگار جهانها است. ۱۱- نیست ستایشی مگر برای او.
- ۱۲- ستایش برای او است. ۱۳- او را ستایش می کنیم ستایش زیاد.
- ۱۴- او را به عنوان شاهد فرستاد. ۱۵- برای بندگانش فرستاد.
- ۱۶- تو پروردگار من هستی. ۱۷- تو خدای جهانها هستی.
- ۱۸- نیست خدائی مگر تو.
- ۱۹- نمی پرستم مگر تو را.
- ۲۰- شهادت می دهم به اینکه تو خودت خدائی.
- ۲۱- شهادت می دهم به اینکه محمد (ص) بنده اوست و پیامبر اوست.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
- ۲- أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
- ۳- أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
- ۴- عَبْدِي ، عَبْدِكَ ، عَبْدُهُ
- ۵- عِبَادِي ، عِبَادِكَ ، عِبَادِهِ
- ۶- اِعْبُدُوا اللَّهَ
- ۷- لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ
- ۸- لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ
- ۹- لَا نَعْبُدُ عِبَادَ اللَّهِ
- ۱۰- هُوَ رَبِّي
- ۱۱- أَنْتَ الرَّسُولُ
- ۱۲- اِيَّاكَ نَعْبُدُ

درس هفتم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- به نام خداوند بخشنده مهربان. ستایش سزاوار خدای پروردگار جهانها است. خدای بخشنده مهربان. صاحب روز جزا و پاداش. فقط تو را عبادت می کنیم و از تو استعانت می جوئیم.
- ۲- پادشاهی برای اوست و ستایش برای اوست. ۳- خدا را یاری کرد.
- ۴- از راه صبر کمک بجوئید. ۵- ای پروردگار من از تو کمک می جوئیم.
- ۶- به کمک او و بخشش او. ۷- برای اوست پادشاهی و برای اوست ستایش.
- ۸- پادشاهی برای خدای بخشنده است.
- ۹- پادشاهی در آن روز برای خداست. ۱۰- مالک بندگان خودش.
- ۱۱- فرشتگان را فرستاد. ۱۲- فرشتگان شهادت دادند.
- ۱۳- دین خدا. ۱۴- برای او دینی نیست.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- اَسْتَعِينُ بِاللَّهِ ۲- نَسْتَعِينُ بِاللَّهِ ۳- اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
- ۴- اَلْمَلِكُ لِلّٰهِ ۵- اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُسْتَعَانُ
- ۶- هُوَ اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۷- لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ
- ۸- يَوْمَ الْجُمُعَةِ ۹- يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۱۰- يَوْمَ الدِّينِ
- ۱۱- يَوْمَ الشَّهَادَةِ ۱۲- يَوْمَ الْعِبَادَةِ ۱۳- لِلّٰهِ دِينِي

درس هشتم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- خدا پروردگار من می باشد.
- ۲- خدا ناظر و شاهد می باشد.
- ۳- برای خاطر خدا گواهی بده.
- ۴- پرستش کننده خدا بودند.
- ۵- او کسی است که پیامبرش را به حق فرستاد.
- ۶- پروردگار من که جز او خدائی نیست.
- ۷- کسانی که طلب یاری از خدا می کنند.
- ۸- او را خدا، پروردگارش هدایت کرد.
- ۹- تو را راهنمایی می کنیم و او را به راه، راهنمایی می کنیم.
- ۱۰- راه درست.
- ۱۱- راه خدای تو راست است.
- ۱۲- بنده خدای هدایت کننده.
- ۱۳- خداوند به مؤمنین مهربان می باشد.
- ۱۴- و خدا درست (به حق) می گوید و او هدایت می کند.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- کَانَ ، یَكُونُ ، كُنْ
- ۲- کَانَ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُهُ
- ۳- کَانَ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَ رَسُوْلُهُ
- ۴- كُنْ مُطِيعًا لِلّٰهِ
- ۵- كُنْ هَادِيًا لِّي
- ۶- هَدَى اللّٰهُ رَسُوْلُهُ
- ۷- رَسُوْلَ الَّذِي هَدَيْتَاهُ
- ۸- صِرَاطُ اللّٰهِ الَّذِي هَدَانَا
- ۹- اسْتَقَامُوا لِرَبِّ الْعَالَمِيْنَ
- ۱۰- صِرَاطَ الَّذِيْنَ يَعْبُدُوْنَ اللّٰهَ
- ۱۱- صِرَاطِي الَّذِي مُسْتَقِيْمٌ

درس نهم

الف) بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- پیامبر خدا گفت. ۲- موسی برای قومش گفت.
- ۳- گفتند جز خدا کسی را بندگی نکنید. ۴- به مردان مؤمن بگو.
- ۵- به زنان مؤمن بگو. ۶- بگو ای خدای دارای پادشاهی.
- ۷- و اعراب گفتند. ۸- بگو خدا پروردگار من است.
- ۹- سلام بر تو باد. ۱۰- سلام بر ما باد.
- ۱۱- تو به راه راست هستی. ۱۲- خدایشان آنها را هدایت نمی کند.
- ۱۳- یار بندگان درستکار باش. ۱۴- گفتار ما گفتار حق و درست است.
- ۱۵- پرستش کنندگان برای ما بودند. ۱۶- خدای ما بخشنده است.
- ۱۷- سلام بر من.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- قَالَ مُحَمَّدٌ ۲- قَالَ رَسُولُنَا ۳- قَالُوا الْمُؤْمِنِينَ
- ۴- قَالَتِ الزَّهْرَاءُ ۵- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ۶- قُلِ اللَّهُ رَبِّي
- ۷- قُلِ اللَّهُ رَبِّي الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۸- قَوْلُهُمْ حَقٌّ
- ۹- رَبُّهُمْ اللَّهُ الرَّحْمَنُ ۱۰- أَرْسَلْنَاهُمْ
- ۱۱- السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ
- ۱۲- سَلَامٌ لِلَّهِ عَلَى ۱۳- سَلَامٌ لِلَّهِ عَلَيْهِمْ ۱۴- عِبَادِي الصَّالِحُونَ

درس دهم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- بنده‌ای که بر او نعمت دادیم.
- ۲- کسانی که خدا به ایشان نعمت داده است.
- ۳- خدایا مرا در دینم اصلاح بگردان. ۴- و در آن بزرگترین اسم تو است.
- ۵- تو را در بین ایشان به عنوان گواهی دهنده فرستادیم.
- ۶- در دل او مرضی است. ۷- پیامبر خدا در بین ما است.
- ۸- آنچه دارا می شود. ۹- آنچه می گوید حق است.
- ۱۰- آنچه در دنیا هست. ۱۱- به آنچه عمل می کنند.
- ۱۲- پس عمل شایسته به جا آورید. ۱۳- خدا به آنچه انجام می دهید بینا است.
- ۱۴- بنابراین، از طرف صبر، طلب کمک بکنید.
- ۱۵- پس خدا ایشان را راهنمایی کرد. ۱۶- خدا به آنچه انجام می دهند آگاه است.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ ۲- نِعْمَتِي لَكَ
- ۳- أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَىٰ عِبَادِهِ الصَّالِحِينَ
- ۴- كَانَ فِي رَحْمَتِ اللَّهِ ۵- أُنْعَمَتْ عَلَيْهِمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
- ۶- اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
- ۷- اللَّهُ شَهِيدٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۸- الْحَمْدُ لِلَّهِ بِمَا أَنْعَمَ عَلَيْنَا

- ۹- يَعْمَلُونَ فِي الدُّنْيَا ۱۰- اِعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ
 ۱۱- فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۱۲- فَكُنْ عَبْدًا لِلَّهِ ۱۳- فِي كِتَابِ اللَّهِ

درس یازدهم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- قومی که خدا بر آنها خشم کرد.
- ۲- پس همانا خدا خشم کرد و گمراهشان کرد.
- ۳- پس همانا خدا رحم کرد. ۴- خدا چنین نیست که قومی را گمراه کند.
- ۵- در گمراهی دوری بودند. ۶- کسانی که گمراه شدند.
- ۷- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود بفرست.
- ۸- درود و بخشایش بر ایشان باد. ۹- درود خدا بر او و خاندانش.
- ۱۰- نماز خفتن. ۱۱- در نمازشان مداومت دارند.
- ۱۲- خاندان موسی و خاندان فرعون. ۱۳- همانا در سرگذشتهایشان عبرت است.
- ۱۴- پس همانا خدا راهنمائیشان کرد. ۱۵- پس همانا سخن کفری گفتند.
- ۱۶- همانا خدا بر من نعمت داد.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- عَلَيْكَ غَضَبَ اللَّهِ ۲- أَنْتَ مَعْضُوبٌ ۳- لَا تَكُنْ مَعْضُوبًا
- ۴- أَنْتَ فِي ضَلَالَةٍ ۵- ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ۶- قَوْمِ الظَّالِمِينَ

۷- يَا هَادِي الْمُضِلِّينَ ۸- صَلُّوا

۹- صَلَّوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ آلِ إِبْرَاهِيمَ

۱۰- قَدْ أَرْسَلَ اللَّهُ رَسُولًا ۱۱- فَقَدْ رَحِمَهُ اللَّهُ

(ج) پاسخ ترجمه سوره حمد :

به نام خداوند بخشنده مهربان. سپاس برای خداوند پروردگار جهان‌ها است. بخشنده مهربان. مالک روز جزا و پاداش. تنها تو را می پرستیم و از تو طلب یاری می کنیم. ما را به راه راست راهنمایی کن. راه کسانی که نعمت دادی به ایشان، نه کسانی که بر ایشان خشم کردی و نه گمراهان.

درس دوازدهم

(الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- تورات و انجیل را بر پا داشتند. ۲- پس برای پروردگار خودت برخیز.
- ۳- و نماز را به پا دارید. ۴- وزن و میزان را بر پا دارید.
- ۵- جز خدای یگانه خدائی نیست. ۶- او یگانه و بی مانند بی نیاز است.
- ۷- برای او فرزندی نمی باشد. ۸- اینکه بگوئید خدا فرزندی آورد.
- ۹- خدای شما خدای یکتا است پس در راه او استوار باشید.
- ۱۰- و برای او در پادشاهیش شریکی نیست. ۱۱- به مشرکین بگو.
- ۱۲- خدائی جز تو نیست یگانه هستی و شریکی برای تو نمی باشد.
- ۱۳- و سلام بر من روز ولادتم. ۱۴- و برای خدا شهادت را بر پا دارید.

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

۱- اَقِمِ الصَّلَاةَ ۲- قُمْ فَقُلْ

۳- الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ

۴- مَا لِكَ يَوْمَ الدِّينِ ۵- اَقِمِ الصَّلَاةَ لِلَّهِ

۶- قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. اللَّهُ الصَّمَدُ ۷- لَا شَرِيكَ لَهُ

۸- أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

۹- قَالُوا وَلَدَ اللَّهِ ۱۰- لَا يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ

۱۱- لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۱۲- لَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ أَحَدًا

۱۳- مُوَحَّدٌ وَ مُشْرِكٌ ۱۴- لَا تُشْرِكُ بِاللَّهِ

(ج) پاسخ ترجمه تشهد نماز:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گواهی می دهم خدائی جز خدای یگانه نیست و شریکی برای او نیست

وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ

و گواهی می دهم محمد (ص) بنده و پیامبر اوست

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

خدایا بر محمد و خاندان او درود بفرست

درس سیزدهم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- به سوی راه راست بشتابید.
- ۲- بگوئید خدایی جز خدای بزرگ نیست تا رستگار شوید.
- ۳- ظالم، رستگار نمی شود. ۴- تو بهترین رحم کنندگان هستی.
- ۵- نماز بهتر است. ۶- نه کسانی که بر ایشان خشم کردی و نه گمراهان.
- ۷- همانا نماز بر پا شد. ۸- و کسانی که به گواهی هایشان استوارند.
- ۹- سلام و فراوانی از طرف او. ۱۰- بهترین جنندگان.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ ۲- حَيَّ عَلَى التَّوْبَةِ
- ۳- الصَّلَاةُ خَيْرُ الْعَمَلِ ۴- الصَّلَاةُ فَلَاحٌ ۵- لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ
- ۶- لَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ ۷- عَلَيْكَ بَرَكَاتُ اللَّهِ

ج) پاسخ اذان ، اقامه ، سوره توحید و معنای هر یک از آنها :

اللَّهُ أَكْبَرُ (۴ مرتبه در اذان و ۲ مرتبه در اقامه گفته می شود.)

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (۲ مرتبه)

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ (۲ مرتبه)

أَشْهَدُ أَنْ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ (این جمله جزء اذان و اقامه نیست فقط برای تیمن گفته می شود.)

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ (۲ مرتبه)

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ (۲ مرتبه)

حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ (۲ مرتبه)

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ (فقط دو مرتبه در اقامه)

اللَّهُ أَكْبَرُ (۲ مرتبه)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (۲ مرتبه در اذان و یک مرتبه در اقامه)

ترجمه: خدا از همه کس و همه چیز بزرگتر است. گواهی می دهم خدائی جز خدای بزرگ نیست. گواهی می دهم به اینکه محمد (ص) فرستاده خداست. گواهی می دهم به اینکه علی (ع) ولی خداست. برای نماز بشتابید. برای رستگاری بشتابید. برای بهترین کارها بشتابید. همانا نماز بر پا شد. خدا بزرگ است. خدائی جز خدای بزرگ نیست.

سورة توحيد: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. اللَّهُ الصَّمَدُ.

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ.

ترجمه: به نام خداوند بخشنده مهربان. بگو او خدای یکتا است. خدای بی نیاز و بی همتا. نزائیده و زائیده نشده است. و برای او مانندی نیست.

درس چهاردهم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- گفت سلام بر تو بزودی از خدای خودم برای تو طلب آمرزش خواهم کرد.
- ۲- پاداش ایشان آمرزش است. ۳- خدایا بیامرز و مهربانی کن.
- ۴- خدای یکتا خدای شماست پس در راه او استوار باشید و از او طلبِ
آمرزش کنید. ۵- پس خداوند توبه ایشان را پذیرفت.
- ۶- از خدا طلب آمرزش می کنم و به سوی او بر می گردم.
- ۷- مگر کسانی که توبه کردند و اصلاح نمودند.
- ۸- از طرفِ خدای گرامی دانا.
- ۹- از طرف محمد (ص) فرستاده خدا به پادشاه مصر.
- ۱۰- عملِ عمل کننده ای از شما. ۱۱- برای شما پاداش است.
- ۱۲- گفت من بهتر از او هستم.
- ۱۳- بهره ما کارهای ما است و بهره شما کارهای خودتان.
- ۱۴- برای شما است دین خودتان و برای من هم دین من می باشد.
- ۱۵- ای کسی که دنیا و آخرت برای او است.
- ۱۶- پادشاهی امروز برای کیست، برای خدای یکتا.
- ۱۷- مهربانی خدا از خشم او بهتر است.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- اغْفِرْ لِي ۲- اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ۳- رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيَّ

- ۴- اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ ۵- اَسْتَغْفِرُ لَكَ ۶- تَابَ اللَّهُ عَلَيْنَا
 ۷- تَابَ اللَّهُ عَلَى الَّذِينَ تَابُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 ۸- اِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ ۹- رَبِّ اغْفِرْ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا
 ۱۰- مِنْ الْاَنِّ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۱۱- مِنْ تِهْرَانَ اِلَى مَشْهَدِ
 ۱۲- رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ ۱۳- اَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ
 ۱۴- مِنْ غَضَبِ اللَّهِ عَلَيْهِ ۱۵- مَنْ قَامَ لِلَّهِ
 ۱۶- اَلْحَمْدُ لِمَنْ هَدَانِي ۱۷- اَلْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ
 ۱۸- وَ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ ۱۹- وَ مِنْكُمْ الصَّالِحُونَ
 ۲۰- اَرْسَلَ اللَّهُ اِلَيْكُمْ رَسُولًا مِنْهُ ۲۱- لَنَا اَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ اَعْمَالُكُمْ

درس پانزدهم

الف) پاسخ بخوانید ، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- و از آنها کسانی هستند که به تو گوش می دهند.
- ۲- ای پروردگار ما آمرزش تو را شنیدیم.
- ۳- همانا خداوند گفتار کسانی را شنید که گفتند ...
- ۴- و به او گوش فرا دارید.
- ۵- موسی به قومش گفت ای قوم من، نعمت خدا را بر خودتان به یاد آورید.
- ۶- پس خدا را بسیار به یاد آورد. ۷- و همانا یاد خدای بزرگتر است.

- ۸- پس به روزهای خدا یاد آوریشان کن. ۹- خدا را مگر اندکی به یاد نمی آورند.
 ۱۰- تغییر حال و نیروئی جز به وجود خدا نیست.
 ۱۱- ای دگرگون کننده حال و احوال. ۱۲- و برای خدا سجده می کند.
 ۱۳- و ایشان برای خدای بخشنده سجده می کنند. ۱۴- از سجده کنندگان بود.
 ۱۵- آقای سجده کنندگان. ۱۶- در همه حال ستایش برای خداست.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- اسْتَمِعُوا لِلَّهِ
 ۲- سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ
 ۳- سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ ذَكَرَهُ ۴- اذْكُرُوا اللَّهَ ۵- اذْكُرُونِي اذْكُرْكُمْ
 ۶- بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقُومُ وَأَقْعُدُ ۷- لَا تَقْعُدُ فِيهِمْ ۸- سَجَدَ لِلَّهِ
 ۹- لَا تَسْجُدُوا لِعِبَادِ اللَّهِ ۱۰- سَجُدُوا الْمَلَائِكَةَ لِأَدَمَ.

تمرین های بعد از درس

الف) پاسخ بخوانید، بنویسید و به فارسی برگردانید :

- ۱- کسانی از پیغمبران که خدا بر آنها نعمت داد.
 ۲- محمد (ص) پیغمبر خدا. ۳- از خبرِ موسی و فرعون، به درستی (حق).
 ۴- و آنها برای خدا تسبیح می کنند. ۵- مردان و زنان تسبیح کننده.
 ۶- پس به نام خدای بزرگ خودت تسبیح کن.
 ۷- همانا نماز بر مؤمنین کتابی است. ۸- به درستی که تو فرستاده خدا هستی.
 ۹- ای پیامبر ما تو را به عنوان شاهد فرستادیم.
 ۱۰- به درستی که خدا پروردگار من و شما است، پس او را پرستش کنید.

- ۱۱- و خدا شهادت می دهد همانا تو فرستاده او هستی.
 ۱۲- او را تسبیح می کنند و برای او به خاک می افتند.
 ۱۳- همانا من از طرف خدا به سوی شما فرستاده شده ام.
 ۱۴- به درستی که تو از پیامبران هستی که برای راه راست فرستاده شده ای.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ (ركوع). سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَ
 بِحَمْدِهِ (سجود). السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.
 السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (سلام). سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ (تسبیحات اربعه). رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ
 لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ (قنوت)

ترجمه: پروردگار بزرگ من پاک و منزّه است و من به سپاس او هستم.
 پروردگار بلند مرتبه ام پاک و منزّه است و من سپاسگزار او هستم. ای
 پیامبر سلام و رحمت و برکت خدا بر تو باد. سلام بر ما و بر بندگان
 درستکار خدا باد. سلام و رحمت و برکت خدا بر شما باد. خدا پاک و
 منزّه است و سپاس برای خداست و جز خدای بزرگ خدائی نیست و خدا
 از همه بزرگتر است. خدایا مرا و پدر و مادرم را و مؤمنین را در روزی
 که برای حسابرسی به پا می خیزند بیامرزد.

آموزش قرآن

خودآموز

روش تازه و آسان برای قرائت و ترجمه آیات

راهنمای کتاب دوم

II

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ^۱

با سپاس و تعظیم به درگاه پروردگار پاک و به شکرانه حسن استقبال و استفاده‌ای که از جلد اول آموزش قرآن شده است، اینک راهنمای جلد دوم تقدیم آموزگاران و خودآموزان می‌شود.

البته اجباری نیست که جواب تمرین‌ها عینا همان باشد که در کتابچه راهنما آمده است. در تدوین دوره آموزش قرآن، همیشه از ترجمه تحت اللفظی و اسیر کردن دانش آموز در عبارات خشک و خاص احتراز شده است. غرض در مرحله اول فهمیدن آیات و کلمات و سپس بیان آنها به فارسی روان است. اگر کسی برای آن مفاهیم، کلمات و جمله‌های دیگری پیدا کرده باشد یا پیدا بکند، چه بهتر.

---

۱. علق / ۴ و ۵: آنکه علم آموخت به دستیاری قلم. آموخت آدمی را آنچه نمی‌دانست.

آنچه مورد اصرار است و مجدداً تذکر داده می شود دو نکته ذیل است :

۱- نظر به اینکه روش اتخاذی برای تعلیم زبان قرآن، روش مستقیم و طبیعی است (یعنی همان ترتیب و وسیله ای که طفل زبان مادری را می آموزد یا مسافر بیگانه بی سواد، زبان کشور تازه وارد را فرا می گیرد و به تدریج و با سرعت و سهولت و درستی مثل مردم دیگر تکلم می نماید) آموزگاران محترم بهیچ وجه نباید در بیان و بحث در قواعد صرف و نحو، تعجیل به خرج دهند و با دانش آموزان روی اعراب و ساختمان کلمات استدلال کنند. بگذارید از طریق تقلید و تلفظ، آنچه در قسمت های تعلیم دروس قبل خوانده و شنیده و در قسمت های تمرین از او پرسیده‌اید، استعمال صحیح کلمات و ترکیب درست جمله ها، در ذهن او جا بگیرد. مثلاً اگر در تمرین درس اول « فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ » را « منزه است پروردگار تو » ترجمه کرد، یا « محمد فرستاده خداست » را « مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ » گفت به او فرمائید چون « سَبِّحْ » فعل امر است، معنای آن « منزه بدان » است، و چون « مُحَمَّدٌ » مبتدا و «رَسُوْلٌ» خبر است باید مرفوع باشند. ترجمه و تلفظ و ترکیب صحیح را برایش ادا کنید و بگوئید طرز درست این طور است توهم این طور بگو یا آنکه بخواهید نظیر این ترجمه و ترکیب ها را که در درسهای گذشته خوانده و دیده است به خاطر بیاورد و با استفاده از حافظه، جواب صحیح را خود او بدهد یا بسازد.

قواعد صرف و نحو به موقع مناسب با رعایت **اَلَا هَمَّ فَاَلَا هَمَّ** و ساده کردن آنها، به تدریج در دروس آینده می آید منتهی وقتی قاعده ای گفته خواهد شد که شاگرد چندین بار قبلاً استعمال آن را شنیده و به کار برده تا حدودی با آن مانوس شده و برایش محسوس شده باشد. به این ترتیب دستور زبان راحت تر فهمیده و عمقی تر پذیرفته می شود. مثل اینکه خود شاگرد در کشف و بیان آن شریک باشد. به عوض ملامت و خستگی، شگفتگی خاطر می آورد. برای تعلیم و تمرینهای بعدی نیز بهتر

به کار برده خواهد شد. همان طور که یک رانندهٔ ورزیده اعمال رانندگی را بدون توجه و تأمل، به شکل خودکار انجام می‌دهد، نوآموزی هم که با تقلید و تکرار، لغات و قواعد را مرکوز ذهن خود کرده باشد، بدون تکلف و فشار، در راهٔ تفهیم و تکلم صحیح می‌افتد.

البته بعد از آنکه هر قاعده و دستور صرف و نحو در دروس مختلف آمد، می‌توانید با اتکا و استفاده از آنها تذکر و تصحیح‌های لازم را در تمرین‌های ما بعد بدهید. اما اگر به استثنا یا اشکال‌هایی برخوردید فشار به خود و به شاگرد نیاورید و باز، روش تقلید و تبعیت را به کار بندید. تا شرح و توضیح استثنا و رفع اشکال‌ها در همین جلد یا در جلد سوم برسد.

۲- انتظار ما از یک دانش‌آموز یا خودآموز با استعداد متوسط و حتی خوش قریحه این نیست که تمرین‌ها را در وهلهٔ اول صد در صد درست جواب بدهد (مخصوصاً بندهای **ب** و **ج**). تمرین‌های آموزش قرآن سؤال امتحان نیست، تمرین است. یعنی وسیلهٔ تکرار و تعلیم. بنابراین هرگز نباید برای نوآموز و برای آموزگار حالت یاس و ایراد پیش آید. همچنان که یک کودک یا بیگانه، صد بار کلمات و جمله‌ها را شکسته و ناقص ادا می‌کند، اما بالاخره درست ادا خواهد کرد. در این جا نیز نتیجه و پیشرفت در پایان هر جلد از کتاب معلوم می‌شود و آن وقت دیده خواهد شد که بسیاری از ترجمه‌ها و جمله‌سازها (مثلاً درس پنجم که نوآموز به زحمت و غلط از عهده بر می‌آید)، حالا برایش روان و روشن شده است.

در هر حال علاقمندی و همکاری آموزگاران محترم و همت خودآموزان عزیز کمک ارزنده‌ای در اشاعهٔ روش حاضر و توسعه و تفهیم کلام حق در میان هموطنان خواهد بود. امید است خیر سرشار و سعادت درخشان نصیب همگان شود.

خوشبختانه در برنامهٔ عمومی تعلیمات ابتدائی مصوب سال ۱۳۴۰ شورای عالی فرهنگ، این سبک آموزش قرآن تصویب و توصیه شده است.

* * *

مسئله قرائت آیات و تشخیص حروف و اعراب‌ها، قاعدتاً با جلد اول متفی شده است و اگر کسری و لنگی باقی باشد در این جلد مرتفع خواهد شد. بنابراین در جلد دوم علاوه بر ترجمه آیات و برگرداندن عربی به فارسی، توجه بیشتری به ساختن فعل‌ها و حرکات آخر کلمات شده یک سلسله دستورهای زبان، با رعایت آنچه در قرآن و کتابها استعمال زیادتر دارد و با کنار گذاردن قیود قراردادی و غیر الزامی صرف و نحو کلاسیک، ضمن دروس پانزده گانه به شرح ذیل بیان شده است:

فاعل و مفعول و نایب فاعل در درس سوم

مضاف الیه در درس پنجم

صیغه های مفرد مذکر، در ماضی و مضارع،

و صیغه امر افعال مختلف لازم و متعدی (فَعَلَ، يَفْعَلُ، أَفْعَلُ) در درس هفتم

صیغه های جمع مذکر ماضی، از باب ثلاثی مجرد

و متعدی ساختن در باب افعال (فَعَلُوا، أَفْعَلُوا) در درس هشتم

صیغه های متکلم وحده و مفرد مخاطب ماضی (فَعَلْتُ فَعَلْتَ) در درس دهم

صیغه های جمع مضارع و مُتَكَلِّمٌ وَحَدَهُ مضارع (يَفْعَلُونَ، أَفْعَلُ) در درس یازدهم

مبتدا و خبر در درس دوازدهم

حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ (إِنَّ، أَنْ، لَعَلَّ، لَكِنَّ) در درس سیزدهم

صیغه های مُتَكَلِّمٌ مَعَ الْغَيْرِ ماضی و مضارع (فَعَلْنَا، نَفْعَلُ) در درس چهاردهم

تَأْنِيثُ در درس پانزدهم

همچنین چند فقره توضیحات تکمیلی و اشاره به موارد استثنایی در کتابچه راهنما آمده است.

مجرور شدن جمع ها به الف و ت در محل نصب	در درس پنجم و هفتم
مجرور نشدن اسامی مُنصرف	در درس ششم
بعضی از اسامی مبني	در درس هشتم
فعل ماقبل جمع	در درس نهم
تبعیت صفت از موصوف	در درس دهم

موضوع اضافی دیگری که در جلد دوم آمده، **تجوید** است که باید با کمک آموزگار و روش سمعی انجام گردد.

تلفظ ح و ع	در درس نهم
تلفظ ث و ذ	در درس یازدهم
تلفظ ص و ط	در درس پانزدهم

امید است به خواست خدا در جلد سوم علاوه بر ادامه ترجمه و ترکیب و با تکمیل صرف و نحو و تجوید، مختصری نیز تفسیر قرآن گفته شود.

* * *

در پایان لازم است از همکاری جنابان آقایان علی اصغر مروارید و حسین جعفری در تصحیح و تکمیل این راهنما تشکر نمایم. همچنین از جناب آقای فرزانه که در کتاب های اول و دوم و راهنمای جلد اول قبول زحمت و بذل لطف و دقت فراوان فرمودند، تشکر کنم.

در پس اول

الف) قرائت و ترجمه

- ۱- همانا خداوند پروردگاز من و پروردگار شماست پس او را بندگان کنید . ۲- آنچه را شما بندگان (پرستش با عبادت) میکنید من بندگان میکنم . ۳- دین شما مال خودتان (برای شما) و برای من و دین خودم . ۴- خدای شما خدای من است ، خدای جزا و که بخشنده و مهربان است نیست .
- ۵- شرک بخدا نوزید (کسی و چیزی را با خدا شریک نگیرید) . ۶- خدا گواهی (شهادت) دارد باینکه خدای جزا و نیست . ۷- بارها آنچه را نعمت (خوبی خیر، دارائی، توانائی و غیره) هست از تو است ، خدای جزا و نیست ، از تو درخواست آمرزش میکنم و بسوی تو بازگشت مینمایم (دعا است) . ۸- و موسی گفت ای فرعون بدانکه من فرستاده پروردگار جانبا هستم .
- ۹- پس سجده و سپاس پروردگار است تسبیح نماز بنگران نعمت های الهی و با تو چه قدرت و صفات خدا ، او را انزله از خلاف و خطا و دور از هر عیب بدان . ۱۰- یقین حقا نوح را بجانب قوس فرستادیم (ما نور کردیم) پس گفت ای قوم خدا را پرستید ، برای شما خدائی جزا و نیست . ۱۱- و زمانیکه بفرشتگان گفتیم برای آدم (بد آدم) سجده کنید پس سجده کردند

درس اول

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شما است پس او را بندگی کنید.
- ۲- آنچه را شما بندگی (پرستش یا عبادت) می کنید من بندگی نمی کنم.
- ۳- دین شما مال خودتان (برای شما) و برای من دین خودم.
- ۴- خدای شما خدای یگانه است، خدائی جز او که بخشنده و مهربان است نیست.
- ۵- شرک به خدا نورزید (کسی و چیزی را با خدا شریک نگیرد).
- ۶- خدا گواهی (شهادت) داد به اینکه خدائی جز او نیست.
- ۷- بارالها آنچه را نعمت (خوبی، خیر، دارائی، توانائی، و غیره) هست از تو است، خدائی جز تو نیست، از تو درخواست آمرزش می کنم و به سوی تو بازگشت می نمایم (دعا است).
- ۸- و موسی گفت ای فرعون بدان که من فرستاده پروردگار جهانها هستم.
- ۹- پس بحمد و سپاس پروردگارت تسبیح نما (به شکرانه نعمت های الهی و با توجه به قدرت و صفات خدا، او را منزّه از خلاف و خطا و دور از هر عیب بدان).
- ۱۰- به یقین حتما نوح را به جانب قومش فرستادیم (مامور کردیم) پس گفت ای قوم خدا را پرستید، برای شما خدائی جز او نیست.
- ۱۱- و زمانی که به فرشتگان گفتیم برای آدم (به آدم) سجده کنید پس سجده کردند مگر ابلیس (شیطان).
- ۱۲- او کسی است که پیغمبر خود را به راهنمایی و دین حق فرستاده (مأمور کرد).
- ۱۳- ای فرزندان یعقوب (بنی اسرائیل) نعمتی را که من بر شما انعام کرده ام (ارزانی داشته ام) به یاد آورید.

- ۱۴- کسانی که خدا را ایستاده و نشسته به یاد می آورند.
- ۱۵- همانا آنها چنین بودند که وقتی به ایشان گفته می شد خدائی جز خدا نیست به تکبر می گرائیدند (تکبر می ورزیدند).
- ۱۶- برای هر کس از شما که بخواهد استوار باشد (استقامت ورزد، مستقیم بماند)، و شما نمی خواهید مگر آنکه خدای، پروردگار جهان خواهان باشد.
- ۱۷- پس هر کس بعد از ظلمی که نموده توبه کند و اصلاح نماید (کار بد و خرابی را درست و جبران کند) پس بداند که خداوند توبه او را می پذیرد (نظر خدا به او بر می گردد)، همانا که خداوند بسیار آمرزنده و رحمت رساننده است.
- ۱۸- بدان که من خدا هستم خدائی جز من نیست پس مرا پرستش کن و نماز را برای یاد من بر پا دار.
- ۱۹- منزّه است پروردگار من، آیا من جز یک بشر پیغمبر هستم؟
- ۲۰- همانا که ما در میان آنها رسولی از خودشان فرستادیم (تا بگوید) که خدا را بندگی کنید، شما را خدائی غیر از او نیست.

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۲- رَبُّكَ رَحْمٰنٌ
- ۳- مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ ۴- شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
- ۵- قَالَ عَبْدُهُ ۶- لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ
- ۷- كَانَ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ ۸- هَدٰى اللّٰهُ رَسُوْلَهُ

- ۹- قَالَ الْمُؤْمِنُونَ ۱- اللَّهُ عَالِمٌ بِمَا تَعْمَلُونَ
 ۱۱- يَا هَادِيَ الضَّالِّينَ ۱۲- فَقَدْ رَحِمَهُ اللَّهُ
 ۱۳- الْمُؤْمِنُونَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ ۱۴- لَا أُشْرِكُ بِاللَّهِ أَحَدًا
 ۱۵- قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَفْلِحُوا ۱۶- اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ
 ۱۷- إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ ۱۸- لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ
 ۱۹- أَذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ ۲۰- بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقُومُ وَ أَقْعُدُ

ج) پاسخ دیکته حفظی و ترجمه (سوره فاتحه را بخوانید، بنویسید و ترجمه کنید):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

حمد و سپاس برای پروردگار جهانها است. (خدای) بخشنده مهربان.

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ. إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ.

مالک روز پاداش. تنها تو را بندگی می کنیم و تنها از تو کمک می جوئیم.

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ. صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ.

ما را به راه راست رهبری کن. راه کسانی که بر آنان نعمت و خیر دادی.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ.

نه آنها که مورد خشم هستند و نه گمراه شدگان.

درس دوم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- **نظافت از ایمان است (پاکیزگی لازمه و نشانه ایمان است).**
- ۲- جز این نیست که مؤمنین کسانی هستند که به خدا و فرستاده او ایمان آوردند.
- ۳- و کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند برای آنها آمرزش و پاداش بزرگی است.^۱
- ۴- کسانی که می گویند پروردگارا، ما ایمان آوردیم پس گناه ما را ببخش (ما را بیامرز).
- ۵- اعراب گفتند ایمان آوردیم بگو هرگز ایمان نیاورده اید.
- ۶- گفتند آیا به دو نفر بشر مثل خودمان ایمان بیاوریم و (در حالی که) قوم آنها پرستندگان ما هستند.
- ۷- به درستی که من برای شما فرستاده امینی هستم.
- ۸- برای آنها امنیت است.
- ۹- همانا خدا و فرشتگان او بر پیغمبر درود می فرستند (طلب رحمت برای او می کنند) ای کسانی که ایمان آورده اید درود بر او فرستید.

---

۱. در قرآن مکرر (شاید بیش از ۵۰ آیه)، این دو کلمه به دنبال هم می آید؛ ایمان و عمل صالح. مسلمان واقعی که خدا به او وعده پیروزی و بهشت می دهد، کسی است که هم ایمان به خدا و آخرت داشته باشد و هم کار خوب و بجا انجام دهد. یعنی اهل عمل و فعالیت و خدمت باشد. تنها « أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ » گفتن و حرفهای خوب زدن کافی نیست. عمل به آن و منشاء خیر و خدمت شدن و فداکاری کردن هم ضروری است.

- ۱۰- به یقین کسانی از اهل کتاب و بت پرستان که کافر شدند... .
- ۱۱- و خدا مردم کافر را راهنمایی نمی کند.
- ۱۲- و آنها نسبت به خدای بخشنده کفر می ورزند.
- ۱۳- آیا به باطل ایمان می آورند و به نعمت خدا کفر می ورزند (منکر نعمت خدا می شوند) ؟
- ۱۴- آن اشخاص بر آنها درودهایی از پروردگارشان است و آنان خود رستگار شوند گانند.
- ۱۵- آنها به آن ایمان می آورند و کسانی که نسبت به آن کافر می شوند پس همانا زیانکاران اند.
- ۱۶- ای کسانی که ایمان آورده اید مانند کسانی که کافر شدند نباشید.
- ۱۷- شما به آن کافر هستید.
- ۱۸- پس می گوید آیا شما بندگان را گمراه کردید؟
- ۱۹- همانا که ما برای شما رسول شاهی را فرستادیم (مامور کردیم) همچنان که به جانب فرعون، پیغمبری را اعزام داشتیم.
- ۲۰- سوره کافرون (سوره ۱۰۹، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۶ آیه) :
به نام خداوند بخشنده مهربان.
بگو ای کافرها. من آنچه (یا آن کس که) شما می پرستید، نمی پرستم. و شما آنچه را من می پرستم پرستنده نیستید. و نه من پرستنده آنچه شما می پرستید هستم. و نه شما پرستنده آنچه من می پرستم هستید. برای شما دین خودتان باشد و برای من دین خودم.

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا يُفْلِحُونَ ۲- آمِنُوا بِاللَّهِ وَلَا تَكْفُرُوا
- ۳- قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ۴- لَا تَكْفُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
- ۵- الْأَمْنُ لِلَّذِينَ يَعْبُدُونَ اللَّهَ ۶- أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ
- ۷- آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۸- أَنْتُمْ لَا تَعْبُدُونَ الشَّيْطَانَ
- ۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اعْمَلُوا صَالِحًا
- ۱۰- فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ
- ۱۱- لَقَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالرَّحْمَنِ
- ۱۲- الْمُؤْمِنُونَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيَسْجُدُونَ
- ۱۳- لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا ۱۴- اتَّؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
- ۱۵- الْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَآيَاتِهِ ۱۶- قُولُوا لَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ

(ج) پاسخ قرائت صحیح :

- ۱- شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
- ۲- أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ۳- رَسُولُ اللَّهِ رَبُّ الْعَالَمِينَ
- ۴- هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
- ۵- لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۶- الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ

۷- وَ الْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمِنٌ بِاللَّهِ ۸- مَنْ يَهْدِي قَلْبَهُ

۹- وَ مَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ

۱۰- وَ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ

درس سوم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

۱- **وصیتی است از خدا .**

۲- آیا یکدیگر را به آن (کار یا مطلب) سفارش کرده اند؟

۳- و برای (به خاطر یا در راه) پروردگارت پس پایداری نما.

۴- پس صبر کن صبر کردنی.

۵- پس بر آنچه می گویند (علی رغم تهمت ها و تکذیب هائی که می زنند و

می گویند)، بردبار باش و به ستایش پروردگارت تسبیح کن.

۶- پایداران همان ها هستند.

۷- ای کسانی که ایمان آورده اید، از صبر (مقاومت) و نماز (پیوند با خدا)،

کمک بگیرید. ۸- همانا ما قرآن را به حق، بر تو فرو فرستادیم.

۹- ای کسانی که ایمان آورده اید، ایمان بیاورید به خدا و فرستاده او و به

کتابی که بر پیغمبرش نازل کرده است و کتابی که از پیش نازل شده

است، و هر کس به خدا و فرشتگان او و کتاب های او و فرستاده های او کافر

شود پس حتما در گمراهی دوری گم شده است.

۱۰- فرشتگان فرود نمی آیند مگر به حق.

۱۱- بگو به خدا ایمان آوردیم و (به) آنچه بر ما نازل شده است و بر ابراهیم و اسماعیل نازل شده است .

۱۲- به یقین ما هستیم که قرآن را بر تو فرو فرستادیم، فرو فرستادن مخصوصی.

۱۳- بدان که ما فرستادگانمان و کسانی را که ایمان آوردند حتما یاری می کنیم.

۱۴- اگر خدا شما را یاری کند پس (دیگر) غلبه کننده ای بر شما نیست.

۱۵- گفت پروردگار من، مرا بر گروه کافرها (در جنگ با کافرها) یاری کن.

۱۶- ای کسانی که ایمان آورده‌اید، یاری کنندگان خدا باشید، همان طور که

عیسی پسر مریم به حواریون گفت یاری کنندگان من به سوی خدا (در

راه خدا) کیان اند؟ حواریها گفتند ما یاری کنندگان خدا هستیم پس

طایفه ای از بنی اسرائیل ایمان آوردند و طایفه ای کافر شدند.

۱۷- پس یاری کننده ای برای آنها نیست. ۱۸- و برای ستمگران یاری کننده ای نیست.

۱۹- مردم بر آئین پادشاهان خود هستند.

۲۰- ای مردم شما فقیر و نیازمند به سوی خدا هستید.

۲۱- رمضان که در آن قرآن نازل شده است، راهنما برای مردم.

۲۲- پس در این روز با هیچ انسانی حرف نمی‌زنم.

۲۳- و از مردم کسی هست که می‌گوید پروردگارا ما به خدا ایمان آوردیم.

۲۴- **سورهٔ عصر** (سورهٔ ۱۰۳، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۳ آیه):

به نام خداوند بخشندهٔ مهربان.

قسم به عصر. یقینا انسان در زیان حتمی است. مگر کسانی که ایمان

آورده‌اند و کارهای شایسته کردند و همدیگر را به حق سفارش نمودند

و یکدیگر را به پایداری توصیه کردند.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- يَا أَيُّهَا النَّاسُ آمِنُوا بِاللَّهِ وَاعْبُدُوهُ
- ۲- أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ ۳- يُوصِيكُمْ اللَّهُ بِالصَّبْرِ
- ۴- إِنَّا أَرْسَلْنَا الرَّسُلَ وَ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْكِتَابَ
- ۵- اصْبِرْ كَمَا صَبَرَ الْمُؤْمِنُونَ ۶- يَا نَاصِرَ مَنْ لَا نَاصِرَ لَهُ
- ۷- قَدْ نَصَرَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ ۸- أَنْزَلَ اللَّهُ نَصْرَهُ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا
- ۹- أَنْتُمْ الْمَنْصُورُونَ ۱۰- نَحْنُ مُنْزِلُونَ بِطِهْرَانَ
- ۱۱- أَرْسَلَ اللَّهُ التُّورَاتَ عَلَى مُوسَى
- ۱۲- مِنَ النَّاسِ مَنْ يَكْفُرُ بِاللَّهِ
- ۱۳- إِنْ يَنْصُرِ اللَّهُ النَّاسَ يَنْصُرْهُمْ اللَّهُ
- ۱۴- إِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ لَمْ يَصْبِرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ
- ۱۵- أَنْتُمْ مِنَ الصَّابِرِينَ وَ اللَّهُ يَنْصُرْكُمْ
- ۱۶- اللَّهُمَّ أَنْزِلْ عَلَيْنَا الصَّبْرَ وَ النَّصْرَ
- ۱۷- نَزَلَ الْكِتَابَ (أَنْزَلَ الْكِتَابَ)، أَنْزَلَ الْكِتَابَ، أَنْزَلَ اللَّهُ الْكِتَابَ.

۱. از شماره (۱۷) الى (۲۱)، توجه به نکات زیر ضروری است:

کلمه «الرَّسُولُ» در «صَبَرَ الرَّسُولُ» فاعل است و مرفوع می باشد. یعنی آخر آن حرکت پیش (ضمه) گرفته است. همچنین است «نَّاسٌ» در «آمَنَ النَّاسُ» و ←

- ۱۸- أَرْسَلَ اللَّهُ الرَّسُولَ، صَبَرَ الرَّسُولُ، أُرْسِلَ الرَّسُولُ.
 ۱۹- نَصَرَ الرَّسُولُ ، آمَنَ النَّاسُ ، هَدَى اللَّهُ النَّاسَ
 ۲۰- وَصَّى الْإِنْسَانَ ، قَالَ مُحَمَّدٌ ، قَالَ اللَّهُ ، أَعْبُدُوا اللَّهَ
 ۲۱- اذْكُرُوا نِعْمَتَنَا ، اذْكُرْ نِعْمَتَكُمْ.

درس چهارم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- پروردگار ما، میان ما و میان قوم ما، به حق گشایش بنما و تو بهترین گشاینده ها هستی.

→ «اللَّهُ» در «أَنْزَلَ اللَّهُ الْكِتَابَ» و در «هَدَى اللَّهُ النَّاسَ»، «مُحَمَّدٌ» در «قَالَ» عملی هستند و فاعل نامیده می شوند. کلمه «الْكِتَابُ» در جمله «أَنْزَلَ اللَّهُ الْكِتَابَ» مَفْعُول است و با علامت فتحه یا به صورت مَنْصُوب آمده است. همچنین «رَسُولٌ» در «أَرْسَلَ اللَّهُ الرَّسُولَ» و در «نَصَرَ الرَّسُولُ»، «نَاسٌ» در «هَدَى اللَّهُ النَّاسَ»، «إِنْسَانٌ» در «وَصَّى الْإِنْسَانَ»، «اللَّهُ» در «أَعْبُدُوا اللَّهَ»، «نِعْمَتٌ» در «اذْكُرُوا نِعْمَتَنَا» و در «اذْكُرْ نِعْمَتَكُمْ».

مفعول یعنی کسی یا چیزی که فاعلی آن را انجام داده و فعلی درباره آن واقع شده باشد. کلمات ذیل حالت مفعول مجهول (نایب فاعل) را دارد و با علامت ضمه و مرفوع است: «كِتَابٌ» در «أَنْزَلَ الْكِتَابُ»، و «رَسُولٌ» در «أَرْسَلَ الرَّسُولُ».

- ۲- و اگر برای شما از جانب خدا پیروزی باشد، می گویند آیا ما با شما نبودیم؟
- ۳- پس میان من و میان آنها فتحی بگشا.
- ۴- حتما بر آنها برکت هائی خواهیم گشود (برکت را به روی آنها باز می کنیم).
- ۵- و فرستادگان نزد خاندان لوط آمدند.
- ۶- و هر کس خوبی و خیری بیاورد پس برای او (پاداش او) بهتر از آن است.
- ۷- گفتید ای موسی ما هرگز تا خدا را نبینیم به تو ایمان نمی آوریم.
- ۸- همانا من شما را به (وضع و آینده) خوبی می بینم.
- ۹- نمایش به مردم می دهند (ریا می کنند) و خدا را به یاد نمی آورند.
- ۱۰- به درستی که آنها، آن را دور می بینند.
- ۱۱- تو را نمی بینم مگر بشری مثل خودمان (به نظر ما شبیه خودمان هستی).
- ۱۲- برای آنها (اجازه یا سزاوار) نیست که داخل آنجا شوند.
- ۱۳- بر او داخل شدند (وارد خانه یا خیمه او شدند)، گفتند سلام، گفت سلام.
- ۱۴- ای کسانی که ایمان آورده اید داخل خانه های پیغمبر نشوید.
- ۱۵- گفتند ایمان آورده ایم و (حال آنکه) هرگز ایمان در دلهای آنها داخل نشده است (نفوذ نکرده است).
- ۱۶- حتما آنها را داخل (در آن شهر) خواهیم کرد، داخل کردن خاصی.
- ۱۷- و خداوند گفت همانا من با شما هستم.
- ۱۸- غیر از کسانی که پس از آن توبه کردند و اصلاح نمودند (جبران و رفع فساد گذشته را نمودند) پس به یقین خداوند بسیار آمرزنده و رحمت دهنده است.

۱۹- ای کسانی که ایمان آورده اید بوسیلهٔ پایداری در نفس و پیوند با خدا کمک بگیرید، بدانید که خدا با صبر کنندگان است.

۲۰- و اینکه خداوند حتماً با نیکوکاران است.

۲۱- گفت وارد مصر شوید، **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** در امان هستید.

۲۲- گفت ای آدم آنها را (فرشتگان را) به نام های خودشان آگاه کن، پس همینکه (آدم) آنها را به اسم هایشان خبر داد، (خدا) گفت آیا نگفته بودم همانا که من غیب را می دانم.

۲۳- آیا این را نمی دانی که خدا می بیند؟

۲۴- بگو آیا شما بهتر می دانید یا خدا؟

۲۵- به این ترتیب کسانی که علم و اطلاع ندارند، مانند گفتار آنها سخن گفتند.

۲۶- وصیتی از طرف خدا، و خداوند بسیار دانا است.

۲۷- خداوند بهتر می داند چه چیز در سینه های عالمیان است.

۲۸- دانای پنهان و آشکار.

۲۹- و تو ضعف مرا از مختصر گرفتاری دنیا خبر داری.

۳۰- و به آنها کتاب تعلیم می دهد.

۳۱- **سورۀ نصر** (سورۀ ۱۱۰، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۳ آیه):

به نام خداوند بخشندهٔ مهربان

زمانی که یاری خدا و پیروزی آمد. و مردم را دیدی فوج فوج داخل دین خدا می شوند. پس به ستایش پروردگارت تسبیح کن و از او آمرزش بخواه، بدان که او بسیار توبه پذیر است.

(ب) از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- جَاءَكُمْ نَصْرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ ۲- الْفَتْحُ لِلصَّابِرِينَ
- ۳- جَاؤَا لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ ۴- فَتَحُوا بُيُوتَهُمْ
- ۵- إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَفْتَحْ لَكُمْ فَتْحًا
- ۶- جَاءَنَا الرَّسُولُ الَّذِي آمَنَّا بِهِ
- ۷- رَأَيْتَ النَّاسَ يَنْصُرُونَ اللَّهَ ۸- أَرَأَيْتُمْ الْفَتْحَ
- ۹- جَاءَ الْفَتْحُ بَعْدَ النَّصْرِ ۱۰- اصْبِرْ حَتَّىٰ جَائِكَ الْفَتْحُ
- ۱۱- جَاءَ الْكِتَابُ ۱۲- جِيءَ بِالنَّاسِ لِيَشْهَدُوا إِنَّهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ
- ۱۳- جئتُ بوالديك
- ۱۴- أَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا
- ۱۵- إِنْ اللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۱۶- إِنْ اللَّهُ مَعَنَا
- ۱۷- النَّصْرُ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَ صَبَرُوا
- ۱۸- لَا تَكُنْ مَعَ الَّذِينَ كَفَرُوا
- ۱۹- ذَلِكَ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ
- ۲۰- أُدْخِلْ فِي دِينِ اللَّهِ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ
- ۲۱- هَلْ تُرِيهِمْ يَدْخُلُونَ إِيْرَانَ ۲۲- اعْلَمْ أَنَّهُ هُوَ اللَّهُ الْعَلِيمُ

٢٣- اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُحْسِنِينَ ٢٤- رَأَيْتُ وَ عَلِمْتُ

٢٥- نَحْنُ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ دَخَلُوا الْمَسْجِدَ

٢٦- أَشْهَدُ أَنَّكَ تَعْلَمُ مَنْ جَاءَنِي

٢٧- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ النَّصْرَ مِنَ اللَّهِ

(ج) پاسخ نحو و قرائت :

١- دَخَلَ الْعَلِيُّ ، اَدْخَلَ الْعَلِيَّ

٢- رَأَى حُسَيْنٌ ، رَأَى الْحُسَيْنَ

٣- جَاءَ مُحَمَّدٌ ، جَاءُوا بِمُحَمَّدٍ

٤- يَنْصُرُونَ اللَّهَ ، يَنْصُرُ اللَّهُ

٥- عَلِمَ اللَّهُ ، يَعْلَمُ الْكِتَابَ ، لَنْ يَعْلَمَ الْإِنْسَانُ ، أَيْعَلَمُ الْحُسَيْنُ؟

٦- عَلِمَ الْإِنْسَانُ ، يُعَلِّمُنِي ، يُعَلِّمُكَ ، عَلَّمَ اللَّهُ الرَّسُولَ

٧- وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ

٨- إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

٩- إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا

١٠- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ ١١- وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

١٢- رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَ أَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

درس پنجم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- ای مردم پروردگارتان را که شما و کسانی که قبل از شما بودند را آفریده است، پرستش کنید. ۲- انسان ناتوان خلق شده است.
- ۳- چنین است خداوند شما پروردگارتان، خدائی جز او نیست، آفریننده همه چیز است، پس او را بندگی کنید و او بر همه چیز وکیل است.
- ۴- مگر آن کس که پروردگارت به او مرحمت کرده باشد، و برای همین (منظور) آنها را آفریده است. ۵- راهنمائی و رحمت برای نیکی کنندگان.
- ۶- و به مردم (سخن) نیک بگوئید. ۷- و آنها رفیقان خوبی هستند.
- ۸- سینه های مردم مؤمن. ۹- گفت بنابراین از آنجا خارج شو.
- ۱۰- و بیرون کردن اهل آن بزرگتر (بدتر) است.
- ۱۱- آیا آنچه (یا کسانی) را که چیزی نیافریده اند شریک (خدا) قرار می دهند و (حال آنکه) خود آنها هم آفریده شده اند.
- ۱۲- و چون پیش شما آمدند گفتند ایمان آورده ایم و (حال آنکه) محققا با کفر داخل شده اند و مُسَلِّمًا با آن (کفر) خارج شده بودند، و خداوند بهتر می داند.
- ۱۳- هیچ چیزی که قابل ذکر باشد (یا نام و نشانی داشته باشد)، نبود.
- ۱۴- زینت خدا که برای بندگانش بیرون آورده است.
- ۱۵- و خداوند خارج کننده است. ۱۶- نماز را به پا می دارند و زکات می دهند.

۱۷- و حتماً به یقین کسانی را که به آنها کتاب داده شده است، وصیت (سفارش) کردیم. ۱۸- و حق او را بده.

۱۹- و کسانی که به آنها دانش داده شده است می‌بینند (درک می‌کنند) که آنچه از پروردگارت به تو نازل شده است، حق است و به راه (خداوند) صاحب عزت شایسته ستایش، رهبری می‌نماید.

۲۰- بگو ای خداوند صاحب ملک و حکومت (یا سلطنت و مالکیت)، ملک را به هر کس بخواهی می‌دهی.

۲۱- و آنچه به موسی و عیسی از پروردگارشان (پروردگار آن دو نفر) داده شده است. ۲۲- پس خداوند ثواب دنیا و نیکی ثواب آخرت را به آنها داد.

۲۳- و حتماً به یقین حکمت به لقمان دادیم. ۲۴- بلکه حق را به آنها دادیم.

۲۵- و به شما آنچه را که به احدی از عالمیان داده نشده بوده است، دادیم.

۲۶- و چون آیه ای برای آنها آمد گفتند هرگز ایمان نمی‌آوریم مگر آنکه برای ما (نظیر) آنچه به فرستادگان خدا داده شده است، آورده شود.

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

۱- خَلَقَ اللهُ النَّاسَ ۲- خُلِقَ الْعَالَمُ

۳- اللهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَعْلَمُ مَا يَعْمَلُ ۴- خُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا

۵- خُلِقْتُمْ مِنْ عَجَلٍ ۶- أَعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَوَالِدَيْكُمْ

۷- إِنَّ النَّاسَ يَخْلُقُونَ أَعْمَالَهُمْ ۸- أَحْسِنُوا الْخَلْقَ أَحْسَنَكُمْ اللهُ

۹- الْمُؤْمِنُونَ مُحْسِنُونَ وَهُمْ يُفْلِحُونَ

- ۱۰- رَأَيْتُ أَحْسَنَهُمْ أَصْبَرَهُمْ ۱۱- أَعْلَمُ مَا فِي صَدْرِكَ
- ۱۲- هَذِهِ الْقَرْيَةُ يَصْدُرُ الْعَلَاتُ ۱۳- فِي صُدُورِهِمْ مَرَضٌ
- ۱۴- ذَلِكَ النَّاسُ يَخْرُجُونَ مِنْهُمْ أَفْوَاجًا
- ۱۵- خَرَجَ النَّاسُ أَفْوَاجًا ۱۶- يَخْرُجُونَ مِنْ بُيُوتِهِمْ طَلَبًا لِنَصْرِ اللَّهِ
- ۱۷- أُخْرِجُوا مِنَ الْكُفْرِ وَادْخُلُوا فِي دِينِ اللَّهِ
- ۱۸- أُخْرِجُوا الْكُفْرَ مِنْ صُدُورِكُمْ
- ۱۹- فَقَالَ أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ
- ۲۰- إِنْ تَشَاءُ أَنْ نَدْخُلَ بِلَدَّتِكُمْ أَخْرِجْهُمْ مِنْهَا
- ۲۱- أَحْسَنَ اللَّهُ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۲۲- لَا يَنْصُرُهُمْ بِشَيْءٍ
- ۲۳- لَمْ يَدْخُلْ شَيْءٌ فِي صَدْرِي
- ۲۴- اَللّٰهُمَّ اٰتِنَا نَصْرَكَ وَالفَتْحَ
- ۲۵- أُوتِيَ بِهِ الْمَلِكُ وَالْعِلْمُ
- ۲۶- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا اللَّهَ، أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
- ۲۷- أَحْسَنَ إِلَى النَّاسِ وَآتِ الْخَلْقَ حَقَّهُ ۲۸- إِنِّي آتِيكُمْ بِخَبَرٍ

۱. الْعَلَاتُ با آنکه در حالت مفعولی است و باید آخرش منصوب باشد چون جمع به الف و ت است، مکسور شده و نسبت به قاعده ساده کلی درس سوم، استثنا می باشد.

۲۹- فِي كِتَابِ اللَّهِ^۱ مِنَ اللَّهِ إِلَي رَسُولِهِ ، مَعَ النَّاسِ ، لِلْحُسَيْنِ ،
 مِنْ طَهْرَانَ إِلَى شِيرَازَ^۲ ، إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ، آمَنْتُ
 بِاللَّهِ ، اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ ، دِينَ اللَّهِ ، عِبَادُ اللَّهِ ، خُسْرَانُ
 الْآخِرَةِ ، أَنْصَارُ الرَّسُولِ ، آمَنُوا بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ رُسُلِهِ .

درس ششم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- پروردگارت را بندگی کن تا یقین (مقصود مرگ است) برسد.
- ۲- کسانی که نماز را به پا می دارند و زکات را می پردازند و آنها خود به آخرت یقین دارند.
- ۳- اگر از یقین کنندگان باشید.
- ۴- پس آنها در عذاب مشترک اند. ۵- خدا گفت بدانید آن را برای شما (به سوی شما) فرو می فرستم، پس هر کس از شما بعد از آن کافر شود، پس همانا که او را عذاب می کنیم چنان عذابی که هیچ کس از مردم دنیا را نکرده ام.

-
۱. دو اسم پشت سر هم که ملکیت یا تابعیت و ارتباط را برساند، مُضَاف و مُضَافٌ إِلَيْهِ نامیده می شوند مثل **کتابِ حَسَنِ** ، کتابِ مُضَاف و حَسَنِ مُضَافٌ إِلَيْهِ است. اسامی یا کلماتی هم که بعد از در، از، برای، با، به، سوی، و امثال آن می آیند [در حکم] مُضَافٌ إِلَيْهِ هستند. در کلیه مثالهای شماره ۲۹، مُضَاف و مُضَافٌ إِلَيْهِ وجود دارد. مُضَافٌ إِلَيْهِ در عربی حرکت کسره می گیرد یعنی مَجْرُورٌ می شود.
  ۲. چون این دو اسم غیر عربی هستند غیر منصوب نامیده می شوند، به جای کسره (زیر) فتحه (زیر) می گیرند.

- ۶- اگر آنها را عذاب دهی پس همانا که ایشان بندگان خودت هستند، و اگر آمرزش بر آنان روا داری پس همانا که تو خودت عزیز و حکیم هستی.
- ۷- پس خدا او را عذاب می کند، عذاب بزرگتر.
- ۸- یا آن که خاطره ای (ذکری) را برای ایشان تازه کند.
- ۹- گفتند آیا آنچه را که خدا بر شما گشوده است برای آنها حکایت می کنید؟ (پرسش و سرزنش است).
- ۱۰- و چنین نیست که خدا آنها را عذاب رساند و (حال آنکه) تو در میانشان هستی و خدا عذاب دهنده آنها نیست در حالی که طلب آمرزش (استغفار) می نمایند. ۱۱- خداوند بهترین حکایت و گفتار را نازل کرده است.
- ۱۲- و اگر خواسته بودیم حتما به هر کس هدایتش را داده بودیم.
- ۱۳- کسانی که به خود ضرر زدند همان هائی هستند که ایمان نمی آورند.
- ۱۴- برای کسانی که به آخرت ایمان نمی آورند مَثَلِ بَدِی است (چگونگی و سرنوشت بدی دارند).
- ۱۵- اگر خوبی کردید برای خود خوبی کرده اید و اگر بدی نمودید پس (آن هم) برای خودتان است.
- ۱۶- و کسانی که کارهای بد کردند، سپس بعد از آن توبه نمودند و ایمان آوردند، همانا که پروردگارت بعد از اینها (یعنی به شرط توبه و ایمان) حتما آمرزش پذیر بسیار و رحمت رسان فراوان است.
- ۱۷- ای (خدای) نیکوئی کننده، به تحقیق (شخص) بدکار نزد تو آمد، تو نیکی کننده ای و من بدکار (گناهکار) . ۱۸- بیان برای مردم و راهنمایی و اندرز.

۱۹- به یقین و حتم، فرستادگانمان را با دلایل روشن و رسا اعزام داشتیم و کتاب همراه آنها نازل کردیم.

۲۰- گفتند آیا مگر نبود که پیغمبرانتان با دلایل روشن و رسا برای شما آمدند؟

۲۱- گفت پروردگار من، همانا که من به خود ستم کردم پس مرا ببخش، پس خدا او را آمرزید، همانا که او بسیار گذشت کننده صاحب رحمت و لطف است.

۲۲- ماه رمضان که در آن قرآن نازل شده است، راهنمایی برای مردم و دلایل آشکار از هدایت و فرقان^۱.

۲۳- یا بگوئید اگر همانا بر ما کتاب نازل شده بود، حتما هدایت شده تر از آنها می بودیم. پس در حقیقت، برهان روشنی از پروردگارتان برای شما آمد و هدایت و رحمتی.

۲۴- پادشاه بر حق آشکار. ۲۵- پس از آن، همانا که بر ما است بیان آن.

۲۶- همانا که ما یا شما به یقین بر هدایت مستقیم یا در گمراهی آشکار.

۲۷- این همان زیان آشکار است. ۲۸- و به قطع و یقین آن را در افق روشن دید.

۲۹- سپس به درستی که پروردگار تو برای کسانی که از روی نادانی کار بد کردند و سپس بعد از آن توبه نمودند و اصلاح کردند، مطمئن باشند که پروردگار تو بعد از آن حتما بسیار آمرزنده و رحمت رساننده است.

۱. فرقان که از کلمه فرق می آید به معنای فرق گذارنده است و جدا کننده، قرآن

حق و باطل را از هم جدا می کند و راه صحیح را برای ما از راههای غلط و

گمراهی تشخیص می دهد.

- ۳۰- آنها کسانی هستند که برایشان بدی عذاب است.
- ۳۱- بگو همانا زیانکاران کسانی هستند که به خود و کسانشان، روز قیامت ضرر زدند. آگاه باشید که چنین است زیان مسلم آشکار.
- ۳۲- و حتما به یقین موسی با دلایل روشن نزد آنها آمد، پس درصدد تکبیر و گردنکشی در زمین بر آمدند.
- ۳۳- همانا ما کتاب را به خاطر مردم و به حق بر تو نازل کردیم، پس هر کس هدایت یافت به نفع خود اوست (به سود خود راهنمایی یافته است) و هر کس گمراه شد، پس همانا به زیان خود گمراه می شود و تو وکیل بر آنها نیستی.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- كَانِ مِنَ الْمُؤَقِنِينَ
- ۲- أَتُوقِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَكُتِبَهِ وَ مَلَائِكَتِهِ
- ۳- أَيْقَنْتُ أَنَّكَ خَرَجْتَ مِنَ الْكُفْرِ
- ۴- لَا يَخْلُقُ اللَّهُ النَّاسَ لِيُعَذِّبَهُمْ
- ۵- عَذَّبْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الظَّالِمِينَ
- ۶- الْكَافِرُونَ يُعَذِّبُونَ أَنْفُسَهُمْ ۗ لَا تُعَذِّبُنَا بَعْدَ إِذْهَدَيْتَنَا
- ۷- ۗ
- ۸- قُلْ لِأَحْمَدَ حَدَّثَ أَخْبَارَهَا الْحَدِيثَةَ^۱

۱. « احمد را می گویند»، از اسامی غیر منصرف است و در حالت مجروری،

منصوب می شود، همچنین رمضان.

- ٩- حَدَّثَنَا مِنْ سُلَيْمَانَ ١٠- قَدْ آتَاكُمْ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ
- ١١- قُولُوا لِأَنْفُسِكُمْ إِنَّا كُنَّا ظَالِمُونَ ١٢- أَذْكَرُ مَا عَلَّمْتِكَ
- ١٣- يَوْمَئِذٍ لَا تُحَدِّثُ نَفْسٌ لِأَحَدٍ شَيْئًا
- ١٤- اللَّهُ أَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ١٥- مَنْ يَنْصُرِ اللَّهَ فَقَدْ يَنْصُرْ نَفْسَهُ
- ١٦- سَاءَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٧- إِنَّ السَّيِّئَاتِ يُؤْتِينَ الْعَذَابَ
- ١٨- سَاءَ مَثَلِ الْقَوْمِ الَّذِي ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
- ١٩- الْإِنْسَانَ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ
- ٢٠- إِنَّ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ
- ٢١- السَّيِّئَاتِ تُخْرِجَنَّ الْحَسَنَاتِ ٢٢- جِئْتُكَ بِكِتَابٍ مُبِينٍ
- ٢٣- قَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ ٢٤- قَدْ تَبَيَّنَ الْكُفْرُ مِنَ الْإِيمَانِ
- ٢٥- هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَ مَوْعِظَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ
- ٢٦- كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
- ٢٧- شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَ
- بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى ٢٨- رَبَّنَا افْتَحْ لَنَا فَتْحًا مُبِينًا
- ٢٩- إِنَّ عَذَابَ اللَّهِ خُسرَانٌ مُبِينٌ

درس هفتم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید:

- ۱- آیا برای آنها نشانه ای نیست که علمای بنی اسرائیل آن را می دانند؟
- ۲- تا آنکه از آیات و نشانه های خودمان به آنان بنمایانیم، همانا که او خود بسیار شنوا و دانا است.
- ۳- و زمانی که نزد تو اشخاصی که به آیات ما ایمان می آورند، بیایند؛ پس بگو سلام بر شما.
- ۴- همانا کسانی که نسبت به آیات ما کافر شدند، برای آنها عذاب سختی است.
- ۵- و گفتند چرا بر او آیاتی از پروردگارش نازل نشده است؟
- ۶- بلکه آن آیات آشکاری است در سینه های کسانی که به آنها دانش داده شده است. ۷- و به تحقیق برخی از آیات بزرگ پروردگارش را دید.
- ۸- او کسی است که آیات خود را به شما ارائه (نشان) می دهد.
- ۹- زمانی که زندهای مؤمن پیش تو آیند.
- ۱۰- و آنگاه که خداوند یکتا به یاد آید. ۱۱- همانا زمین برای خداست.
- ۱۲- و بر زمین فرو ریختیم. ۱۳- داخل زمین مقدس شوید.
- ۱۴- بدانکه خدا به وزن ذره ای، ظلم نمی کند.
- ۱۵- و اگر به سنگینی حبه ای از خردل باشد، آن را می آوریم.
- ۱۶- و وزن کردن (توزین یا اندازه گیری) در آن روز حق است، پس هر کس وزندهای او سنگین باشد، پس همانا از رستگاران است.
- ۱۷- و متزلزل شدند، تزلزل شدیدی (به لرزه شدید در آمدند).

۱۸- همانا که به جانب تو وحی فرستادیم، همان طور که به نوح و پیغمبران بعد از او وحی کردیم. ۱۹- بگو به من (به سوی من) وحی شده است.
 ۲۰- همانا که ما به جانب تو کتاب را به حق، برای مردم نازل کردیم پس هر کس راهنمایی یافت، پس به سود خود او می باشد و هر کس گمراه شد پس جز این نیست که به زبان خود گمراه می شود و تو وکیل آنها نیستی. بگو اگر گمراه شده باشم پس جز این نیست که به زیان خود گمراه می شوم، و اگر راهنمایی می یابم پس به وسیله چیزی است که پروردگارم به من وحی می کند، همانا که او خوب می شنود.

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- وَاللَّهُ يُبَيِّنُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۲- قَدْ جِئْتَكُمْ بآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
- ۳- وَ فِيهِ آيَاتٌ لِلَّذِينَ يُوقِنُونَ ۴- فِي أَنْفُسِكُمْ آيَاتٌ بَيْنَاتٌ
- ۵- أَرَأَيْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ ۶- إِذِ يَنْصُرُكُمْ اللَّهُ
- ۷- وَإِذَا جَاءَنَا الْكِتَابُ آمَنَّا بِهِ
- ۸- وَإِذَا رَأَى النَّاسُ عَذَابَ اللَّهِ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ
- ۹- خَلَقَ الْأَرْضَ ۱۰- أَخْرَجُوهُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ
- ۱۱- أَحْسَنَ وَلَوْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۱۲- لَا تَظْلِمُوا أَنْفُسَكُمْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ
- ۱۳- يَثْقُلُ عَذَابُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ۱۴- قَدْ أَوْحَى إِلَي رُسُلِهِ

- ۱۵- كِتَابٌ مُّبِينٌ أُوحِيَ إِلَى الرَّسُولِ
- ۱۶- وَ رَبُّكَ أَوْحَىٰ إِلَى النَّاسِ الْإِحْسَانَ
- ۱۷- ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ أُوحِيَ إِلَيَّْ
- ۱۸- أُوحِيَ إِلَيَّْ أَنَّ عَذَابَ اللَّهِ يَأْتِي الْيَوْمَ
- ۱۹- أَوْحَيْنَا إِلَيْهِمُ الْحَسَنَاتِ ۲۰- يُحَدِّثُونَ لَنَا أَثْقَالَهُمْ
- ۲۱- إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ تَخْرُجُ مِنْهَا الْحَشَرَاتُ
- ۲۲- أَعُوذُ مِنْ غَضَبِ الصُّبُورِ ۲۳- إِنِّي عُدْتُ بِرَبِّي مِنْكُمْ
- ۲۴- أَعُوذُ بِكَ مِنْ خَطَايَانَا ۲۵- اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُهُ الصَّالِحُونَ

(ج) پاسخ قرائت بدون اعراب و تمرین صرف و نحو:

- ۱- وَ يَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَ يَهْدِي إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ
- ۲- وَ مَا أَوْتِيَ مُوسَىٰ وَ عِيسَىٰ مِنْ رَبِّهِمَا
- ۳- وَ قَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَ هُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ
- ۴- يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ

٥- وَإِنَّا لَنُدْخِلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنِ خَرَجُوا مِنْهَا
فِيئًا دَاخِلُونَ ٦- يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ

٧- وَصَيَّنَا الْإِنْسَانَ بَوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا

٨- وَجَعَلْنَاكَ مِنْ سَيِّئَاتِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ٩- وَقَدَرْنَا مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ

١٠- وَبَيَّنَّا آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

١١- ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ

١٢- وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

١٣- الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

١٤- وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً

١٥- أَخْرَجَ ، يُخْرِجُ ، أَخْرَجَ ، ١٦- خَرَجَ ، يَخْرُجُ ، أَخْرَجَ

١٧- نَزَلَ ، يَنْزِلُ ، أَنْزَلَ ، ١٨- أَنْزَلَ ، يُنْزِلُ ، أَنْزَلَ

١٩- دَخَلَ ، يَدْخُلُ ، أُدْخِلُ ، ٢٠- حَدَّثَ ، يُحَدِّثُ ، حَدَّثَ

٢١- خَلَقَ ، يَخْلُقُ ، أَنْخَلَقَ ، ٢٢- فَتَحَ ، يَفْتَحُ ، أَفْتَحُ

٢٣- جَاءَ ، يَجِيءُ ، جِئَ ، ٢٤- آمَنَ ، يُؤْمِنُ ، آمَنَ

٢٥- صَبَرَ ، يَصْبِرُ ، اصْبِرْ ، ٢٦- نَصَرَ ، يَنْصُرُ ، أَنْصُرْ

٢٧- كَفَرَ ، يَكْفُرُ ، أَكْفُرْ ، ٢٨- شَاءَ ، يَشَاءُ ، شَاءَ

درس هشتم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- همانا که ما آن را در شب مبارکی نازل کردیم.
- ۲- و نشانه ای برای آنها، شب است (شب آیه ای برای آنها است).
- ۳- و حتما به یقین انسان را آفریده ایم و می دانیم نفس او چه چیزی به او و سوسه می کند.
- ۴- و تصدیق کرد نیکی را.
- ۵- راست گفت خداوند بلند مرتبه بزرگ و راست گفت پیغمبر بزرگوار او.
- ۶- گفت اگر آیه ای (معجزه ای) آورده ای و راست می گوئی پس بیاور (نشان بده) آن را.
- ۷- و به آنچه نازل کرده ام که تصدیق کننده چیزی است که همراه شما است (قرآن، کتابهای موجود یعنی تورات و انجیل را تصدیق داشت و اصول آنها را تأیید می کرد)، ایمان بیاورید و نخستین کافران نباشید.
- ۸- و نام ابراهیم را در کتاب ذکر کن همانا که او پیغمبری بسیار راستگو بود.
- ۹- و کسانی که روز جزا را تصدیق می کنند.
- ۱۰- می گوید آیا واقعا تو از تصدیق کنندگانی ؟
- ۱۱- و گفتند حمد برای خدائی که وعده خود را بر ما راست کرد.
- ۱۲- نه از نوع انسان و نه از جن. ۱۳- پس چون شب بر او تاریکی کرد و پوشاند.
- ۱۴- گفتند ای آن کسی که بر او ذکر (قرآن) نازل شده است، حتما تو دیوانه ای.
- ۱۵- چرا فرشتگان را برای ما نمی آوری اگر از راستگویانی ؟
- ۱۶- و کیست که در گفتار از خدا راستگوتر باشد ؟

- ۱۷- آنها جن را بندگی می کردند و بیشترشان به آنها ایمان داشتند.
- ۱۸- پس به درستی که جهنم همان پناهگاه (آنها) است.
- ۱۹- در جهنم نمی افتند، گرفتار نمی شوند.
- ۲۰- پس آنها را به راه جهنم راهنمایی کنید.
- ۲۱- و چون کتابی برای آنها از نزد خدا آمد، کتابی که تصدیق کننده و در تأیید آنچه با آنها است بود، و پیش از آن زمان طلب پیروزی بر کسانی که کافر شدند می کردند. ۲۲- آیا علم غیب نزد اوست پس می بینید؟
- ۲۳- و گفتند پس چرا آیاتی از پروردگارش بر او نازل نمی شود؟ بگو جز این نیست که آیات از جانب خدا است.
- ۲۴- و به شما نمی گویم که گنجهای خدا نزد من است و نه غیب می دانم و نه می گویم همانا که من فرشته ام.
- ۲۵- و بیرون کردن اهل آن (شهر)، نزد خدا (گناهی) بزرگتر است.
- ۲۶- برای آنها نزد پروردگارش آنچه دلشان بخواهد وجود دارد، چنین است پاداش نیکوکاران.
- ۲۷- و موسی گفت، پروردگار من نسبت به کسی که از جانب او هدایت آورده، داناتر است.

۲۸- سوره ناس (سوره ۱۱۴، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۶ آیه):

به نام خداوند بخشنده مهربان.

بگو پناه می برم به پروردگار مردم. پادشاه مردم.

خدای مردم. از شر و سواس ظاهر و پنهان شونده.

کسی که در سینه های مردم و سوسه می کند. اعم از جن و انسان.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- وَ مِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ لِيَنْزِلُوا فِيهِ ۲- قَالَ اخْرُجُوا مِنْهَا بِاللَّيْلِ
- ۳- أَيَّامًا وَ لَيَالِيًّا كُنَّا آمِنِينَ ۴- جَاءَ لَيْلُ الْعِيدِ
- ۵- وَ سَوَّسَ عَلَيْهِمْ أَنْفُسَهُمْ
- ۶- الشَّيَاطِينُ يُوسَّوِسُونَ عَلَى النَّاسِ
- ۷- أُولَئِكَ الصَّادِقُونَ وَ اللَّهُ مَعَهُمْ ۸- صَدَقَ لَنَا نَبِيُّنَا
- ۹- صَدَقْنَا رَسُولَنَا الْكَرِيمَ ۱۰- مَنْ أَصَدَقُ لَكُمْ مِنِّي
- ۱۱- أُولَئِكَ الَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ
- ۱۲- يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الصَّادِقُونَ صِدْقَهُمْ ۱۳- لَا تَعْبُدُوا الْجِنَّ
- ۱۴- أَعُوذُ بِرَبِّ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ ۱۵- رَأَيْتُ عَذَابَ الْجَحِيمِ
- ۱۶- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ ۱۷- أَحْسِنُوا مِمَّا عِنْدَكُمْ
- ۱۸- كَانُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ۱۹- وَ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ
- ۲۰- كَانَ عِنْدَ قَوْمِنَا ۲۱- رَأَيْتُ عِنْدَهُمْ كِتَابًا مُبِينًا

۱. ملاحظه می کنید، در تمام شماره های ۱۷ تا ۲۱، کلمه عِنْدَ به طور ثابت با فتحه آمده

است و حرکت ضمه و کسره نگرفته است.

در اصطلاح نحو، می گویند عِنْدَ از أسماء مبنی است، یعنی اعراب بر نمی دارد. استثناء

پشت سِرِّ مِنْ مجرور می شود، (مِنْ عِنْدِ اللَّهِ).

ج) پاسخ تمرین صرف و نحو :

- ۱- خَرَجُوا ، أَخْرَجُوا ۲- نَزَلُوا ، أَنْزَلُوا (یا نَزَّلُوا)
- ۳- دَخَلُوا ، حَدَّثُوا ، خَلَقُوا ۴- فَتَحُوا ، آمَنُوا
- ۵- صَبَرُوا ، نَصَرُوا ، شَاؤُوا ۶- أَخْرَجَ الْحَسَنُ
- ۷- أَنْزَلَ الْكِتَابُ ۸- دَخَلَ الْإِيمَانَ فِي قَلْبِهِ ۹- حَدَّثَ أَخْبَارَكُمْ
- ۱۰- خَلَقَتِ السَّمَاءُ ۱۱- فَتَحَتِ الْقِلَاعُ ۱۲- نَصَرَ الْقَوْمُ

درس نهم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را به یاد آورید، یاد زیاد.
- ۲- من از تو به لحاظ مال و نفر (جمعیت و خانواده)، فزون هستم.
- ۳- و اگر اهل کتاب (یهودی‌ها و مسیحی‌ها و به‌روایتی زرتشتیان) ایمان می‌آوردند، حتماً برایشان بهتر بود. از آنها بعضی مؤمن‌اند و بیشتر فاسق‌اند.
- ۴- پس در آنجا فساد را زیاد کردند (زیاده روی در فساد کردند).
- ۵- خدا امثال آنها را زیاد کند. ۶- و فزونی جوئی در اموال و اولاد.
- ۷- روز را برای آنها آفرید.
- ۸- سپاس برای خدایی که به نیروی خود شب و روز را آفرید.
- ۹- این برای مردم، بیان است و راهنمایی و اندرز.
- ۱۰- و این چیزی است که به آن کفر می‌ورزیدند.

- ۱۱- و این راه سر راست پروردگار تو است.
- ۱۲- برای کسانی که نیکی کردند در این دنیا خوبی است.
- ۱۳- حمد برای خدائی که ما را به این هدایت کرد و اگر خدا ما را راهنمائی نکرده بود ما چنان نبودیم که راه بیابیم.
- ۱۴- چنین است دین استوار و لکن بیشتر مردم نمی دانند، ظاهری از زندگی دنیا را خبر دارند.
- ۱۵- هر کس عبدالعظیم را در ری زیارت کند، مثل کسی است که حسین را در کربلا زیارت کرده باشد.
- ۱۶- و این زندگی دنیا، نیست مگر سرگرمی و بازی، همانا آخرت است که حتما زندگی واقعی است اگر چنان باشند که بدانند.
- ۱۷- به درستی که ما فرستادگان خود و کسانی را که ایمان آوردند حتما در زندگی دنیا یاری می کنیم.
- ۱۸- و آن زمان که ابراهیم گفت پروردگار من کسی است که زنده می کند و می میراند، (نَمُود) گفت من (هم) زندگی می دهم و می کشم، ابراهیم گفت پس همانا که خدا خورشید را از مشرق در می آورد پس تو آن را از مغرب در بیاور.
- ۱۹- ذکر تازه ای برای آنها از پروردگارشان نمی آید مگر آنکه آن را گوش می دهند، در حالی که مشغول بازی هستند.
- ۲۰- همانا که تو مرده ای (می میری) و بدان که آنها (هم) می میرند.

۲۱- و کسی نیست از اهل کتاب مگر آنکه به او پیش از مرگ ایمان می‌آورد و روز قیامت، (عیسی) علیه آنها گواه خواهد بود.

۲۲- زنده را از مرده بیرون می‌آورد (می‌سازد، تبدیل می‌کند) و مرده را از زنده خارج می‌نماید و زمین را بعد از مرگ آن زنده می‌کند، و شما این چنین (از خاک و بعد از مرگ) بیرون می‌آئید.

۲۳- و نشانه برای آنها زمین مرده‌است که آن را زنده کردیم و از آن دانه خارج ساختیم.

۲۴- و هیچ‌گاه بر هیچ‌یک از آنها که فوت کرده باشد نماز نخوان.

۲۵- و کسی که مرا می‌میراند و پس از آن زنده‌ام می‌کند.

۲۶- همانا او می‌میراند و زنده می‌کند.

۲۷- بدانید که خدا زمین را بعد از مرگش زنده می‌کند، به تحقیق برای شما آیات را بیان کردیم (روشن ساختیم).

۲۸- او زنده ای است که مرگ ندارد.

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

۱- رَأَيْتُ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ ۲- خَرَجَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ ۱۰

۳- كَثَرَ اللَّهُ حَسَنَاتِكُمْ ۲۰ ۴- أَتَانَا اللَّهُ بِنَهَارٍ (يَا يَوْمٍ)

۱. هرزمان که فعل قبل از فاعل بیاید اعم از آنکه فاعل، مفرد یا جمع باشد، فعل به صورت مفرد ادا می‌شود.

۲. حَسَنَاتٍ چون جمع به الف و ت است به جای مفتوح بودن، مکسور شده است.

- ٥- أُخْرِجَ لِلْعِلْمِ فِي النَّهَارِ ٦- إِذَا جَاءَ النَّهَارُ يَقُومُ النَّاسُ
- ٧- النَّهَارُ خَيْرٌ مِنَ اللَّيْلِ ٨- هَذَا كِتَابٌ مُبِينٌ أُوحِيَ إِلَى النَّبِيِّ
- ٩- هَذِهِ الْأَرْضُ الَّتِي فَتَحَ اللَّهُ لَكُمْ
- ١٠- عَلِمْنَا أَنَّ هَذَا خُسْرَانٌ مُبِينٌ ١١- أَحْيَاهُ فِي النَّهَارِ
- ١٢- هُوَ الْحَيُّ الَّذِي يَسْمَعُ وَ يَرَى
- ١٣- وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
- ١٤- أَحْسِنُوا فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا ١٥- رَأَيْتَهُمْ حَيًّا
- ١٦- آمَنُوا بِمَا يُحْيِيكُمْ ١٧- لَا تَلْعَبُوا بِدِينِكُمْ
- ١٨- لَعِبَ الْهَاشِمُ بِالْمُلْكِ
- ١٩- لَا تَكُونُوا مِنَ الَّذِينَ دَخَلُوا اللَّهَ وَاللَّعِبِ
- ٢٠- قُلُوبُكُمْ لَاهِيَةٌ لِلْحَيَاةِ الدُّنْيَا ٢١- الْهَيْكُمُ التَّفَاخُرُ
- ٢٢- لَا تُلْهِكُمْ حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
- ٢٣- زَارَ وَالِدَيْهِ ٢٤- زَارَ الشُّهَدَاءَ
- ٢٥- هُوَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ
- ٢٦- النَّاسُ يَمُوتُونَ وَ الْعُلَمَاءُ أَحْيَاءُ

۲۷- فَمَنْ يَمْتِ بِرَنِي

۲۸- فَأَمَاتَهُ وَادْخَلَهُ فِي النَّارِ

درس دهم

(الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- و آسمان گشوده شد.
- ۲- و در هر آسمان امر (کار و ترتیب) آن وحی شد.
- ۳- آنچه در آسمانها و زمین است می داند، کسانی که به باطل ایمان آوردند به خدا کافر شدند، آن اشخاص همان زیانکارانند.
- ۴- بگو ای مردم بدانید که من فرستاده خدا به سوی همگی شما هستم، (فرستاده آن خدائی) که برای او حکومت آسمانها و زمین است، خدائی جز او نیست، او است که زندگی می بخشد و می میراند، پس به خدا و رسول او ایمان بیاورید.
- ۵- آیا نمی دانی که همانا خداوند برای او حکومت و اختیار آسمانها و زمین است، هر که را بخواهد عذاب می دهد و هر کس را بخواهد می آمرزد؟
- ۶- آسمانها و زمین را به حق آفرید، همانا این (دستگاه با عظمت آفرینش) در حقیقت آیه ای است برای مؤمن ها.

۷- بگو آیا خدا را به دین (داری) خودتان تعلیم می دهید (آگاه می کنید)، در صورتی که خدا آنچه در آسمانها و زمین است می داند و خدا به هر چیزی کاملاً آگاه است.

۸- و چون آنها را، پیغمبری از جانب ما (از نزد ما) آمد.

۹- پس زمانی که بر یوسف وارد شدند (داخل خانه یا اتاق و به حضور او شدند).

۱۰- و به یقین آنها چیزی می گویند که نمی کنند (حرف می زنند و عمل نمی کنند).

۱۱- و کسانی که آنها پرداخت کننده زکات هستند.

۱۲- فعّال (انجام دهنده خود مختار) آنچه می خواهد.

۱۳- خداوند پروردگار من است و پروردگار همه چیز، به هر چیز، از جهت علم و اطلاع احاطه دارد.

۱۴- و خداوند به آنچه می کنید کاملاً آگاه و داناست.

۱۵- برای آنها که کار خوب و خدمت می کنند در این دنیا نیکی و خیر است و زمین خدا پهناور است، پس مرا بندگی کنید.

۱۶- و در مال، گشایش و فراوانی (به او) داده نشده است.

۱۷- و در آینده خدا آنها را عذاب خواهد کرد.

۱۸- گفت برای شما عن قریب طلب بخشش از پروردگارم خواهم کرد، همانا او است که بخشنده بسیار، در گذرنده و رحمت رساننده است.

۱۹- پس خواهند دانست برای چه کسی عذاب می آید.

۲۰- تا چگونگی آنها را در مواقع فرمانبری خود ببیند.

۲۱- چگونه هدایت بکند خدا مردمی را که بعد از ایمانشان کافر شدند و شاهد بودند به اینکه رسول (پیغمبر) حق است و دلایل آشکار برای آنها آمد، و خداوند ظالم ها را راهنمائی نمی کند. ۲۲- حالت چطور است؟

۲۳- و چون (یا زمانی که) ابراهیم گفت پروردگار من، نشانم بده چگونه مرده را زنده می کنی، گفت مگر ایمان نیاورده ای؟ گفت چرا.

۲۴- به خدا کفر می ورزید (انکار خدا را می کنید) و حال آنکه مردگان بودید (جمادّ بی جان بودید) پس از آن خدا شما را زندگی (جان) داد سپس شما را می میراند و مجدداً (پس از آن) شما را زنده می سازد.

۲۵- زیارت قبر پیغمبرت

۲۶- بار الها میان گورستان نشینان (مرده ها) خوشحالی داخل نما.

۲۷- **سوره تکاثر** (سوره ۱۰۲، جزء ۳۰، حزب ۴، مکیه، ۸ آیه):

به نام خداند بخشنده مهربان

فزون طلبی شما را سرگرم به خود کرده است. تا آنجا که گورها را زیارت کردید (یا سرتان به سنگ گور خورد). نه این طور (که تصور می کنید و عادتتان شده است) نیست، بزودی خواهید دانست. پس از آن باز هم چنین نیست، آگاه خواهید شد. چنین نیست اگر علم یقین را می دانستید. حتماً آتش جهنم را می دیدید. پس از آن حتماً آن را به چشم یقین می دیدید. سپس در آن هنگام مسلماً راجع به خوشی ها (و نعمت هایی که غوطه ورید) بازخواست می شوید.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

۱- رَزُقُكُمْ فِي السَّمَاءِ ۲- أَرْسِلْ لَنَا الرِّزْقَ مِنَ السَّمَاءِ

۳- السَّمَاءُ أَوْسَعُ شَيْءٍ ۴- فُتِحَتِ السَّمَاوَاتُ

۵- رَأَيْتُ السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا

۶- خَلَقَ اللَّهُ لَكُمْ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

۷- لَمَّا رَأَيْتَ السَّمَاءَ كَيْفَ تَكُونُ

۸- لَمَّا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَيْكُمْ

۹- وَ لَمَّا صَبَرُوا جَاءَهُمُ النَّصْرُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

۱۰- وَ لَمَّا بَيَّنَّ لِي الْكِتَابَ عَلِمْتُ أَنَّهُمْ صَادِقُونَ

۱۱- أَشْهَدُ أَنَّكَ فَعَلْتَ هَذَا ۱۲- لَا تَقُلْ إِنِّي فَاعِلٌ مَا أَشَاءُ

۱۳- قَدْ رَأَيْتُمْ مَا كَانُوا فَاعِلُونَ ۱۴- هُوَ الْفَعَالُ الْعَلِيمُ

۱۵- اِفْعَلُوا الْخَيْرَاتَ قَبْلَ الْمَوْتِ

۱۶- وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ

۱۷- وَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكُمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ ۱۸- رَأَيْنَاكُمْ بِأَفْعَالِكُمْ

۱۹- وَسِعَ عِلْمُهُ كُلَّ شَيْءٍ ۲۰- وَسِعَتِ الْحَيَاةُ عَلَيَّ الْأَرْضَ

۲۱- قَالَ اللَّهُ إِنِّي وَاسِعٌ حَكِيمٌ ۲۲- أُوتِينَا سَعَةً فِي الْعِلْمِ

- ۲۳- الصَّبْرُ يَأْتِي سَعَةَ الصَّدْرِ
 ۲۴- سَوْفَ أَفْعَلُ مَا تَشَاءُ
 ۲۵- سَوْفَ أُحَدِّثُكَ مَا لَا رَأَيْتَ
 ۲۶- سَوْفَ يَأْتِيكُمْ النَّصْرُ وَ الْفَتْحُ الْوَاسِعُ^۱ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
 ۲۷- وَ اللَّهُ يَعْلَمُ كَيْفَ يُنْزِلُ وَحْيَهُ
 ۲۸- أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِالْكَافِرِينَ؟
 ۲۹- كَيْفَ تُعَذِّبُنِي وَ رَحِمْتُكَ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ
 ۳۰- كَيْفَ أَصْبِرُ عَلَى عَذَابِكَ وَ أَنَا عَبْدٌ ضَعِيفٌ
 ۳۱- كَيْفَ تَكُونُونَ يُفْعَلُ بِكُمْ^۲ ۳۲- السَّلَامُ عَلَيَّ أَهْلِ الْقُبُورِ
 ۳۳- وَ يَوْمَ يُبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ

(ج) پاسخ تمرین صرف :

- ۱- عَلِمْتُ ، عَلِمْتَ ، فَعَلْتُ ، فَعَلْتَ
 ۲- صَبَرْتُ ، صَبَرْتَ ، وَسَعْتُ ، وَسَعْتَ
 ۳- زُرْتُ ، زُرْتَ ، كُنْتُ ، كُنْتَ
 ۴- كَثَرْتُ ، كَثَرْتَ ، أَحْيَيْتُ ، أَحْيَيْتَ

۱. الواسع صفت برای الفتح است و مانند آن مرفوع شده است.

- ۵- حَدَّثْتُ ، حَدَّثْتَ ، أَيْقَنْتُ ، أَيْقَنْتَ
 ۶- خَرَجْتُ ، خَرَجْتَ ، أَخْرَجْتُ ، أَخْرَجْتَ
 ۷- دَخَلْتُ ، دَخَلْتَ ، أَدَخَلْتُ ، أَدَخَلْتَ
 ۸- خَلَقْتُ ، خَلَقْتَ ، أَحْسَنْتُ ، أَحْسَنْتَ ، جِئْتُ ، جِئْتَ

درس یازدهم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- و به یقین و حتم فرستادگان ما با مژده نزد ابراهیم آمدند پس گفتند سلام، گفت سلام.
- ۲- مگو (یک) مژده و لکن دو مژده.
- ۳- پس مژده رسان به بندگان من. به کسانی که گفتار (طرف) را گوش می دهند (حاضر می شوند عقاید و اظهارات را بشنوند و دقت در آن می کنند).
- ۴- و روزی که از هر گروه مردم (امت) گواهی علیه آنها از میان خودشان بر می انگیزیم و تو را شاهد بر اینها می آوریم و بر تو کتاب را فرو فرستادیم در حالی که بیان کننده و توضیح دهنده هر چیز و راهنمایی و مژده برای مسلمین است. ۵- پس او را به یک پسر بسیار دانائی مژده دادیم.
- ۶- این چیزی است که خداوند آن بندگانش را که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند بشارت می دهد.

- ۷- و به حق آن را نازل کردیم و به حق نازل شد و تو را نفرستاده ایم مگر به عنوان مژده دهنده و بیم دهنده.
- ۸- و گفتند چرا بر او آیاتی (معجزات و نشانه هایی) از پروردگارش نازل نشده است بگو جز این نیست که آیات نزد خدا است و جز این نیست که من اخطار کننده ای (بیم دهنده) آشکار هستم.
- ۹- به درستی که ما نوح را به جانب قومش مأمور کردیم (فرستادیم) به اینکه قومت را پیش از آنکه عذابی به آنها برسد بترسان، گفت ای قوم همانا که من برای شما بیم دهنده و اخطار کننده ای صریح (روشن و قاطع بی چون و چرا) هستم.
- ۱۰- و آنها که کافر شده اند می گویند پس چرا بر او از جانب پروردگارش آیه ای نازل نشده است؟ جز این نیست که تو انذار کننده (بیم دهنده) هستی و برای هر قومی راهنمایی هست.
- ۱۱- جز این نیست که حکایت (یا شباهت و مثل) دنیا مانند آبی است که از آسمان آن را ریختیم. ۱۲- و از آن (زمین) آبش را بیرون آوردیم.
- ۱۳- و از آسمان آب بر شما فرو می ریزد.
- ۱۴- خدائی که آسمانها و زمین را آفرید و از آسمان آب فرو ریخت.
- ۱۵- آیا نگاه می کنی به طرف کسانی که خود را تزکیه می کنند؟ (ادعای پاکی و درستی می نمایند) بلکه خداوند است که هر که را که بخواهد پاک و اصلاح می کند.
- ۱۶- و تو را چیست (چه می شود، چگونه هستی) که تزکیه نمی شوی (پاک از آلودگیها و زوائد)؟

- ۱۷- و آنهایی که اجرا کننده زکات هستند (برای زکات فاعل هستند).
- ۱۸- هیچ یک از شما هرگز تزکیه نمی شود و لکن خدا هر که را بخواهد تزکیه می کند و خداوند وسعت دهنده ای بسیار دانا است.
- ۱۹- و حتما بزودی پروردگارت به تو بخشش و انعام می کند پس راضی می شوی.
- ۲۰- و هر کس کافر شود پس همانا پروردگار من بی نیاز کریم است (کریم یعنی بخشاینده و بزرگوار).
- ۲۱- ای مردم شما نیازمند به سوی خدا هستید و خداوند، او است که بی نیاز و شایسته ستایش است.
- ۲۲- و اما هر کس بخشایش کرد. ۲۳- این بخشایش ما است.
- ۲۴- شاید شما مورد مرحمت و خیر قرار گیرید.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- أَبَشْرُكَ بِفَتْحِ مُبِينٍ ۲- أَبَشْرٌ تُمُونِي بِمَالٍ وَ أَنَا غَنِيٌّ عَنْهُ
- ۳- جَاءَهُمْ رَسُولٌ بَشِيرٌ وَ نَذِيرٌ
- ۴- اَتِيكُمْ (يَا جُنُودَكُمْ) بِحَدِيثٍ يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ (يَا بُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ)
- ۵- إِنْ تَصْبِرُوا فَاللَّهُ يُبَشِّرُكُمْ بِنَصْرِهِ
- ۶- إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ بَشِيرٌ وَ نَذِيرٌ ۷- أَنْذَرْتُكُمْ مِنَ الْجَحِيمِ
- ۸- أَنْتَ نَذِيرٌ لِلْقَوْمِ ۹- فَأَنْذَرْتُكُمْ بِعَذَابِ اللَّهِ

- ۱۰- آتِيكُمْ بِمَاءٍ (يَا جِبْتُ لَكُمْ بِالْمَاءِ)
- ۱۱- لَمَّا نُزِلَ الْمَاءُ مِنَ السَّمَاءِ ۱۲- كَانَ أَرْضًا كَثِيرَ الْمَاءِ
- ۱۳- خَلَقْنَا الْحَيَاةَ مِنَ الْمَاءِ ۱۴- مَاءً أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
- ۱۵- إِنَّ الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ يَفْلِحُونَ (يَا قَدْ أَفْلَحَ الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ)
- ۱۶- سَوْفَ يُزَكِّيهِمُ اللَّهُ
- ۱۷- أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ
- ۱۸- مَا زَكَّيْ أَحَدٌ مِنْهُمْ نَفْسَهُ ۱۹- هَذَا عَطَاءُ رَبِّكَ
- ۲۰- قَدْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الْعِلْمَ وَالْمَالَ ۲۱- يُعْطِي مَالَهُ يَتَزَكَّى
- ۲۲- اللَّهُمَّ أَعْطِنَا مِنْ عِنْدِكَ
- ۲۳- أَعْطَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ
- ۲۴- وَاللَّهُ غَنِيٌّ مِنْ عِبَادِهِ ۲۵- اللَّهُمَّ اغْنِنَا
- ۲۶- إِذَا يُمِيتُ مَا يُغْنِيهِ مَالُهُ مِنْ شَيْءٍ
- ۲۷- لَعَلَّ اللَّهُ يُعْطِينَا مِنْ فَضْلِهِ
- ۲۸- لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ
- ۲۹- لَعَلَّ السَّمَاءَ يُنْزِلُ الْمَاءَ عَلَيْهِمْ

ج) پاسخ تمرین صرف :

- ۱- يَقُولُونَ ، يَفْعَلُونَ ، يُؤْمِنُونَ ۲- يَنْصُرُونَ ، يَعْلَمُونَ ، يُبَشِّرُونَ
 ۳- يَعْطُونَ ، يَهْدُونَ ، يَشْهَدُونَ ۴- يَمُوتُونَ ، يُصَدِّقُونَ ، يُوحُونَ
 ۵- يُحَدِّثُونَ ، يَصْدُرُونَ ، يَخْرُجُونَ ۶- يُؤْتُونَ ، يَفْتَحُونَ ، يُوصُونَ
 ۷- يَشَاؤُنَ ، يَنْزِلُونَ ، يُنْزِلُونَ ۸- يُقِيمُونَ ، يَعْبُدُونَ ، يَهْدُونَ
 ۹- أَشْهَدُ ، أَفْتَحُ ، أَعْلَمُ ۱۰- أَقُولُ ، أَخْرُجُ ، أَنْزِلُ
 ۱۱- أَهْدِي ، أَمِيتُ ، آمِنُ ۱۲- أَعْبُدُ ، أَعْطِي ، أَنْذِرُ

درس دوازدهم**الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :**

- ۱- پس خداوند پیغمبران را به عنوان مژده دهندگان و بیم دهندگان برانگیخت.
 ۲- گفتند هر چه هست زندگی دنیای ما است و ما برانگیخته شونده نیستیم (فقط زندگی در دنیا است که واقعیت و ارزش دارد و رستاخیز و قیامتی در کار نیست).
 ۳- و گفتید هرگز خداوند بعد از او را سولی مبعوث نخواهد کرد.
 ۴- مردم اُمَّتِ واحِدی بودند پس خداوند پیغمبران را به عنوان مژده دهندگان (پاداش و بهشت) و بیم دهندگان (از نتایج بد گناه و خلاف) برانگیخت و همراه آنها کتاب را به حق نازل کرد.

۵- و مردم را زمانی که راهنمایی برایشان رسید مانع نشده است ایمان بیاورند مگر اینکه گفتند آیا خداوند بشری را به عنوان رسول برانگیخته است.

۶- روزی که از هر اُمَّت و گروه، گواهی بر آنها از خودشان بر می‌انگیزیم و تو را گواه بر آنها می‌آوریم.

۷- تا آنکه برای تو آشکار شود چه کسانی راست گفتند و دروغگویان را بشناسی (بدانی).

۸- و اگر دروغگو است پس دروغش به زیان خود او تمام می‌شود.

۹- و کسانی که آیات (نشانه‌ها و دلایل) ما را تکذیب کردند و از آنها خود را برتر گرفتند (طلب تکبر کردند).

۱۰- آیا آنکس را که تکذیب دین را می‌کند دیدی؟

۱۱- پس از آن گفته می‌شود این همان چیزی است که تکذیب می‌کردید؟

۱۲- اینک اگر تو را تکذیب کردند پس محققا پیغمبران پیش از تو که دلایل آشکار آوردند (نیز) تکذیب شدند.

۱۳- همانا که بر ما چنین وحی شده است که عذاب بر کسی است که تکذیب می‌کند.

۱۴- هرکس کار شایسته‌ای انجام دهد، از مرد و زن و مؤمن باشد، پس بدون شک او را زنده می‌کنیم.

۱۵- ای مردم بدانید که ما شما را از مرد و زن آفریدیم.

۱۶- دل‌های آنها پراکنده (جدای از هم و متشتت) است.

۱۷- دسته جمعی یا متفرق

۱۸- ای کسانی که ایمان آورده‌اید شما را مالها و فرزندانان از یاد خدا به خود مشغول ندارد (باز ندارد) و هر کس چنین کند پس همان‌ها هستند که زیانکارانند.

۱۹- حتما به یقین بعد از آنکه ذکر (یاد خدا و کلام خدا) برایم آمد، مرا از ذکر گمراه کرد.

۲۰- و اینکه فضل (فزونی و رحمت) به دست خدا است، به هر کس بخواهد، می‌دهد.
۲۱- خیر به دست تو است.

۲۲- بد است حال و حکایت مردمی که آیات ما را تکذیب کردند و (با این عمل در واقع) به خودشان ظلم می‌کردند. ۲۳- خدا تو را تأیید کند.
۲۴- و کسانی که کافر شده بودند گفتند هرگز به این قرآن ایمان نمی‌آوریم و نه به آنچه جلوی روی او است.

۲۵- و خداوند هر که را بخواهد به یاری خود تأیید می‌کند.

۲۶- بر تو کتاب را به حق نازل کرده است در حالی که تصدیق کننده آنچه جلوتر از آن است (یعنی تورات و انجیل و کتابهای پیغمبران گذشته) و تورات و انجیل را نازل ساخت.

۲۷- آنچه به دو دست خود آفریده‌ام.

۲۸- ای پروردگار ما، و در میان آنها پیغمبری از خودشان بر انگیز (تا) بر آنها آیات تو را بخواند و تزکیه‌شان کند و کتاب را به آنها بیاموزد.

۲۹- و کسانی که به آنها کتاب داده ایم آن را چنان که شایسته خواندن است تلاوت می‌کنند، آنان به آن ایمان می‌آورند.

۳۰- و چطور به خدا کافر می شوید در حالی که آیات خدا بر شما خوانده می شود و رسول او میان شما است.

۳۱- و برای آنها خبر آن کسی که آیاتمان را به او دادیم، بر خوان.

۳۲- بگو پس تورات را بیاورید و اگر راستگو هستید آن را برخوانید.

۳۳- گفت به یقین نزدیک بودی که حتما هلاک شوی.

۳۴- **سوره زلزال** (سوره ۹۹، جزء ۳۰، حزب ۴، مدنیة، ۸ آیه) :

به نام خداوند بخشنده مهربان

زمانی که زمین به لرزه در آید و بلرزد. و زمین بارها و سنگینی های خود را بیرون بریزد. و انسان بگوید آن را چه می شود؟ در آن روز (زمین) اخبار خود را حکایت می کند. به آنچه پروردگارش به آن وحی کرده است. در آن روز مردم دسته دسته و متفرق بیرون می آیند تا کارهای خود را ببینند. پس هرکس به وزن ذره ای خیر کرده باشد آن را می بیند و هرکس به وزن ذره ای عمل شر و بدی انجام داده باشد (او نیز) آن را می بیند.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

۱- **الْيَوْمَ يَوْمَ الْمَبْعَثِ** ۲- **بَعَثَكَ اللَّهُ لَنَا رَسُولًا**

۳- **لَقَدْ بُعِثْتُ لَأَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا**

- ٤- يَوْمَ يُبْعَثُ أَهْلُ الْقُبُورِ
- ٥- اِنْبَعَثَ فِيكُمْ قَائِدًا لِيَهْدِيَكُمْ إِلَى الْفَتْحِ
- ٦- إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْصُرُ الْكَاذِبِينَ
- ٧- جُنُكُمُ بِنَبَاءٍ وَ لَكِنْ كَذَّبْتُمُونِ
- ٨- إِنَّهُ مَا كَانَ إِلَّا كَذَابٌ مُّسِيءٌ
- ٩- إِنَّهُ كَذِبٌ إِذْ قَالَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ
- ١٠- يَا أَيُّهَا النَّاسُ لَا تُكذِّبُوا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي يَهْدِيكُمْ إِلَى الْفَلَاحِ
- ١١- إِنِّي لَا أَكْذِبُ بِيَوْمِ الدِّينِ
- ١٢- خَرَجُوا مِنْ قَرِيَّتِهِمْ مِنْ ذِكْرِ وَ أُنْثَى
- ١٣- قَدْ هُدِيَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ مِنْ ذِكْرِ وَ أُنْثَى
- ١٤- خَرَجُوا مِنْ بُيُوتِهِمْ أَشْتَاتًا
- ١٥- تَرَاهُمْ جَمِيعًا وَ قُلُوبُهُمْ شَتَّى
- ١٦- يَوْمَئِذٍ يُبْعَثُونَ أَشْتَاتًا لِيُرُوا أَعْمَالَهُمْ
- ١٧- خَرَجَ عَنْ قَوْمِهِ لِيَنْصُرَ دِينَ اللَّهِ
- ١٨- حَدَّثَنِي عَنْ وَالِدِيَّ

- ۱۹- مَا يُعِينِكُمْ نَصْرُنَا عَنْ أَنْفُسِكُمْ^۱
 ۲۰- أَعْطَيْتِكُمْ كِتَابًا بِيَدِي ۲۱- إِنِّي مُصَدِّقُ كِتَابًا بَيْنَ يَدَيَّ
 ۲۲- وَ أَيْدِهِمُ اللَّهُ بِنَصْرِهِ ۲۳- أَحْسَنْتُ لَهُمْ مَا كَانَ فِي يَدَيَّ
 ۲۴- إِنَّا نَتْلُوا مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَ الذِّكْرِ الْحَكِيمِ
 ۲۵- أَثُلٌ عَلَيَّ مِنْ أَخْبَارِكَ
 ۲۶- قُلْ أَتُوا كِتَابَكُمْ تَتْلُوا عَلَيْنَا نُؤْمِنُ لَكُمْ
 ۲۷- سَمِعْتُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَ تَلَوْتُ أَوْرَاقَكُمْ
 ۲۸- آمَنُوا قَبْلَ أَنْ تُرْدُونَ ۲۹- أَعْمَالُهُ يَرُدُّوهُ

(ج) پاسخ تمرین نحو ۲:

- ۱- اللَّهُ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ
 ۲- وَ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ
 ۳- الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ
 ۴- وَ لِكُلِّ دَرَجَاتٍ

۱. در درس یازدهم، تمرین‌های ب ۲۴ و ب ۲۶، صحیح تر آن است که به جای مِنْ از کلمه عَنْ استفاده شود و گفته شود:

وَ اللَّهُ غَنِيٌّ عَنِ عِبَادِهِ وَ إِذَا يُمِيتُ مَا يُعِينِهِ مَالُهُ عَنْ شَيْءٍ

۲. مقصود از مرفوع بودن حرکت پیش (ضَمَّة) داشتن است و گاهی اوقات (به طوری که انشاء الله در جلد سوم خواهید دید) به عوض یک ضَمَّة، دو ضَمَّة، می‌گیرد که آن را تَنْوِين می‌گویند مثل وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (بخوانید وَاسِعٌ عَلِيمٌ).

- ۵- أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۶- اللَّهُ أَعْلَمُ مِنْكُمْ
- ۷- الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۸- إِنَّا عِبَادُ اللَّهِ
- ۹- أَهْلُ الْكِتَابِ آمَنُوا بِهِ ۱۰- الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ
- ۱۱- اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۱۲- جَهَنَّمَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ

درس سیزدهم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

۱- بگو ای بندگان من که ایمان آورده‌اید نسبت به پروردگارتان پرهیزکاری کنید. برای کسانی که در این دنیا احسان کنند، نیکی و نعمت است و زمین خدا پهناور است.

۲- و آیه ای برای شما آورده ام پس تقوای خدا پیشه گیرید.

۳- ای مردم پروا بگیریید (پرهیزکاری پیشه کنید) از پروردگارتان که شما را آفریده است.

۴- و برای خدا است آنچه در آسمانها و زمین است و به یقین و حتم به کسانی که پیش از شما به آنها کتاب داده‌ایم و به خود شما توصیه نمودیم از خدا پروا داشته باشید و اگر کافر شوید بدانید که آنچه در آسمانها و در زمین است تعلق به خدا دارد و خداوند بی نیاز (از شما)، و ستایش شده می باشد.

- ۵- همانا خدا با کسانی است که تقوی پیشه گرفتند و کسانی که نیکو کار بودند.
- ۶- و به کسانی که تقوی داشتند گفته شد، خدا چه نازل کرده است؟ گفتند:
چیز خوب و مفید(خیر).
- ۷- از خبرهای غیب که به تو وحی می کنیم نه تو آن را قبلا می دانستی و نه قوم تو، پس صبر و پایداری بنما، بدان که عاقبت (پیروزی) برای اهل تقوا است.
- ۸- و به تحقیق و یقین نوح را به سوی قومش فرستادیم پس گفت ای قوم، خدا را بندگی کنید شما را خدائی غیر از او نیست، آیا باز هم (یا چرا) پرهیزکاری نمی کنید؟
- ۹- و هر کس مجاهده بنماید جز این نیست که به نفع خود تلاش می کند، همانا که خدا مسلماً بی نیاز (از خدمت و تلاش) جهانیان است.
- ۱۰- پیش از آن که عذابی ناگهان به شما برسد (بیانید) بهترین چیزی را که از پروردگارتان برای شما (به سوی شما) نازل شده است پیروی کنید.
- ۱۱- و حتما اگر برای کسانی که کتاب به آنها داده شده است هرگونه آیه (معجزه) بیاوری، قبله تو را پیروی نمی کنند و تو (نیز) پیرو قبله آنها نیستی.
- ۱۲- و شخصی که ایمان آورده بود گفت ای قوم مرا پیروی کنید.
- ۱۳- و آنچه را که شیطانها علیه حکومت سلیمان برخوانده بودند، پیروی کردند در حالی که سلیمان کافر نشده بود و لکن شیطانها کافر شدند.
- ۱۴- و ایمان نمی آورید مگر به کسی که دین شما را پیروی کند، بگو همانا هدایت، هدایت خدا است که به کسی مثل آنچه به شما داده است، بدهد.

- ۱۵- کسی که به آن ایمان نمی‌آورد و پیرویِ هوایِ نفس (خواهشهای درونی) خود را کند، بنابراین هلاک می‌شود.
- ۱۶- بگو خدا راست گفت پس پیروی ملت (مذهب و طریقت) ابراهیم را بنمائید.
- ۱۷- بگو اگر راست می‌گوئید کتابی از جانب خدا بیاورید، راهنماتر از آن دو کتاب، تا آن را پیروی نمائیم.
- ۱۸- و این کتابی است مبارک (فزاینده و برکت دهنده)، آن را پیروی کنید امید است مورد رحمت و خیر قرار گیرید.
- ۱۹- تو را غیر از یک بشری مثل خودمان نمی‌بینیم. و غیر از اراذل و اوباش کسی را نمی‌بینیم از تو پیروی نماید.
- ۲۰- پس می‌گویند پروردگار ما، پس چرا برای ما (به سوی ما) پیغمبری را نفرستادی تا پیروی آیات را بنمائیم و از گروندگان باشیم.
- ۲۱- قسم به روز، آنگاه که آن را درخشان می‌کند.
- ۲۲- پس چون پروردگارش تجلی کرد (درخشندگی خود را نمایان ساخت).
- ۲۳- و کسانی که ایمان آوردند و اعمال شایسته انجام دادند، آنها یاران بهشت اند، آنان در آنجا ماندگار همیشهگی هستند.
- ۲۴- به سبب آنچه می‌دادید داخل بهشت شوید (در اثر زحماتان و به وسیله و به دنباله اعمالتان وارد بهشت گردید).
- ۲۵- پس داخل بندگان من شو و داخل بهشت شو (خطاب به نفسِ شخصِ مؤمنِ مطمئن است و نفس در عربی مؤنث است).

۲۶- حتما و به یقین (چنین) خواسته‌ای که کافرها را در آنجا ماندگار همیشگی سازی.
۲۷- برای آنها است خانه ابدی.

۲۸- و کسانی را که ایمان آوردند و اعمال صالح انجام دادند، به زودی داخل باغاتی می‌نمائیم.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- الَّذِينَ كَفَرُوا لَا يَتَّقُونَ اللَّهَ
- ۲- اتَّقُوا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
- ۳- أَمَّنْ يَتَّقِي كَمَنْ لَا يَتَّقِي؟
- ۴- إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ تَقْوَاكُمْ
- ۵- أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ
- ۶- وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ لَا يَتَّقُونَ
- ۷- إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ يَتَّقُونَ وَ الَّذِينَ هُمْ صَابِرُونَ
- ۸- جَاهِدُوا لِلْعِلْمِ وَ التَّقْوَى
- ۹- آمِنُوا بِاللَّهِ وَ جَاهِدُوا كَمَا عَلَّمْتُمْ
- ۱۰- وَ مَنْ جَاهَدَ فِينَا لَنَهْدِيَهُ
- ۱۱- إِنَّ الَّذِينَ لَا يُجَاهِدُونَ إِلَّا لِلْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا كَانَ لَهُمْ نَصِيبٌ فِي الْآخِرَةِ

۱۲- وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ

۱۳- لَا تَدْخُلُوا النَّارَ ۱۴- أَنْذَرَ رَسُولُ اللَّهِ النَّاسَ مِنَ النَّارِ

۱۵- اتَّقُوا أَنْ تَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

۱۶- فَقَالَ لِصَاحِبِهِ آتِنَا غَدَاءَنَا

۱۷- عَلِمْنَا أَنَّكُمْ مِنْ أَصْحَابِ الْجَنَّةِ

۱۸- لَا تَتَّبِعُوا الَّذِينَ لَا تَعْلَمُونَ ۱۹- اتَّبَعْتُ كِتَابَ اللَّهِ وَ هُدِيَهُ

۲۰- اتَّبِعُونِي أَهْدِكُمْ إِلَى الْجَنَّةِ

۲۱- كَيْفَ اتَّبِعُ مَنْ لَا يَهْدِي بِشَيْءٍ

۲۲- مَا هُمْ بِتَابِعِ قِبْلَتِكَ ۲۳- جَعَلْتُ لَهُ مَالًا وَ مُلْكًا

۲۴- جَعَلَهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۲۵- رَبَّنَا اجْعَلْنَا مِنَ الْمُتَّقِينَ

۲۶- لَهُمْ جَنَّاتٌ وَاسِعَةٌ ۲۷- اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ اَصْحَابِ الْجَنَّةِ

۲۸- وَيُبَشِّرُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّهُمْ يُدْخَلُونَ الْجَنَّةَ

۲۹- مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا دَارُ الْخُلْدِ

۳۰- إِنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

(ج) پاسخ تمرین نحو:

۱- أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ ۲- إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ

- ۳- إِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۚ ۴- إِنَّ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۖ
- ۵- إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ۖ ۶- لَعَلَّ النَّاسَ يَوْمِنُونَ ۚ
- ۷- لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۚ ۸- لَعَلَّ الْجَنَّةَ تَكُونُ لَنَا ۖ
- ۹- فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۚ ۱۰- لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۚ
- ۱۱- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۚ ۱۲- لَعَلَّ السَّمَاءَ أَنْزَلَ عَلَيْنَا الْمَاءَ
- ۱۴- وَ لَكِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ
- ۱۶- إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ۚ
- ۱۷- إِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ
- ۱۸- وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۚ
- ۱۹- إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ ۚ ۲۰- وَإِنْ سَأَلْتُمْ لَشَتَّىٰ ۚ
- ۲۱- قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنزِّلُهَا إِلَيْكُمْ ۚ ۲۲- إِنِّي رَسُولٌ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ
- ۲۳- إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۚ ۲۴- بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۚ
- ۲۵- اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ
- ۲۶- وَ لَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّيٰ مَنْ يَشَاءُ ۚ
- ۲۷- إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ

۱. در این جا آیه مبتدا یا اسم آن است و بعد از فی ذلك آمده است.

درس چهاردهم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- آیا پس کسی که به روی خود از بدی عذاب پرهیز می کند (نمی گذارد به او عذاب برسد) ... .
- ۲- در کار خود به سوی او متوجه می شوم.
- ۳- و نزد خدا با آبرو بود.   ۴- و فتح آسانی برای او بگشا.
- ۵- و هرکس پرهیزکاری خدا را بکند برای او از کار خود سهولت و راحتی قرار می دهد.
- ۶- بگو بلی (چنین است) قسم به پروردگار من، حتما بر انگیخته خواهید شد، سپس نسبت به آنچه کرده اید آگاه می شوید، و این (کار) برای خدا آسان است.   ۷- پس به زودی او را برای سختی آماده می سازیم.
- ۸- خداوند قصد سخت گیری و مشکل کردن برای شما ندارد بلکه آسانی و گشایش را اراده می کند.
- ۹- جزای آنها این است که لعنت بر آنها باشد
- ۱۰- و پاداش داده نمی شوید مگر (بنا به ، برحسب ، در نتیجه ، به تناسب) آنچه عمل می کنید (انجام می دهید).
- ۱۱- و هرکس کار بدی مرتکب شود پس جزا داده نمی شود مگر مانند آن (به همان اندازه) و هرکس عمل شایسته انجام دهد، چه مرد و چه زن، و مؤمن باشد پس این مردم داخل بهشت می شوند.
- ۱۲- در آن روز هر کس جزا داده می شود.

۱۳- (به عنوان) پاداش و نتیجه از جانب پروردگارت بخششی از روی حساب (و متناسب).

۱۴- و حتما دستمزد آنها را به وجه بهتر از آنچه می کردند، خواهیم داد.

۱۵- همانا من آنها را امروز به آنچه صبر کردند، پاداش می دهم.

۱۶- هر کس کار بدی بکند به آن کار کیفر داده می شود.

۱۷- پس آنچه در آسمانها و زمین است از آن خدا است تا کسانی را که بدی

کردند به آنچه عمل نموده اند (به تناسب یا به وسیله عمل خودشان)،

کیفر دهد و کسانی را که نیکی کردند به خوبی پاداش بخشد.

۱۸- بگو اگر دوستدار خدا هستید پس مرا پیروی کنید تا خدا شما را

دوست بدارد و خدا ستمکاران را دوست ندارد.

۱۹- و خداوند ثواب دنیا و نیکی ثواب آخرت را به او رساند و خداوند

نیکوکاران را دوست می دارد. ۲۰- و خداوند فساد را دوست نمی دارد.

۲۱- مسلما تو کسی را که دوست داشته‌ای هدایت نمی کنی و لکن خدا هر

که را بخواهد هدایت می کند و او درباره هدایت شدگان داناتر است.

۲۲- میهن دوستی از ایمان است.

۲۳- جز این نیست که خداوند آسانی و راحتی را برای شما می خواهد و

قصد سختی و تنگی ندارد.

۲۴- هر کس طالب عزت است پس (بداند که) عزت و بزرگواری برای

خدا است.

۲۵- و خدا چنین نیست که خواهان ظلم بر بندگان باشد.

- ۲۶- کاسب (صاحب شغلِ حلال یا کارگر و صاحب حرفه)، دوست خدا است.
- ۲۷- خدا می‌خواهد (مطلب را) برای شما روشن کند و شما را هدایت نماید.
- ۲۸- هرکس در پی ثواب دنیا است پس (بداند که) ثواب دنیا و آخرت (هر دو) نزد خدا است.
- ۲۹- جز این نیست که گفتار ما درباره هرچیز وقتی قصد (ایجاد) آن را بنمائیم، این است که بگوئیم باش (یا بشو) پس می‌شود.
- ۳۰- و هرکس خواهان ثواب دنیا باشد از آن به او می‌دهیم و هرکس در پی ثواب آخرت باشد (به او هم) از آن می‌دهیم و به زودی شکرگزاران را (کسانی که قدر نعمت می‌شناسند و حق آن را ادا می‌کنند)، پاداش می‌دهیم.
- ۳۱- (آن زن) گفت چیست کیفر کسی که نسبت به اهل (خانواده و زن) تو قصد بد کرده باشد؟
- ۳۲- کلمه حقی که قصد باطل به وسیله آن شده باشد (اصطلاح معروفی است از حضرت امیر علیه السلام درباره شعار سطحی خوارج).
- ۳۳- خدا را ایستاده و نشسته (یعنی در همه احوال و در کار و بیکاری) و بر پهلوهایشان (خوابیده در رختخواب) به یاد می‌آورند و می‌گویند منزّه است خدا، تو این (دستگاه آفرینش) را باطل و بازی خلق نکردی، پس ما را از عذاب آتش محفوظ بدار.
- ۳۴- و مرا و فرزندانم را از اینکه بت‌ها (اصنام) را پرستیم بر کنار بدار... .
- ۳۵- از کار شیطان است، پس دوری کنید از آن.

- ۳۶- زمانی که بدجنس ترین آنها از میانشان بیرون آمد.
- ۳۷- پس اما کسانی که شقاوت و بدجنسی پیشه گرفتند در آتش اند . . . .
- ۳۸- پروردگار من، مرا بیامرز و پدر و مادرم را، و به آنها همان طور که در کودکی مرا تربیت کردند، مرحمت بنما و در برابر احسان و خوبی، پاداش خوب به ایشان بده و در برابر بدی آمرزش (نصیبشان کن).

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- يَا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ جَاهِدُوا لِلَّهِ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا جَاهِدُوا فِي اللَّهِ)
- ۲- لَمَّا تَوَجَّهَ إِلَى السَّمَاءِ رَأَى الْمَاءَ يَنْزِلُ مِنْهَا
- ۳- وَ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلَّهِ ۴- أُرِيدُ أَوْجْهَكَ إِلَيَّ
- ۵- قَدْ يَسَّرْتُ لَكَ الْأَمْرَ ۶- قُولُوا لَهُمْ مَا تَيَسَّرَ مِنْ سَيِّئَاتِهِمْ
- ۷- اللَّهُمَّ أَدْخِلْنَا فِي الْيُسْرِ بَعْدَ الْعُسْرِ
- ۸- قُلْتُ لَكُمْ كَلَامًا (يَا قَوْلًا) مَيْسُورًا
- ۹- هَذَا كِتَابٌ يَسِيرٌ ۱۰- لَا تَعْسُرُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ
- ۱۱- قَدْ خَرَجْنَا مِنْ أَيَّامِ الْعُسْرَةِ
- ۱۲- إِنَّا جَزَيْنَاهُمْ الْيُسْرَ بِمَا صَبَرُوا فِي الْعُسْرِ
- ۱۳- الْيَوْمَ يُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۱۴- الْفَتْحُ جَزَاءُ الصَّبْرِ

١٥- هَلْ جَزَاءُ الظُّلْمِ إِلَّا النَّارُ ١٦- سَوْفَ تَرَوْنَ جَزَاءَ أَعْمَالِكُمْ

١٧- إِنِّي أَحِبُّ الخَيْرَ وَ الإِحْسَانَ

١٨- يُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا

١٩- قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاقْبَلُوا الصَّلَاةَ وَ افْعَلُوا الخَيْرَ

٢٠- وَ اللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ

٢١- الَّذِينَ يُحِبُّونَ اليُسْرَ لَيَرَوْنَ العُسْرَ

٢٢- أَوْصِيكُمْ بِحُبِّ اللَّهِ وَ الإِحْسَانِ إِلَى النَّاسِ

٢٣- حَبِيبِكَ مَنْ ذَكَرَكَ اللَّهُ (يَا مَنْ ذَكَرَ اللَّهُ عَلَيْكَ)

٢٤- رَأَيْتُ قَوْمًا يُحِبُّونَ زِينَةَ الحَيَاةِ الدُّنْيَا

٢٥- مَا أُرِيدُ بِكُمْ العُسْرَ

٢٦- قَدْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَكُمْ (يَا قَدْ أَرَادَ اللَّهُ لِيطَهِّرَكُمْ)

٢٧- يُرِيدُونَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا

٢٨- أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يُزَكِّيَهُمْ وَ يَعْلَمَهُمُ الكِتَابَ وَ الحِكْمَةَ

٢٩- إِنْ شِئْتُ فَعَلْتُ (يَا كُنْتُ أَفْعَلُ) ٣٠- مَنْ أَرَادَ شَيْئًا يُوفِّقُ فِيهِ

٣١- وَ إِنَّا كُنَّا بِجَانِبِ الشَّرْقِيِّ مِنَ المَاءِ

٣٢- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا الوَسْوَاسَ

ج) پاسخ تمرین صرف :

- ۱- آمَنَّا ، نُؤْمِنُ ، كَفَرْنَا ، نَكْفُرُ
 ۲- أَرَدْنَا ، نُرِيدُ ، أَجَبْنَا ، نُجِيبُ
 ۳- يَسَّرْنَا ، نُيَسِّرُ ، جَزَيْنَا ، نَجْزِي
 ۴- أَتَّقِينَا ، نَتَّقِي ، جَاهَدْنَا ، نُجَاهِدُ
 ۵- جَعَلْنَا ، نَجْعَلُ ، تَلَوْنَا ، نَتْلُو
 ۶- كَذَّبْنَا ، نُكَذِّبُ ، بَعَثْنَا ، نُبْعَثُ
 ۷- صَدَقْنَا ، نُصَدِّقُ ، بَشَّرْنَا ، نُبَشِّرُ
 ۸- وَسَّعْنَا ، نُوسِّعُ ، فَعَلْنَا ، نَفْعَلُ
 ۹- زُرْنَا ، نَزُورُ ، مِتْنَا ، نَمُوتُ
 ۱۰- أَيَقِنَا ، نُوقِنُ ، عَذَّبْنَا ، نُعَذِّبُ
 ۱۱- حَدَّثْنَا ، نُحَدِّثُ ، بَيَّنَّا ، نُبَيِّنُ
 ۱۲- خَلَقْنَا ، نَخْلُقُ ، أَحْسَنَّا ، نُحْسِنُ
 ۱۳- خَرَجْنَا ، أَخْرَجْنَا ، نُخْرِجُ ، نَخْرُجُ
 ۱۴- عَلَّمْنَا ، عَلَّمْنَا ، نَعْلَمُ ، نَعْلَمُ
 ۱۵- دَخَلْنَا ، أَدْخَلْنَا ، نَدْخُلُ ، نَدْخُلُ
 ۱۶- صَبَرْنَا ، كُنَّا صَابِرِينَ ، نَصْبِرُ ، نَكُونُ صَابِرِينَ

درس پانزدهم

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- راضی (هستم) به رضا و خشنودی او.
- ۲- و کسانی که در نیکوکاری دنبالرو آنها شدند خداوند از آنها خشنود گردید و آنها از او (از خدا) راضی گشتند.
- ۳- و اگر کافر شوید پس بدانید که خدا از شما بی نیاز است و برای بندگان خود کفر را نمی‌پسندد.
- ۴- به دنبال خشنودی خدا (و محل رضایت یعنی مقامی از بهشت) رفتند و خداوند صاحب فضل و فزونی دهی بزرگی است.
- ۵- پس پروردگارشان آنها را به رحمتی از جانب خویش و به خشنودی و باغ‌هایی که برای آنها است، مژده داد در آن باغها برخوردارِ کامل و ماندگار هستند.
- ۶- آیا به نشستن دلخوش شدید (دست برداشتن از جنگ و قیام را پسندیدید)؟!
- ۷- آیا راضی شدید به زندگی دنیا از آخرت (به جای آخرت)، پس (بدانید که) کالای زندگی دنیا و برخورداری از آن، جز چیز اندکّ بی‌ارزش در آخرت (یادر برابر آخرت) نیست.
- ۸- حال اگر تو از آنها راضی شوی بدان که خدا از مردم فاسق (بدکار) راضی نمی‌شود.
- ۹- حتما آنها را در محلی (داخل‌گاهی) که ایشان را راضی کند، داخل می‌کند و همانا که خداوند به یقین بسیار دانا است.

۱۰- پس اگر روگردانند، در این صورت بگوئید گواه باشید که ما مسلمانیم (تسلیم شده ایم).

۱۱- مگر کسی که روگرداند و کفر ورزد.

۱۲- به سوی قوم خود برگشتند در حالی که بیم دهنده بودند.

۱۳- پس خدا او را عذاب می‌نماید، عذاب بزرگتر.

۱۴- پس نه تصدیق کرد و نه نماز خواند، و لکن تکذیب نمود و روگرداند.

۱۵- این از آن جهت است که پیغمبرانشان با دلایل آشکار نزد آنها آمدند، پس از آن گفتند آیا (این) بشری است که ما را هدایت می‌کند؟ بنابراین کفر ورزیدند و رو برگردانند و خود را بی‌نیاز پنداشتند و خداوند است که بی‌نیاز و شایسته ستایش می‌باشد.

۱۶- ای کسانی که ایمان آورده‌اید پروای خدا را پیشه کنید و جویای وسیله به سوی او باشید و مجاهده نمائید.

۱۷- و هر کس این عمل را به منظور جلب خشنودی‌های خدا بکند، پس به زودی پاداش بزرگی به او می‌دهیم.

۱۸- آیا پس غیر از خدا داوری جستجو نمایم و (حال آنکه) او کسی است که کتاب را به سوی شما نازل کرده است؟

۱۹- به من کتاب داده است و مرا پیغمبر ساخته است؟^۱

۱. متاسفانه قبل از آنکه کلمه **جَعَلَ** در قسمت تعلیم آمده باشد اشتباهات اشتقاقی این

ماده در دروس گذشته به کار برده شده است (از جمله درس دوازدهم، ب ۳۶ و تمرین

درس چهاردهم، الف ۵).

- ۲۰- و هر چیز زنده ای را از آب قرار دادیم.
- ۲۱- و هر کس پروای خدا را بنماید برایش دَرِ رُوی (راه خروج و نجات) فراهم می آورد.
- ۲۲- خدایا عواقب (پایان) کارهای ما را خوب بگردان.
- ۲۳- و مرا در نصیب و بهره، از بهترین بندگانت قرار بده.
- ۲۴- گفت همانا که من تو را برای مردم پیشوا قرار می دهم.
- ۲۵- آب را پاک و پاک کننده قرار داده است (مقرر داشته است).
- ۲۶- پس از میان شما کسانی هستند که بخل می ورزند و هر کس بخل کند، جز این نیست که نسبت به خود بخل می کند و خداوند بی نیاز است و شما فقیر (نادر ، محتاج).
- ۲۷- پس بر مردم چیزهای (متعلق به) خودشان را دریغ نکنید.
- ۲۸- و شما را به بخل وا می دارد (امر می کند).
- ۲۹- واگر فضل خدا و رحمت او شامل شما نبود، هیچ یک از شما هرگز پاک نمی شد و لکن خداوند هر که را بخواهد پاک و اصلاح می نماید و خداوند بسیار شنوای کاملاً دانا است.
- ۳۰- ای کسی که فضل دائمی و پیوسته بر مردم داری.
- ۳۱- به آنچه خداوند، بعضی را بر برخی برتری داده است.
- ۳۲- ای بنی اسرائیل نعمتی را که بر شما ارزانی داشتم (انعام کردم) و اینکه شما را بر جهانیان برتری دادم، به یاد آورید.
- ۳۳- برترین طاعات (اطاعت ها و عبادت ها) رعایت و حفظ وقتها است.

۳۴- آنچه مرا بر او برتری داد.

۳۵- و حتما به یقین به داوود و سلیمان علم دادیم و (آن دو نفر) گفتند سپاس و شکر برای خدائی که ما را بر گروه زیادی از بندگان مؤمنش برتری داد.

۳۶- طایفه ای از آنها را پوشانید.

۳۷- این عذابی است که مردم را فرا می گیرد.

۳۸- قسم به شب، زمانی که می پوشاند (پرده تاریکی می اندازد).

۳۹- او را موجی که بر روی آن موج دیگری است، می پوشاند.

۴۰- و آن را بهترین یاری بگردان که با او هم صحبت می شویم.

۴۱- **سوره اللیل** (سوره ۹۲، جزء ۳۰، حزب ۳، مکیه، ۲۱ آیه):

به نام خداوند بخشنده مهربان.

قسم به شب وقتی می پوشاند و همه جا تاریک می شود. قسم به روز وقتی درخندگی می کند. قسم به آنچه خدا از نر و ماده آفریده است. به درستی که تلاش شما پراکنده است؛ در این صورت هر کس بخشش و پرهیزکاری کند و نیکی را تصدیق نماید، پس او را برای آسانی و موفقیت آماده می کنیم (در کارش تسهیل فراهم می سازیم). اما کسی که بخل ورزد و در پی بی نیازی باشد، و نیکی را تکذیب و انکار کند، پس برای گرفتاری و مشکل شدن کارش تسهیلات فراهم می سازیم. و وقتی به هلاکت می افتد، دارائی او بی نیازش نمی کند. همانا که بر عهده ما هدایت است و همانا به یقین پایان و آغاز برای ما است (در اختیار ما است). پس شما را از آتشی که زبانه می کشد بیم دادم. گرفتار آن نمی شود مگر شقی ترین آدم.

کسی که (آیات خدا را) تکذیب کرد و روگرداند. و از آن (آتش) باتقوی ترین مردم دوری خواهند کرد؛ کسی که مالش را می‌بخشد تا تزکیه شود. و نزد هیچ کس نعمتی نیست که پاداش داده شود، مگر که (آن نعمت را) در طلبِ رویِ (ذات) پروردگارِ برتر خود به کار برد. و حتما در آینده راضی می‌شود.

(ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید :

- ۱- رَضِيَ اللهُ عَنِ الْمُجَاهِدِينَ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِمُ النَّصْرَ
- ۲- رَضِيَتْ بِقَضَاءِ اللَّهِ
- ۳- رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْأَجَانِبِ
- ۴- هَلْ تُحِبُّونَ مَرْضَاتِ اللَّهِ
- ۵- إِنْ اللَّهُ لَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الظُّلْمَ
- ۶- إِنْ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ وَ يَتَوَلَّوْنَ عَنْهُ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
- ۷- جَاءَكُمْ رَسُولٌ وَ لَكِنْ تَوَلَّيْتُمْ وَ كَذَّبْتُمُوهُ
- ۸- ابْتَغُوا الْوَسِيلَةَ إِلَى رَبِّكُمْ
- ۹- فَمَنْ ابْتَغَى مَرْضَاتِ رَبِّهِ فَسَوْفَ يُجْزَى وَ يُرْضَى
- ۱۰- لَا تَبْتَغُوا الْعُسْرَ لِلنَّاسِ
- ۱۱- اتَّقُوا اللَّهَ وَ ابْتَغُوا مَرْضَاتِهِ
- ۱۲- إِنْ الَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْفِتْنَةَ لَا يُفْلِحُونَ
- ۱۳- فَلَمَّا تَجَلَّى عَلَيْهِ النَّهَارُ خَرَجَ لِلْجِهَادِ

۱۴- لَا يُجَلِّي ثُورَهُ إِلَّا عَلَى الَّذِينَ يَبْتَغُونَ وَجْهَهُ

۱۵- لَا بُخْلَ فِي الْعِلْمِ وَالْإِيمَانِ

۱۶- لَا تَبْخُلُوا فِي مَا آعطَاكُمْ اللَّهُ إِنَّهُ يُغْنِيكُمْ

۱۷- مَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّهُ يَظْلِمُ نَفْسَهُ

۱۸- وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ تَوَلَّى فَأَلَّهُ لَا يَفْتَحُ لَهُ

۱۹- مَا كَانَ اللَّهُ لِيَبْخُلَ فَضْلَهُ عَلَى عِبَادِهِ

۲۰- كَانُوا أَشَقَى النَّاسِ

۲۱- فَضَّلَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ

۲۲- لَا فَضْلَ لَكُمْ عَلَيْنَا

۲۳- أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقِيهِمْ

۲۴- هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي إِنَّهُ عَزِيزٌ رَحِيمٌ (يَا هَذَا نِعْمَةٌ أَنْعَمَنِي رَبِّي)

۲۵- نَزَلَ عَلَيْنَا حَبِيبُنَا وَ فَضَّلَنَا ۲۶- جَاءَ اللَّيْلُ وَ غَشِيَهُمْ

۲۷- لَا تُدْخِلُوا الْغِشَّ فِي الْكَسْبِ

۲۸- عَذَابٌ يَعْشَى رَحْمَةً اللَّهُ عَنْهُمْ

۲۹- لَا تَرْضَوْا أَنْ تَدْخُلُوا نَارًا تَلْظَى

۳۰- جَاهِدُوا فِي ابْتِغَاءِ رِضْوَانِ اللَّهِ وَ فَضْلِهِ

(ج) پاسخ تمرین نحو (مذکر و مؤنث):

- ١- يَا مَرْيَمُ اسْجُدِي لِرَبِّكِ ٢- أَرْضُ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
- ٣- ادْخُلِ الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ ٤- وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
- ٥- إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ ٦- كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
- ٧- كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً
- ٨- وَ مَنْ يَعْمَلْ سِئَةً وَ لَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
- ٩- يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا
- ١٠- صَدَقَتِ الْخُدَيْجَةُ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا ١١- أَنْزَلْتُ لَكُمْ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
- ١٢- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ ١٣- هَذِهِ آيَةٌ لَكُمْ
- ١٤- إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا. وَ أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا.
يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا. بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا.
- ١٥- نِعْمَةٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْكَ ١٦- جَنَّةٌ تَدْخُلُونَ فِيهَا
- ١٧- فَأَمَنْتَ طَائِفَةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَ كَفَرْتَ طَائِفَةً
- ١٨- آيَاتُ اللَّهِ الَّتِي تُتْلَى عَلَيْكَ
- ١٩- يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا
- ٢٠- لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

- ۲۱- إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَىٰ
- ۲۲- وَ لَمَّا دَخَلَتْ أُمَّةٌ
- ۲۳- يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَ ادْخُلِي جَنَّتِي
- ۲۴- يَا زَهْرَاءِ اصْبِرِي

تمرین آخر

الف) پاسخ بخوانید و به فارسی برگردانید :

- ۱- الْكَاسِبُ حَبِيبُ اللَّهِ. کاسب دوست خداست.
- ۲- بگو آیا غیر خدا پروردگاری را جویا باشم در حالیکه او پرورش دهنده من و پرورش دهنده همه چیز است و هیچ کس چیز (بدی) به دست نمی آورد مگر آنکه به زیان خود او باشد.
- ۳- (به عنوان و به صورت) پاداش آنچه کسب می کردید.
- ۴- بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً. بلی هر کس یک بدی را کسب کند (احراز نماید و در وجود خود وارد سازد).
- ۵- آن (سخن) را کسانی که پیش از آنان بودند (نیز) گفتند پس آنچه به دست می آوردند ایشان را بی نیاز (برکنار) از آن (عذاب یا آثار بد) نکرد.
- ۶- آیا جز به آنچه کسب می کنید پاداش داده می شوید؟
- ۷- و خداوند به حق آسمانها و زمین را آفرید و برای آنکه (به طوری که) هر موجودی اثر و نتیجه آنچه را کسب کرده ببیند و به آنها ظلم نمی شود.

۸- خدایا کلیهٔ اسیران را آزاد ساز.

۹- و کسانی که کافر شده بودند گفتند پروردگار ما، آن دو شخص از جن و انس که ما را گمراه کردند در زیر پاهای ما، به ما بنما (آنها را در زیر پای خود و ذلیل بینیم).

۱۰- وَ يُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ

و از آسمان بر شما آبی فرو می‌ریزیم تا به وسیلهٔ آن تطهیرتان کند.

۱۱- يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّطَهَّرُوا وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ

دوست دارند که خود را پاکیزه نگاه دارند و خداوند پاکیزه‌کنندگان را دوست دارد.

۱۲- و پاسخ قوم او جز این نبود که گفتند آنان را بیرون کنید همانا مردمی هستند که خویش را پاکیزه نگاه می‌دارند.

۱۳- بلکه خداوند آقا و سرپرست شما است و او بهترین کمک‌کننده می‌باشد.

۱۴- إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ

جز این نیست که یاور و سرپرست شما خداوند است و کسانی که ایمان آورده‌اند، آنها که نماز را به پامی دارند و

يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ

زکات را می‌پردازند در حالی که رکوع کننده هستند.

۱۵- أَشْهَدُ أَنْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا وَ لِيُ اللَّهُ

شهادت می‌دهم که امیر مؤمنین علی دوست و یاور خدا است.

۱۶- هر کس که من مولای او هستم پس این علی مولای (دوست و سرپرست و آقای) او است.

۱۷- **اللَّهُ مَوْلَانَا وَ لَا مَوْلَى لَكُمْ** خدا مولای ما است و شما مولای ندارید.

۱۸- و نشستگان از مؤمنین بی آنکه اهل ضرر و آزار باشند (مؤمنینی که قیام و اقدامی نمی‌نمایند و اثر و ضرری ندارند).

۱۹- و به درستی که ستمکاران، برخی از آنها دوست و یاور بعضی دیگر هستند و خداوند دوست و سرپرست پرهیزکاران است.

۲۰- و این چنین برخی از ظالم‌ها را، بنا به آنچه کسب می‌کنند، یاور و دوست بعضی دیگر قرار می‌دهیم.

۲۱- و هر کس خدا و رسول خدا را دوست دارد و کسانی که ایمان آورده‌اند پس بدانند که حزب خدا پیروز می‌شود.

۲۲- همانا دوستدارتر و نزدیک‌ترین مردم به ابراهیم حتما کسانی هستند که دنبال او رفتند و این پیغمبر و کسانی که ایمان آوردند، و خداوند یاور مؤمنین است.

۲۳- گفتند ما صاحب نیرو هستیم.

۲۴- همانا که ما برای خدا هستیم و یقیناً به سوی او بازگشت می‌نماییم.

۲۵- چگونه انکار خدا را می‌کنند (به خدا کفر می‌ورزند) و (حال آنکه) مردگان و بی‌جانهایی بودید که به شما حیات داد و شما را بعداً می‌میراند و سپس به سوی او برمی‌گردید؟!!

۲۶- وَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

و آنچه در آسمان‌ها و زمین است از آن خدا است

وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

و امور و جریانهای عالم به خدا برمی‌گردد.

۲۷- وَ جَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا

و کسانی که تو را پیروی کردند بالا دست آنها که کافر شدند،

إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ

قرار می‌دهیم تا روز قیامت، پس از آن بازگشت شما به سوی

پروردگارتان است.

۲۸- و اگر نزد پروردگارم برگردانده می‌شدم همانا به یقین خوبی و نعمت

برایم هست.

۲۹- همانا که بازگشت به سوی پروردگارت می‌باشد.

۳۰- پس ما را برگردان کار شایسته انجام دهیم ما حتما از اهل یقین (یقین

کننده) خواهیم بود.

۳۱- و لکن کسانی که پروای پروردگارشان را داشتند برای آنها باغ‌هایی

است که از پای آن نهرها روان است، ماندگار همیشگی در آن هستند و

۳۲- و قدرت تو جاری و حاکم شد. پذیرایی از نزد خداوند.

۳۳- ای خدای من و آقای من حکمی را بر من جاری (مقرر) کردی (اما)

من خواهش درون خود را پیروی کردم.

- ۳۴- کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند در باغهایی که از کف آن نهرها جاری است وارد می شوند در حالیکه همیشه ماندگار در آن هستند. ۳۵- و نهرهایی از عسل.
- ۳۶- بگو آیا (می خواهید) بهتر از این را به شما خبر بدهم؟ برای کسانی که تقوا پیشه گرفتند، باغهایی نزد پروردگارشان وجود دارد که از زمین آن نهرها روان است و پیوسته در آن باقی هستند.

ب) پاسخ از فارسی به عربی برگردانید:

- ۱- قُلْ لِي مَا كَسَبْتَ الْيَوْمَ ۲- اِنَّهُمْ صَبَرُوا وَ اَكْتَسَبُوا الْعِزَّةَ
 ۳- وَ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ۴- اِكْتَسَبُوا رَحْمَةَ اللّٰهِ
 ۵- مَا اَغْنٰ فِيْ مَا كُنْتَ اَكْتَسَبْتَ
 ۶- اِكْتِسَابُ الْحَسَنَاتِ خَيْرٌ مِنَ السَّيِّئَاتِ
 ۷- مَا كُنْتُمْ مُنْفَكِّينَ مِّنَّا ۸- اَللّٰهُمَّ فُكِّنِيْ مِنْ عَذَابِكَ
 ۹- مَا اَعْلَمُ مَا تَحْتَ الْاَرْضِ ۱۰- اَلْجَنَّةُ تَحْتَ اَقْدَامِ الْاُمَّهَاتِ
 ۱۱- اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَعْدَانُنَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا
 ۱۲- رَاَيْتُ جَنَّةً تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ الْكَثِيْرَةُ ۱۳- طَهَّرْ قَلْبَكَ
 ۱۴- جَانِّيْ بِمَاءٍ طَهُوْرٍ ۱۵- يُحِبُّكُمْ اللّٰهُ اِنْ كُنْتُمْ طَاهِرِيْنَ
 ۱۶- نَزَلَ الْمَاءُ مِنَ السَّمَاءِ لِيُطَهِّرُنَا ۱۷- جُعِلَتْ لِي الْاَرْضُ طَهُوْرًا

- ۱۸- لَا يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْعُسْرَ وَ لَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ
- ۱۹- اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ اَوْلِيَايَكَ (يَا مِنْ اَحْبَابِكَ)
- ۲۰- اَللّٰهُمَّ ارْسِلْ لَنَا وَلِيَّ اَمْرِنَا
- ۲۱- اِنَّمَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ الَّذِينَ آمَنُوا ۲۲- اتَّبِعُوا اُولِي الْعِلْمِ
- ۲۳- قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ اِنَّا مِنْ اَوْلِيَايَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
- ۲۴- كَمَا تَكُونُونَ يَوْمَئِذٍ عَلَيْنَا ۲۵- رَجَعْتُ اِلَى اللَّهِ هُوَ مَوْلَانَا
- ۲۶- اِرْجِعُوا اِلَى اَنْفُسِكُمْ لِتَعْلَمُوا اَنَّهُ هُوَ الْحَقُّ
- ۲۷- كُلُّ شَيْءٍ يَرْجِعُ اِلَى اَصْلِهِ
- ۲۸- اِعْلَمُوا اَنَّهُ اِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ
- ۲۹- وَ سَوْفَ تُرْجَعُ اِلَى قَوْمِكَ
- ۳۰- وَقَالَ اللَّهُ اِلَى مَرَجِعِكُمْ جَمِيعًا ۳۱- كَيْفَ تَجْرِي الْاُمُورُ؟
- ۳۲- وَ نَزَلَ الْمَاءُ مِنَ السَّمَاءِ وَ جَرَّتِ الْاَنْهَارُ
- ۳۳- حَدَّثْنَا مَا جَرَى

* * *

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ عَوَاقِبَ اُمُورِنَا خَيْرًا
وَ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا هَادِيًا وَ قَرِينًا

درس پنزدهم - قمرینِ آخر

۲۲- اَتَّبِعُوا أَوْلِيَ الْعِلْمِ . ۲۳- قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ إِنَّا مِنِ أَوْلِيَانِكُمْ فِي
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا . ۲۴- كَمَا تَكُونُونَ يُوَلَىٰ عَلَيْكُمْ . ۲۵- رَجَعْتُ إِلَى اللَّهِ
 هُوَ مَوْلَانَا . ۲۶- اِرْجِعُوا إِلَىٰ أَنفُسِكُمْ لِنَعْلَمُوا أَنَّهُ هُوَ الْحَقُّ . ۲۷-
 كُلُّ شَيْءٍ يُرْجَعُ إِلَىٰ أَصْلِهِ . ۲۸- اِغْلَمُوا أَنَّهُ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ .
 ۲۹- وَسَوْفَ تُرْجَعُ إِلَىٰ قَوْمِكَ . ۳۰- وَقَالَ اللَّهُ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ جَمِيعًا .
 ۳۱- كَيْفَ تَجْرِي الْأُمُورُ؟ ۳۲- وَنَزَلَ الْمَاءُ مِنَ السَّمَاءِ وَجَرَّتِ الْأَنْهَارُ .
 ۳۳- حَدِّثْنَا مَا جَرَى .

اللَّهُمَّ اجْعَلْ عَوَاقِبَ أُمُورِنَا
 خَيْرًا
 وَاجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا هَادِيًا
 وَقَرِينًا

لغات

آموزش قرآن

(کتاب اول تا سوم)

مقدمه

برای آنکه هرگاه آموزگاران یا خودآموزان قرآن ضمن تمرین‌های مختلف به کلمات و لغاتی برخوردند یا محتاج شدند که در دروس گذشته معنای آن داده شده و حالا فراموش کرده‌اند، بتوانند به سهولت آنرا پیدا کنند، ذیلاً فهرستی از ۲۸۸ مورد الفاظ و لغاتی که در سه کتاب اول و دوم و سوم «آموزش قرآن» عیناً یا مشتقات آنها به کار رفته است، می‌دهیم.

این فهرست، خود مقدمه و تمرین برای «فرهنگ قرآن» خواهد بود. فرهنگ یا لغت‌نامه‌ای که در نظر است به فضل خدا به عنوان جلد چهارم آموزش قرآن تهیه گردد و در آن ترجمه فارسی کلیه کلمات و اشتقاقهای معمول در قرآن داده شود.

مرسوم فرهنگ‌ها یا دیکسیونرهای عربی این است که کلیه واژه‌ها اعم از اسم، مصدر، صفت و گاهی حروف را بر حسب ریشه ثلاثی مجرد مربوطه (و احیاناً رباعی مجرد) در صیغه مفرد مذکر ماضی می‌دهند. نظر به اینکه کلمات عربی غالباً ریشه‌دار بوده، مشتق شده یا ساخته از یک فعل می‌توانند باشند، به جای آنکه لغت‌نامه‌ها بر حسب مصدر افعال و خود اسمی و لفظ صفات تنظیم شود، بر حسب ریشه ثلاثی مجرد و کلمات، ترتیب داده می‌شود. بنابراین برای استفاده از فرهنگ‌های عربی، مختصر آشنایی قبلی به علم صرف برای تشخیص ثلاثی مجرد افعال و ریشه کلمات، لازم است. مثلاً برای جستجوی معنای کلمه «مبعث» باید دانست که ثلاثی مجرد آن در صیغه مفرد مذکر زمان ماضی «بَعَثَ» است و باید به دنبال بَعَثَ رفت، یا «ثقیل» از «ثقل» می‌آید. و «قبور» از «قبر». البته کلمات غیرمشتق یا به اصطلاح جامد (مانند لیل، ماء و غیره) و غالب حرف‌ها (مانند مَنْ، مِّنْ، فَ) خود در ردیف لغات فرهنگ، محل مستقل دارند.

فهرست ذیل که به همین اساس و ترتیب حروف الفبای عربی تنظیم شده است نه تنها از جهت جستجوی معانی و مشتق‌های کلمات موجود در سه کتاب فعلی آموزش قرآن مفید خواهد بود بلکه تمرینی برای تشخیص ثلاثی مجرد و کلمات عربی، و راه آمادگی برای تعلیم و استفاده از «فرهنگ قرآن» و هر فرهنگ عربی دیگر می‌باشد.

عددی که بعد از هر کلمه یا ریشه گذارده شده است، رقم سمت راست آن شماره کتاب «آموزش قرآن» و رقم سمت چپ شماره درس مربوط به آن می‌باشد.

لغات آموزش قرآن

جلد ۱ تا ۳

				آ
۱۵،۱	أَيُّهَا	۷،۱	الَّذِينَ	۱۱،۲ (آذ (يد)
		۱،۱ و ۸،۲	اللَّهِ	۶،۲ (آيه (ايي)
	ب	۱۳،۱	إِلَى	
۱،۱	ب	۲،۳	أَلَمْ	الف
۸،۳	بَاعَ	۸،۳	أَمْ	أَتَى
۵،۲	بَانَ	۱،۳	أَمَرَ	أَثَرَ
۷،۳	بَخِرَ	۱،۲	أَمِنَ	أَحَدَ
۱۴،۲	بَخِلَ	۱۵،۱ و ۵،۱	إِنْ	أَخَرَ
۷،۳	بَدَلَ	۱۵،۱ و ۵،۱	إِنَّ	أَخَذَ
۱،۳	بَرَّ	۱۵،۱ و ۵،۱	أَنَّ	إِذْ
۱۲،۱	بَرَكَ	۱۵،۱ و ۵،۱	إِنَّمَا	أَذَى
۱۰،۲	بَشِرَ	۵،۱ و ۲،۱	أَتَتْ	أَرَدَ
۱۱،۲	بَعَثَ	۵،۱ و ۲،۱	أَنْتُمْ	أَرْضَ
۷،۳	بَعُدَ	۲،۲	أَنْسَ	آلَ
۱۴،۲	بَغَى	۱،۲	أَوْلَيْكَ	الَّتِي
۷،۳	بَلَغَ	۵،۱	إِيَّاكَ	الَّذِي

۴،۲	خَرَجَ	۱۳،۲	جَزَى	ت	
۱،۲	خَسِرَ	۱۴،۲	جَعَلَ	۱۳،۱	تَابَ
۴،۳	خَشِيَ	۷،۳	جَلَسَ	۱۲،۲	تَبِعَ
۷،۳	خَفَّ	۱۲،۲	جَلَّى	۱۵،۲	تَحْتَ
۷،۳	خَلَّ	۱۲،۲ و ۷،۲	جَنَّ	۸،۳	تَرَكَ
۱۲،۲	خَلَدَ	۱۳،۲	جَنَّبَ	۱۲،۲	تَقَوَّ
۷،۳	خَلَفَ	۱۲،۲	جَهَدَ	۱۱،۲	تَلَا
۴،۲	خَلَقَ	ح		۵،۳	تَمَّ
۷،۲	خَسَّ	۱۳،۲	حَبَّبَ	ث	
		۵،۲	حَدَّثَ	۷،۳	ثَبَّتَ
د		۴،۲	حَسُنَ	۶،۲	ثَقَلَ
۶،۱	دَانَ	۷،۳	حَقَّ	۲،۲	ثُمَّ
۳،۲	دَخَلَ	۲،۳	حَكَمَ		
۳،۱	دَعَا	۲،۱	حَمِدَ	ج	
۳،۲	دَلَّ	۷،۳	حَمَلَ	۳،۲	جَاءَ
۶،۳	دُونَ	۳،۲	حَنَفَ	۴،۳	جَابَ
		۱۴،۱	حَوَّلَ	۷،۲	جَحَّمَ
ذ		۸،۲ و ۱۲،۱	حَيَّ	۳،۷	جَدَّ
۱۱،۲ و ۱۴،۱	ذَكَرَ	خ		۷،۳	جَدِيدَ
۲،۳	ذَنَبَ	۱۲،۱	خَارَ	۱۵،۲	جَرَى

		س		ر	
۱۲،۲	شَتَّ				
۷،۳	شَخْص	۵،۲	سَاءَ	۳،۲	رَأَى
۱،۳	شَرَّ	۲،۳	سَأَلَ	۲،۱	رَبَّوْ
۱۱،۱	شَرَكَ	۱۵،۱	سَبَّحَ	۷،۳	رَتَّبَ
۷،۳	شَعَلَ	۱،۳	سَبَّلَ	۳،۱	رَحِمَ
۱۳،۲	شَقَوَ	۷،۳	سَتَرَ	۸،۳	رَدَّ
۷،۳	شَكَلَ	۱۴،۱	سَجَدَ	۱۱،۲	رَدِيَ
۱۴،۱	شَهَدَ	۷،۳	سَخَّرَ	۷،۳	رَزَقَ
۴،۲	شَيْءٌ	۷،۳	سَرَّ	۱۵،۲	رَجَعَ
		۷،۳	سَرَعَ	۱،۳ و ۴،۱	رَسَلَ
	ص	۷،۳	سَطَحَ	۱۴،۲	رَضِيَ
۴،۳	صَبَحَ	۴،۳	سَعَى	۷،۳	رَهَبَ
۲،۲	صَبَّرَ	۲،۳	سَكَنَ	۷،۳	رَفَعَ
۱۲،۲	صَحَبَ	۴،۳	سَلَّمَ		
۱،۳	صَحَفَ	۹،۲	سَمَا		ز
۷،۲	صَدَقَ	۱،۱۴	سَمِعَ	۸،۲	زَارَ
۱۱،۱	صِرَاطَ	۱،۱	سَمَوَ	۵،۳	زَاغَ
۸،۱	صَلَحَ	۹،۲	سَوَّفَ	۶،۳	زَعَمَ
۱۰،۱	صَلَّى			۱۰،۲	زَكَوْ
۱۱،۱	صَمَدَ	۷،۳	شَبَّهَ	۶،۲	زَلْزَلَ
			ش		

ف	١،٣	عَرَفَ	ض
٩،١	فَ	عَسِرَ	ضَرَّ
٥،٣	فَاءَ	عَطَى	ضَمِنَ
٦،٣	فَاضَ	عَلِمَ	ضَلَّ
٣،٢	فَتَحَ	عَلِمَ	
٨،٣	فَرَّ	عَلَنَ	ط
٢،٣	فَرَقَ	عَلَى	طَابَ
٣،٣	فَرِي	عَلَوَ	طَالَ
٣،٣	اِفْتَرَاءَ	عَمَلَ	طَعَمَ
٢،٣	فَسَقَ	عَنْ	طَعَى
١٤،٢	فَصَلَ	عَوَدَ	طَهَرَ
٩،٢	فَعَلَ	عَوَّنَ	
١٥،٢	فَكَ	ع	ظ
١٢،١	فَلَحَ	عَشِيَ	ظَهَرَ
٧،٣	فَهَمَ	عَضِبَ	ع
٩،١	فِي	عَفَرَ	عَبَدَ
		عَفَلَ	عَبَّرَ
	ق	عَاظَ	عَدَى
٨،٣	قَاضَ	عَنَى	عَدِبَ
٨،١	قَالَ	عَبَّرَ	عَرَضَ

		۴،۳	کَرَّة	۱۱،۱ و ۷،۱	قَامَ
م		۱۵،۲	كَسَبَ	۷،۳	قَبِحَ
	مَا	۱۲،۱	كَفَّ	۹،۲	قَبِرَ
۹،۱ و ۴،۱	مَاء	۱،۲	كَفَّرَ	۱۰،۱	قَدَ
۱۰،۲	مَاتَ	۱۲،۱	كَمَّ	۵،۳	قَدَرَ
۸،۲	مَاتَ	۷،۳	كَمَلَ	۶،۳	قَدَسَ
۷،۳	مَثَلَ	۹،۲	كَيْفَ	۷،۳	قَدَّمَ
	مَرَضَ				قَرُبَ
۵،۳	مَسَكَ			۴،۳	قَسَمَ
۷،۳	مَعَ		ل	۷،۳	قَطَرَ
۳،۲	مَقَّتَ	۲،۱	لَ	۷،۳	قَعَدَ
۴،۳	مَكَنَ	۴،۱	لَا	۱۴،۱	قَنَتَ
۷،۳	مَلَكَ	۶،۳	لَحَقَ	۱۵،۱	
۶،۱	مَنْ	۱۴،۲	لَظَى		
۱۳،۱	مِنْ	۱۰،۲	لَعَلَّ		ك
۱۳،۱	مِنِّي	۳،۳	لَقِيَ	۱،۲ و ۳،۱	كَ
۸،۳		۴،۳	لَمْ	۷،۱	كَانَ
	ن		لَمَّا	۱،۱	كَبِرَ
	نَارَ	۳،۴ و ۹،۲	لَنْ	۲،۳	كَتَبَ
۱۲،۲	نَبَأَ	۴،۳	لَيْسَ	۸،۲	كَثُرَ
۱۵،۱	نَدَا	۴،۳	لَيْلَ	۱۱،۲	كَذَبَ
۶،۳	نَذَرَ	۷،۲			
۱۰،۲					

	ه	و	۲،۲	نَزَلَ
۵،۱	هُ	۱،۱	۱،۳	نَجَى
۵،۱	هُوَ	۱۳،۲	۶،۳	نَشَرَ
۷،۱	هَدَى	۶،۲	۲،۲	نَصَرَ
۸،۲	هَذَا	۸،۳	۷،۳	نَظَّمَ
۸،۱	هُمْ	۹،۲	۹،۱	نَعَمَ
	ی	۷،۲	۵،۲	نَفَسَ
۳،۱	ي	۱۰،۱	۷،۳	نَفَعَ
۱،۱	يَا	۱۲،۲	۸،۳ و ۷،۳	نَفَقَ
۱۱،۲	يَدِ	۷،۳	۱،۳	نُكِرَ
۱۱،۲	يَدِي	۷،۳	۸،۲	نَهَارَ
۱۳،۲	يَسِرَ	۱۱،۱	۱۵،۲	نَهَرَ
۵،۲	يَقِنَ	۱۵،۲ و ۱۴،۲	۱،۳	نَهَى
۶،۱	يَوْمَ			

* * *

کتاب اول	+	کتاب دوم	+	کتاب سوم	=	۳ جلد
۱۵ درس	+	۱۵ درس	+	۸ درس	=	۳۸ درس
۷۹ کلمه	+	۹۹ کلمه	+	۱۱۰ کلمه	=	۲۸۸ کلمه